

**CHRISTUS BLINKEND DOOR DE TRALIËN
VAN HET OUDE TESTAMENT**

ZEVENDE BUNDEL

VIJFTIEN PREKEN

Over

VRIJE STOFFEN

De preken zijn voor een deel afkomstig uit:

9 leereden gehouden in het jaar 1871

Utrecht, J.J. H. Kemmer, 1872

Door

Dr. H. F. Kohlbrugge
1803-1875

Predikant te
Elberfeld, Duitsland

STICHTING DE GIHONBRON
Voltaweg 18
MIDDELBURG
2010

INHOUD

1^e leerrede. Aärons eerste offer. I

En het geschiedde ten achtsten dage, dat Mozes riep Aäron, en zijn zonen, en de oudsten Israëls. En hij zeide tot Aäron: Neemt u een kalf, een jong rund ten zondoffer, en een ram ten brandoffer, die volkomen zijn; en brengt ze voor het aangezicht des Heeren. Daarna spreekt tot de kinderen Israëls, zeggende: Neemt een geitenbok ten zondoller, en een kalf, en een lam, eenjarige, volkomen ten brandoffer. Leviticus 9:1 -14

2^e leerrede. Aärons eerste offer. II

LEVITICUS 9: 15, 24.

Vers 15. "Daarna deed hij de offerande van het volk toebrengen; en nam de bok des zondoffers, die voor het volk was; en slachtte hem, en bereidde hem ten zondoffer gelijk het eerste. 16. Verder deed hij het brandoffer toebrengen, en maakte dat toe naar het recht. ... 23. Toen ging Mozes met Aäron in de tent van de samenkomst; daarna kwamen zij uit en zegden het volk; en de heerlijkheid des Heeren verscheen al den volke. Enz. Leviticus 9:15-24

3^e leerrede. De reiniging van de melaatse. I

Vers 1. Daarna sprak de Heere tot Mozes zeggende: Dit zal de wet des melaatsen zijn, ten dage van zijn reiniging. Dat hij tot de priester zal gebracht worden; 3. En de priester zal buiten het leger gaan; als de priester merken zal, dat, ziet, de plaag van de melaatsheid van de melaatse genezen is. Enz. Leviticus 14:1 - 8

4^e leerrede. De reiniging van de melaatse. II

Vers 9. "En het zal ten zevenden dage geschieden, dat hij al zijn haar zal afscheren, zijn hoofd en zijn baard, en de wenkbrauwen van zijn ogen; ja al zijn haar zal hij afscheren, en zal zijn klederen wassen, en zijn vlees met water baden; zo zal hij rein zijn. Enz. Leviticus 14:9 - 11

5^e leerrede. De reiniging van de melaatse. III

En op de achtsten dag zal hij twee volkomen lammeren en een jarig volkomen schaap nemen, mitsgaders twee tienden meelbloem ten spijsoffer, met olie gemengd, en een log olie. De priester nu, die de reiniging doet, zal de man, die te reinigen is, en die dingen stellen voor het aangezicht des Heeren, aan de deur van de tent der samenkomst. Enz. Leviticus 14: 10-20.

6^e leerrede. Pinksteren

Het Hooglied, hetwelk van Salomo is. Hij kusse mij met de kussen Zijnsmonds. Want Uw uitnemende liefde is beter dan wijn. Uw oliën zijn goed tot reuk, Uw Naam is een olie, die uitgestort wordt; daarom hebben U de maagden lief. Trek mij, wij zullen U nalopen! Hooglied 1 vers 15

7^e. leerrede over Zacharia 4

„Dit is het Woord des Heeren tot Zerubbábel, zeggende: Niet door kracht, noch door geweld, maar door mijn Geest zal het geschieden, zegt de Heere der heirscharen. Zacharia 4 vers 6-9

Vers 2. Ik heb gezien, en zie, een geheel gouden kandelaar, en zijn olievat boven deszelfs hoofd, en zijn zeven lampen daarop, en elke lamp had zeven pijpen, dewelke boven zijn hoofd waren.

Vers 14. Toen sprak Hij: Deze zijn de twee zonen (takken) van de olijfboom, die voor de Heere der gehele wereld staan.

8. De Lofzang van Zacharias

„Geloofd zij de Heere, de God Israëls, want Hij heeft bezocht, en verlossing teweeggebracht Zijn volke; enz. Lukas 1: 68-75

9. Kerstpreek over geboorte van Jezus

“En de engel sprak tot hen: vreest niet: ziet ik verkondig u grote vreugde, die allen volke geschieden zal. Want u heden geboren is de Heiland, welke is de Christus de Heere, in de stad van David. Gij hebt dit tot een teken: gij zult het Kind vinden in windselen gewonden, en in een kribbe liggen. En terstond was bij de engel de menigte der hemelse heirscharen, die loofden God en spraken: Ere zij God in de hoogte, en vrede op aarde, en de mensen een welbehagen.” Lukas 2: 10-14

10. Vervolg Kerstpreek over de herders

“En toen de engelen van hen ten hemel voeren, spraken de herders onder elkander: laten wij nu gaan naar Bethlehem, en zien de geschiedenis, die daar geschied is, dewelke de Heere ons bekend gemaakt heeft.” Lucas 2: 15 en 16

11. Kerstpreek over de vlucht naar Egypte

“Toen zij nu weggereisd waren, ziet, toen verscheen de Engel des Heeren Jozef in een droom, en sprak: sta op, en neem dat Kindje en Zijn moeder, en vlucht naar Egypte; en blijf aldaar, totdat Ik het u zeg: want het is ophanden, dat Herodes het Kindje zal zoeken, om Hetzelve te verdoen. En hij stond op, en nam het Kindje en Zijn moeder tot zich, in de nacht, en ontweek in Egypte. Enz. Mattheüs 2: 13-23.

12. Lijdensstof

En de overpriesters, en de ouderlingen, en de gehele grote Raad zochten valse getuigenis tegen Jezus, opdat zij Hem doden mochten; en vonden niet. En hoewel er vele valse getuigen toegekomen waren, zo vonden zij toch niet. Maar ten laatste kwamen twee valse getuigen, en zeiden: Deze heeft gezegd: Ik kan den tempel Gods afbreken, en in drie dagen denzelven bouwen. Enz. Mattheüs 26: 59-66

13. Over de uitstorting van de Heilige Geest

Er geschiedde snel een geruis van de hemel als van een geweldige wind en vervulde het hele huis, waar zij zaten. En van hen werden gezien verdeelde tongen als van vuur en het zat op een iegelijk van hen. En zij werden allen vervuld met den Heiligen Geest en begonnen te spreken met andere talen, zoals de Geest ehn gaf uit te spreken. Handelingen der Apostelen 2:2-4

14^e leerrede. **HET ONDERWIJS EN DE TROOST VAN DE HEILIGE GEEST**15^e leerrede over Christus als Rechter

“En heeft ons geboden de volken te prediken, en te betuigen, dat Hij is degene, die van God verordineerd is, tot een Rechter van levenden en doden. Deze geven getuigenis al de profeten, dat een iegelijk die in Hem gelooft, vergeving van zonden ontvangen zal door Zijn Naam.” HANDELINGEN 10:42-44

Overdenking van Openbaring van Johannes 1: 5b, 6.

Hem, Die ons heeft liefgehad, en ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed, en Die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters, Gode en Zijn Vader; Hem zeg ik, zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. Amen.”

Openbaring van Johannes 1: 5b

1. AÄRONS EERSTE OFFER. I

GEHOUDEN 22 OKTOBER 1871, VOORMIDDAGS¹

GEZONGEN: Voorzang, Psalm 40: 4, 5.

*Brandofferen, noch offer voor de schuld
Voldeden aan Uw eis, noch eer;
Toen zeid' Ik: zie, Ik kom, o Heer!
De rol des boeks is met Mijn Naam vervuld.
Mijn ziel, U opgedragen,
Wil U alleen behagen;
Mijn liefd' en ijver brandt.
Ik draag Uw heil'ge wet,
Dien Gij de stervling zet,
In 't binnenst ingewand.*

Tussenzang, Lied 31: 4, Duitse bundel; vrij vertaald.

*Wil Heere 't geloof mij geven,
Dat 'k klaarlijk onderscheid,
Hoe Gij voer mij het Leven,
Weg, de Waarheid zij.
Doe Gij de wolken wijken,
Waarin mij 't twijf'len hult,
En ook aan mijn geloofshand
Zij 't helend Woord vervuld.*

Vers 1. En het geschiedde ten achtsten dage, dat Mozes riep Aäron, en zijn zonen, en de oudsten Israëls. 2. En hij zeide tot Aäron: Neemt u een kalf, een jong rund ten zondoffer, en een ram ten brandoffer, die volkomen zijn; en brengt ze voor het aangezicht des Heeren. 3. Daarna spreekt tot de kinderen Israëls, zeggende: Neemt een geitenbok ten zondoller, en een kalf, en een lam, eenjarige, volkomen ten brandoffer. 4. Ook een os, en een ram ten dankoffer, om voor het aangezicht des Heem te offeren; en spijsoffer met olie gemengd; want heden zal de Heere u verschijnen. 5. Toen namen zij, dat Mozes geboden had, brengende dat tot vooraan de tent van de samenkomst: en de gehele vergadering naderde, en stond voor het aangezicht des Heeren. 6. En Mozes zeide: Deze zaak, die de Heere geboden heeft, zult gij doen; en de heerlijkheid des Heeren zal u verschijnen. 7. En Mozes zeide tot Aäron: Nadert tot de altaar, en maakt uw zondoffer en uw brandoffer toe; en doet verzoening voor u en voor het volk. Daarna maakt de offerande van het volk toe, en doet de verzoening voor hen, gelijk als de Heere geboden heeft. Enz. Leviticus 9:1-14

¹ Deze Leerredenen zijn geïmproviseerd en eerst gedurende het spreken opgetekend, hetgeen de lezer bij hun beoordeling in gedachte gelieve te houden. Dr. Kohlbrugge

Heilige en geliefde gemeente in de Heere Jezus Christus!

Wat wij daar gezongen hebben, willen wij ook opslaan in de Bijbel. Wij lezen in Psalm 40: 6-11: “Gij o Heere, mijn God, hebt Uw wonderen en Uw gedachten aan ons velen gemaakt; men kan ze niet in orde bij U verhalen; zal ik ze verkondigen en uitspreken, zo zijn ze menigvuldiger dan dat ik ze zou kunnen vertellen. Gij hebt geen lust gehad aan slachtoffer en spijsoffer, Gij hebt mij de oren doorboord. Brandoffer, noch zondoffer hebt Gij niet geëist. Toen zeide Ik: Ziet ik kom; in de rol des boeks is van Mij geschreven. Ik heb lust, o mijn God om Uw welbehagen te doen; en Uw wet is in het midden mijns ingewands. Ik boodschap de gerechtigheid in de grote gemeente; ziet, Mijn lippen bedwing ik niet, Heere, Gij weet het. Uw gerechtigheid bedek ik niet in het midden mijns harten; Uw waarheid en Uw heil spreek ik uit; Uw weldadigheid en Uw trouw verheel ik niet in de grote gemeente.”

Dat zijn woorden van onze Heere Jezus Christus, die optreedt om het enige offer te zijn, waarin wij alleen volmaakt worden. Door deze woorden zijn de offeranden van Mozes allen teniet gemaakt en afgeschaft, en zonder deksel wordt de gerechtigheid gepredikt, waarin een arm zondaar alleen rechtvaardig is voor God.

Mijn waardsten, wanneer wij dat nu goed uit ervaring kennen, dan kunnen wij deze offeranden van Mozes van een andere zijde beschouwen, niet meer als offeranden, die verzoening aanbrengen, maar als beelden van het enige Offer, dat ons verzoent. Wanneer wij deze beelden beschouwen en de uitlegging ervan ontvangen, dan hebben wij daarin een Evangelie, om in verwondering te geraken, in het stof te aanbidden en uit te roepen: *“Heere, mijn God, Gij hebt uw wonderen en Uw gedachten aan ons vele gemaakt.”*

Eergisteren vroeg mij een Godgeleerde naar de betekenis van enige van deze Mozaische beelden. Ik legde ze hem gisteren uit, maar dacht: dat kan en moet ook de gehele gemeente tot nut en troost strekken, opdat de huisvaders en huismoeders bij het lezen van het Oude Testament antwoord kunnen geven, als de kinderen vragen: wat betekent dat? Opdat een ieder, wanneer het hem wordt uitgelegd, troost en versterking hebbe bij het lezen van de Schrift.

Slaan wij ditmaal Leviticus 9 op. Wij hebben daar Aärons eerste offer. De Heere wilde aan het volk van Israel Zijn heerlijkheid doen verschijnen. Zijn heerlijkheid, dat is, Zijn genade, Zijn welbehagen in de mensen. Wij missen de eer of de heerlijkheid die wij voor God hebben moesten. Nu komt God echter met Zijn heerlijkheid tot troost, om die heerlijkheid op Zijn volk te leggen, zoals de Heere Jezus zegt: “Ik heb hun de heerlijkheid gegeven, die u Mij gegeven hebt.” Joh. 17 12-2. Deze openbaring van de heerlijkheid Gods moet een grond en bodem hebben, waarop God Zijn heerlijkheid aan Zijn volk openbaren, en op hen leggen kan. In dit 9^e hoofdstuk van Leviticus hebben wij deze grond. Die grond is deze: de hogepriester verzoent zichzelf en zijn volk door een offer, een zondoffer en een brandoffer; daarin is dan het volk volmaakt. Dit wensen wij in het morgenuur te behandelen.

In het avonduur echter behandelen wij het offer, dat de Hogepriester voor het volk bracht, en wat dan het gevolg en de vrucht van dat alles is, namelijk de openbaring des Heeren, en dat er een gejuich ontstaat in het leger van de Hebreëen, en allen in het stof aanbidden.

Wat het offer des hogepriesters aangaat, om zichzelf en het volk te verzoenen, dat wordt ons in de woorden van onze tekst, vers 1-14 voor ogen gehouden.

Ik verzoek u, mijn waarde gemeente de Bijbel voor u te houden. Ik kan slechts kort aanwijzen, wat deze beelden, die ons de tekst voor ogen brengt, - want het zijn allen

beelden, - zeggen willen.

De achtste dag, (vers 1) is de dag van het Nieuw Testament, de dag van de vervulling van al datgene, wat de profeten te voren van Christus gezegd hebben.

Mozes is een beeld van de mond Gods, het Woord van de genade, dat uit de mond Gods uitgaat, van de openbaring van het eeuwig raadsbesluit Gods. Deze mond spreekt tot Aäron, dat is, tot de hogepriester Christus, van Wie Aäron de hogepriester, een beeld was.

De zonen van Aäron zijn de zonen van Christus, de kinderen van Christus, zoals de Heere bij de prefect zegt: “Zie, ik en de kinderen, die mij de Heere gegeven heeft.” Dus alle kinderen Gods, alle gelovigen in de Heere Jezus, die uit Hem geboren zijn.

De oudsten in Israel zijn de voorgangers van de gemeente.

Vers 2. Het Woord spreekt tot Aäron; God de Vader spreekt tot Christus: Neem tot U; dat is, neem aan U, neem op het offer, dat Gij in de eeuwige Vrederaad vrijwillig op U genomen hebt. Het eerste offer is een zondoffer, het andere een brandoffer. In het Hebreeuwse staat eenvoudig in plaats van zondoffer: *zonde*; en in plaats van brandoffer: *iets, dat geheel in de hoogte opgaat*. Zo neem aan U de zonde, en neem aan U, dat alles verbrand worde, alles opvare in de vlammen.

Een jong kalf is een ongelukkig dier, voor zover het van de moeder is weggenomen, zoals wij wég zijn uit het beeld van God. Zo'n jong kalf wil niets, kan niets, vermag niets, kent niets en deugt tot niets. Zo is het kalf een beeld van de menselijke natuur, zoals zij door de zondeval geworden is. Zij wil niets, kan niets, kent of weet niets, is onvermogen, is niets waard, het is alles zonde. Zo neem deze zonde aan U, op U.

Het brandoffer is een ram. De ram is een beeld van de menselijke kracht die wij menen te hebben. Alzo neem deze vermeende menselijke kracht, zij is ook zonde; want zij doet de wil Gods niet, en kan die niet doen, zij is in het geestelijke toch onvermogen, hoe sterk zij zich ook houdt; en ze deugt daarom tot niets.

‘Neem deze ram, laat deze menselijke kracht aan U komen en in u opgaan in de vlammen.’

Zonder gebrek. moeten de dieren zijn, niet blind, niet lam, maar geschikt voor hetgeen, waarvoor God ze hebben wil. De dieren op zichzelf zijn geen zonde, zijn zonder schuld; het jonge kalf en de ram hebben niets gedaan, dat straf verdiende, zij zijn zonder schuld, zoals Christus een onschuldig, onbevlekt Lam is. Maar zij moeten hier beelden zijn, van de onbeholpenheid des mensen, die zonde is, en van de menselijke kracht, die voor God moet teniet gemaakt worden.

Zo heet het verder in vers 3, “spreek tot de kinderen Israëls.” Dat is, predik het hun, opdat zij het horen en vernemen, wat hun zonde is: gruwelijke, vuile, stinkende wonden en builen, dat betekent de geitenbok. Dat moeten zij bekennen en hem aannemen tot hun zondoffer, dat hij als zonde zal verbrand worden.

Dan komt een kalf en een schaap, beide éénjarig, dus op de leeftijd, waar zij iets van het leven zouden kunnen genieten, zonder gebrek, zoals ik dat reeds heb uitgelegd. Het kalf is weer het onbeholpen dier, dát niets kan, dat niet deugt voor de ploeg, en dat geen melk geeft, dat niets weet, maar geleid moet worden; het is dom en onbeholpen in elk opzicht. Het schaap is echter een dier, dat eeuwig dwaalt, als het zonder herder is; zoals wij zingen in de 119^e Psalm: ‘Ik heb gedwaald als een verloren schaap.’ Zo is uw zonde, o volk, dat u zo onhandig bent en tot geen werk deugt, en uw dwaling, dat u steeds met uw hart op de dwaalweg leeft en van Gods wegen afwijkt; die moeten in vlammen opgaan, als een brandoffer.

Dan komt verder *een dankoffer*. Dat is, als wanneer ik denk: ik zou God alles willen geven, wat ik heb; ik ben Hem alles schuldig, ik heb alles van Hem geef het Hem

weder, ik neem het uit mijn hand, en leg het in Gods hand. Dat is een dankoffer. Tot dankoffer moet het volk brengen een os en een ram. De os is toch een dier vol kracht; daarmee kan men iets uitrichten, daarmee kan men arbeiden, ploegen, wat kan men al niet met een os doen! Ook de ram is een beeld van de kracht. Alzo alle kracht, die wij menen te hebben, moeten wij in de vlammen werpen, opdat wij bekennen:

Met onze kracht (hoe sterk wij ook menen te zijn) is niets gedaan,

Wij zijn al ras verloren.

Maar voor ons strijdt een and're Man.

Dien God heeft uitverkoren.

Vraagt gij Zijn Naam? zo weet,

Dat Hij de Christus heet;

Hij Heere Zebaoth.

Daar is geen and're god:

De zege is Hem beschoren.

Nog eens: *het volk is als een geitenbok*, een stinkende, geile bok, het is om en om zonde. Op het altaar ermee! Het volk is een onbeholpen kalf, een jong dom kalf, het moet in de vlammen, op de altaar! Het volk is als een verloren, dwalend schaap, dat moet ook op de altaar, in de vlammen. Gij volk, meent dat u kracht hebt, en u wilt arbeiden, u wilt zijn als een os, vlijtig, leerzaam, gehoorzaam in alle dingen, u meent, dat u de zonde kunt weerstaan, dat u als een os, als een ram bent in het beeld. De os en de ram op de altaar! En dank God, dat Hij uw kracht en sterkte zijn zal, uw Werkgever én uw Arbeider. Hij zal u sterken, opdat u, - zo zwak als ge uzelf erkent, toch zeggen kunt: 'In de Heere Heere heb ik gerechtigheid en sterkte. En: als ik zwak ben, dan ben ik machtig.'

Verder moet het volk *een spijsoffer* brengen, dat is, een geschenk aan de Heere, om het te erkennen, als wij aan tafel zitten, dat de tafel gedekt is: dat is alles Gods genadige gave. "Aller ogen wachten op u, o Heere, en Gij geeft hen hun spijze te zijner tijd." Dat erkent u echter gewoonlijk niet, maar u denkt aan het eten en drinken, zo niet aan slokken en overdaad en u verstaat niet, dat de Heere en Zijn heilige engelen ook aan tafel tegenwoordig zijn, opdat u de gave Gods heiligt. Veeleer verslindt u de spijzen, bederft uw maag. En u bekent het niet: ik ben het zwarte brood, één druppel water niet waard, vanwege mijn zonden. U mort over het eten als er naar uw luimige smaak maar iets aan ontbreekt en u verstaat niet, Wie u voedt en onderhoudt in Zijn goedheid. Breng dat alles voor God en beken het in de Heilige Geest, - Die door de olie wordt aangeduid, waarmede het spijsoffer gemengd wordt, - en leg zo uw spijs op het altaar in de vlammen, dan zal Ik u spijzen. Maar doe het in Geest en Waarheid, opdat u met een ootmoedige geest bekent: ik ben het niet waard; het is alles de genade van Jezus Christus, dat ik als een kind uit Zijn hand eet en drink.

In vers 5 lezen wij: "Toen namen zij het." Schrap dat *zij* uit en schrijf daarvoor: *ik, ik* neem het. Neem het zo aan, als Gods verordening. Zij namen wat Mozes geboden had, wat Gods Woord leert, tot vooraan de deur van de tent van de samenkomst, dat is, in de gemeente, de christelijke kerk, buiten welke geen heil is; dat is de gemeente, waarin Zich God openbaart. Want daartoe komt de gemeente samen, om gemeenschappelijk, op grond van dit Offer, te wachten op de verschijning van de heerlijkheid des Heeren.

Daar stond dan de gemeente voor de Heere, alles, oud en jong, ouders en kinderen, zeer schuldig; zondig en onheilig als zij waren. Want zij hadden gehoord: u bent een kalf, een schaap, een geitenbok, en uw os en uw ram zal voor God niet leven. Hoe

geschiedt het, dat zij zo komen? De Heilige Geest drijft ze, om in het offer van de hogepriester de grond te erkennen, dat de Heere hen nu verschijnen zal in Zijn genade. De gemeente stond voor de Heere, als voor hun Rechter en hoopte op erbarmen, zoals wij lezen en zingen:

*Ik blijf den Heere verwachten;
Mijn ziel wacht ongestoord;
Ik hoop in al mijn klachten,
Op zijn onfeilbaar Woord.
Mijn ziel vol angst en zorgen,
Wacht sterker op den Heer,
Dan wachters op de morgen,
Den morgen, ach! Wanneer?*

Psalm 130:3.

Vers 7 lezen wij: “En Mozes zeide tot Aäron.” Gods bevel en Woord aan de Hogepriester Jezus Christus. “Nadert tot de altaar, en maak uw zondoffer en brandoffer toe.” Dat luidt zoals wij zingen:

*God sprak tot Zijn geliefden Zoon:
Nu wil Ik Mij erbarmen
Ga heen Mijns harten waarde Kroon,
En wees het Heil van d’ armen.*

Dat is: ‘Treedt tot de altaar! Kom neer uit de hemel, uit Uw vreugde, en ga aan het kruis! Opdat u nu Mijn wil doet, en sterft voor het volk aan het vervloekte hout, en ten hemel vaart in de vlammen mijns toorns én Mijner liefde.’

Dan lezen wij verder in dit vers: “En doe verzoening voor u en voor het volk.” Dus eerst: doe verzoening voor u. Dat geldt slechts van de hogepriester van het Oude Testament. Want daar alles, de ganse inrichting van de godsdienst zonde was, moest hij het alles, het een na het andere verzoenen. Maar daar hij geen priester was naar de ordening van Melchizédek, moest hij eindelijk ophouden en bleef zelf over als zonde. Zo moest hij verzoend worden.

Van Christus beduidt dit echter ‘doe verzoening voor U; sla U in de persoon van het volk, dat Ik u gegeven heb, door Mijn toorn, door alle geweld des duivels, door de verdoeming van de wet heen; en neem zo Uw volk ook mede er doorheen.’ Vandaar zijn het liefelijke woorden: “Daarna maak het offer van het volk toe, en doe dan verzoening voor hen.” Dat is, nadat U geheel en al alles in het offer hebt wedergebracht, dan zult u als Borg, Plaatsbekleder en Voorspraak eeuwig zijn en blijven de Hogepriester van het volk; zoals U het ware op Golgotha.

Vers 8 lezen wij: “Toen naderde Aäron tot de oudsten en slachtte het kalf des zondoffers.” Zoals Aäron gehoorzaamt, zo gehoorzaamt Christus; zoals Aäron tot het altaar treedt, zo gaat Christus aan het kruis, zoals wij zingen:

*De Zoon bewees gehoorzaamheid,
En kwam tot ons op aarde.
De Zoon, van de reine maagd voorzeid,
Werd mij gelijk in waarde.
Verborg en gelijk een knecht,
Toont Hij Zijn macht en doet het recht,
En zal de duivel vangen.*

Zo trad Aäron tot het altaar en offerde het kalf; dat is, deze hele menselijkheid en

onbeholpenheid: ‘ik kan niets, ik wil niets, ik weet niets, ik vermag niets, ik deug tot niets,’ neemt Hij op Zich, en met het zwaard des geloofs en van gehoorzaamheid houdt Hij er doorheen; doodt Hij aan en in zichzelf, dat Hij enkel zwakheid geweest is; zoals wij hij de apostel lezen, *dat Hij gekruist is in de zwakheid*.

In vers 9 lezen wij: “En de zonen Aärons brachten het bloed tot hem.” Het bloed van het zondoffer. Zijn zonen zijn al Zijn kinderen, de gelovigen, zij komen tot hun Hogepriester. Waarmee? Wat brengen al de kinderen des Heeren tot hun Hogepriester? Zij brengen wat alleen voor God geldt, *het bloed van het offer*. Dat brengen al Zijn kinderen. Meer hebben zij niet te geven en te brengen, iets anders willen zij niet, iets anders neemt Hij ook niet aan; een andere grond wil Hij niet hebben. Dus, de zonen brengen de Hogepriester Jezus Christus het bloed van het offer. Dat is, Zijn eigen bloed. De hogepriester doopt zijn vinger in het bloed. Onze Hogepriester Jezus Christus neemt in de kracht van de Heilige Geest, - want de vinger betekent de Heilige Geest - van Zijn bloed en spengt zevenmaal daarmee op het altaar, aan de hoornen van het altaar, opdat het altaar om en om geheiligd en verzoend worde met Zijn bloed, dat ons ten goede komt. Opdat wij de genade, barmhartigheid, trouw, de roem en de eer Gods aangrijpen, en daarin onze redding vinden. Verder stortte hij het bloed uit aan de bodem van het altaar. Zo stort Christus Zijn ganse leven, en daarna water en bloed uit Zijn zijde uit, aan de voet van het kruis, opdat de aarde Zijn bloed drinke en alles verzoend worde.

Nu vers 10. Mijn geliefden, ik hoop, dat u in de Bijbel naziet, opdat het u een eeuwige troost zij voor uw hele leven, en tot aan uw laatste ogenblikje!

Daar komt nu het vet. Daarin is de kracht van al het denken en handelen; dan is het ook het tegendeel van de Heilige Geest. Verder komen *de nieren*, die zijn de zetel van alle begeerte en alle gezindheden, zij mogen goed of kwaad zijn. In de nieren zetelt het verstand om te onderrichten, alle gevoel, fijn en grof. De lever is de zetel van de warmte, en daarom de zetel van de lust, hetzij lust van het vlees of lust tot God. Deze lever wordt gedekt en samen gehouden door een net. Onze Hogepriester heeft onze zonde op Zich genomen, ons vet, onze nieren, onze lever met het net, dat is: alles wat in ons is van goddeloosheid en vroomheid van het vlees, al ons dichten, denken en doen, onze last en onze begeerten, waarop wij zo hovaardig zijn, dat alles neemt Hij op Zich, werpt het alles, zoals het daar is in het vuur. Hij wil geen vet hebben, wil niet vet zijn, maar Hij wil door de Heilige Geest gedragen worden. Hij wil niets begeren; niets weten. “Wie is blind gelijk Mijn Knecht, en doof gelijk Mijn Uitverkorene?” Hij wil door de Vader geleerd en geleid zijn. Hij wil geen warmte hebben; al Zijn warmte moet in de liefde des Vaders liggen. Zo, mét het onze, in het vuur daarmee!

Nu komt vers 11: “Het vlees en de huid.” Dat is de uiterlijke mens, zoals hij uiterlijk tevoorschijn reedt. Dit vlees en die huid verbrandde de Hogepriester met het vuur, en wel buiten het leger. Christus laat Zijn vlees en Zijn huid, laat zich zoals Hij uiterlijk te voorschijn treedt, in de dood gaan, in de vlammen van de toorn Gods opgaan, en wel buiten de poort, op Golgotha, waar Hij geleden en onze smaad op Zich genomen heeft.

In vers 12 lezen wij verder: “Daarna slachtte hij het brandoffer.” Alles wat van kracht is, moet opgaan in de vlammen. Ik kan een merkwaardige kracht ontwikkelen in een werkplaats; maar als ik niet weet, hoe de zaak behandeld moet worden, dan zal ik met mijn grote kracht alles schoon bederven. Mijn kracht moet weg, alles moet verbrand worden! En de kinderen Gods bekennen het, dat alle kracht van Jezus Christus, de

kracht van Zijn opstanding van God de Vader uitgaat, om de Hogepriester, om allen te heiligen, die de Vader tot Hem brengt.

De zonen van Aäron brengen het bloed van het brandoffer tot hem. De kinderen Gods brengen tot hun Hogepriester het bloed, waarin zij erkennen, hoe Hij voor hen geleden heeft, en hoe Hij voor hen gekruisigd is in zwakheid. (2 Kor. 13: 4) En hoe alleen het hoofd, het ingewand en de schenkelen, vet, nieren en lever met het net over de lever - evenals de ram, - het hele brandoffer, opgaat in de vlammen. Christus bracht alles, wat Hij is voor God de Vader. Om voor God zodanig een Offer te zijn, dat niets in zich heeft, en toch alles heeft door het, bevel Gods: *verbrand het! Slacht het! Laat het sterven en teniet worden!*

Hoe dat dan? Ja, ik wil u verschijnen met Mijn genade. Zo moet het uwe allemaal weg. De Heere Jezus neemt op Zich al uw zonden en wat u gerechtigheid noemt, en gaat daarmee aan het kruis en van het kruis in de hemel. Zó komt dan uit de hemel de openbaring van eeuwige heerlijkheid. Wèl ons, als God ons de genade van Zijn Geest geeft, om dit in een eerlijk hart te bewaren, opdat wij ons over de Heere en Zijn genade verblijden met hartelijke blijdschap!

In Zijn bloed kracht ligt voor de zwakken, die in zichzelf niets kunnen, noch vermogen. Daarom brengen zij ook tot Hem het brandoffer in zijn stukken, zodat alle kracht verbroken neerligt.

Verder brengen zij *het hoofd*, waarin het bestuur van het geheel ligt. Zo moet de kracht gebroken worden en in vlammen opgaan. Ja, het hoofd ook; want al het bestuur zal aan de soevereiniteit Gods overgelaten worden, opdat God soeverein is en blijft. Christus is ons Hoofd, het Hoofd van Christus echter is God.

En hij wies het ingewand en de schenkelen, namelijk van het brandoffer. In het ingewand, namelijk het edel ingewand, - ja, wat ligt niet daarin! Dat zijn de teerste dingen; daaruit komt voort al het mogelijke van liefde en erbarmen, van goede en slechte begeerten. Het ingewand wordt gedragen door de schenkels,² waarin zo de kracht ligt om te blijven bestaan. Dat wordt beide gewassen.

De Heere Jezus zegt: "Ik heb Uw wet in Mijn binnenste." Dat is naar het Hebreeuws: in mijn ingewand. Het ingewand betekent de tere en teerste gevoelens en gewaarwordingen. Evenwel deugen zij niet, maar zij moeten gewassen worden met de Heilige Geest, zij moeten door de Heilige Geest geheiligd worden, om dan op te gaan in de vlammen. Aan het kruis slaat onze Hogepriester alles wat wij niet voor zonde, maar wat wij voor schone gestalte en deugd houden. Aan het kruis slaat Hij alles, wat de Heere Jezus Christus 'Zijn goedheid' noemt. Zoals Hij in Psalm 16 zegt: "Mijn goedheid raakt niet tot U." Dat is, daarmee kan ik U niet bereiken. AMEN.

Nazang Psalm 110: 4 en 7

*Hij zal op weg eens drinken uit de beken,
Daar Hij gevaar, noch strijd noch moeit' ontziet;
Daarom zal Hij het hoofd naar boven steken,
Met eer bekroond in 't God'lijk rijksg gebied.*

² onderbeen

2. AÄRONS EERSTE OFFER. II

Gehouden 22 oktober 1871

GEZONGEN:

Voorzang: Ps. 118: 13, 14.

*Gezegend zij de grote Koning,
Die tot ons komt in 's Heeren Naam!
Wij zeege 'nen U uit 's Heeren woning,
Wij zegenen U al te saam,
De Heere is God door Wien w' aanschouwen,
Het vrolijk licht na bang gevaar,
Bindt d' offerdieren dan met touwen
Tot aan de hoornen van 't altaar.*

LEVITICUS 9: 15, 24.

Vers 15. "Daarna deed hij de offerande van het volk toebrengen; en nam de bok des zondoffers, die voor het volk was; en slachtte hem, en bereidde hem ten zondoffer gelijk het eerste. 16. Verder deed hij het brandoffer toebrengen, en maakte dat toe naar het recht. 17. En hij deed het spijsoffer toebrengen, en vulde daarvan zijn hand, en stak het aan op het altaar; behalve het morgenbrandoffer. 18. Daarna slachtte hij de os, en de ram ten dankoffer, dat voor het volk was; en de zonen Aärons leverden het bloed aan hem; hetwelk hij rondom op de altaar sprengde. 19. En het vet van de os en van de ram, de staart en dat het (ingewand) bedekt, en de nieren en het net des levers. 20. En zij leiden het vet op de borsten; en hij stak dat vet aan op de altaar. 21. Maar de borsten en de rechterschouder bewoog Aäron ten beweegoffer, voor het aangezicht des Heeren, gelijk Mozes geboden had. 22 Daarna hief Aäron zijn handen op tot het volk en zegende ze; en hij kwam af nadat hij het zondoffer en brandoffer en dankoffer gedaan had. 23. Toen ging Mozes met Aäron in de tent van de samenkomst; daarna kwamen zij uit en zegenden het volk; en de heerlijkheid des Heeren verscheen al den volke. 24. Want een vuur ging uit van het aangezicht des Heeren; en verteerde op de altaar het brandoffer en het vet; als het ganse volk dat zag, zo juichten zij, en vielen op hun aangezichten."

Mijn geliefden!

In het 7de vers lazen wij de woorden des Heeren: *De hogepriester zal verzoening doen voor zich en voor het volk*; dat is tegelijk met het volk. Daarna komt, dat hij het offer van het volk zal toemaken, en hen ook verzoenen. Ik heb gezegd, opdat u dit verstaat, dat de hogepriester van het oude Verbond verzoend moest worden, omdat de gehele inrichting zonde was. Voor zichzelf behoefde Christus niet verzoend te worden, maar als Hoofd van de gemeente, als Borg heeft Hij zich door de gloed van de toorn Gods heengeslagen, en zo een eeuwige verzoening gevonden, niet voor zichzelf, maar voor Zich als Hoofd van de gemeente. Ook sloeg Hij Zich met het volk, dat Hij aan Zijn lichaam droeg, door de vloeden van de toorn Gods heen en verzoende zo het volk. Met het offer van de Hogepriester is alles afgedaan voor de rechterstoel Gods, voor de

Wet des Heeren. In dit offer is het volk in Christus volmaakt. Maar het volk blijft in het leven. Met andere woorden: nadat wij in het bloed van Christus de verzoening en vergeving van de zonden gevonden hebben, sterven wij niet dadelijk, maar blijven nog in het leven, en daar is het ons dan nodig, dat wij de verzoening, die eenmaal geschied is, als dagelijkse verzoening op ons hart en geweten toegepast hebben, dat wij de vergeving onzer zonden, eenmaal bewerkt aan het kruis op Golgotha, dagelijks aan ons hart ervaren, indien wij daarvan troost willen hebben in leven en sterven.

Verder is ons nodig, dat wij, die het eigendom van de Heere Jezus Christus zijn, allen ook het lijden en sterven van Christus gelijkvormig gemaakt worden, waarbij wij zo met ons innigste gevoel als het ware geslacht worden. Maar slechts dan hebben wij de ware doding van onszelf, als wij altijd op het kruis van Christus, op zijn Verzoening, op Zijn bloedvergieten ons beroepen, opdat de Heere zich in zijn heerlijkheid aan ons openbare.

Wij lezen niet, dat het volk voor zichzelf geofferd heeft; en u mag vooral van het offeren geen verkeerde voorstelling maken. Offeren kunnen wij niets, want wij hebben niets te brengen. Offeren betekent naar het Hebreeuws: God met iets naderen. Zodat op de vraag: 'Waar zal ik heenvlieden? Hoe kom ik tot God, hoe nader ik Hem?' Het antwoord altijd is: kom met het offer van Christus, met Zijn bloed, met Zijn gerechtigheid; dan zult u tot God naderen. Het volk mocht niet offeren, maar de hógepriester brengt de zonde van het volk op het altaar. Er is vergeving van de zonde op éénmaal, er is een doding van de oude mens op eenmaal aan het kruis van Christus op Golgotha. Maar er is tegelijk, waar waarlijk leven is, - waar het geen rekenvoorstel is, waar het gaat om heiligheid en om Gods wil en dagelijks sterven, - dat wij met onze schone dingen dagelijks aan het kruis moeten. Als het een menselijk kruis is, dan brengt het geen vrucht; maar als het het kruis van Christus is, dan komen wij waar wij wezen moeten.

Het volk brengt dus hun zonde. Hun zonde is een geitenbok, een beeld dat ons voornamelijk naar de 51^e Psalm drijft. Daar hebben wij de hoofdzonde van al het volk, waaruit zo verschrikkelijk veel voortkomt Afgoderij, hoererij, moord. Dus, 'gij volk: u bent een geitenbok en moet sterven. U moet dagelijks sterven, maar sterven aan het kruis van Christus, dan zal de genade Gods u bedekken en onderhouden.'

Dat moet dan ook geschieden met het brandoffer. 'Gij volk bent als een ram, en hebt een ongewone kracht, en ijver waaraan niets weerstaat, maar dat is alles tot het kwade en niets ten goede. Want wat goed is, weet u niet en wilt u niet weten, en wanneer u het goede wilt doen, ligt u het kwade u bij. Dus, u met uw lelijke stinkende zonde, uw afgoderij, hoererij, vleselijke lust, moet aan het kruis. Maar ook al uw vermeende kracht, zodat u in alle Goddelijke zaken geen andere kracht zult hebben, dan de kracht van Christus, die u alleen bekwaam maakt. Met al uw kracht en uw ijver kunt u niets anders doen, dan uzelf, uw huis, stad en staat verderven en uw rust, zowel als die van anderen verstoren. Uw vermeende kracht moet ook in de vlammen opgaan, moet ook aan het kruis geslagen worde. Daar gaat echter uw brandoffer in het brandoffer van Christus op, en uw zondoffer in Zijn zondoffer, zodat het één recht is, zodat u Christus in Zijn lijden en sterven gelijkvormig gemaakt wordt.

Daarom luidt het in vers 16: "En bracht het brandoffer toe en deed het zijn recht." (Duitse vertaling) Nu komt het spijsoffer. Wat doet de hógepriester? Hij neemt van uw spijs een handvol. Het spijsoffer was er om te bekennen: 'Mijn God, alle spijs behoort U toe. Dat wij spijs en drank hebben, dat hebben wij slechts uit Uw Vaderlijke hand.' Zoals u, o mens, echter met spijs en drank omgaat, dat is alles zonde. Zoals dat blijkt uit de gewone ontevredenheid met de dagelijkse kost die God geeft; uit de

onmatigheid in het eten en drinken, waardoor zo menigeeen, omdat hij de gave Gods niet erkent, zijn gezondheid bederft met de spijs. Zijn gezondheid, ja zijn huis zelfs verwoest door het misbruik van wijn en sterke drank. Dat moet alles aan het kruis van Christus. Daarvan komt u zelf niet af, tenzij dan, dat u arme zondaars wordt. Maar daar komt nu de Hogepriester Jezus Christus, neemt een handvol van het spijsoffer en werpt het in het vuur van de toorn Gods, slaat het aan het kruis.

Vers 18. Wij behoren God bedanken, Hem te roemen en te prijzen, Hem alle eer te geven. Zal dat in waarheid aanwezig zijn, dan moet onze os sterven en onze ram daarbij, opdat van ons erkend worde: onze kracht, vlijt, arbeid, geschiktheid op zich zelf deugen tot niets en werken niets uit, dan dat wij God de Heere Zijn eer roven. Dat is ook een schandelijke zonde en misdaad van de oude mens, die moet toch ook gedood worden op hetzelfde altaar, waar het offer van de Hogepriester gebracht is, aan het kruis. Daarom heet het: “Daarna slachtte hij de os en de ram ten dankoffer van het volk.” Opdat zo het volk God zal dankzeggen voor alle kracht, geschiktheid, vlijt en arbeid. En zichzelf echter daarover aanklagen en verdoemen, dat het altijd op eigen vlijt, arbeid en geschiktheid steunt. Er zijn vele vlijtige mensen hier in het dal³ het is hier een dal van Industrie. Maar hoe meer vlijt, arbeid, geschiktheid, industrie, des te meer wordt het volk weelderig en ontevreden en valt van de levende God af. Zodat de waarachtige erkenning van God, de erkenning van Zijn soevereiniteit een zeldzame zaak in dit dal begint te worden. Zo dan: weg met uw os en uw ram; slacht hem, als u God wilt dank betalen, opdat u waarachtig God de eer geeft, dat uw vlijt, uw geschiktheid, uw arbeid Gods gave en genade is, en niet van uzelf. Dan zult u eerst recht vlijtig, geschikt en arbeidzaam zijn, en dankbaar tevens.

Dat God niets van ons wil, zien wij ook uit het volgende, vers 19-21. “Maar het vet van de os en van de ram, de staart en het vet, dat het ingewand bedekt, en de nieren, en het net over de lever, - al dat vet legden zij op de borst, en hij stak het vet aan op het altaar. Maar de borst en de rechter schouder bewoog Aäron ten beweegoffer voor de Heere, zoals de Heere Mozes geboden had.”

De hogepriester heeft eerst de borst en de rechterschouder bewogen. Dat is: voor God heen en weer bewogen, alsof hij sprak: ‘o Heere, zie toch neer en erbarm u mijner!’ Wat betekent de *borst*? In de borst wonen alle edele, lieflijke en heerlijke en goddeloze gewaarwordingen. Dus, op de os, op de ram, dat is, op uw hele kracht, nadat u alles gedaan hebt, worde uw borst gelegd. Dat is, uw innigste, fijnste, edelste of goddelooste gewaarwordingen, én uw rechterschouder; dat is, dat u kracht hebt, (in uzelf) God en uw naasten lief te hebben, en uws naasten last te dragen. In de *rechterschouder* zetelen goede en boze gewaarwordingen.

Wat het *vet* aangaat, zo lezen wij ook in de geschiedenis van Abel: „Hij bracht van de eerstelingen van zijn kudde en van hun vet.” Dus, gij volk, zult geen vet hebben, u zult niet vet en sterk zijn in uzelf, maar uw vet zult u hebben in uw magerheid; want daar komt de genade, de verzoening, de Heilige Geest, - dát is uw vet, uw smeer, dat het vanzelf gaat.

De *staart* is ook een vet ding en betekent het einde, de gevolgen van ons zijn en doen. Het hoofd en de staart, begin en einde, alles wat van u is moet in de dood!

Wat het *ingewand* betekent, heb ik deze morgen reeds gezegd. Dit ingewand is bedekt met vet. Het betekent onze teerste, onze innigste gewaarwordingen. Dat moet alles, zoals het is, ook in het vuur. Zo worden wij het lijden en sterven van Christus

³ Wupperdal

gelijkvormig gemaakt.

De *nieren* zijn wonderlijke dingen. De profeet Jeremia heeft eens gezegd: “Gij Heere, zijt nabij in hun mond, maar verre van hun nieren.” Deze nieren leren, tuchtigen, prikkelen, zoals wij dat zo dikwijls in Gods Woord vinden. Het is een beeld van allerlei begeerlijkheid; hetzij goede of kwade. Want het gaat om het gebruik, dat wij van ons aanzijn maken.

Dan komt ook *het net* over de lever. Dat is de zetel van de warmte van de hitte, dientengevolge van de lust en de begeerte. Dit alles wordt geworpen op de borst en de rechterschouder, en gaat daarmee in vlammen op, nadat het voor de Heere bewogen was.

Laat ik u dat nog iets duidelijker maken. God de Heere heeft de mens goed en naar Zijn evenbeeld geschapen. Toen heeft Hij ons niet alleen de uiterlijke gestalte gegeven de huid, het vlees, maar Hij heeft ons ook het hoofd gegeven met de hersenen. Hij heeft ons ook een hart gegeven, heeft onze lever en de nieren, enz. gemaakt. De oude christenen uit de vroegere eeuw vonden deze voor het oog verborgen delen van het lichaam de gewaarwordingen, die op zichzelf onzijdig, door de zonde allen verkeerd gemaakt zijn, en slechts heenwijzen op het lieve ik; tot zijn eigen verderf en dat van de naasten. Daarom spreekt de apostel van de leden onzes lichaams, b.v. “doodt dan, - of: laat uw leden, die op aarde zijn, afsterven. Daar noemt hij ze: hoererijs, onreinheid, schandelijke brand, boze lust en gierigheid, welke is afgoderijs.” Of hij spreekt van de werken van het vlees en noemt daaronder vijandschap, haat, nijd, toorn gekijf, tweedracht, enz. Deze hartstochten komen voort uit het binnenste van de mens, uit het hart, uit de nieren, de lever en dergelijke. Wij weten niet hoe, maar in de ziekten dezer delen openbaart zich veel van hetgeen in de mens woont. Voor zover nu onze hartstochten strafbaar zijn, is het ons nodig dagelijks onze toevlucht tot het kruis van Christus te nemen, opdat wij deelachtig gemaakt worden aan zijn lijden en sterven. Terwijl wij met Hem geslacht, verbrand, begraven worden, opdat wij ook aan Zijn opstanding gelijkvormig gemaakt worden.

Verder: hoe vele *edele* gevoelens heeft de mens, al zijn zij ook door de zonden bedorven, gevoel van vriendelijkheid, liefde, waarachtige trouw, overgave en zelfverloochening, hoeveel gevoel om anderen gelukkig te maken, gevoel om dit en dat te doen. Dat is alles op zichzelf edel, loffelijk, heerlijk. Maar in de samenleving met de mensen, zelfs met onze dierbaarsten, moeten wij ondervinden, dat wij met al deze schone dingen toch niet voorwaarts kunnen, maar ons met al onze schone gevoelens moeten laten begraven, en ook dáárin Christus in Zijn lijden en dood gelijkvormig gemaakt worden, opdat wij slechts Gods erbarmen prijzen, en ook anderen waarachtig met erbarmen behandelen, hoe zij ons ook beledigen en kwellen, ja ons de dood aandoen. Het moet alles aan het kruis van Christus, opdat ons in elke betrekking de heerlijkheid des Heeren verschijne. Ja, niet Christus en Zijn kruis uit het oog verloren, tegen de algemeenheid van uw zonde, en tegen uw bijzondere dagelijkse lievelingszonde, maar slechts altijd naar het kruis van Christus heen. En zie dan hoe ze allen door Hem geslacht en gedood worden, opdat de nieuwe mens in Hem leve.

De zedenleer brengt ons van God en Christus af, hoe wij ook menen dat, als wij vergeving van zonden verkregen hebben, wij het dan zelf in orde zullen krijgen. Maar u zult u bedrogen vinden. Zie aan het kruis de dood van de oude mens hoe hij teniet gemaakt wordt. Zie dan in dit zelfde boek van Mozes, hoe de heerlijkheid der genade geprezen wordt, hoe de Heere komt en Zijn genade over ons laat heengaan, en Zijn kracht in onze zwakheid verheerlijkt, zodat wij onophoudelijk de 119de Psalm voor God uitgalmen, onszelf aanklagen en alles wat in ons is, geheel en al verdoemen, opdat de kracht van Christus als een tent boven ons zij.

Dat is de inhoud van het kostelijk Evangelie in dit 9de kapittel van Leviticus. En nu willen wij het tenslotte in het kort samenvatten, want de tijd is verstreken. Wij lezen vers 22. “Daarna hief Aäron zijn handen op tot het volk en zegende ze.” En wat doet Christus, die dagelijks onze hartstochten aan Zijn kruis slaat en op Zich neemt, en onze Voorspraak blijft? Wat doet Hij? Hij heft Zijn hand op en zegent, namelijk op ieder al zijn dagen; op het volk des Heeren, de gemeente.

Toen Aäron het volk gezegend had, kwam hij af van de plaats, waar hij het zondoffer, het brandoffer en dankoffer gebracht had. Zo werd Christus van het kruis afgenomen, nadat Hij geroepen had. “Het is volbracht!”

Toen ging Mozes met Aäron in de tent van de samenkomst. Zo is het woord van de verzoening en genoegdoening met Christus onze eeuwige Hogepriester gegaan door alle hemelen heen voor de troon Gods. Vanaf deze troon komt Hij in de gemeente met Zijn tegenwoordigheid, genade en Geest, en zegent ons, dat is, het hele volk, zegent ons met Zijn Woord en Geest, met het geloof, met de bekering, met allerlei geestelijke zegeningen. En Hij noemt ons, die goddeloos zijn ‘goed’ om dit Offer.

Daar nu dit Offer zo voor God is aangebracht, dat de Hogepriester geofferd heeft, als Hoofd en Borg voor Zijn volk, en zo een eeuwige verzoening heeft gebracht, en daargesteld heeft, dat in de gemeente een voortdurende heiliging heerse, dat de mens, die voor God verbroken is, voortdurend sterve, en aanhoudend zijn toevlucht neme, alleen tot de genade, tot het bloed van Jezus Christus, - daar verschijnt de heerlijkheid des Heeren. Waar in de gemeente gepredikt, geopenbaard, aan het geweten voorgehouden wordt: u allen hebt niets, kunt niets, weet niets, vermoegt niets, deugt tot niets; van alles, wat u hebt, en wat Ik u bij de schepping gegeven heb, maakt u misbruik, maar u zult uw Borg en Plaatsbekleder hebben, en Ik ben tevreden met Zijn offer, en u zult daarvan hebben de dagelijkse werking tegenover uw oude mens, dat hij met Christus gedood, aan het kruis geslagen wordt, dáár geeft ons God Zijn heerlijkheid.

God openbaarde toenmaals Zijn heerlijkheid, Zijn genade zo, dat vuur uitging van het aangezicht des Heeren, en op het altaar het brandoffer en het vet verteerde. Het vuur kwam uit van het aangezicht des Heeren, dat is, uit de tent van de samenkomst, en het offer werd er geheel door verteerd. Het vuur is een beeld des Heiligen Geest. Dus, de Heilige Geest, de Geest van de heiliging neemt het brandoffer aan, dat wij alles in Christus in de vlammen laten opgaan. Hij neemt het aan in de hemel Daarboven. Daar boven ligt dan de hele last van onze slechtheid, maar ook de genade die deze last bedekt in het bloed van de eeuwige verzoening. Wie dat kent, en ervaren heeft, die het ter harte neemt, om het verder te leren en te betrachten, die juicht, zoals toen het volk. Dat is juist het gevolg van het offer, dat er zo een juichen ontstaat in het leger van de Hebreëen. Die zo met het volk van God juicht, die verootmoedigt zich in het stof voor zo’n heerlijkheid. AMEN.

*Laat ieder 's Heeren goedheid loven,
Want goed is d' Oppermajesteit.
Zijn goedheid gaat het al te boven,
Zijn goedheid duurt in eeuwigheid.
Laat ieder nu Gods goedheid loven,
En zeggen: roemt Gods majesteit
Zijn goedheid gaat het al te boven,
Zijn goedheid duurt in eeuwigheid.*

Nazang Psalm 118:1

3. DE REINIGING VAN DE MELAATSEN. I

Gehouden 22 oktober 1871, voormiddags

GEZONGEN:

Psalm 38:1-4.

*Groot en machtig Opperwezen,
Zeer te vrezen,
Straf mij in Uw gramschap niet.
Toon mij toch dat Uw kastijden,
In mijn lijden,
Uit geen grimmigheid geschiedt.*

Tussenzang: Lied 3: 1- 3.

*Heer Jezus, zie u op ons neer,
Zend ons uw Heil'gen Geest, o Heer,
Zie in genade en liefde ons aan,
En doe ons in uw wegen gaan.*

*Och, open Gij ons Zelf de mond,
Dat wij U loven t'elken stond,
Schenk ons geloof, verstand, o Heer,
Opdat we U kennen meer en meer.*

*Totdat we eens eenmaal boven zijn,
U zien, en zingen blij en rein,
Het heilig, heilig, heilig Heer!
Het Lam kocht ons ten leven weer.*

Nazang, Psalm 103: 2.

*Loof Hem, die u, al wat gij hebt misdreven,
Hoeveel het zij genadig wil vergeven;
Uw krankheên kent, en liefderijk geneest,
Die van 't verderf uw leven wil verschonen,
Met goedheid en barmhartigheid u kronen,
Die in den nood uw Redder is geweest.*

LEVITICUS 14: 1-8.

Vers 1. *“Daarna sprak de Heere tot Mozes zeggende: Dit zal de wet des melaatsen zijn, ten dage van zijn reiniging. Dat hij tot de priester zal gebracht worden; 3. En de priester zal buiten het leger gaan; als de priester merken zal, dat, ziet, de plaag van de melaatsheid van de melaatse genezen is, 4. zo zal de priester gebieden, dat men voor hem, die te reinigen zal zijn, twee levende reine vogelen neme; mitsgaders*

cederhout en scharlaken, en hysop. 5. De priester zal ook gebieden, dat men de ene vogel slachte in een aarden vat, over levend water. 6. Dien levenden vogel zal hij nemen, en het cederhout, en het scharlaken, en de hysop; en zal die én de levenden vogel dopen in het bloed des vogels, die over het levende water geslacht is. 7. En hij zal over hem, die van de melaatsheid te reinigen is, zevenmaal sprengen; daarna zal hij hem rein verklaren, en de levenden vogel in het open veld vliegen laten. 8. Die nu te reinigen is, zal zijn klederen wassen, en al zijn haar afscheren, en zich in het water afwassen zo zal hij rein zijn. Daarna zal hij in het leger komen, maar zal buiten zijn tent zeven dagen blijven.”

Mijn geliefden!

De trouw God mocht het ons door Zijn Wet en door de ernst van Zijn wegen ontdekken, welke ellendige schepselen wij op en in onszelf zijn, en hoe de zonde ons verwoest heeft. Het is ons niet eigen om van harte zo'n boetpsalm uit te spreken, als wij daar gezongen hebben. Maar de arme mens wordt wel, als er enige vrees Gods in hem is, gedrongen om zijn toestand voor God open te leggen. Deze toestand kan dikwijls van dien aard zijn, dat men tot vertwijfeling zou kunnen komen, indien men niet altijd in de Schrift een broeder, een zuster vond, die aan dezelfde ziekte lijdt. Als men het zo in de schrift ontdekt en door de ernst van Gods wegen ondervindt, hoe de zonde de mens heeft verwoest, dan is men handelbaar gemaakt, om de hemelse arts bij zich te ontvangen, en om de troost van het Evangelie, - al heeft men ook lang geweigerd zich te laten troosten, - aan te nemen, en voor gewis en waarachtig te houden. Wat evenwel een mens, die onder de tucht Gods, onder de tucht van het Woord staat, lijden kan, hoever hij komen kan, hoe ellendig hij worden kan, en hoe dan toch God, - als de ziel zegt: "Grote God u hebt barmhartigheid lief" - Zich erbarmt over de ziel, dat vinden wij helemaal naar het leven beschreven in Leviticus 14:1-8.

Misschien is er de een of ander nog in ons midden, die zich herinnert, dat ik voor meer dan twintig jaren⁴ over dit hoofdstuk heb gepredikt. Zoveel is echter zeker, dat de meesten van u deze prediking niet gehoord hebben, en nog zekerder is het, dat hij mij de meester is, die haar in de praktijk altijd onthoudt. Altijd moet deze Waarheid op nieuw worden ingescherpt. Wilt u echter terwijl ik spreek de Schrift voor u houden, opdat u de uitlegging des te beter kunt nagaan.

De melaatsheid was een verschrikkelijke ziekte. Hoewel de Heere aan Israël beloofd had: "Als gij in Mijn wegen wandelen zult, zo zal Ik geen van de krankheden van de Egyptenaren op u leggen," heeft het Hem toch behaagd deze ziekte te laten blijve, om Zijn wonderen daaraan te betonen. Hoewel deze ziekte ook bij andere volkeren voorkwam, bijvoorbeeld bij de Syriërs, had ze toch bij de Israëlieten iets eigenaardigs. U weet, dat wie van deze ziekte bezocht was, in de diepste smaad en de grootste schande verkeerde bij de mensen. Indien God zich niet over een zodanige ontfermde, dan vrat die ziekte zo in, dat eindelijk alles er door verteerd werd, en de ledematen afvielen. Het was een vreselijke, aanstekende ziekte. Die ermee bezocht was, leed schrikkelijk aan schandelijke brand.⁵ Deze werd zo veracht, dat de lijder zich uit het leger verwijderden moest; hij was uitgesloten en uitgestoten uit de gemeente Gods. Hij sloot zichzelf uit, juist omdat hij deze schrikkelijke onreine ziekte had. Wij lezen daarvan in hoofdstuk 13: 45: "Voorts zullen de klederen van de melaatsen, in wie die

⁴ 21 april 1850

⁵ uitslag

plaag is, gescheurd zijn.” Hij moet dus met verscheurde kleren en in lompen heen gaan. “En zijn hoofd zal ontbloot zijn;” dus de hoed, zijn eer, van het hoofd. “En hij zal de bovenste lippen bewimpelen.”⁶ Opdat men de inwendige stank niet gewaar worde. Daartoe zal hij roepen: “onrein, onrein!” Om daardoor iedereen ver van zich te houden. U voelt het wel, dat dit een beeld is. De Heilige Geest heeft met deze bepalingen voor deze ziekte, de schrikkelijke inwendige ziekte willen aanduiden, waaraan een mens onderworpen is. De Heilige Geest heeft daarmee willen aanduiden de inwendige melaatsheid, die echter ook op het lichaam overgaat. David bidt in Ps. 51: 9. “Ontzondig mij met hysop, en ik zal rein zijn.” Daarmee bekent hij, dat hij een melaats man is, en dat deze melaatsheid hem aangeboren is, dat hij haar uit het lichaam van zijn moeder heeft meegebracht, en dat deze het is, die het zaad van echtbreuk en moord in zich droeg.

Van zulke afschuwelijke ziekte wordt gesproken, wanneer in Jesaja 53, de Heere Jezus, als Borg in onze plaats een *Man van de melaatsheid* (naar het Hebreeuws) genoemd wordt.

Die in Israël melaats geweest en geheeld was, droeg toch zijn gehele leven door de naam van *melaatse*, zoals wij lezen van Simon de melaatse, in Bethanië.

De melaatse mocht in het leger niet blijven; want de Heere was in het midden van Israël, in Zijn leger met de Ark des Verbonds.

Op deze wijze moest de melaatse lijden, totdat de melaatsheid, om zo te zeggen ten hoogste top gestegen was, en het gif zo had uitgewoed, dat er geen gevaar meer bestond, dat hij een ander zou aansteken.

Verder lezen wij, waar de melaatse moest rein verklaard worden. “De Heere sprak tot Mozes”, (vers 1). Als u dat leest, lees het dan zo, dat “de Heere” is: het Woord Gods, Jezus Christus. Die spreekt tot Mozes, dat is, met de wet. Want niet het Evangelie, maar de wet moet de melaatse rein verklaren. Dat is, de wet moet het getuigenis afleggen, van datgene, wat het Evangelie doet. Waar het Evangelie rein spreekt, zegt de wet: het is alles, zoals het wezen moet; ik ben er mede tevreden.

“De melaatse zal tot de priester komen.” Dat is, als hij gereinigd moet worden, gereinigd voor God, voor rein verklaard worden, dan moet hij tot de priester komen of tot de priester gebracht worden. Zo lezen wij van het volk, dat ‘s avonds laat hun zieken en melaatsen tot de Heere Jezus bracht, *opdat Hij ze allen genas*. De priester is hier dus de middelaar Gods en de mensen, die van Godswege daar staat, om de weldaden van genade de mensen open te leggen en mee te delen. De priester is dus deels weer een beeld van Christus, deels echter ook van de bediening des Woords. Die zo van zijn melaatsheid moest rein verklaard worden of dit wenste, die moest komen tot het Woord. Als hem zelf de moed daartoe ontbrak, dan moesten anderen hem overreden, hem brengen en er heenvoeren, zich voor zijn melaatsheid niet, schamen; opdat hij onder het Woord gebracht werd. Die moest zo tot de hogepriester komen. Maar hij mocht niet in het leger gaan. De melaatse had ook in het leger niets te maken, het zou hem daar ook niet helpen iemand aan te spreken. Niemand zou hem vertrouwen, veeleer zouden allen hem schuwen. Ja, hij zelf, terwijl hij zichzelf verdoemt, zou het minst de moed hebben om tot de gemeente te komen. De melaatse moet zo tot de bedienaar des Woords, tot Christus, tot het Woord Zelf komen. Daar ziet hij wat God voor hem doet, want geen mens kan hem helpen.

De priester gaat uit het leger de melaatse tegemoet, zoals de vader van de verloren zoon hem tegemoet ging; zoals Christus uit het leger, uit Jeruzalem ging, om buiten de

⁶ Opbinden van snorharen

stad, terwijl Hij aller melaatsheid op Zich nam, te lijden. Want juist van Golgotha komt deze Priester alle melaatsen tegemoet.

Nu moet de priester deze melaatse bezien, of de plaag van de melaatsheid genezen is, of hij van de plaag van de melaatsheid genezen is. Een ander kan dat niet zien, maar het oog van de priester is daarin geoefend. Als de plaag genezen is, dan is de melaatse geheel en al ‘melaats’, dan is hij geheel arm en verootmoedigd, dan matigt hij zich niets aan, maar kan nog slechts op erbarming hopen, en genade aannemen. De priester moet u dus bezien, en hij beziet u ook wel, of u werkelijk zo arm en ellendig bent, als u van uzelf zegt, of u werkelijk zo door en door ziek en ellendig bent, en u niets aanmatigt, of u niets meer hebt, om op te hopen. Dat moet hij alles bezien. Ziet nu de priester, dat de melaatse zó arm en melaats is, zó verbroken en verslagen, dat hij niemand meer kan aansteken, dan ziet hij ook de genezing. Want dat is juist de strijd van de eigengerechtigheid tegen God, dat men zichzelf wil staande houden. Heeft men opgehouden met zichzelf staande te houden, dan is men gezond. Want men geeft zichzelf dan over aan de arts, zoals men is, en houdt op, met zijn eigen kunst. Zodat de gezondheid juist daar aanvangt waar iemand zich, zoals hij is, aan de Heere Jezus overgeeft. Hij kan niets meer beloven, hij is niets meer, hij kan niets meer, hij is allerwege bedorven.

*Nu zal de priester gebieden, dat is, het Woord zal gebieden, Christus zal gebieden. De priester zal niet verzoeken, maar gebieden. Hij zal prediken en gebieden: genade, leven, gezondheid, zodat het een bevel is uit kracht van Koninklijke majesteit en machtsvolkomenheid. Zoals de Heere Jezus allen, die tot Hem gebracht werden, genezen heeft met het Woord: *wees rein! wordt gereinigd! Uw zonden zijn u vergeven!* Dat is een bevel des hemels ten goede van alle ellendigen. Niets kan dit bevel weerstaan, ook alle mensen niet, die de melaatse willen verdoemen.*

De priester zal gebieden; wie? Dien, die te reinigen is. Wat zal hij dan gebieden? Dat hij twee levende vogels neme. De melaatse, die vrijgesproken zal worden, zal komen met twee vogels. Houdt nu de betekenis van dit offer goed in het geheugen. Het offer wordt gebracht, daar de melaatse rein verklaard zal worden. Hij wordt door het offer niet lichamenlijk gereinigd. Dat doet alleen de genade en de almacht Gods. Maar hij zal voor zijn geweten tegen de aanklachten van de duivel en van de mensen een daad begaan waardoor hij een zeker getuigenis heeft, dat hij rein is voor God. Dit getuigenis, heeft hij in deze twee levende vogels; geen dode, maar levende vogels.

Waarom juist vogels? Ja mijn geliefden! Wanneer de melaatse uit het leger is uitgestoten en een ieder moet toeroepen: “onrein, onrein!”, uit alle gezelschap van de mensen en van het aangezicht Gods weggedaan is, dan is dit de allertreurigste toestand. Dit is een toestand zoals David die beschrijft in Psalm 102: 7, 8: “Ik ben een roerdomp van de woestijn gelijk geworden, ik ben geworden als een steenuil van de wildernissen. Ik waak, en ben geworden, als een eenzame mus op het dak.” Kan men zich iets ellendigers indenken?

*Men moet ondervonden hebben, wat dat zeggen wil. Daarom dus moest de melaatse twee vogels nemen; want de twee vogels waren een beeld van hetgeen de melaatse is, zoals David in Psalm 102 daarover klaagt. Waar u zo komt met de twee vogels, daar is de ene vogel Christus, die al het uwe op Zich neemt, en die het leven heeft, en die ofschoon Hij ook gedood wordt, toch, - doordat Hij het leven heeft, - het leven wel weer terug kan nemen. Zo is dan de ene vogel: *Christus in plaats van de melaatse.**

Die zal hij dus nemen. Het moet een reine vogel zijn; want als hij niet rein was, kon hij uw melaatsheid niet op zich nemen, dan zou hij eigen melaatsheid hebben en eigen

onreinheid dragen. Als Hij echter rein is, dan kan hij uw melaatsheid op Zich nemen. Daarom dus twee levende vogels, die rein zijn.

Nu komt er verder cederhout, scharlakenrood wol en hysop.

De ceder is de koning van de bomen, zoals de leeuw onder de dieren. De ceder heeft iets Goddelijks, iets majestueus; iets dat men niet zo kan weergeven. U ziet hier in het cederhout de Godheid van Christus, Zijn majesteit macht en genade.

In de scharlaken rode wol herkent u duidelijk de karmozijn rode kleur van Zijn bloed, zoals het bloed van de Heere Jezus geweest is in Gethsémané en op Golgotha, en toen Hij gegeseld werd.

Hysop is de geringste plant, en groeit aan de muren en de stenen. Hij wordt aan een stok bevestigd en vormt zo een sprengkwast, waarmee de zieke die te reinigen is, besprengd wordt.

Wij hebben hier dus de melaatse en de twee vogels. De ene vogel moest geslacht worden; dat is, Christus wordt voor ons geslacht en is tegelijkertijd de melaatse, die met deze vogel verenigd is. Zodat de melaatse in deze vogel wordt aangezien, niet zoals hij op en voor zichzelf is, maar zoals hij in de levende reine vogel aangenomen is.

Deze vogel wordt geslacht in een aarden vat. Dat ligt voor de hand, dat Christus geslacht werd in Zijn menselijke natuur, in de allergrootste zwakheid, die de apostel *een aarden vat* noemt, als hij zegt: wij dragen echter deze schat *in aarden vaten*. Christus wordt zo geslacht in Zijn mensheid, als waarachtig Mens.

Nu staat hier verder: "*Over levend water,*" of boven stromend water. Levend water is rivierwater, of water uit een beek;⁷ zo is het dus levend water, dat onophoudelijk leeft en vliet; daar is geen ophouden aan. Een beek, een rivier kan men wel afleiden, maar niet staande of tegenhouden, daarin is alles leven, altijd verder voortgaan.

Dit vlietende of levende water is het beeld van de Heilige Geest, wat wij zo dikwijls lezen hij de profeet Jesaja. "Ik zal stromen laten vlieten in de woestijn en beken in de wildernis." En wederom bij Ezechiël: "Ik zal rein water op u sprengen, opdat gij rein wordt." Zo wordt Christus geslacht in een aarden vat; dat is, als waarachtig Mens, naar Zijn menselijke natuur. Hij wordt geslacht in de kracht des Heiligen Geestes, die op Hem was van den beginne, zoals Hij gezegd heeft: "De Geest des Heeren Heeren is op Mij; daarom heeft Mij God gezalfd." Jesaja 61: 1. Zo hebt u Christus geslacht; en deze melaatse insgelijks geslacht in deze Christus, zodat hij niet sterven moet vanwege zijn melaatsheid, maar dat hij sterft om gemeenschap te hebben met Christus.

Nu komt de andere levende vogel, en deze vogel is weer in een andere zin een beeld van Christus. Niet van de gedode, gestorven Christus, maar van Christus, zoals Hij in Zijn eigen bloed opstaat van de dood en ten hemel vaart. Zo is ook in deze tweede vogel tegelijkertijd het beeld van de melaatse die gedoopt in het bloed van de eerste vogel, - in het bloed van Christus - en besprengd met het vlietende water, en heeft dan vrijheid heen te gaan waar hij wil.

U ziet, er werd dus aan de melaatse zelf niets verricht. Wij lezen niet, dat hij op een of andere wijze met zalf werd bestreken, of dat de melaatse zich aan een verschrikkelijke operatie heeft moeten onderwerpen. Maar wij zien hier de melaatse en bij hem een offer, dat geheel buiten hem is; wij zien een geheel vreemde dood, een geheel vreemde opstanding, een vreemde reiniging: de ene vogel gereinigt met het bloed des

⁷ Of bron

anderen. Alles is een beeld, maar wel een beeld, om ons te leren, dat wij, daar wij ons om en om melaats moeten erkennen, onze hoop geheel en al zetten moeten en mogen op het offer van Jezus Christus aan het kruis! En dat wij Zijn opstanding zullen nemen, als een onderpand, dat de dood voor ons overwonnen is, opdat Hij ons de gerechtigheid die Hij door Zijn dood ons verworven heeft kon deelachtig maken. Dus, de ene vogel betekent Christus op Golgotha, de andere vogel, gedoopt in het bloed over levend water, is Christus Die door de eeuwige Geest met Zijn bloed uit het graf verreezen is; en deze gaat vrij uit. Zo is de vogel vrij, bedekt met bloed: Christus is vrij, en de melaatse is vrij; zodat hij niet meer een uitgestotene en uitgeslotene is, maar vrijuit mag gaan.

Zo is er dus een daad geschied, die geheel buiten de mens is. Nu moet echter de mens aan deze daad, die geheel buiten hem is, toch aandeel hebben. Daarom wordt over hem zevenmaal, dat is *in de zevenvoudige kracht van de Heilige Geest* het bloed van de gedode vogel gesprengd. Hij heeft weliswaar daaraan deel, maar hij moet geholpen worden, opdat hij het aan zichzelf ervaart, dat het zo wáár is.

Daarom moest ook verder de melaatse *zijn klederen wassen*. Let er wel op: deze gescheurde klederen worden gewassen, dan zijn die gescheurde klederen heel. Denken wij daarbij aan de uitspraak: “Zij hebben hun klederen gewassen en wit gemaakt in het bloed des Lams.” Terwijl de melaatse de klederen wasten, bekende bij daarmee, dat zij onrein waren.

Verder, moest hij alle haren afscheren. Geen goed haar zal er aan hem blijven, ook geen versiering, geen kracht, zodat hij daar staat als een geschoren schaap, arm, bloot en naakt. Ofschoon echter ook alles bloot, kaal en naakt is, toch zal de duivel niet kunnen komen om nog iets van de plaag te kunnen aanwijzen; hij kan de man niet meer beschuldigen. Maar aan de man is in alle opzichten geen enkel goed haar meer.

Wanneer hij alle haren van het hoofd heeft afgeschoren, van de baard en de wenkbrauw, dan zal hij zichzelf afwassen, dat is: zijn vlees met water baden. Dat is in de stroom van vrije genade en eeuwig erbarmen. Hij zal zich in deze stroom werpen, en niet vrezen dat hij verdrinken zal. Want het is een wonderbaar water: eerst gaat het tot de enkels, dan tot aan de knieën, dan al hoger en hoger en eindelijk kan men niet meer verder, het wordt de mens te diep. (Ezech. 37)

Zo is dan de melaatse, rein verklaard. “*Zo is hij rein,*” staat er. Hij is rein naar Gods voornemen, rein door de daad van de twee vogels, waarvan de ene geslacht, de andere echter gedoopt is in diens bloed en levend vrij gelaten wordt.

Het zegel van deze reinheid heeft hij voor zichzelf daarin, dat het bloed over hem gesprengd is, dat het hoofdhaar is afgeschoren, dat hij zijn klederen gewassen heeft en zich werpt in de stroom van de vrije genade en van eeuwig erbarmen.

Nu mag hij weer in het leger komen, maar zeven dagen lang moet hij nog buiten zijn tent blijven, moet hij bij anderen verblijven.

Mijn waardsten! “Zeven dagen” zijn de dagen des levens, en dan, ... dan gaat het in de ware woning daar Boven! AMEN.

4. DE REINIGING VAN DE MELAATSEN. II

Gehouden 1871

GEZONGEN:

Voorzang: Psalm 51: 6, 7.

*Verwerp mij van Uw aangezicht toch niet!
Ach, laat van mij uw Heil'ge Geest niet scheiden;
Die kan alleen op 't rechte spoor mij leiden,
Bestier mijn gang, daar Gij mijn zwakheid ziet.
Geef mijn gemoed, dat nu angstvallig vreest,
De blijdschap weer, doe op Uw heil mij hopen,
Laat mij gesterkt, door enen eed'len geest
Volvaardig 't pad van uw geboden lopen.*

Tussenzang: Psalm 38: 16, 17

Mijn geliefden!

Laten wij enige woorden opslaan uit Deuteronomium en wel hoofdstuk 4: 1. "Nu dan Israël, hoort naar de inzettingen en naar de rechten, die ik ulieden leer te doen; opdat gij leeft en henen inkomt, en erft dat land, dat u de Heere, uwer vaderen God geeft." Wat tevoren geschreven is, dat is tevoren geschreven tot onze bemoediging maar ook tot onderwijzing in de gerechtigheid. Er is in deze woorden een tegenspraak: God geeft u het land, uwer vaderen God. Wij verstaan hier door "land" de staatkundigen en huiselijke welstand, rust van de ziel, en eindelijk het land, dat daar Boven ligt, waarvan Kanaän slechts een beeld was. Nu zegt Mozes: *Uwer vaderen God geeft u het land.* Zij waren nog in de woestijn, toen Mozes dit zei. Echter hadden zij het land in hoop, in de belofte. Dus hadden zij dan ook het land volkomen zeker.

Nu vraag ik: als God u dat land geeft, dan is het toch zeker, dat u dat land hebt? Evenwel, nog niet. De gave is Godes. Zij is echter met iets verbonden, en dat is, met het Woord Gods. Ik ken geen land zonden woord. Wat verlangt Mozes nu van het volk, of wat verlangt de Heilige Geest van ulieden? Is het niet dit: dat u hoort; dat u de wil van God doet? 'Wanneer u de wil van God niet doet, de inzettingen en rechten niet bewaart, die ik u leer, dan is het land er wel, en het blijft er, maar u komt er niet in. U sterft, als u niet in het Woord blijft; u brengt uzelf met de uwen in het ongeluk.'

Ik vind het een ongelukkige⁸ leer van de voorbeschikking, als een mens het Woord vergeet, de inzettingen en rechten Gods vergeet. Ja, het is een slaapdrank van de duivel dat een mens denkt: 'ach er is zoveel gevaar niet bij; ik geloof de vergeving van de zonden, en zo zal ik wel in de hemel komen. Als er geen genade is, dan kom ik toch niet binnen!'

Nee, o mens! wilt u gelukkig en in vrede leven, als burger dezer stad, dan hebt u de inzettingen, rechten en gewoonten dezer stad waar te nemen, doet u dit echter niet, dan hebt u het uzelf te wijten, als u geen rust hebt. Wilt u een goed soldaat zijn, en

⁸ ... een ongelukkig misbruik van de leer

van de generaal lof ontvangen, dan weet u wel, dat u het wachtwoord te bewaren hebt, en dat luidt: Gehoorzaamheid of de dood. De ongehoorzame treft zware straf. Gods rechten en geboden zijn echter niet hard, niet zwaar, evenmin als de geboden, die de overheid van de stad handhaaft, hard en zwaar zijn, maar ze zijn daartoe gegeven en ingesteld, opdat wij in rust en vrede mogen leven. Zo zijn ook de rechten en geboden die de Heere uwer vaderen God u gegeven heeft, daartoe gegeven, dat u leeft. Want als u ze niet bewaart, dan zult u sterven, dan komt u niet het land binnen. Het land is er wel, maar u komt er niet in. Wij denken gewoonlijk de eerste te zijn, en dat God de Heere als het ware onze knecht is, en dat alles zich moet schikken en voegen naar onze wil en onze waan.

Dat gaat echter niet mijn lieven, maar God de Heere is de eerste, en wij hebben ons te onderwerpen aan Zijn inzettingen en rechten, of hebben straf te verwachten, ten eerste, als burgers van de stad; ten tweede als huisvaders en huismoeders; te derde voor onze arme zielen, dat onze rust verstoord wordt; en ten vierde: men komt het Land niet binnen.

Mijn geliefden, zo staat de zaak. Ik heb zo-even enige namen van ondertrouwen afgelezen, die zich in 't huwelijk begeven willen. Zij en hun ouders zullen het wel weten, dat de huwelijkstaat een staat is vol zorgen. Wanneer niet Godsvrucht, Gods Woord, en waarheid de grondslag ervan is, dan gaat alles in de dood, men krijgt het land niet, wat men zich ook voorschildert!

Kost het strijd Gods geboden en rechten te onderhouden? Zeker kost het strijd. "Ik heb de goeden strijd gestreden, ik heb het geloof behouden," zegt de apostel Paulus. Die niet de goede strijd gestreden heeft om bij Gods gebod te blijven, die moet niet denken, dat hij gekroond zal worden. Dat gaat zomaar niet!

Is er nu iemand onder ons, die klaagt: 'Ach, dan ben ik een opstandeling; ik heb op Gods gebed geen acht gegeven en Zijn recht niet geëerd, ik heb niet gedaan, wat ik schuldig was te doen.' Welaan, dan moet hij eerst voor God belijden dat hij melaats is hij moet het met een levendige belijdenis en een levendig bewustzijn voor Gods rechterstoel weten, dat hij verloren is, en als hij zo zijn verlorenheid bekent, dan komt het Evangelie hem te hulp, dat hij van zijn melaatsheid gereinigd wordt.

Nu hebben wij het vervolg van dit Evangelie naar luid van de woorden in Leviticus 14: 9-11.

Vers 9. ***"En het zal ten zevenden dage geschieden, dat hij al zijn haar zal afscheren, zijn hoofd en zijn baard, en de wenkbrauwen van zijn ogen; ja al zijn haar zal hij afscheren, en zal zijn klederen wassen, en zijn vlees met water baden; zo zal hij rein zijn.***

Vers 10. ***En op den achtsten dag, zal hij twee volkomen lammeren, en een jarig volkomen schaap nemen, mitsgaders drie tienden meelbloem ten spijsoffer met olie gemengd, en één log olie.***

Vers 11. ***De priester nu, die de reiniging doet, zal dien man, die te reinigen is, en die dingen stellen voor het aangezicht des Heeren, aan de deur van de tent der samenkomst."***

Wij komen er nog eens op terug, welke betekenis de plaag van de melaatsheid in Israel had. God de Heere, de trouwe God had gezegd: 'Wanneer gij in Mijn inzettingen en rechten wandelt, dan zal geen van de plagen, krankheden en kwalen, waarmede Egypte geplaagd wordt, op u komen.' Maar Mirjam de zuster van Mozes, verhief zich eens tegen het Woord (Num. 12). Toen werd zij geslagen met

melaatsheid. De Heere God heeft in Israel een voorbeeldige straf willen laten blijven, om te doen zien, wat het is Zijn Woord ter wille van de afgoden te verlaten of er geen acht op te geven en Zijn geboden en rechten te vergeten. Een voorbeeldige straf, om te tonen, wat er van wordt, als men Gods Woord, waarheid en gebod ter zijde legt en liever aan het zichtbare, aan zijn vleselijke lust, aan zijn rust, gemak en vele andere dingen vasthoudt. Dit is iets, dat de mens zo spoedig vergeet: ik heb mij te houden aan Gods Woord en gebod; daarbij blijf ik, en verder laat ik alles over aan de almachtige God! Lijd ik honger, dan lijd ik honger; lijd ik smaad, dan lijd ik smaad; krijg ik dit of dat niet, of wordt het mij ontnomen, - het is alles wel, ik blijf bij dit Woord; en niet alleen ik, maar ook de mijnen die God mij gegeven heeft en die onder mij gesteld zijn. Dit leven is een strijd en het is zo zwaar om er doorheen te komen. Ik weet evenwel geen betere weg, geen gemakkelijker, lichter, rustiger weg, dan deze weg van de geboden Gods. Welk een strijd die ook kosten moge, het is niets in vergelijking met de ellende en de treurigen toestand, die voor vorsten en bedelaars dit leven eigen is, waar Gods Woord en gebod bij hen en de hunnen niet gehandhaafd wordt.’

Mijn geliefden! Wij hebben eigenlijk geen begrip van wat dood, wat ellende en wat zaligheid is. Dat kan een ieder wel aan zijn eigen doen bemerken. De jongen vraagt niet naar ellende, verderf en omkomen. De jonge dochter ook niet. Dat doet alles zijn eigen wil; het gaat alles zijn eigen weg, en de Heere God moet het dan nog zegenen. God echter blijft de allerhoogste en waar de een straf voor, de andere na, niets helpt, daar gaat het in een land, in een stad, een huis juist zoals het nu in Parijs gaat, en zo als het eens in Sodom en Gomorra ging.

Het Evangelie is voor dengene, die voor Gods wet neervalt, die zo met de belijdenis komt: ‘Mijn God, ik zie het in, dat ik reeds in Adam gezondigd en mijn eigen lust gedaan heb, en om de wil dezer lust heb ik er Uw Woord aangegeven, en mezelf in de dood gestort! Zo heb ik het reeds in Adam gemaakt. En ach, zo heb ik het in mijn jeugd gemaakt, en ach mijn God, ik betrap mij nog gedurig op deze zelfde zonde en schuld, dat ik op Uw gebod geen acht geef, hoe dikwijls ik ook de 119^e Psalm gezongen heb. Maar dat, als mijn wil, mijn lust opkomt, ik er mijn hand naar uitstrek, en het Woord, het Woord laat zijn.’

Dat is de melaatsheid. Deze plaag was voor de Israëlieten zichtbaar aan deze of genen, ter waarschuwing voor de anderen tegen de zonden; dus niet ten verderve, maar ter verbetering! Hij stond daar ook als een onreine en moest uitroepen: “Onrein, onrein!” Opdat allen een voorbeeld aan hem nemen zouden.

Wilt u evenwel dit hoofdstuk van de melaatsheid recht goed verstaan, onderzoek dan uw eigen hart. Steek de hand in uw eigen boezem, ga zien, wat in uw eigen huis is; want ik lees dat ook dikwijls huizen met melaatsheid geslagen werden. Dat is dus het tegendeel van zegen en reinheid. Het is ellendige onreinheid die als straf op het huis komt, waar het Woord niet regeert. Ga dus in uw eigen hart, in uw eigen huis, en zie, hoe het er daar uitziet. Ach, dan komt voorzeker de bede op: “Laat mij leven opdat ik U love, en Uw rechten verkondige.”

Dit weet ik: ik en mijn huis, wij zijn niets, wij zijn des doods schuldig en het zal eenmaal gaan naar de wet van de melaatsheid: waar het zich niet betert, wordt het huis afgebroken. Houdt dat met alle ernst vast, dat het Gods Woord is dat wij hier lezen. Vleit uzelfen niet met genade, waar geen waarachtige verootmoediging is, een waarachtig aanroepen van de Naam Gods, en een laten varen van het vlees, van de lusten en van de afgoden.

Zet men zich echter in gedachten in de plaats van de melaatse, dan heeft men ook het troostrijke en kostelijke Evangelie, hoe God reinigmaking geeft.

Ik heb u verleden Zondag dit Evangelie van de beide vogels verklaard, hoe namelijk de ene Christus, de Vorst des levens betekent, die gedood werd over levend water in een aarden vat. Zo offert Hij zichzelf door de eeuwige Geest naar Zijn ware mensheid. Dan werd de andere vogel gedoopt in het bloed van de geslachte vogel en ging daarmee vrij uit. Dat betekent Christus in Zijn opstanding en tegelijk de melaatse, die in deze vogel als het ware opgenomen is.

Nu komen wij echter nog tot een besprenging. De melaatse moest zevenmaal besprengd worden, met het bloed van de gedode vogel door middel van een sprengkwast, van hysop, cederhout en purper gemaakt. De betekenis van het besprengen en wassen van de kleren weet u. De Heere zegt: "Ik zal rein water op u sprengen, opdat u rein wordt, van al uw onreinheden en - geef acht! - van al uw afgoden zal Ik u reinigen." Dat moest vóór de zevende dag gebeuren.

Vers 9. En op de zevende dag Op de vorige dagen heeft hij zich reeds de haren moeten afscheren en zich moeten wassen, maar nu komt de zevende dag. Nu snijdt het nog dieper in, zodat de mens, die toch reeds vroeger een afschuw geweest was, en zich als een afschuw heeft beleden, terwijl hij alle mensen van zich weerde met de uitroep: "onrein, onrein"! nu op de zevende dag wordt hij nog meer te schande gemaakt; nog afschuwelijker en verwerpelijker staat hij daar. Het is waarlijk een hemels spel, dat met hem gedreven wordt. Reeds aan de zesde dag was hij gewassen, en waren zijn haren afgeschoren, maar op de zevende dag moest er nog wat anders met hem plaats hebben. *Wat betekent toch deze zevende dag?*

U zult het antwoord wel spoedig weten, als eerst de andere vraag komt: *wat betekent de achtste dag?* De achtste dag betekent bij Mozes en de profeten de opstanding van Christus. Dientengevolge betekent de zevende dag de dag, de rust van Jezus Christus in het graf, de dag, waarop Hij in het graf lag. Maakt u in gedachten een kist waarin een dode ligt open, dan zult u verschrikken, bij het zien, hoe uit die schone man, die schone vrouw door de dood en de wormen een schrikbeeld geworden is. Christus lag op de zevende dag in het graf. Lag Hij niet als een buit des doods in het graf? Hij is, zoals u wel denken kunt na zoveel lijden van het kruis gekomen als een jammergestalte. En als een jammergestalte werd Hij in het graf gelegd.

Lag Hij daar alleen? Zeker lag Hij daar alleen! Was er niemand met Hem in het graf? Naar het zichtbare niemand! Maar voor God, voor de wet, voor het gericht daarboven was Hij niet alleen. Wie lag er dan ook nog in? De melaatse lag met Hem in het graf. Wat doet dan zo'n melaatse voor God, die het van harte, in waarheid voor God bekent, dat Hij een melaatse is, die zich in waarheid verootmoedigt, en zichzelf verwerpt? Hij bekent: *ik lag met Christus in het graf!* Dat zegt de apostel Paulus en hij leert het duidelijk in de brief aan de Romeinen (kap. 6: 1 en verv.). "Wat zullen wij dan zeggen? zullen wij in de zonde blijven, opdat de genade te meerder worde? Dat zij verre. Wij, die der zonde gestorven zijn, hoe zullen wij nog in dezelve leven." "Of weet u niet, dat zovelen als wij in Christus Jezus gedoopt zijn, - en zo op Hem geworpen zijn met al onze zonde en onze schande, met al onze melaatsheid, - "weet gij niet, dat zovelen als wij in Christus Jezus gedoopt zijn, wij in Zijn dood gedoopt zijn? Wij zijn dan met Hem begraven door de Doop in de dood."

Verder vers 5 "Want indien wij met Hem een plant geworden zijn in de gelijkmaking Zijns doods, zo zullen wij het ook zijn in de gelijkmaking van Zijn opstanding." Zo staat er ook Ef. 2: 5: "Ook toen wij dood waren door de misdaden" - zo lagen wij met Christus in het graf, - "heeft Hij ons levendig gemaakt met Christus; want uit genade zijt gij zalig geworden." U, die dood lag in het graf, u bent toch niet uit eigen kracht

uit het graf gekomen! U bent toch niet door uw eigen werken in het leven gekomen? Nee, het is “met Christus” geschied.

De zevende dag is dus de rust van Christus in het graf. Waar zult u nu hulp zoeken tegen uw melaatsheid? Kunt u nog met Hem in het graf gaan en met Hem opstaan? Ik geloof ja, door waarachtige vereniging met Christus in het geloof. Dan wordt u met Hem begraven. Hoe? Ja, dat gaat moeilijk toe! Wat dood is, houdt zichzelf voor levend, denkt: ‘ik doe mijn plicht, ik ben vroom, ben niet slecht, niet goddeloos, ik ben een fatsoenlijk man!’ Ja, dat was de melaatse niet. Die zag er op de zevende dag al anders uit. Dan moest zijn haar opnieuw worden afgeschoren, alles moest er af, alle haren van zijn hoofd, zodat hij een kaalkop was, en daar stond ten schimp en ten spot. Net als toen die jongens de profeet Elisa toeriepen: *Kaalkop ga op!* Zo stond hij daar als een man met een kaal hoofd.

Ten tweede moest ook de baard weg. Geen baard te hebben is in de oostelijke landen een grote schande voor de man. De baard is het sieraad voor de man. Als een jonge vorst tot sultan verkozen wordt, en hij heeft geen baard, dan is het zijn eerste zorg er een te verkrijgen, anders eert men hem niet. Ik zou niet gaarne een oosterling bij de baard grijpen, want hij zou mij wel dadelijk kunnen doden. De haren van het hoofd moesten weg, de schone baard moest geheel weg en ook de wenkbrauwen. Deze heeft mij God gegeven opdat mij het zweet niet in de ogen lope en niet blind worde. Als ik geen wenkbrauwen heb, kan ik niet arbeiden, kan ik niets meer doen, dan is alle beschutting van de ogen weg. Zo staat daar nu de melaatse geheel en al te schande gemaakt, als een voorbeeld, opdat wij ons daaraan spiegelen en zeggen: ‘Dat heb ik verdiend! Ik ben de man!’

Zo gaat het met Christus in het graf, want dat is voor een oosterling erger dan de dood. Haren, baard, wenkbrauwen weg - nee, liever wil hij sterven, duizend maal gedood worden, dan zulke hoon, zulke schande op zich nemen! Wil daarom wel bedenken, wat Christus voor ons geworden en wat Hij voor ons geweest is, daar Hij zonde en vloek was in onze plaats, daar Hij de man van smarten en lijden was, daar Hij geen gestalte meer had, daar in de ogen van de farizeeën geen goed haar meer aan Hem was, - alles wat Hij leerde en deed, niets deugde voor die mensen!

Nog eens: hoe gaat dat toe, dat wij de dood van Christus gelijkvormig, gemaakt worden? Zo gaat dat toe, dat God het u in het verborgene, en dan ook voor de mensen openbaart, dat u om en om te schande gemaakt bent. Dat u voor Gods richterstool daar staat als een afschuwelijke, dat geen goed haar meer aan u is, dat u niets meer doen kunt. Zo worden wij de dood van Christus gelijkvormig gemaakt, opdat wij dan ook aandeel hebben aan alle weldaden, die op de achtste dag komen, waarop Christus opstaat.

Daar komt dan de melaatse met een lam voor zijn schuld, met een lam voor zijn zonde, en met een lam voor zijn straf, ... en de man gaat rein naar huis. Christus, het Lam, heeft zijn schuld gedragen, het Lam in een andere vorm heeft zijn zonde gedragen, en wederom in een anderen vorm heeft dat Lam zijn straf gedragen. Daarvan echter op een ander keer meer.

Wilt dit toch ter harte nemen: het is met God en Zijn Woord geen scherts, maar het komt er nauw op aan. God ziet nauwkeurig toe, en straft de mens en moet hem te schande laten worden, als hij op Zijn Woord en gebod geen acht geven wil. Neemt hij echter in deze zijn nood zijn toevlucht tot de Heere, dan is Zijn barmhartigheid steeds dezelfde, en het Lam is er altijd! AMEN.

Nazang:

Psalm 103:7.

*Geen vader sloeg met groter mededogen,
Op teder kroost ooit Zijn ontfermend' ogen,
Dan Israëls Heer op ieder die Hem vreest.
Hij weet, wat van Zijn maaxsel zij te wachten,
Hoe zwak van moed, hoe klein wij zijn krachten,
En dat wij stof van jongs af zijn geweest.*

5. DE REINIGING VAN DE MELAATSEN. III

Gehouden 7 mei 1871, 's morgens

GEZONGEN:

Voorzang Psalm 103: 1, 2.

*Loof, loof den Heer, mijn ziel met alle krachten;
Verhef Zijn Naam, zo groot, zo heilig t' achten.
Och, of nu al wat in mij is Hem preez!
Loof, loof mijn ziel de Hoorder der gebeden;
Vergeet nooit een van Zijn weldadigheden!
Vergeet ze niet; 't is God die z' u beweest.*

Tussenzang: Lied 270:1, Duitse bundel

*Mijn Heiland neemt de zondaars aan,
Die met hun zwaren last van zonden,
Tot mens noch engel kunnen gaan,
Wijl daar geen redding wordt gevonden.
Wien heel de wereld rust ontzegt,
Die buigen onder 't heilig recht,
Naar 't welk de wet hen moet verdoemen
En die God daarin billijk roemen,
Die mogen toch tot Jezus gaan,
Want Jezus neemt de zondaars aan.*

Geliefden in de Heere Jezus Christus, die barmhartig en genadig is, een trouw Herder van Zijn schapen, waar zij zich ook bevinden, die zich erbarmt over de ellendige en de verworpene.

Ik kan mij het genoeg niet ontzeggen u mee te delen, dat onze geliefde broeder, Theodoor Locher uit Uticon zich weer in ons midden bevindt, maar niet meer als herder en leraar van de gemeente Uticon. Deze heeft hem verworpen en zou hem volkomen teniet gemaakt hebben. Nu is hij hier als beroepen dienaar, herder en leraar van een gemeente in Zuid-Holland. Hoe kan dat toch wel zo gekomen zijn? Dat komt daarvan, dat, als God toesluit, niemand in staat is te openen; maar waar God opent, daar heeft niemand de macht van sluiten.

Middellijk heeft de gemeente het toe te schrijven aan de gebeden van een oudste onder hen, die eerst de lieve broeder voor de gemeente wilde hebben, maar dat behaagde God niet. Niettegenstaande dit, heeft hij met zijn gebeden voor de gemeente aangehouden, en zo heeft nu zij, die zolang een weeskind geweest is onder 120 in Holland, die zonder herder zijn, het Woord ontvangen en Uticon krijgt het nooit weer. Als ik zeg, zoals het waarheid is, dat het aanhoudende gebed van een man zulke onmogelijkheid heeft daargesteld, zeg ik dat tot bemoediging, opdat u deel neemt in de vreugde.

Maar nu iets anders. Hedenavond hebben wij de inzegening van het huwelijk. Die had in vorige tijden niet plaats voor de gemeenten, maar in de huizen in de familiekring, zoals toen ook de doop in de huizen werd bediend. Daarmee ging echter het

gemeenschappelijk samenzijn, het gemeenschappelijk leven verloren. Daar het evenwel God behaagde mij door alles heen en in weerwil van alles hier te brengen, daar alle machten in Holland mij niet hebben kunnen houden, daar ik niets dan tegenstand en geheime vervolging ondervond, heeft het God de Heere ook behaagd om voor de gemeente weer in te stellen, datgene wat de eerste gereformeerde gemeenten vóór drie eeuw hadden, en waardoor zij zo bloeiden, daar zij zich als een familie beschouwden.

Mijn geliefden, nu had hier voor 14 dagen ook de inzegening van het huwelijk plaats, en toen heeft de gemeente de kerk verlaten. Ik kan en wil niemand noodzaken tot het bijwonen van een trouwplechtigheid, maar als uw trouwe herder moet ik u toch dit zeggen: verstoort de orde niet, die God ons ondanks alle tegenstand en alle vervolging gegeven heeft. Want, dreigen wil ik niet, maar bedenk, dat u het genot van dit voorrecht niet in uw hand hebt. Laten wij vasthouden aan wat God ons gegeven heeft, en dat Hij ons met tekenen en wonderen bekrachtigd heeft, anders zou het kunnen gebeuren, dat de gemeente langzamerhand de instellingen en voorrechten, die de vaderen in Goddelijke wijsheid ons hebben nagelaten, veronachtzamen en verliezen zou.

Als ik aankondig, dat hedenavond een huwelijksinzegening zal plaats hebben, dan bid ik u, dat diegenen, voor wie het teveel is het formulier mede aan te horen, dat toch zo'n heilzame leer bevat, zowel voor de gehuwden, als voor die nog ongehuwd zijn, dan liever deze avond thuis blijven. Dat is het enige middel, dat ik weet, om dit voorrecht te behouden.

Maar storing van de godsdienst, ik ben verantwoordelijk daarvoor, mag ik voor Gods aangezicht niet dulden. Wilt dit dus ter harte nemen. Iedereen dus, voor wie het aanhoren van het formulier teveel is, blijve thuis opdat de orde niet gestoord worde.

Nu zullen wij overgaan tot onze tekst. Wij hebben de voortzetting van de beschouwing van de wet van de reiniging, zoals wij lezen in LEVITICUS 14: 10-20.

10. En op de achtsten dag zal hij twee volkomen lammeren en een jarig volkomen schaap nemen, mitsgaders twee tienden meelbloem ten spijsoffer, met olie gemengd, en een log olie.

11. De priester nu, die de reiniging doet, zal de man, die te reinigen is, en die dingen stellen voor het aangezicht des Heeren, aan de deur van de tent der samenkomst.

12. En de priester zal dat een lam nemen, en hetzelfde offeren tot een schuldoffer met de log olie; en zal die ten beweegoffer voor het aangezicht des Heeren bewegen.

13. Daarna zal hij dat lam slachten in de plaats, waar men het zondoffer en het brandoffer slacht in de heilige plaats; want het schuldoffer gelijk het zondoffer, is voor de priester; het is een heiligheid der heiligheden.

14. En de priester zal van het bloed van het schuldoffer nemen, hetwelk de priester doen zal op het recheroorlapje desgenen, die te reinigen is; en op de duim van zijn rechterhand en op de grote teen zijns rechervoets.

15. De priester zal ook uit de log olie nemen en zal ze op des priesters linkerhand gieten.

16. Dan zal de priester zijn rechtervinger indopen (nemende) van die olie die in zijn linkerhand is, en zal met zijn vinger van die olie zevenmaal sprengen voor het aangezicht des Heeren.

17. En van het overige derzelve olie die in zijn hand zal zijn, zal de priester doen op het recheroorlapje desgenen die te reinigen is, en op de grote teen zijns rechervoets, boven op het bloed des schuldoffers.

18. Dat nog overgebleven zal zijn van die olie, die in de hand des priesters geweest

is, zal hij doen op het hoofd desgenen die te reinigen is; zo zal de priester over hem verzoening doen voor het aangezicht des Heeren.

19. De priester zal ook het zondoffer bereiden, en voor hem, die van zijn onreinheid te reinigen is verzoening doen, en daarna zal hij het brandoffer slachten.

20. En de priester zal dat brandoffer, en dat spijsoffer op de altaar offeren; zo zal de priester de verzoening voor hem doen, en hij zal rein zijn.

Een christelijke huisvader of huismoeder is er op gesteld, dat dagelijks voor de familie en de dienstboden tweemaal, of als het niet anders schikt, minstens eenmaal Gods Woord gelezen wordt.

Waar Gods Woord niet heerst, daar heerst de duivel. Ieder christelijk huisvader neemt de gehele Schrift als Gods Woord aan, het Oude Testament zo wel als het Nieuwe. Nu bevat echter het oude testament toch veel, dat niet zo gemakkelijk begrepen wordt. Daarom dient ook de prediking van het Goddelijk Woord daartoe, om het begrip van dit Woord in de gemeente te verbreiden, opdat zij bij het lezen ook van de boeken van Mozes, een sterke troost hebben in de zekere leer van het Evangelie.

Laat mij nu, mijn geliefden, voor zover de tijd mij dat toelaat, in korte trekken ook de betekenis van deze beelden duidelijk maken. U hebt vernomen, dat de melaatsheid als een bijzondere ziekte opkwam, als men zich verzette tegen het woord van de vermaning, van de tucht, van genade en van gerechtigheid. Het Woord komt echter niet om te verderven, maar om te redden. Onze zonde, die bestaat in verzet tegen het Woord, onze ongehoorzaamheid aan het Woord Gods dat, mijn geliefden, veroorzaakt een onberekenbare schuld voor God; en deze schuld moet uitgedelgd worden. Deze misdaad van de ongehoorzaamheid moet verzoend werden. En op ongehoorzaamheid volgt altijd straf. Als God echter straft, dan is het wel zeer verschrikkelijk, want er staat van mijn God geschreven, *dat Hij is een verterend of vernielend vuur*. Als wij dus van de melaatsheid lezen, laten wij dan eerst aan de hoge ernst Gods denken, laten wij bedenken dat Hij op het doen van Zijn Woord staat. Vervolgens echter denken aan deze wonderbare genade, waar men gedwaald heeft en in ongehoorzaamheid gevallen is.

Die te reinigen is wordt naar deze wet niet gereinigd door zalf of dergelijke, maar deze reiniging is zijn lichaam eerst geheel vreemd. Hij wordt eerst rein verklaard door vreemde dingen. Er komen twee vogels voor, waarvan de een gedoopt wordt in het bloed van de andere vogel, en dan is de in het bloed gedoopte vogel vrij. Die handeling hebben wij beschouwd. Dan volgt, dat de gereinigde op de zevende dag moet komen voor de deur van het huis Gods, om daar volkomen te schande gemaakt te worden. Alle haren van zijn hoofd, van zijn baard en van zijn wenkbrauwen moeten afgeschoren worden; al zijn eer voor de gemeente is vervlogen, en hij staat daar vreselijk misvormd.

De zevende dag is de dag, waarop Jezus Christus in het graf lag. Daar werd de melaatse aangezien als een die met Christus misvormd, gekruisigd, gedood en begraven is. Dat geschiedde op de zevende dag. De handeling met de vogels geschiedde door overdraging of toerekening. Op de zevende dag echter moest de man zelf vernietigd worden; want een ieder, die als een melaatse uit genade in het leger, in de heerlijkheid komt, moet niet voor zijn zonde, maar tegen zijn oude mens datgene doormaken, dat hij voor Gods rechterstoel zo te schande gemaakt daar staat, dat geen goed haar meer aan hem is. Onze kruisiging en onze dood moeten wij zoeken en het kruis van Christus, maar wij moeten het lijden van Christus gelijkvormig gemaakt worden, opdat onze oude mens gedood en begraven zij, en een nieuw mens in ons opsta. Zo hebben wij eerst de rechtvaardiging gehad, dan komt de reiniging, of, de

heiliging. Dat komt evenwel alles weer zo, dat geen stuk van de zijde van de mens komt, geen denkbeeld bestaat daarvan bij hem. Er is hier geen sprake van een ander middel, waardoor uiterlijk het lichaam gereinigd werd. Maar ook dit is een reiniging, die wel op de mens wordt uitgeoefend, maar die toch buiten de mens ligt, zodat de mens weer al zijn heil en troost heeft: 1^e in het offer en 2^e in de zalving.

Nu lezen wij, mijn geliefden in het 10^e vers, over de achtste dag: “En op de achtsten dag zal hij twee volkomen lammeren en een jarig volkomen schaap nemen; mitsgaders drie tienden meelbloem ten spijsoffer met olie gemengd en een log olie.” Zoals de zevende dag de dag is van de rust van Christus in het graf, zo is de achtste dag, de dag van Zijn opstanding, welke opstanding volkomen waar is, maar in de gemeente op de melaatse wordt toegepast. Zo moet dus de melaatse voor zijn reiniging, of, opdat u het beter verstaat, voor zijn heiliging, twee lammeren en een schaap brengen, drie tienden meelbloem ten spijsoffer met olie gemengd en een log olie.

Het eerste lam is voor de schuld, die hij gemaakt heeft. Want laten wij het toch bedenken, dat wij wel spreken van onze misdaad, en dat wij bang zijn voor de straf, maar aan de onberekenbare schuld, die wij met onze zonden voor God maken, denken wij niet. Maak uw zonden weer goed, wat u kunt, maar uw schuld maakt u nooit voor God weer goed. Het ene lam dus, was voor de schuld, het andere voor de misdaad, en het schaap, - hier komt het voor in het vrouwelijk geslacht - is voor de straf. De lammeren en het schaap moeten volkomen zijn. Dat verstaat u wel, want Christus is zonder gebrek, en zo draagt Hij in deze drievoudige vorm onze schuld, boet ervoor en neemt ze weg, heft onze misdaad op en delgt ze uit, en laat de straf, die ons de vrede aanbrengt, op Zich komen.

“Drie tienden meelbloem met olie gemengd” betekent de vruchtbaarmaking met alle Gode behaaglijke werken. Meelbloem is het fijnste, beste meel Een tiende meelbloem, zo het tiende deel van een efa, is zoveel als een mens dagelijks voor zijn onderhoud nodig heeft. Het zijn nu evenwel drie tienden. Het meel is niet voor hem die te reinigen is, maar het wordt God gebracht. Die te reinigen is, heeft niet alleen het eeuwige leven verbeurd, maar ook het tijdelijke. Vergeet dat toch niet! Bedenkt het wel en vertrouwt niet teveel op uw gezondheid! Vertrouwt niet op uw ogen, op uw handen, op uw bekwaamheid, - het dagelijks brood geeft God. En als men door ongehoorzaamheid tegen God, het geestelijke leven heeft verbeurd, dan óók het tijdelijke. Nauwelijks gelooft het iemand, hoe de welstand van een enkel persoon, van een familie, van een huis, de welstand van een stad of van een staat opeens kan weggenomen zijn, zodat er ten laatste een doorboorde buidel gevonden wordt. Waar in een huis Gods Woord niet is, daar is het spoedig melaats. Waar Gods Woord niet is, daar komt men slechts hoog, - indien men al daartoe komt, - om des te dieper te vallen.

De melaatse komt en belijdt: ‘Mijn God, hier hebt U het dagelijks brood, dat U geeft, en dat wij zonder Uw zegen niet eten kunnen, noch mogen! U hebt mij meelbloem gegeven!’ Zo luidt het in de 81ste Psalm: “Och, dat Mijn volk naar Mij gehoord had! Dat Israel in Mijn wegen gewandeld had! Hij zoude het gespijsd hebben met het vette van de tarwe.”

Zo kwam dan de priester, dat is, Christus kwam en sprak, zoals de profeet Elia tot de weduwe te Zarfat zei: ‘maak Mij eerst een koek, maar voor u en uw zoon zult u daarna wat maken!’ Als nu een tiende zoveel is, als een mens op een dag voor zich behoeft, dan zijn van de drie tienden een voor God de Vader, een voor God de Zoon, en een voor God de Heilige Geest, zoals wij christenen geloven in de heilige Drieëenheid.

De melaatse legt zo zijn dagelijks doorkomen, zijn dagelijks brood op de hand Gods

met de belijdenis van zonde en schuld. Terwijl hij zegt: ik ben geen korst brood meer waard, - mengt hij het met olie, dat is, met de geest van de verbrijzeling, de geest van waarachtig berouw en ware boetvaardigheid, waaruit alleen een Gode welgevallig spijsoffer voortkomt

Wat wij nu verder lezen, heeft het meest betrekking op het een lam, dat voor de schuld gebracht werd. Met de log olie, met het andere lam en het schaap moet alles gebracht worden voor het aangezicht des Heeren voor de deur van de tent der samenkomst.

De man komt aan in zo'n jammerlijke gestalte; de gehele gemeente ziet hoe verschrikkelijk hij eruit ziet. Nu gebiedt Christus hem om te komen, de priester gebiedt hem te komen. Waarheen? Waar Gods Woord is. Waar Gods Woord is, daar is reiniging. En God de Heere wil dat de plaats, waar men offert zal in acht genomen worden. Het is Hem niet hetzelfde, waar men offert. Ala men offert, waar God het niet bevolen heeft, dan kan het offer geheel naar de letter zijn, en toch is het maar een bloedvergieten. Zien wij slechts, wat geschreven staat in Leviticus 17:1-4. "Voorts sprak de Heere tot Mozes, zeggende: Spreekt tot Aäron en tot zijn zonen, en tot alle kinderen Israels, en zeg tot hen: Dit is het Woord, hetwelk de Heere geboden heeft, zeggende: Een ieder van het huis Israels, die een os, lam of geit in het leger slachten zal; of die ze slachten zal buiten het leger, en dezelve aan de deur van de tent van de samenkomst niet brengen zal, om een offerande den Heere voor de tabernakel des Heeren te offeren; het bloed zal dienzelfen man toegerekend werden, hij heeft bloed vergoten, daarom zal dezelve man uit het midden zijns volks uitgeroeid worden." Die wel bij de letter van het Evangelie blijft, maar de gemeente, die God met tekenen en wonderen begenadigd heeft, doodzwijgt of veracht, die zal uitgeroeid worden uit het uitverkoren volk.

Zo zal het lam geslacht worden; in de plaats van de melaatse moet het geslacht, moet aan hetzelfde de keel afgestoken worden. En hij zal komen en zeggen: 'O lam, de schuld is de mijne, op u is mijn schuld; ik moet sterven, ik heb de eeuwige dood verdiend. Nu zegt God tot mij, dat ik u moet nemen, u slachten moet. Welaan dan, mijn lam, sterf voor mij, anders sterf ik; ik neem uw dood aan, ik kan niet anders!'

Zo heeft hij dan het lam ten schuldoffer met olie voor de Heere gebracht, het geslacht en wel dáár geslacht waar ook het offer voor de misdaad en het offer ter opheffing van de straf geschiedt. Want er is niet een afzonderlijke plaats, waar men rechtvaardig wordt verklaard, en weer een afzonderlijke plaats, waar men geheiligd wordt, maar er is één heilige plaats, het heilige Golgotha.

Het lam werd geslacht en geofferd met de olie, nadat het eerst voor het aangezicht des Heeren ten beweegoffer bewogen was, om als het ware de aandacht van de Heere God tot het te trekken. Dan is het als of God zei: 'Wat wilt u daarmee?'

En het antwoord is: 'Ach lieve God, ik ben melaats; ik heb een onberekenbare schuld; wilt U het lam aannemen voor mijn schuld, en de olie, opdat ik gereinigd worde?' Zo wordt het lam voor de Heere God bewogen, totdat Hij het aanneemt.

De melaatse heeft een verschrikkelijk grote schuld op zich. Ten eerste heeft hij niet gehoord, naar wat God hem gezegd heeft, maar hij is ongehoorzaam geweest. Ten tweede heeft hij met zijn handen niet gedaan wat God geboden heeft, veelmeer heeft hij ze uitgestrekt naar het verbodene. Ten derde heeft hij zich met zijn voeten in verboden plaatsen bewogen. Alle uitgangen des levens komen uit het hart, maar zij gaan eerst langs het oorlapje door het oor. Alles, wat men aangrijpt, of wat men loslaat, wordt aangegrepen, of losgelaten door de duim van de rechterhand. Eindelijk, alle bewegingen, ook goddeloze bewegingen worden altijd waargenomen aan de grote teen van de rechtervoet.

Eva is begonnen met niet te horen, toen heeft zij naar de vrucht gegrepen met de duim van de rechterhand, en heeft die vrucht tussen de vingers gehouden, toen is zij met de rechtervoet in lust heengegaan en tot haar man getreden. Dus, door ongehoorzaamheid wordt het gebod losgelaten, men gaat een verkeerde weg, ... en de melaatsheid breekt uit!

Deze ongehoorzaamheid, dit grijpen naar het verbodene, dit gaan in verkeerde wegen wordt zinnebeeldig verzoend door bloed, door het bloed des schuldoffers, door het bloed van Dien, die Zijn ziel tot een schuldoffer gesteld heeft.

Nu komt nog de olie, een log-olie. De kleinste maat bij de Hebreërs is het vierde deel van een log. Olie is een beeld van de Heilige Geest. Een log is viermaal de kleinste hoeveelheid: - een deel voor God de Vader, een deel voor God de Zoon, een deel voor God de Heiligen Geest; en een deel voor de melaatse, opdat hij deel hebbe aan de genade van de Geest, die God de Vader geeft, en de Zoon verwierf.

De olie, dat is de Heilige Geest in dit beeld, wordt zevenmaal uitgestort of gesprengd op het altaar voor het aangezicht des Heeren. De priester neemt olie van de log in zijn linkerhand. Christus neemt de Geest op in Zijn mensheid. Dan komt Hij met Zijn rechterhand, - dat is met de almacht van zijn waarachtige Godheid, - en besprengt zevenmaal de genadestoel, opdat daarop zevenmaal kome, wat van de Zeven Geesten in Jesaja (kap. 11) geschreven staat.

Als deze handeling geschiedt is, dan is er nog olie overig. Die wordt gedaan op het rechteroorlapje, waarop eerst het bloed van het schuldoffer gedaan was. Zo is dus uw ongehoorzaamheid verzoend. Maar op het oor komt ook de Heilige Geest, opdat het gezalfd worde om aan de stem des Geestes Gods te gehoorzamen. De olie komt op het bloed, want de Heilige Geest komt slechts, waar het bloed van Jezus Christus is.

Verder komt de olie op de duim van de rechterhand, waar ook het bloed op gedaan is, opdat ook de duim van de rechterhand verzoend zij en de Geest dan kome om alles in God te doen, alles aan te grijpen, vast te houden en los te laten naar Gods wil.

Evenzo komt de olie op de grote teen van de rechtervoet, opdat alle verkeerde gangen verzoend worden, en er kracht zij in de bewegingen, eerstens in het bloed van de verzoening, en daarop in de kracht van de Heilige Geest.

Wat dan nog van de olie overig was, dat werd op het hoofd gedaan van hem die te reinigen was, tot zijn verzoening. De betekenis hiervan geeft de apostel Johannes in zijn eerste brief in de woorden: "En de zalving, die gijlieden van Hem ontvangen hebt, blijft in u, en gij hebt niet van node, dat iemand u lere, maar gelijk dezelve zalving u leert van alle dingen, zo is zij ook waarachtig." (1 Joh. 2:27)

Dat alles is een beeld. Maar mijn geliefden, ik geloof, dat een kind verstaan kan, welke vruchten de ongehoorzaamheid meebrengt. Alle zonden komen voort uit ongehoorzaamheid. In het paradijs ving het al met moedwillige ongehoorzaamheid aan. Zo leert men dan, welke de straf van de ongehoorzaamheid is, maar ook hoe God een mens tot arm zondaar laat worden en hem laat zien, dat er niets goeds meer aan hem is. En eindelijk, hoe Hij dan het horen, handelen en wandelen van zo'n mens verzoent met het bloed des Lams en heiligt door Zijn Geest.

Waar dat geleerd is, daar erkent men zijn misdaad, en is deze onophoudelijk gedachtig; men blijft zo voor God staan, en heeft niets, in het geheel niets, dan het bloed en de olie. Nu komt dan het Lam voor de misdaad, en het schaap voor de straf, en dan, ... dan is het voor God uitgemaakt, dat men rein is!

AMEN.

6^e LEERREDE OVER HOONGLIED 1 vers 15.

Gehouden op Pinksterzondag, 30 Mei 1852, 's avonds.

Voorzang: Psalm 72 vers 13.

*Geef, Heer! de Koning Uw rechten,
En Uw gerechtigheid
Aan 's Konings Zoon, om Uwe knechten
Te richten met beleid.
Dan Zal Hij al Uw volk beheren,
Rechtvaardig, wijs en zacht;
En Uw ellendigen regeren;
Hun recht doen op hun klacht.*

*De bergen zullen vrede dragen,
De heuvels heilig recht;
Hij zal hun vrolijk op doen dagen
Het heil, hun toegezegd.
't Ellendig volk wordt dan uit lijden
Door Zijnen arm gerukt;
Hij zal nooddruftigen bevrijden;
Verbrijz'len, wie verdrukt.*

Tekst: Hooglied 1 vers 15.

Het Hooglied, hetwelk van Salomo is. Hij kusse mij met de kussen Zijns monds. Want Uw uitnemende liefde is beter dan wijn. Uw oliën zijn goed tot reuk, Uw Naam is een olie, die uitgestort wordt; daarom hebben U de maagden lief. Trek mij, wij zullen U nalopen! De Koning heeft mij gebracht in Zijn binnenkameren, wij zullen ons verheugen en in U verblijden; wij zullen uw uitnemende liefde vermelden, meer dan de wijn: de oprechten hebben U lief. Ik ben zwart, doch liefelijk, gij dochteren van Jeruzalem; gelijk de tenten van Kedar, zoals de gordijnen van Salomo.

Geliefden.

Jezus wordt verheerlijkt door de Heilige Geest, zoals de Heere gezegd heeft: “Die zal Mij verheerlijken.” En waar Jezus verheerlijkt wordt, daar is de Heilige Geest werkzaam als Trooster. Hij verheerlijkt de Heere op deze wijze, dat Hij aan de Gemeente de waarheid van de Heere Jezus, Zijn genade, schoonheid, heerlijkheid en volmaaktheid, macht, eer, koninklijke pracht en eeuwige liefde voorhoudt. Wanneer Hij hier ook bezig is, dan zingt Hij der Gemeente dit alles voor in een lied, waardoor Hij haar alle het lijden en alle verdrukking in deze wereld doet vergeten. Met dit lied brengt Hij de Heiland zodanig in haar nabijheid, en haar in de nabijheid van haar Heiland, dat zij Hem bij zich heeft, hoewel zij nog op aarde en Hij in de hemel is. Zo'n lied is het Hooglied of het Lied van de liederen. Jezus heet daarin: “Salomo”, dat is, “Vredevorst”, en de Gemeente: “Bruid”, “Enige”, “Schone”, “Zuster.” De Geest zingt van de Gemeente voor, wat de Gemeente moet zingen, en terwijl Hij voorzingt, wordt zij zó in de ziel gegrepen door de zoete melodie, dat zij, midden in haar treurigheid, het lied moet aanheffen, zoals zij door de Geest geleerd en tot zingen

aangespoord wordt. En zo heft zij aan:

Hij kusse mij met de kussen Zijns monds, dat is, Hij geve mij Zijn vrede; Hij, mijn Koning Salomo, mijn Zaligmaker Jezus Christus. Want in de wereld heb ik verdrukking. Hij geve mij een nieuw bewijs van zijn liefde en genegenheid tot mij, anders moet ik sterven en verderven. Want benauwdheid is nabij, en er is geen helper! Meer dan één kus geve Hij mij. Want gedurig vind ik oude zonden en nieuwe nood, en hoe zal ik daaronder goedsmoeds blijven? Hij geve mij telkens weer de overtuiging, dat Hij ook doen zal, wat Hij mij heeft gezworen: *dat ik de Zijnen ben, en Hij de mijnen is en blijft*. En dat Hij mijn Goël, mijn Borg is, mij in eeuwigheid liefheeft, mij niet verworpen, niet verstoten heeft; dat Hij mijn Heil, mijn Verlosser is, en wel goed voor mij zal zorgen, mij niet zal begeven noch verlaten; dat, hoezeer ook de duivel mij het recht betwist op Zijn dierbare heilsgoederen, die Hij voor mij verworven heeft, Hij nochtans mij zal bewaren bij de gerechtigheid en bij het eeuwige leven, als mijn lieve Man en trouwe Schepper.

De Gemeente zegt niet: “Hij kust mij”, maar: “Hij kusse mij.” Daaruit kan men afleiden haar inwendige nood en haar reikhalzend verlangen naar de Heere en naar Zijn openbaring in zo’n nood. Intussen kan men er tevens uit besluiten, dat zij alle ondervindingen van de liefde van de Heere gesmaakt heeft. Een dode klaagt niet, vraagt en zoekt evenmin, - en waar een verlangen naar de hemelse Salomo opgewekt is, daar heeft Hij Zelf dit verlangen opgewekt, en zal het ook te Zijner tijd bevredigen. Maar waarom niet: “Hij reike mij de hand”? De hand is een teken van blijvende, hartelijke welwillendheid; - maar ach, het hart van de Gemeente is omgekeerd in haar lichaam en geheel ziek door de zonde en door allerlei angst en nood. Daar is dan de kus: genezing, verzoening, barmhartigheid. Het hart van de lief hebbende Koning en Bruidegom, van de getrouwe Hogepriester, de medelijdende Geneesheer, de Vriend, Die eeuwig leven meebrengt, dat hart stort zich uit in die kus, zo, dat de Gemeente nieuw leven ontvangt midden in de strijd, midden in alle inwendige en uitwendige nood, en van haar zaligheid verzekerd wordt. Daarom zingt zij ook van “de kussen Zijns monds.”

O, waar de Heilige Geest dit van de Gemeente te zingen geeft, daar ontvangt zij van de Heere ook antwoord in de benauwdheid, zodat Hij Zijn genadige tegenwoordigheid laat ondervinden. U bidt: “Hij kusse mij met de kussen Zijns monds!” En zie, daar hebt u Hem, en u gevoelt iets wonderbaars van Zijn liefde, zodat u weldra Hem Zelf aanspreekt, en Hem de reden zegt waarom u wilt, dat Hij u zo liefelijk omhelze, met deze woorden: ***Want uw uitnemende liefde is beter dan wijn.***

In dezelfde de zin zegt de Gemeente in Psalm 45: “Genade is uitgestort in Uw lippen.” En in Psalm 73: “Wien heb ik nevens U in de hemel! Nevens U lust mij ook niets op de aarde. Bezwijkt mijn vlees en mijn hart zo is God de Rotssteen mijns harten en mijn deel in eeuwigheid.”

Want, onder. “wijn” verstaat de Gemeente datgene, wat de wereld biedt, om ons van Christus afvallig te maken, de beker van de toverij, waarmee zo velen dronken gemaakt worden, en waarvoor zij hun weldadigheid verlaten (Jona 2 vers 8), opdat zij niet vanwege het kruis van Christus vervolgd zou worden. Dus allerlei genietingen van het zichtbare, waar vlees en bloed altijd naar streven, ja, zelfs het genot van uiterlijke weldaden en zegeningen uit Gods hand, die toch enkel voor dit leven zijn.

“Uwe liefde” staat hier in het meervoud, en wordt door sommigen overgezet: “Uw omarmen;” door andere: “Uw borsten;” door nog andere: “Uw uitnemende liefde;” ook wel: ***“Uwe liefkozingen”***; en nogmaals: “Uw ingewanden.” De Gemeente

verstaat daaronder het overvloedige, wondervolle, onuitputtelijke van de onvermoeide en altijd vernieuwde genade en barmhartigheid van Jezus Christus. Zo is dit dan de betekenis van de woorden: ‘Ik laat ze varen, de wereld, en geef ze prijs. Ik kan het bij haar niet vinden; zij heeft ook niets voor mij, wat mijn arme en verslagen ziel troosten kan. Ze zal niets van mij hebben, en ik wil van haar niets hebben. Wees U mij maar genadig, en laat mij slechts uw barmhartigheid wedervaren! Uw goedertierenheid is beter dan het leven, en uw genade beter dan alle aardse schatten. Ook geef ik prijs de wet van het “doe dat” met haar werken en haar schijnbaar leven in eigen hand. De dood heb ik er in gevonden, en ik begeer te leven, opdat mijn ziel U love en Uw rechten mij helpen!’

Welgelukzalig bent u! U hebt het goed, die daarop “amen” zegt. Die instemt met deze uitspraak; er mee instemt uit ondervinding. Want waarlijk, bij de liefde van de hemelse Salomo, bij Zijn liefkozingsen is niets te vergelijken! Daarom is de Apostel Paulus daarvan ook zó vervuld, en kan er niet van zwijgen in al zijn Zendbrieven. Daarom wierp hij ook alles weg voor deze liefde. Daarom zingt ook de Gemeente: “Ik zal U hartelijk liefhebben, Heere, mijn Sterkte!”

Zijne liefkozingsen zijn deze: dat Hij aan Zijn gemeente Zijn genade schenkt, al Zijn goedheid voorbij haar aangezicht laat gaan (Exod. 33 vers 19); haar de Naam van de Vader en Zijn Jezusnaam openbaart; dat Hij haar troost, haar geneest van alle haar krankheden, reinigt van al haar onreinheid. Dat Hij haar leven uit de dood laat toekomen; op aangrijpende wijze tot haar van vrede spreekt; geduld heeft met haar zwakheden; haar Zijn verworven gerechtigheid en heiligheid deelachtig maakt, en haar het recht schenkt op de erfenis van het eeuwig leven met Hem; dat Hij ook alle vrees, versaagdheid en verschrikking bij haar verdrijft, haar opheft uit het slijk; haar, die zich in de slavernij van de zonden bevond, tot een vrijgeborene maakt, tot een koningin; haar die gevangen en verstrikt lag in de angsten van de hel, tot een moeder van zeven zonen, haar die onvruchtbaar, eenzaam en door alle verstoten was.

De ware Gemeente bestaat enkel uit kleinen. De wijn doodt de kleinen, maar bij deze dingen leven zij, en in deze is het leven van hun geest, zodat bij hen voortdurend in vervulling treedt, wat de Heere beloofd heeft: “Als een, die zijn moeder troost, zo zal Ik u troosten” (Jesaja 66: 13). En: “Is niet Efraïm Mij een dierbare zoon? Is hij Mij niet een troetelkind? Want sinds Ik tegen hem gesproken heb, denk Ik nog ernstig aan hem; daarom rommelt Mijn ingewand over hem. Ik zal Mij van Zijn zeker ontfermen, spreekt de Heere” (Jer. 31 vers 20). En opnieuw: “Ik zal hen reinigen van al hun ongerechtigheid, met welke zij tegen Mij gezondigd hebben. En Ik zal vergeven al hun ongerechtigheden, niet de welke zij tegen Mij gezondigd, en met welke zij tegen Mij overtreden hebben.” (Jer. 33 vers 8.)

Intussen moeten wij al deze dingen naar de gezonde leer en de regel des geloofs verstaan, opdat wij ons daarvan geen verkeerde mystieke voorstelling maken, noch ons zo’n Gemeente voorstellen, die, van alle schepselen afgekeerd, in innerlijke beschouwing verdiept en in zichzelf gekeerd, zich, zoals men zegt, verliest in de Heere; en op deze wijze met Zijn liefde vervuld wordt. Datgene toch, waarin men daarbij meent op te gaan, is het eigen lieve IK, hetwelk men voor de Heere aanziet.

Naar de regel des geloofs echter staat de zaak zó, dat men arm en ellendig is, te midden van dood, angst en tegenspoed, neergedrukt door allerlei aanvechting, en toch zo graag de zege zou behalen op alle tegenstand; dat men met een angstig en bekommerd hart de Heere zoekt in het Woord, en bij het zoeken in het Woord, levend gemaakt wordt door de Geest van de Heere, en alsdan deze troost ontvangt, dat men de waarheid en genade van de Heere Jezus in waarachtig geloof ondervindt. Zodat

men getroost zijn weg vervolgt, en door het zuivere Woord en de Geest van de Heere Zijn nabijheid en de macht van Zijn liefde in zó'n ruime mate gevoelt in het binnenste en in de hele mens, dat de verbrijzelde beenderen zich daarover verheugen.

Voorwaar, het ware geestelijke leven is geen rekenvoorstel, het bestaat ook niet in sluitreden van het verstand of in wiskunstige zekerheid. Het wordt integendeel voortdurend fel bestreden, en de duivel houdt niet op, dit leven neer te drukken. Hij zoekt ons het geloof te ontroven en ons uit de goede sterkte te werpen. Maar de ware kinderen Gods kunnen de strijd niet gewonnen geven; zij moeten "er door!" Zij moeten overwonnen hebben. Daarom moet het aangezicht van de Heere met hen ook trekken, en de Heere hun altijd weer opnieuw zijn goedertierenheid, genade en liefde bezegelen. Daarom juist zingen zij dit lied.

Er is een wandel naar vlees, en daarbij wordt van de omgang met de Heere hoog opgegeven, maar deze omgang bestaat enkel in de verbeelding. Er is ook een wandel naar Geest, en daarbij is de omgang met de Heere een omgang naar de Geest des geloofs, van de genade en der gebeden; een omgang, die niet in gevoel bestaat, maar wezenlijk en gezond is. En die zich naar buiten openbaart in het dagelijks leven. Die plaats heeft in geloof en niet in aanschouwen. Het is een omgang van de verborgen mens des harten met Hem, Die alleen ons erdoor kan helpen, zonder Wie wij geen stap voorwaarts kunnen door dit Mesech, door het duistere dal van de zonde en des doods. Wie uit God geboren is, die wil, die moet doorbreken. Hij moet vrucht gedragen hebben, hij moet de loop voleindigd, de goede strijd gestreden, het geloof behouden hebben. Daartoe is hij geboren; daarom kan hij niet anders, en wil ook niet anders.

Maar ach, voor hoe menig veer van Jabbok blijft hij liggen, en worstelt uit vrees voor een Ezau hier, voor een Ezau daar! Daarom wil hij telkens weer opnieuw van de zegen verzekerd zijn. Vandaar de belijdenis: "Uw liefkozingen" - Uw genadige nabijheid - "zijn beter dan wijn."

En ach, hoe menigmaal zucht hier het leven om licht en lucht, om een liefelijke geur van Boven. Want het leven, dat uit God is, wordt niet slechts éénmaal met verstikking bedreigd. Hierbeneden toch woedt in ons en om ons heen de pestilentie van de duivel, van de dood en van de zonde. Deze pestilentie besluipt de mens in een oogwenk, en voordat hij het zelf weet, is hij door een van haar pijlen getroffen en verwond. Ach, hoe dikwijls wordt hij dan als het ware een stank in zijn eigen neusgaten, en moet het de Herder van Zijn ziel klagen, dat hij zulke afzichtelijke, stinkende krankheden heeft! Wat geeft dan leven aan de ziel; zodat zij niet wegwijnt, daar zij immers alleen uit de zuivere lucht van de heiligheid en reinheid, zoals die Gode welbehaaglijk is, leven en vrijelijk ademen kan?

Dit geeft ons dan leven, dat de hemelse Salomo ons Zijn kostelijke oliën te ruiken geeft, zoals wij hier verder horen: *uw oliën zijn goed tot reuk*. Wat zijn deze oliën anders dan de gaven van de Geest, die Hij, boven alle andere, zonder maat ontvangen heeft, die Hij voor Zijn gemeente, voor mensen verdiend, verworven heeft? Het is de Heilige Geest met al Zijn genadewerkingen en genadebedelingen, tot alle Gode welbehaaglijke wandel, voor elk lid van de Gemeente, naar zijn hem door God aangewezen plaats. Ja, het zijn de zalven en oliën van de Heere, met welke Hij overgoten werd, volgens Psalm 45 vers 8, Jesaja, 11 en 61. O, waar de geur dezer oliën heenwaait, daar waken zij op en juichen, die in de as zitten en in het stof liggen. Daar wordt de reuk van de dood, de stank van de zonden en van de duivel verdreven, en de zieke, die de dood nabij was, richt zich op. De reuk van de pestilentie kan hem niet meer schaden, hij is verdreven.

Ja, waarlijk, deze oliën zijn goed tot reuk. Want de ellendige is daardoor van zijn ellende verlost, en het hart dat verbroken neerlag, dat ligt nu in de balsemgeur van de vrede. Waar deze geur heenwaait, daar is dadelijk een nieuwe schepping. De winter is voorbij, en het is lente geworden. Die geur doortrekt de hele mens, en herschept hem. Zij, die naar God bedroefd zijn, versieren zich, de bedroefden van geest trekken de schone klederen aan, het gewaad des lofs, hun door God geschonken. Die als verstorven neerlagen, schieten op tot eikenbomen van gerechtigheid, tot een planting van de Heere, opdat Hij verheerlijkt worde. (Jesaja 61 vers 3) Zo wordt het recht van de wet vervuld in degenen, die niet naar vlees wandelen, maar naar Geest (Rom. 8 vers 4.)

De balsemgeur van deze oliën, de troost en de verkwikking van de Heilige Geest, verheerlijkt de liefelijke en heilaanbrengende Jezusnaam in het hart van de armen en ellendigen; aan de gaven toch kent men de persoon. Wie niet voort kan, wie aan een onvruchtbare boom, ja, aan een dorre boom gelijk is, maar zich eensklaps overgezet ziet uit zijn armoede in de rijke overvloed van geestelijke en hemelse zegeningen, - wat kan hij anders, dan de Persoon roemen en verheerlijken, door Wie hij zalig gemaakt, is en in Wie hij is gezegend geworden? Dit is intussen ook het werk van de Heilige Geest, dat Hij meer en meer in de Gemeente de zoete en heilaanbrengende Jezusnaam verheerlijkt, en niet Zijn eigen Naam, zoals de Heere ook gezegd heeft: "Hij zal het uit het Mijne nemen en u verkondigen." Daarom heet Hij ook de "Trooster." Waarmee toch zou Hij een arme en ellendige troosten, anders dan met die Naam, in welke alleen verlossing is?

Daarom zegt ook de Gemeente: *Uw Naam is een olie, die uitgestort wordt.* En waarlijk, zodra de Naam Jezus wordt aangeroepen, of wel in zijn volle betekenis gevoeld wordt in de ziel, heeft men ook dadelijk genezing van alle wonden, bevindt zich op eens tot God gebracht, en heeft vrede van binnen en rondom zich. Want deze Naam is tegelijk het Wezen van de zaak en de volbrachte daad. Zodat alles, wat wij in Adam verloren en bedorven hebben, door deze Naam weer overeind gezet en hersteld is, - dat wij om dezès Naams wil een verzoend God en Vader in de hemel hebben, - dat wij in deze Naam alles van God mogen begeren, en het werkelijk verkrijgen, wat tot de eeuwige zaligheid dient en ook voor dit leven. Deze Naam is dus als een uitgestorte zalfolie, die dus niet weggesloten, maar rijkelijk uitgegoten wordt over de Gemeente, zodat zij "des Heeren" heet en in eeuwigheid des Heeren blijft; en God de Vader aangenaam is om de wil van deze Naam. In deze Naam heeft de Gemeente rijke troost in leven en in sterven, en een vaste grond van de hoop. Zo is deze Naam haar als een kristallen zee van geestelijke verlossing en hemelse weldaden, en iedere druppel daarvan is toereikend om levend te maken, te versterken, te helen en de hele mens gezond en vrolijk te maken.

Als een uitgegoten olie is deze Naam op de Gemeente gekomen in de Doop, en voortdurend wordt in elke nood, angst en benauwdheid de volle kracht van zijn liefelijke geur en van zijn heil door de gelovigen ondervonden. En omdat hij zo is uitgegoten, ja, omdat de hemelse Koning Salomo Zich als het ware evenals olie uitstort en ontledigt in Zijn Naam, daarom hebben Hem al degenen lief, in wier hart en gebaande wegen zijn; die zich alleen aan Christus vasthouden, en aan Zijn genade blijven hangen.

Deze zijn de maagden, van welke gezegd wordt: *Daarom hebben U de maagden lief.* Want dit is de Heere als maagd lief te hebben, dat men zich niet van Hem laat afbrengen door vlees en bloed, dat men zich niet besmet met diegenen, die te week, te

vreesachtig zijn, om de goede strijd te strijden, maar dat men het Lam volgt, waar het ook heen gaat. (Openb. 14 vers 4)

Dat het intussen niet zo'n lichte zaak is, bij de Heere en Zijn genade te blijven en het Lam, waar het ook heengaat, te volgen, en dat de Gemeente daarin haar onmacht diep gevoeld, maar nochtans geen andere keuze kent, veeleer gewillig is, om bij Hem en met Hem onder alles te volharden, dat blijkt ons uit deze bede: **Trek mij, wij zullen U nalopen!** De Gemeente zegt niet: "Trek ons", maar: "Trek mij." Ook niet: "Ik zal U nalopen", maar: "Wij zullen U nalopen." Daarmee begeert zij niet, dat enige uiterlijke kracht en geweld het lichaam zal aangedaan worden, maar dat haar hart en gemoed door de prediking van het Evangelie en de krachtige werking van de Heilige Geest daarheen geneigd worde en geneigd blijven moge, dat zij de Heere gewillig volgen mag door onbezaaide zowel als door bezaaide landen. Dat het haar moge gaan, zoals geschreven staat: "Die de Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen; zij zullen opvaren met vleugelen, zoals de arenden; zij zullen lopen, en niet moede worden; zij zullen wandelen, en niet mat worden." De Gemeente jaagt zo daarnaar, dat zij het ook grijpen mocht, waartoe zij van Jezus gegrepen is. O, hoe machtig is dit Zijn trekken! Hoe heerlijk, hoe ongestoord gaat men voorwaarts, alle tegenstand neerwerpend, en noch ter rechter, noch ter linkerzijde afwijkend, wanneer de Geest van de Heere in de raderen komt! (Ezech. 1.) Wie zo getrokken wordt, wekt de moed van de andere op, zodat zij allen lopen; zij, die tot het eeuwige leven geroepen zijn; en graag naar huis, naar het vaderland willen.

'Verstaat u dat, lieve ziel! Begeert u ernstig met de uitverkoren Gemeente, dat Zijn Naam een heerlijk loflied worde gezongen, dat Zijn werk alleen geroemd worde, en dat u de goede loop voleindigd en de goede strijd mag gestreden hebben? Dan zal ook die bede niet achterblijven: "Trek mij, trek mij, U achterna, zo zullen wij lopen, U nalopen." En zal Hij die bede verhoren?

Voorzeker! Dat getuigt de Gemeente. Want zij heeft het ondervonden. En waarheen trekt Hij? **De Koning heeft mij gebracht in Zijn binnenkameren.** Welke Koning? Uw Koning, uw hemelse Salomo, de Koning van gerechtigheid en vrede. Onze Koning Jezus Christus, Die ons met Zijn bloed Zich ten eigendom gekocht heeft, Die ons van vijanden en opstandelingen tot Zijn gelukkige onderdanen heeft gemaakt, en ons uit louter liefde opgenomen heeft in Zijn hemels Koninkrijk. Het Rijk van de vergeving van zonden, het Rijk, waarin Hij met genade over ons en in ons heerschappij voert, en ons behoudt tegen de vijanden van ons ziel. Wanneer Hij nu begint te trekken, dan trekt Hij met macht, en door Zijn trekken lopen wij, - intussen vat Hij ons bij de hand en leidt ons naar Zijn raad, en zo brengt Hij zijn uitverkorene Gemeente in Zijn binnenkameren. Wat zijn deze zijn "binnenkameren"?

Het zijn alle liefelijke verborgenheden van Zijn Koninkrijk. Daar brengt Hij ons dan van de ene kamer in de andere. Hier zien wij zijn wonderbare geboorte, dáár Zijn lijden en sterven, in Gethsémané, op Gabbatha en op Golgotha; verder Zijn opstanding, en dan Zijn hemelvaart. Daarna komen wij in die kamer, waar wij een fontein aanschouwen, die springt tot in het eeuwige leven. Vervolgens ontsluit Hij ons de raadskabinetten, en toont ons de eeuwige Vrederaad over ons, de verborgen raad van Zijn wegen, oordelen en leidingen, de raad van Zijn genadig welbehagen over ons. Zo toont Hij ons allerlei dingen, die op zo wonderbare wijze in elkaar grijpen, dat wij Hem eindelijk bidden, dat Hij ophouden, omdat er geen geest meer in ons is. Vooral wanneer Hij ons zijn Koninklijke zetel en de troon van Zijn eer toont, en ons belooft, ons daarop naast Zich te zetten. Wanneer Hij ons de kroon te zien geeft, die

Hij voor ons gereed houdt. Wanneer Hij ons met één blik het geheel geeft te overzien, en zegt: *Volhard nog een weinig, om Mijns Naams wil, dan bent en blijft u voor eeuwig hier bij Mij!* Voorwaar, dan roepen alle gelovigen, heiligen en uitverkorenen uit: *Wij zullen ons verheugen en in U verblijden; wij zullen uw uitnemende liefde vermelden, meer dan de wijn.*

‘O, hoe versterkt U ons, om alle geestelijke vreugde en blijdschap te smaken, daar U ons dat alles toont leert van uw macht, liefde en genade! Welaan dan, wij zullen in U goedsmoeds blijven; hoe kunnen wij ook anders, daar U het ons geeft, ons in U te verheugen met een onuitsprekelijke vreugde! Wij zullen niet moede worden, Uw alles overtreffende liefde te verkondigen aan alle broeders en zusters, die zoveel smarten en verzoeking van allerlei aard te verduren hebben. Wij zullen het hun medelen, dat ons de helft niet aangezegd was van Uw heerlijkheid, zoals wij die nu met onze ogen aanschouwen. Zó heerlijk, dat ieder van ons met vreugde een hele wereld daarvoor kan laten varen. Want alles is toch ijdelheid bij uw liefde en bij het goed, dat U voor ons hebt weggelegd.’

“Met recht heeft men U lief.” Zo vertalen wij, wat ook met: *“De oprechten hebben U lief”* vertaald wordt. Zo besluit de Gemeente, en betuigt daarmee hetzelfde als met haar dankzegging in deze woorden: “Gij zijt waardig het boek te nemen, en zijn zegelen te openen. Want Gij zijt geslacht, en hebt ons Gode gekocht met Uw bloed, uit alle geslacht, en taal, en volk, en natie!

Uit alle geslacht? Ja. Want de bruid geeft het ons wel te verstaan, dat zij geen heilige afkomst heeft. *Ik ben zwart*, zegt zij, u dochteren van Jeruzalem. Daarmee betuigt zij, dat zij, wat haar geboorte betreft, een, heidenkind is. Doch, voegt zij er in één adem bij, *maar lieflijk*; d. w. z. toch schoon in de ogen van de Koningen. Zwart zoals de zwarte tenten van Kedar, van de Kedarenen; maar liefelijk en schoon, gelijk de wonderbaar en prachtig bewerkte gordijnen of tapijten van Salomo.

‘O kinderen Gods, wil zij hiermee zeggen, in mezelf ben ik even goddeloos, even afzichtelijk als alle goddelozen. Maar door de liefde van mijn Bruidegom ben ik schoon, dat is, rechtvaardig en heilig voor Hem.’ Daarmee legt de Gemeente de goede, gezonde belijdenis af, dat zij in zichzelf verwerpelijk en verdoemelijk, lelijk en afschuwelijk is, vleselijk en verkocht onder de zonde. En opnieuw, dat zij in de heerlijkheid van haar Koning hem lief en aangenaam is, en zo met een goed geweten Hem dient, en als een gehoorzame dochter is en leeft naar Zijn wil, naar Zijn huis en rijks wetten. Daarmee troost de Gemeente alle gelovigen, en een ieder gelovige in het bijzonder, die allen ook zwart zijn door de verdrukkingen, zowel als door de ergernissen en zonden.

Want de duivel houdt niet op, de heerlijkheid van de Gemeente te verdonkeren en haar als het ware in het nachtelijk duister te hullen, haar ook allerlei kwaad aan te wrijven, en haar voor Gods rechterstoel zwart te maken, zodat de Gemeente deswege van schrik neervalt. Maar niettemin grijpt zij het “nochtans” des geloofs aan, en betuigt, tot troost van alle aangevochtenen, die zij “dochteren van Jeruzalem” noemt, dat zij echter schoon is. Dat gelooft zij, en daarop beroemt zij zich. Want de Koning heeft het haar gezegd.

Zo zien wij, dat achter al deze liefelijke tonen van het lied niets dan kruis, nood, lijden, verdrukking, angst, vervolging, verwerping en bestrijding van duivel, dood en zonden verborgen zijn. En dat alleen hen, die bij het geloof volharden en wie de moed anders ontzinken zou, wordt dit lied door de Heilige Geest voorgezongen, opdat zij ook instemmen en door het zingen hun lijden, de smarten, de bittere tranen en angsten

vergeten. Dan worden zij goedsmoeds, daar zij aan de hand van de eeuwige Geest en getrouwe Trooster ingeleid worden in het Woord van belofte en door het Woord met *hun hart* de hemel worden binnengeleid. Zó worden hemel en aarde voor hen tot één, en krijgen zij de Koning alleen in Zijn liefde, genade en toegenegenheid te zien, en bidden God de Vader om de openbaring van Zijn Zoon.

Daarop ondervinden zij van stonden aan Zijn liefde, werpen de wereld weg, worden vervuld met de hoop der heerlijkheid en vol van de Geest des levens. Zij ondervinden de genezende kracht van de Naam Jezus. En zien zich aan Zijn hand ingeleid in de binnenkamers van deze Koning, zodat zij zich daarover eeuwig verblijden. En al zijn zij ook zwart, wat zij wel willen weten en erkennen, zij laten zich echter de mond niet stoppen, maar betuigen luide, dat hun Koning hen *goed en schoon* geheten heeft.

Dat is een ware Pinkstervreugde, waar de Heilige Geest alzó de Heere Jezus verheerlijkt!

En u lijdenden, en u aangevochtenen, zingt de Heere dit lied, en doet zo de treurigheid van u weg. Want bij zo'n lied drinkt men, en maakt van deze liefde een gedruis als de wijn, en wordt men vervuld zoals het bekken, zoals de hoeken van het altaar (Zach. 9: 15.)

Wie echter de Heere Jezus Christus niet liefheeft, die zij een vervloeking! Maranatha! De Heere komt! Amen.

Nazang: Psalm 149 vers 1, 2.

*Looft, looft de Heer', Wien, onbedwongen,
Een nieuw gezang zij toegezongen,
In het midden van Zijn gunstelingen,
Die Hem ter ere zingen!
Dat Israël, met blijden klank,
Zijn milden Schepper loov' en dank'!
Dat Sions kroost, met lofgejuich,
Zich voor zijn' Koning buig!*

*Laat d'ijverige tempelreien
Op fluiten 's Hoogsten Naam verbreiden;
Hun Psalmgezangen vrolijk paren
Met trommelen en snaren,
Nu God met lust Zijn ogen slaat
Op Jakobs uitverkoren zaad;
Zachtmoedigen Zijn gunst betoont,
En hen met heil bekroont!*

7. LEERREDE OVER MATTHEUS 26: 59-55

Gehouden 19 maart 1871

GEZONGEN:

Psalm Psalm 69: 6, 7.

*Ruk door Uw macht mij uit het slijk, behoed.
En laat mij niet verzinken in de waat'ren;
Maar red mij uit de handen mijner haat'ren,
Uit deze kolk en diepen watervloed.
Och, laat de stroom mij over 't hoofd niet gaan;
Maar dat uw arm 't geweld der diepte stuite.
Dat toch de put niet werde toegedaan,
Noch over mij zijn mond voor eeuwig sluite.*

*Hoor mij, o Heer, Uw goedertierenheid
Is goed; zie mij dan aan met gunstig ogen.
Hoe teer, hoe groot is mij Uw mededongen!
Verhoor Uw knecht, die hete tranen schreit.
Verberg voor hem Uw aangezicht toch niet;
Want ik bezwijk door angst en tegenheden.
Ai haast u mij ter hulp in mijn verdriet.
De nood klimt hoog; verhoor mijn smeekgebeden.*

Mijn geliefden.

Laten wij met elkander opslaan Matthéüs 26: 59-66: **“En de overpriesters, en de ouderlingen, en de gehele grote Raad zochten valse getuigenis tegen Jezus, opdat zij Hem doden mochten; en vonden niet. En hoewel er vele valse getuigen toegekomen waren, zo vonden zij toch niet. Maar ten laatste kwamen twee valse getuigen, en zeiden: Deze heeft gezegd: Ik kan den tempel Gods afbreken, en in drie dagen denzelven bouwen.”** Dit zei de ene getuige; de andere zei echter naar Markus 14: 53: **“Wij hebben Hem horen zeggen: Ik zal deze tempel, die met handen gemaakt is, afbreken, en in drie dagen een anderen, zonder handen gemaakt, bouwen.”** Maar hun getuigenis kwam toch niet overeen. In Matthéüs lezen wij verder in vers 62: **“En de hogepriester, opstaande, zeide tot Hem: Antwoordt Gij niets? Wat getuigen dezen tegen U? Doch Jezus zweeg stil. En de hogepriester, antwoordende, zeide tot Hem: Antwoordt Gij niets? Wat getuigen deze tegen U? Doch Jezus zweeg stil. En de hogepriester, antwoordende, zeide tot hem: Ik bezweer U bij den levenden God, dat Gij ons zegt, of Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods? Jezus zeide tot hem: gij hebt het gezegd. Doch ik zeg ulieden: van nu aan zult gij zien de Zoon des mensen, zittende ter rechterhand der kracht Gods, en komende op de wolken des hemels.”**

Houden wij ons eerst een weinig bezig met het eerst gedeelte van onze tekst. Wij hebben hier eerst de hogepriester, de oudsten, schriftgeleerden en Farizeeën, de ganse grote Raad, 75⁹ van de eerbaarste mannen in Israël. Deze vergaderen samen, en wat

⁹ Het Sanhedrin bestond uit 70 mannen en 1 voorzitter, de hogepriester

zoeken zij? Zij zoeken valse getuigenis. Waarom? Omdat zij samen gekomen zijn, niet om te richten, maar om te moorden. Zij zoeken valse getuigenis om Jezus te kunnen doden. Zij brengen dus verscheidene valse getuigen voor/ Dde een zegt dit, de ander dat; maar zij vinden daarin geen duidelijke grond, om daarop Jezus doodschuldig te verklaren. De getuigenissen waren niet eenparig. Nadat zij vele getuigen gehoord hadden, stonden er twee op, die verdraaiden zekere woorden van de Heere Jezus, die Hij eenmaal had gesproken, naar Joh. 2: 18: “De Joden antwoordden dan en zeiden: Wat teken toont Gij ons, dat Gij deze dingen doet? Jezus antwoordde en zeide tot hen: Breekt deze tempel af, en in drie dagen zal ik dezelve oprichten” Hij sprak daar van de tempel Zijns lichaams. Dat werd nu door de valse getuigen verdraaid. De een zei, dat Jezus gezegd had: *Ik kan de tempel Gods afbreken*. Dat had de Heere echter niet gezegd. Hij had gezegd: *Breekt deze tempel af*. Hij heeft het zó gezegd, dat zij de tempel zouden afbreken, de tempel Zijns lichaams namelijk. De andere sprak van de tempel, die met handen gemaakt is. Jezus van een anderen, die niet met handen eernaakt is. Dat kwam evenwel niet overeen. Terwijl de valse getuigen hun getuigenissen voortbrachten zweeg de waarachtige Hogepriester stil. Niet een enkel woordje komt er van Zijn lippen. Bijvoorbeeld, niet eens om te zeggen: ‘Dat heb ik niet gezegd, ik heb dit en dat gezegd.’ Hij zwijgt. Het werd letterlijk vervuld wat onze Heere in Psalm 27 vers 12 uitsprak: “Geef mij niet over in de begeerte mijner tegenpartijders; want valse, getuigen zijn tegen mij opgestaan, mitsgaders, die wrevel uitblaast.” De Heere wilde niet antwoorden om te tonen, hoe vals de getuigenissen waren. Hij zwijgt om de innerlijke goddeloosheid van de ganse hoge Raad aan de dag te brengen. Want de Heere heeft twee dingen gedaan, - die vinden wij door de gehele Schrift - de innerlijke goddeloosheid heeft Hij aan de dag doen komen, opdat dan ook voor degenen, die zich bekeren, aan de dag kome, wat genade Gods is. Waar het verstand een ieder weldenkend mens zegt: *dat houdt geen steek*, zal daar een wijze bij zulk aanklagen ook maar een schrede doen, om zulke goddeloosheid en valsheid te weerstaan? Ik geloof neen!

Nu weet de hogepriester niet, hoe Hij de zaak verder zal aanvangen. Hij neemt dan de Jezus Christus in een eed, nadat hij eerst gezegd heeft: “Antwoordt Gij niet? Wat getuigen deze tegen U?” De hogepriester zou graag gehad hebben, dat er vreselijke twist was ontstaan, dat de Heere Jezus Zich daarbij dan gemeen had aangesteld, en zo alle innerlijke kracht zou verloren hebben, om te blijven slaan. Daarom neemt hij de Heere in een eed, bezweert Hem bij de levende God, dat Hij zeggen zal, *of Hij is de Christus, de Zoon des levenden Gods*.

Hoe komt Kájafas daaraan? Dat heeft Kájafas uit de schrift samengetrokken met hetgeen hij van Christus Zelf gehoord had, maar niet had willen geloven. Toch komt de waarheid van zijn lippen. Daarom antwoordt de Heere Jezus niet: “Ik ben het,” maar “gij hebt het gezegd.” U hebt het zelf gezegd, u behoeft mij daarover niet in een eed te nemen.

Nu geeft de Heere Jezus hierop aan Kájafas en de ganse raad deze waarschuwing: “Van nu aan zult gij zien de Zoon des mensen, zittende ter rechterhand van de kracht Gods, en komende op de wolken des hemels.” Nu moest de Heere Jezus antwoorden, hier kon en mocht Hij niet zwijgen, omdat Hij daar in onze persoon stond. Toen die valse getuigenissen over Hem heengingen, zweeg Hij. Maar nu Hij in de eed genomen wordt met de woorden: *zijt Gij Gods Zoon?* nu moest Hij het getuigenis afleggen, ter wille van de Zijnen, die de Vader Hem gegeven heeft, en die bouwden en vertrouwen op het Woord van Christus.

De hogepriester toont zich over dit antwoord geheel ontzet. Hij verscheurde, - wat hij bij deze gelegenheid niet doen mocht, - zijn klederen en vraagt aan de 75 leden van de

hoge Raad: ‘Wat hebben wij nog getuigenis nodig? Ziet, nu hebt u Zijn Godslastering gehoord, want Hij zegt, dat Hij de Christus, de Zoon van Gods is; dat zegt deze man! Wat dunkt ulieden?’ Daarop hebben allen Hem ter dood veroordeeld, geheel zoals de Heere Jezus van tevoren gezegd had.

Ik zei zo-even, dat de Heere Jezus, toen de valse getuigenissen over Hem heengingen, daar stond in onze persoon. Als God de Alwetende, als Zijn heilige engelen, als de mensen met wie wij geleefd hebben en nog leven, als ons geweten ons voorhoudt, wat wij door ons gehele leven hebben gedaan en wat wij zijn; en als eindelijk de wet en de duivel van ons het getuigenis afleggen moeten, - wat zal dat dan een verschrikkelijk getuigenis zijn! Er blijft dan niets goeds aan ons, maar het is louter onbruikbaarheid, onbekwaamheid en goddeloosheid. Op al deze getuigen moeten wij zwijgen en verstommen; want wij kunnen wel alles weghuichelen en loochenen, zolang de heilige Geest niet komt met de wet en ons doet inzien dat wij verloren zijn.

Wanneer echter deze Geest komt, dan is dit de eerste stap tot bekering, dat Hij de verlorenheid ontdekt. En dan moeten wij allen oud en jong bekennen, dat wij tegen al Gods geboden gezondigd en geen derzelve gehouden hebben. Daar echter gevoelt men zich dan gewis verloren. Dat is de eerste stap ten leven, ter bekering. Daar moeten wij zwijgen, en kunnen ons niet meer verdedigen, want wij hebben werkelijk al de geboden overtreden. En als ouders, bloedverwanten, lieve vrienden ook al een goed getuigenis van ons willen afleggen, dan zou ons dat toch niet troosten, wij zouden het niet kunnen aannemen, maar voor God moeten bekennen: *ik ben verloren, ik heb al de geboden Gods overtreden*. Dan is het ook het geen getuigenis van de mond alleen, maar van een verbroken en verslagen hart, van een hart dat heilbegerig gemaakt is. Zolang men onbekeerd is, al brengt men dan ook alle kennis mee in de wereld, ... waar de bestraffing komt, dan komt ook dadelijk het valse getuigenis tegen de ware God en Zijn Christus, een vals getuigenis tegen de gemeente Gods en de hele waarheid en men zoekt er zich tegen staande te houden. Daaraan moge zich een ieder beproeven. Wat niet waarachtig voor God verootmoedigd is, dat rechtvaardigt zichzelf voortdurend in al zijn werken, dat kan de bestraffing niet dulden, het verschoont en verontschuldigt zich.

Is evenwel het licht van de Heilige Geest in het menselijk hart met Gods wet en gebod, dan is men een arm kind in elk opzicht. Men kan niets anders dan zichzelf verdoemen en aanklagen, en moet zwijgen tegen alle beschuldiging. Wat men vroeger niet als zonde heeft aangezien, dat wordt iemand alles tot zonde en schuld. Ik wil slechts één ding aanvoeren, aangaande het valse getuigenis, en kom daarbij op het maatschappelijk leven - wat vinden wij daar? Komt men daar samen om God te loven en te verheerlijken? Om met elkaar van Gods wegen te spreken? Om de predicatie te herhalen? Of brengt men niet spoedig de een of andere van onze naasten op het tapijt, om hem de kritiek te doen ondergaan?

Daar komt dan echter het negende gebod: “Gij zult geen valse getuigenis spreken tegen uw naasten.” Dat legt nu vraag 112 van de Catechismus zo uit: *‘Dat ik tegen niemand valse getuigenis geve, niemands woorden verkere geen achterklapper of lasteraar zij; niemand lichtelijk en onverhoord oordele of helpe verdoemen; maar allerlei liegen en bedriegen, als eigen werken des duivels, vermijde, tenzij ik de zwaren toorn Gods op mij laden wil. Insgelijks, dat ik in het gericht en alle andere handelingen de waarheid liefhebbe, oprecht spreke en bekenne; ook mijns naasten eer en goed gerucht naar mijn vermogen, voorsta en bevordere.’*

Een ieder stele nu de hand in de boezem, en vrage zichzelf af: ‘Leef ik daarnaar? Is mijn verkeer met de mensen overeenkomstig hetgeen ik daar beleden en geleerd heb? Of is mijn omgang met de mensen vol van valse getuigenis? Hoe staat het ook met de

gedachten in mijn hart? Denk ik niet aan mijzelf en mijn eer, maar aan die van mijn naasten, of ben ik bij de minste aanleiding vol achterdocht? Zie ik op mijzelf en zet ik mij op de hoge stoel en verdoem de naasten?

Mijn geliefden! Dit gebod alleen maakt ons allen schuldig voor God, maar wij nemen dat niet zo op. De overtreding van het 5^e en 6^e en vooral van het 7de gebod, ja die heeft iets in, maar de overtreding van het 9de gebod nemen wij gewoonlijk niet als zodanig op. Nu hebben wij zo-even echter gehoord, dat wij allen de toorn Gods verdiend hebben en verdienen met de overtreding van het 9e gebod.

Laten wij dan de toevlucht nemen tot onze barmhartige Hogepriester! Tegen Hem traden ook valse getuigen op en Hij zweeg, omdat wij op duizend vragen niet één kunnen antwoorden, namelijk ten opzichte van het getuigenis geven.

De Heere Jezus heeft het in Zijn genade verworven, dat de oprechte bij de beschuldiging van de wet Gods, de hand op de mond legge en bekenne: *ik heb gezondigd*.

Dat hij vervolgens in ootmoed tot zichzelf inkere tegenover de mensen die hem met beschuldiging overladden, en bedenke: heb ik het in dit stuk niet verdiend, dan toch in een ander.

Ten derde, dat hij kracht en sterkte heeft tegenover de leugen en laster, om niet zichzelf te wreken, maar de Heere Jezus na te volgen, te zwijgen en het God de Heere in handen te geven, opdat Hij het aan het licht bringe. Want de leugenaar moet een goed geheugen hebben, ook weet de leugen zeer goed, dat hij leugen is, zoals de waarheid het weet, dat zij waarheid is. En als dan de waarheid aan de dag komt en de leugen verdrijft, dan wordt de waarheid des te vrolijker begroet.

Bedenken wij verder, dat de hogepriester van het oude verbond, eensdeels een beeld was van onze Hogepriester, de Heere Jezus Christus. Maar aan de andere zijde was Hij met zijn priesterschaar de slachter van alle offers, want hij moest die doden en het bloed ervan vergieten. Wat is hier nu aan het licht gekomen? Daar de hogepriester, die aan het hoofd staat van de menselijke maatschappij en van de hoge Raad, waarin alle menselijke wijsheid verenigd is, de Heere Jezus Christus ter dood veroordeeld heeft, zo is het uitgekomen, dat wij allen, zoals wij zijn, moordenaars zijn, van God en onze Heiland. En dat wij uit onszelf het niet kunnen dulden, dat Christus het alleen zou zijn met Zijn offer; dat Hij alleen het eigenlijke kind Gods zou zijn. De mens moet ook wat gelden met zijn werk, dat hij door leugen en bedrog voor waarheid en een goed werk uitgeeft. Het is iets bijzonders, om waar te nemen: bestraf een mens, - vooral wanneer hij hoog staat en veel kennis der waarheid heeft, - daarover dat hij het recht én de gerechtigheid niet doet, en dadelijk komen er moordgedachten in het hart op. Ieder denke aan zichzelf, voor zoveel hij vroeger een zekere vroomheid heeft gehad; en een oprechte houdt het hem voor en zegt: u deugt niet, u hebt valse munt, dadelijk stijgen de moordgedachten op: 'de oprechte moet tot zwijgen gebracht worden, moet gedood worden, hij is een godslasteraar, want hij lastert mijn goede weg.'

Zo staat het met de mens. Wat zeg ik? Dat alle mensen godslasteraars en moordenaars van God en Christus zijn. Er behoort licht en genade van de Heilige Geest toe om het van zichzelf te bekennen: met al mijn gedachten en werken kan ik niet anders dan mijn Heere Jezus Christus vermoorden en mijn eigen heil en zaligheid van mij stoten. Dat is verschrikkelijk!

Nu is God evenwel de eerste en verkiest zich uit zulk een hoop vreselijke moordenaars enigen uit. Die moeten begenadigd worden, die wil Hij de vreselijke hartstocht tegen Zijn Genade ontnemen. Hij wil hen te sterk worden met Zijn liefde, zodat zij Hem tevoet vallen en bekennen: 'Mijn God en Christus, ik heb U willen doden, daar ik mijn

trouwe naaste die met U tot mij kwam, zolang heb tegengestaan en met mijn scherpe woorden als met nagelen doorboord heb!’ Maar toch zult u een kind Gods worden; dat heeft God van eeuwigheid zo gewild. Nu staat u daar echter voor de rechterstoel.

Denk nog eens aan uw overredingen van het 9^e gebod. U staat daar als een verfoeilijk wezen, zodat ge uzelf zou willen uitspuwen. Daar komt nu de Satan aan met de vraag: ‘Bent u een kind van God? Bent u een Christen?’ Als ik *nee* zeg, dan dood ik mijn God en Christus ten anderen male! Als ik *nee* zeg, dan maak ik Christus opnieuw tot een lasteraar, dan kruisig ik Hem opnieuw.

Tegenover het gericht, de wet, tegenover het geweten, tegenover duivel en dood kan ik niet bestaan. Daar moet ik van mezelf zeggen: *u bent een hellewicht*. Maar al geef ik het verdoemende gericht ook gelijk, zo kan ik toch mijn Heere Jezus niet verloochenen, niet de liefde en genade van de Vader verloochenen. En dus moet ik dan zeggen: het helpt alles niets; ik ben toch een kind van God! Ik ben toch een Christen!

Maar bent u dan niet waard, dat alle duivelen over u heenvaren, en roepen: ‘Dat is godslastering; toon dat u heilig zijt, in- en uitwendig, van het hoofd tot de voeten! Hoe durft u het te zeggen? Zo iemand als u bent!’

Ik kan mijn Heere Christus niet verloochenen. Terwijl ik zeg, dat ik een Christen, dat ik een kind van God ben, zie ik alleen op Christus, zoals Hij daar stond voor de grote Raad. Hij stond daar in onze, in mijn persoon. Dat is, als een verachting, als een vloek, om onzentwil beladen met de gehele schuld, met de melaatsheid van al onze zonden. Daar moet Hem de hogepriester van de wet verdoemen. Maar Hij, de waarachtige Hogepriester houdt vol, en zo wordt dan Zijn volk gesterkt, om ook vol te houden! AMEN.

8. Verklaring van Zacharia, Hoofdstuk 4.¹⁰

"Er zal een Verlosser tot Sion komen, namelijk voor hen, die zich bekeren van de overtreding in Jakob, spreekt de Heere. Mij aangaande, dit is Mijn Verbond met hen, zegt de Heere: Mijn Geest, Die op u is, en Mijne woorden, die Ik in uw mond gelegd heb, die zullen van uwen mond niet wijken, noch van de mond van uw zaad, noch van de mond van het zaad uws zaads, zegt de Heere, van nu aan tot in eeuwigheid toe." Zo luidt de belofte van het eeuwig Genadeverbond, Jes. 59: 20, 21. Evenals deze belofte de troostvolle en alle treurigen Sions verblijdende betekenis van de uitstorting van de Heilige Geest op de Gemeente recht in het licht stelt, zo bevat zij ook eens andere belofte en voorzegging, welke wij nu behandelen zullen. Waarheden, waaraan wij meer moesten indachtig blijven, daar de Heere der ganse aarde ze tot heden toe heeft verwezenlijkt en verwezenlijken zal, totdat Hij komt.

De waarheden, die wij op het oog hebben, zijn de volgende:

1. Het zal door de Geest des Heeren geschieden, naar het zichtbare in de allergrootste zwakheid.
2. Gods Geest wijkt niet van de mond van het volk Gods, het heeft een onvergankelijk zaad in zich, waarvoor alle tegenstand verbroken wordt.
3. Datgene, waartoe de rechtvaardige is geroepen, zal hem welgelukken tot vreugde van het volk Gods, tot prijs van de genade Jezus.
4. Het neemt een goed en heerlijk einde met de werken, waartoe des Heeren volk is geschapen.
5. Het geringe begin, waarmede de Heere aanvangt, wanneer het Zijn tijd en Zijn ure is, moeten wij hoogachten en dezen tijd vrolijk en dankbaar genieten, want een zodanige tijd is de vreugdedag van de Heilige Geest.

Deze waarheden werden voor ongeveer tweeduizend en vierhonderd jaar uitgesproken en dienen nog steeds in de Gemeente der heiligen tot rijke troost.

Wij lezen in het 4^e Hoofdstuk van de Profet Zacharia de 4 eerste waarheden in vers 6-9:

„Dit is het Woord des Heeren tot Zerubbábel, zeggende: Niet door kracht, noch door geweld, maar door mijn Geest zal het geschieden, zegt de Heere der heirscharen. Wie zijt gij, o grote berg? Voor het aangezicht, van Zerubbábel zult gij worden tot een vlak veld: want hij zal de hoofdsteen voortbrengen, met toeroepingen: Genade, genade zij denzelve! Het woord des Heeren geschiedde verder tot mij, zeggende: De handen van Zerubbábel hebben dit huis gegrondvest, zijn handen zullen het ook voleinden; opdat gij weet, dat de Heere der heirscharen mij tot ulieden gezonden heeft.”

De 5^e waarheid staat in vers 10, waar wij lezen: ***„Want wie veracht de dag der kleine dingen?”***

Het heeft de Heere niet alleen behaagd, deze waarheden daar tot eeuwige troost van Zijn Gemeente uit te spreken, maar ook door een gezicht of beeld ze aan de Gemeente voor te stellen, om het zwakke geloof van de Zijnen volkomen op te richten en hen daarin te bevestigen, waar zij wel gaarne zouden geloven, maar hunne ogen door het tegenstrijdige gehouden worden, zodat zij de geringe aanvang niet opmerken.

¹⁰ Amsterdamsch Zondagsblad No. 49. (Derde Jaargang.) Zondag 7 December.

Laat ons de uitgesproken waarheden en het gezicht, waardoor zij zinnebeeldig werden voorgesteld, naar de rijke troost die daarin voor de Profeet en voor Israël lag, en die ook nog daarin voor het Israël Gods ligt, met elkaar overwegen.

Wij geven in de eerste plaats daarop acht, onder welke omstandigheden en waartoe de Profeet dit gezicht getoond werd. Volgens vers 1 spreekt een Engel met de Profeet, gelijk ook Hoofdstuk 1: 9 en 2: 3. De Profeet heeft dus de Engel werkelijk gezien, door innerlijke aanschouwing, gelijk de Heere het aan Zijn Profeten geeft, wanneer Hij hun iets, wat hun ambt betreft, wil openbaren. In het Hebreeuws heet het: *De Engel sprak in mij*, d. i. de Engel heeft mij het Woord in mijn hart laten vernemen. Deze Engel was echter geen ander dan de Heere Zelf, de Zoon Gods, Die van de Vader gezonden wordt, om te troosten de treurigen in Sion, opdat hun worde gegeven vreugdeolie voor treurigheid, het gewaad des lofs voor een benauwde geest.

Hij kwam andermaal tot hem. Hij was dus te voren tot hem gekomen, zoals wij hoofdstuk 1 en 2 lezen, en had hem ook het gezicht van Jozua de hogepriester laten zien. Daarna was de Engel van hem opgevaren, had een tijd lang opgehouden hem nieuwe openbaringen te doen toekomen en hem innerlijk te troosten. Thans was Hij er weer. Want zo pleegt de Heere het te maken bij diegenen, die voor anderen van Zijn Naam zullen getuigen. Daar is een verschijnen met openbaring op openbaring, daar is een verschijnen en verdwijnen, waarbij zij zich alleenlijk aan het Woord, dat tevoren tot hen kwam, hebben te houden.

De Engel wekt de Profeet, gelijk een, die uit zijnen slaap gewekt wordt. De Profeet wil daarmede zeggen, dat hij in zeer diepe slaap gelegen had en daaruit zo gewekt werd, dat het was, alsof hij naar het lichaam nog sliep, maar naar de geest zo wakker was gemaakt, dat hij van alles, wat de Engel met hem sprak en hem liet zien, nog zulk een helder bewustzijn en gevoel had, als diegenen hebben, die zich in een wakende toestand bevinden.

Er zijn dagen en nachten van bijzonder innerlijk lijden, waarbij de Heere het Zijnen beminden in de slaap geeft, zodat zij dan ook anderen troosten met de troost, waarmede zij getroost zijn. Daar dromen zij echter niet, het gaat hun evenals de bruid in het Hooglied: „Ik sliep, maar mijn hart waakte”. Hoogl. 5: 2. Het hart is uit de slaap gewekt, en de innerlijke ogen zijn opengedaan.

Aan het lichaam echter geeft de Heere daarbij rust, opdat het niet van smart of vreugde bezwijkte. Werd toch de Profeet Daniël van een gezicht, dat hij aanschouwde, zwak, zodat hij enige dagen krank lag, Dan. 8: 27; en Paulus wist niet, of hij in het lichaam dan wel uit het lichaam was geweest, toen hij in het Paradijs werd opgetrokken. 2 Cor. 12: 2-4.

Om de toestand, waarin de Profeet zich bevond, wel te begrijpen, zal het goed zijn ons te herinneren, dat hij diep er onder lag, hard neergedrukt en bezwaard was door allerlei angsten en nooden, om de wille van het volk Gods, om Gods eer, Naam, Wet en Waarheid, om de wederopbouw van Jeruzalem en van de tempel des Heeren.

Er waren namelijk twee personen, die hij boven anderen op het biddende en met God worstelende hart droeg. Dit waren Jozua, als vertegenwoordiger des volks voor het bestuur van het *hogepriesterlijk* ambt en Zerubbábel (welke naam betekent: Babelverstoorder)¹¹ als vertegenwoordiger des volks voor het bestuur van het *koninklijk* ambt.

Wat Jozua de hogepriester betreft, was hij getroost, volgens Hoofdstuk 3; wat Zerubbábel betrof, die als prins of vorst en heirvoerder van het volk Gods in

¹¹ Zerub Babel= zaad van Babel; namelijk in Babel geboren

koninklijke hoogheid en waardigheid stond, had hij grote bekommernis in het hart, - ja wat meer is, hij deelde met Zerubbábel diens bekommernis.

De bekommernis was deze: Volgens Ezra, Hoofdstuk 4, kwamen de wederpartijders van Juda en Benjamin, als zij hoorden, dat de kinderen der gevangenis, - d. i. die uit de gevangenis van Babel teruggekeerd waren, - de Heere, de God Israëls, een huis bouwden, tot Zerubbábel, en zeiden: „Laat ons met u bouwen, want wij zoeken uwen God, gelijk gijlieden, en wij hebben Hem geofferd sinds de dagen van Esar-Haddon, de koning van Assur, die ons herwaarts heeft doen optrekken. Maar Zerubbábel en Jesua, d. i. Jozua, sloegen dit verzoek af. Zij zeiden: Wij zullen alleen bouwen, gelijk ons Korea, de koning van Perzië, geboden heeft". De wederpartijders waren zonder geloof, het waren genadeloze mensen, die zich op hun eigen woorden verlieten, en het huis, met hun hulp gebouwd, zou niet naar Gods Wet en belofte tot stand zijn gekomen. „Evenwel maakte het volk des lande de handen des volks van Juda slap, en verstoorde hen in het bouwen, en zij huurden tegen hen raadlieden, om hun raad te vernietigen." Zo stonden de zaken. De aangevangen bouw bleef steken en dreigde weder een puinhoop te worden, - en de hel triomfeerde.

De Profeet had Jozua in onreine klederen gezien, hij was daarover getroost, toen hij gezien had, dat de Heere hem reine klederen aandeed; de hogepriester was gered, maar hoe nu de tempel verder opgebouwd?

Volgens het schrijven van de koning Ahasveros was de stad Jeruzalem in zijn ogen een rebellerende. Daarom luidde zijn bevel: „Verhindert deszelfs mannen, dat de stad niet gebouwd wordt, ziet toe, dat gij hierin niet nalatig zijt, opdat daaruit geen schade voor de koningen ontsta. zo hield dan het werk aan het huis Gods te Jeruzalem op" Ezra 4: 15'-24.

Nu was Zerubbábel uit Juda, uit het geslacht Davids; op hem rustten alle beloften, door de Heere aan David gegeven. Hem kwam het koninkrijk toe, de koninklijke hoogheid en waardigheid, maar ach hoe was het geheel niets tegenover de koning van Perzië. Hoe ging het hem geheel naar Psalm 89: „Maar nu hebt Gij hem verstoten en verworpen, Gij zijt verbolgen geworden tegen Uwen gezalfde. Gij hebt het verbond Uws knechts te niet gedaan, Gij hebt zijn kroon ontheiligd tegen de aarde." Zerubbábel had noch een leger, om met de Perzen te strijden, noch kracht, om desnietteenstaande de bouw voort te zetten.

Hier vraag ik bij de toepassing: Voleindt dan de Heere niet, wat Hij heeft begonnen? Is Hij niet de Laatste, gelijk Hij ook de Eerste is? Houdt Hij niet woord en trouw? Laat Hij het de vijanden dan toch gelukken? Heeft Hij vergeten barmhartig te zijn? Laat Hij varen de werken Zijner handen?

Doorlopen wij met onze gedachten de geschiedenis van de Kerk van Christus door alle tijden, de geschiedenis van de innerlijke leidingen van alle heiligen des Heeren, dan bemerken wij dikwijls dezelfde toestand, als het toen was. Er is noch leger noch kracht aanwezig.

Zerubbábel ziet ook op zijn onvermogen, en hoe het de vijanden is gelukt de bouw te weren. Hij was mat en verlegen, zwak en bedroefd, zag licht noch hulp, en sliep als het ware in de nacht en de duisternis van zijn ongeloof. Het geldt hier geloof en Geest, dat is geen lichte zaak, ja, het is een zwaar stuk voor het menselijk hart, dat God ons nochtans wil genadig en goedgunstig zijn, ofschoon het zich laat aanzien, alsof Hij niet wilde. Het is zwaar, om vast te houden, dat het Rijk van Christus, onze Hogepriester en Koning zich door tegenstand verhoogt, wanneer het er uit ziet, alsof Hij laat afbreken, wat Hij Zelf heeft gebouwd. Lezen wij slechts Ps. 44: 14-22.

Deze zwakheid van de vorst Zerubbábel was ook de zwakheid van de Profeet Zacharia; hij leed daaronder voor de vorst en voor het volk. Evenals echter de Engel hem in een beeld de troost had gegeven, dat Hij Jozua de hogepriester Zijn gerechtigheid heeft toegerekend en Zijn heiligheid geschonken, opdat de Profeet dit gezicht aan Jozua zou meedelen, zo gaf Hij hem ook in een ander beeld te zien, welk leger en welke kracht voor Zerubbábel gereed stonden, opdat hij het aan Zerubbábel zou te kennen geven.

De Engel sprak vier waarheden uit en wel onder zinnebeelden. Want zo pleegt de Heere door waartekenen en beelden onze zwakke zielen op te richten en in het geloof te sterken, die aan het blote Woord niet zo recht kunnen vasthouden.

De van alles ontblote Zerubbábel zal bij het vernemen, dat de Engel de Profeet gewekt heeft als een, die uit de slaap wordt opgewekt, tot inkeer komen en vasthouden aan Gods macht, Jes. 27: 5. Daarom deelt de Geest ook ons deze gebeurtenissen mee, opdat wij in de aanvechting, dat in ons geen kracht is, dat de vijanden de overhand verkrijgen, en het in ons aangevangen werk niet vordert, waar wij daarover van harte bedroefd zijn, tot inkeer komen en bij de Heere aanhouden om gelijke opwekking, welke Hij ons ook geeft, daar Zijn Woord deswege tot ons komt.

De Engel vraagt de man, nadat hij hem heeft gewekt: „*Wat ziet gij?*”

Het beeld en het gezicht waren te voren daar, voordat de Profeet het zag. Zo waren dus ook de waarheden, die het beeld duidelijk zouden maken, te voren daar. Het heil was te voren bereid, voordat de Profeet het zelf kende en gegeven kon. Het werd de Profeet getoond, en dan werd hem gevraagd, wat hij zag. Hij zou het zelf uitspreken en bekennen, wat hij zag, om daarna als een kind te vragen: ‘Wat is dat? Wat betekent dat? Wat wilt Gij mij met dit gezicht doen zien en leren, wat daarmee te verstaan geven?’ En zo is sinds door de Gemeenten des Heeren verstaan, wat dit gezicht was, wat het betekende; de waarheden, die daarin werden uitgesproken en aangetoond, hebben alle bedroefden en aangevochtenen van geest getroost, als werking van het beeld, dat de Heere toonde.

Tot recht verstand van het Hoofdstuk, en tot toepassing daarvan op onszelf houden wij het voor het beste, eerst de waarheden in het beeld of in het gezicht ons meegedeeld, in het kort voor te stellen, om daarna het beeld of gezicht zelf door een verklaring, in verband met die waarheden, duidelijk te maken.

1. „*Niet door kracht noch door geweld, maar door mijn Geest zal het geschieden,*” sprak toenmaals de Heere der heirscharen. Dat is de Heer, Die over alle heirscharen, aardse en hemelse, vijandelijke en goedgezinde, alleen bevel voert, Die dus alles bestuurt en regeert naar Zijn raad en niet kan worden weerstaan. En zo geschiedde het ook. Zerubbábel behoefde geen leger en geen macht; de Heere deed, wat Hij wilde, door Zerubbábel op een wijze, zoals God dat pleegt te doen. Zichtbare legers en macht waren daar niet. De Heere betoonde het echter, dat Hij wel een onzichtbaar leger en een onzichtbare macht had, voor het zichtbare en vijandelijke te sterk. Dit leger en deze macht is Zijn Geest. Hoe waar dit toenmaals was, blijkt wel uit Ezra, Hoofdstuk 5 en uit Haggai, Hoofdstuk 1: 13, 14. Bij Haggai lezen wij: „Toen sprak Haggai, de bode des Heeren, in de boodschap des Heeren, tot het volk, zeggende: Ik ben met ulieden, spreekt de Heere. En de Heere verwekte de geest van Zerubbábel, de zoon van Sealthiël, de vorst van Juda, en de geest van Josua, de zoon van Jozadak, de hogepriester, en de geest van het ganse overblijfsel des volks; en zij kwamen en maakten het werk in het huis van de Heere der heirscharen, hun God.”

En zo bericht ons Ezra, Hoofdstuk 5. „De Profeten, Haggai en Zacharia echter, die in

Juda en Jeruzalem waren, profeteerden in de Naam des Gods van Israël. Toen maakten zich op Zerubbábel en Josua, - en begonnen te bouwen het huis Gods te Jeruzalem en met hen de Profeten -Gods, die hen ondersteunden".

Zerubbábel heeft dus opgehouden op zijn onvermogen te zien, heeft ook niet meer naar leger en macht omgezien, noch gevreesd voor het verbod des konings, maar de Geest des Heeren verwekte zijn geest, om het Woord des Heeren door de dienst Zijns Profeten tot hem gekomen, te geloven en de bouw weer op te nemen. En als dan de landvoogd met alle vijanden kwamen en zeiden: Wie heeft u bevolen dit huis te bouwen en zijn muren te maken? toen werden Zerubbábel genoemd, als die het bevel daartoe hadden gegeven, „doch- - zo heet het verder - „het oog huns Gods was over de oudsten der Joden, dat zij hun niet beletten, totdat de zaak aan Darius kwam, en zij alsdan daarover een brief wederbrachten".

En de koning liet onderzoek doen, en men vond te Achmetba in de burcht een boek, en daarin was geschreven, dat de koning Kores in het eerste jaar bevolen had het huis Gods te Jeruzalem te bouwen ter plaatse, waar geofferd werd, - en spoedig daarna kwam de brief van de koning -: „Nu gij Thathnai en Sthar-Bosnai met ulieder gezelschap, wees verre van daar. Laat hen arbeiden aan het huis Gods. Van mij is dit bevel gegeven. En welk mens dit woord zal veranderen, een hout zal uit zijn huis gerukt en opgericht worden, waaraan hij zal worden opgehangen; en zijn huis zal om diens wil tot een drek hoop gemaakt worden. De God nu, Die in de hemel woont, werpe terneder alle koningen en volken, die hun hand zullen uitstrekken, om te veranderen en te verderven dit huis Gods, dat te Jeruzalem is." Ezra 6: 11, 12.

Ziet, zo geschiedde het noch door een leger, noch door macht van de zijde van Zerubbábel. Het geschiedde door de Geest des Heeren. Deze verwekte de geest van Haggai, de geest van Zacharia, en zo de geest van Zerubbábel, dat hij God vertrouwde en Zijn bevel, met afzien van al het zichtbare, nakwam; en de vijanden moesten medewerken ten goede. De Heere liet de koning Darius een bevel (bouw- en corporatieakte) vervaardigen, waaraan de Heere gelding en werking geeft tot op de huidige dag. En zo werd de grote berg, de hoge macht der hel en der wereld, welke de kleine stad Gods bedreigde, letterlijk tot een vlakte, zodat Zerubbábel, nadat hij geloofd had, het met ogen kon zien.

Welk een troostvolle waarheid is deze, voor Gods Gemeente evenals voor iedere aangevochtene in het bijzonder: „Noch door kracht, noch door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden!" Niet door de middelen, die ons verstand alleen voor geschikt houdt, geschiedt het ooit, maar door de Geest, Die Zich van het zwakke en van het machtige bedient, Die de geweldigen bindt en de zwakken met macht aangordt, hun geeft, dat zij alleen op Zijn Woord zien. Zo blijft het altijd vast, wat wij lezen in Psalm 33: “De Heere vernietigt de raad der Heidenen, Hij breekt de gedachten der volken. Maar de raad des Heeren bestaat in eeuwigheid, de gedachten Zijns harten van geslacht tot geslacht. Welgelukzalig is het volk, diens God de Heere is; het volk, dat Hij Zich ten erve verkoren heeft. De Heere schouwt uit de hemel en ziet alle mensenkinderen; Hij formeert hun aller hart. Een koning wordt niet behouden dooreen groot heir; - paarden helpen ook niet - Ziet, des Heeren oog is over degenen, die Hem vrezen, op degenen, die op Zijn goedertierenheid hopen. De Heere is onze hulp en ons Schild.” En zo luidt het in Psalm 68: “Waarom springt gij op (benijdt gij) bultige bergen dezen (kleinen) berg (Sion)?” “Dezen berg heeft God begeerd tot Zijn woning, ook zal er de Heere wonen in eeuwigheid.”

Laat ons genieten de vrucht van de daden van de Engel, met de Profeet en van de

waarheid welke hij hem meedeelde: „Als de vijand zal komen, gelijk een stroom, zal de Geest des Heeren de banier tegen hem oprichten", hem wegduwen, lezen wij Jes. 59: 19. „Wij zijn het huis van Christus", schrijft de Apostel aan de Hebreëen, Hoofdstuk 3: 6. „Wij, indien wij maar de vrijmoedigheid (het vertrouwen) en de roem der hoop tot het einde toe vast behouden." De vijand komt als een stroom; in ons is geen kracht, maar louter onvermogen, - het vertrouwen wankelt, wij behouden de roem der hoop niet meer vast, worden voor het minst daaromtrent hard aangevochten; verslaagd en mat, als wij zijn, omringd van de vijanden onzer zielen, hebben wij de moed niet ons verder op te bouwen tot een geestelijk huis en een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden op te offeren, die Gode aangenaam zijn door Zijn Christus. 1 Petrus 2: 5. Vanwaar zal het nu geschieden, dat een iegelijk in het bijzonder, dat de gehele Gemeente verder gebouwd worde? Heeft de belofte een einde?

De Heere laat niet varen de werken Zijner handen. Hij geeft de onvermogende overvloedig sterkte. Hij is steeds de Eerste, Die ons opwekt, gelijk een man uit zijn slaap gewekt wordt. En dan weten het de gelovigen, dat de Heere het gedaan heeft, zodat zij kunnen zeggen: Dat is in geen hoek geschied, en het zich bewust zijn, dat zulks niet op inbeelding berust. Het is juist de belofte, die, als zij uitblijft en het de vijanden schijnt te gelukken, maakt, dat het hart bezwaard en diep bedroefd wordt. Want daar heet het: „Waar is nu uw God?" Ps. 42: 11. Dan zijn wij als ingeslapen, zodat het tot ons moet luiden: „O gij dwazen en tragen van harte, om te geloven al wat de Profeten gezegd hebben!" Gelijk de Heere Jezus ook sprak tot de beiden, die Hij opzocht, en met wie Hij wandelde, als zij naar Emmaüs gingen. Lukas 24: 25.

De Heere laat Zijn volk niet in zijn verkeerdheid en ongelovigheid. Hij is daar, voordat zij het vermoeden. Zijn troost is daar, terwijl zij nog treurig zijn, Zijn macht en sterkte, waar zij nog zwak zijn. De kandelaar is daar, voordat zij nog zien. In Zijn genade en barmhartigheid verwerpt Hij ons niet vanwege onze zwakheid en onze twijfelmoedigheid, maar het gaat daar toe, gelijk de Engel tot Zacharia sprak: „Wat ziet gij?" Zoals het van de Emmaüsgangers luidt: „Toen werden hun ogen geopend, en zij kenden Hem".

Is er wel voor ons iets heilzamer en dat meer vrucht voortbrengt, dan dat wij ons voor de Heere schuldig kennen vanwege onze onwetendheid en blindheid in de dingen en wegen Gods? En dat wij niet ophouden met de bede: „Heere, maak mij Uw wegen bekend, leer mij Uw paden, leidt mij in Uw waarheid en leer mij, want Gij zijt de God mijns heils"! (Psalm 25) En: „Heere, open mijn ogen, opdat ik aanschouwe de wonderen van Uw Wet." (Psalm 119.)

De hoog verlichte Profeet verborg de zonde van zijn onwetendheid niet voor de Heere, maar sprak, toen hij het gezicht had gezien: *Mijn Heere, wat is dat?* Wat betekenen deze dingen? Wat wilt U mij daarmee leren? Wat wilt U mij daarmee verkondigen in mijn droefheid?

O, hoe schoon leert de Heere daar Zijn kinderen, hoe goed weet Hij de gezonken moed op te beuren! Dit is des Heeren Woord tot Zerubbábel, ook nog tot mij en tot u: „Mijn genade is u genoeg, want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht." 2 Cor. 12. O, hoe zouden wij er ooit toe komen, om met de Apostel te zeggen: „Daarom zal ik dan veel liever roemen in mijne zwakheden, opdat de kracht van Christus in mij wone. Daarom heb ik een welbehagen in zwakheden, in smaadheden, in noden en vervolgingen, in benauwdheden om Christus wil, want als ik zwak ben, dan ben ik machtig," Zo de Heere het ons niet toonde, wat Zijn Geest doen zal. „Hij heeft geen lust aan de sterkte des paards; Hij heeft geen welgevallen aan de benen des mans; de Heere heeft een welgevallen aan hen, die Hem vrezen, die op Zijn goedertierenheid

hopen." Ps. 147. Des Heeren is de macht en de sterkte, en Zijns is de wijsheid. „Des volks is te veel", sprak Hij tot Gideon. Richt. 7: 2. „Bij de Heere is geen verhindering om te verlossen door velen of door weinigen", heette het tot Jonathan. 1 Sam. 14: 6. Waar wij des Heeren Woord hebben, daar kunnen wij, wanneer er met onze macht niets gedaan is, van Zijn hulp zeker zijn.

Vooraf tot de geestelijke opbouw van onszelf in de Heere moeten wij het ervaren, hoe alle kracht van onze zijde verdwijnt, om dan te ervaren, hoe Zijn Woord komt en troost, en hoe gewis het is, dat het alles slechts door Zijn Geest geschiedt, gelijk de Apostel Paulus ons daarmee vertroost: „Indien Christus in ulieden is, zo is wel het lichaam dood om der zonde wil (het vermag also niets), maar de Geest is leven om der gerechtigheid wil. Diezelfde, Die Christus uit de doden opgewekt heeft, maakt ook onze sterfelijke lichamen levend, (om Gods wil te doen tegenover al het zichtbare) daarom, dat Zijn Geest in u woont." Rom. 8: 10, 11.

Daarom moeten wij met onze eigene werken in de dood, opdat bij ons niets groeie, - en onze afgoden en zelfgekozene middelen en wegen zullen ons niet kunnen helpen, opdat wij aan Christus onze vrucht, dat is de vrucht des Geestes, vinden.

2. Houden wij ons bij Gods Wet en bevel, bij Zijn genade en ontferming, en zo onze rechte plicht gedaan, ondanks dien, die het ons wil verhinderen, dan zal Hij wel voor ons de weg banen, opdat onze voeten in de ruimte gaan. Want voor hen, die geloven en op het heil des Heeren hopen, *worden zeeën droog gelegd, de bergen tot een vlak veld gemaakt of in de zee geworpen*, zoals de Heere gezegd heeft. De hindernissen ruimt Hij uit de weg, ja, Hij laat ze ons ten goede meewerken. Wél ons, dat de Heere ons zwakken, waar wij het werk laten liggen, vóórkomt met Zijn Woord en Zijn waartekenen, en zó de gezonken moed weer opbeurt, zodat het luidt: „Met mijn God spring ik over een muur." Psalm 18.

Ja, wie zijt gij, gij grote berg? Gij Perzen en Samaritanen, alle duivels en vijandelijke mensen, hoe ook uitgerust en met macht bekleed? Zo bemoedigt de Heere Zijn oprechten, die niet zichzelf op het oog hebben, maar des Heeren eer, woord, belofte, Wet en gebod, ook wat de naaste alleen nuttig is. Wie zijt gij, duivel? wat zijt gij, dreigende dood en ondergang? Wat zijt gij en wat vermoegt gij wereld, tegen hen die de Heere Zich heeft uitverkoren, om Zijn roem te verkondigen?

„Naar de heerlijkheid over u, heeft Hij mij gezonden tot die Heidenen, die ulieden beroofd hebben, - hun macht heeft een einde - want die ulieden aanraakt, die raakt Mijn oogappel aan, spreekt de Heere der heirscharen." Zach. 2: 8. En: „Gij komt tot mij met een zwaard en met een spies en met een schild, maar ik kom tot u in de Naam des Heeren der heirscharen, de God der slagorden Israël, Dien gij gehoond hebt", sprak David tot de reus, en slingerde hem een gladde steen in het voorhoofd. 1 Sam. 17.

Laat de vijanden zijn wat zij zijn, - de vijanden zijn ons te sterk en te verschrikkelijk. Op des Heeren Woord echter vertrouwd, en zó aan het werk, hetwelk God ons door Zijn Woord heeft bevolen, - zo doden wij in onszelf de vijand van ongelof, slapheid en twijfelmoedigheid, en de Heere strekt Zijn hand uit tegen de toorn der vijanden, en Zijn Rechterhand behoudt ons. (Ps. 138: 7.) Wat God met ons heeft begonnen, laat Hij ter wille van de vijanden niet varen; waartoe Hij ons heeft geroepen en geschapen, zal Hij ons geven te volbrengen, en het zal ons welgelukken. Gelijk het ook in de tekst luidt: **“Hij, Zerubbábel, zal de hoofdsteen voortbrengen met toeroepingen: Genade, genade zij denzelve!”**

3. De belofte, aan het huis Davids gegeven, moest *ja en amen* worden. Zerubbábel, de

vorst, was daartoe geboren en geroepen, gelijk het ook tot David van Salomo luidde: ‘De zoon, die uit uw lendenen zal voortkomen, die zal Mmijn Naam een huis bouwen’. (2 Sam. 7.) Gods Woord komt, zo zou Hij dan ook de eerste steen of hoofdsteen voortbrengen, - daartoe zullen alle vrome harten luide hun bijval geven. Men zal niet ophouden met roepen: „Genade, genade zij denzelve,” naar des Heeren woord en belofte: „Ik zal Hem Mijn goedertierenheid in eeuwigheid houden.” Ps. 89: 29. En wie wenst dat Christus ook hem alles in allen zij, late hier de moed sterken door des Heeren Woord en het geloof versterken door Zijn waarteken. Want hij zal het in zijn goede strijd daarheen brengen, door de macht des Geestes, dat hij tot grond van zijn hart en van zijn wandel voor de Heere de hoofdsteen Christus legt, - en niet alleen hij, maar alle heiligen met hem, zullen niet ophouden alzo tot God Vader te roepen: „*Heere, geef dezen hoeksteen Uw genade, ja slechts Uw genade, gelijk Gij beloofd hebt, opdat wij op Hem en in Zijn genade gebouwd worden, - in Zijn genade genáde vinden bij U, en uit Zijn volheid ontvangen genade voor genade !*”

O, de Heere houdt woord en trouw. O, Hij laat niet varen de werken Zijner handen, kan ook niet ophouden ons daarmee te troosten dat, niettegenstaande ons onvermogen, het toch met de bouw van de Gemeente, met de bouw der zielen wél zal gelukken; dat Hij het voor ons zal voleinden, ook door ons zal voleinden, wat Hij in en door ons begonnen heeft, tot eeuwige roem van Zijn heilige Naam. Daarom lezen wij vers 8 en 9: „***Verder geschiedde het Woord des Heeren tot mij: De handen van Zerubbábel hebben dit huis gegrondvest, zijn handen zullen het ook voleinden, opdat gij weet, dat de Heere der heirscharen mij tot ulieden gezonden heeft.***”

De Heere der heirscharen, de Heere der machten, Wien alles ten dienste staat, Die ook alléén alle omstandigheden in Zijn macht heeft, zal het daaraan niet laten ontbreken, dat Hij Zijn belofte waar maakt, en Zijn Woord keert niet ledig tot Hem weder, maar doet datgene waartoe het gezonden is. Hij eert Zijn Profeten die Hem eren, beide kleine en grote, en handhaaft hen tegenover de mond van allen, die leugen leren, en tegenover alle innerlijke twijfelingen en bedenkingen van de Zijnen.

4. In deze voorzegging ligt een sterke troost der volharding voor alle heiligen, een verzekering, dat zij de roem der hope toch tot de einde toe vast behouden zullen. Wie met God zijn hand aan de ploeg heeft geslagen, ziet niet achterwaarts; Christus spreekt in deze profetie als Engel of Gezant des Vaders, Hij, gisteren en heden Dezelfde, en in alle eeuwigheid, is de Getuige in de wolken, Die gewis is en niet liegt. Ps. 89: 3. Door Zijnen Geest geeft Hij de Zijnen de volharding. De Satan begeert hen te ziften als de tarwe. Hij echter bidt voor ons, dat ons geloof niet ophoude. Wat de Heere de Zijnen te doen geeft, waaraan Hij hen de handen laat slaan ter ere Zijns Naams, dat zullen hunne handen ook ganselijk voleinden. Evenals de Apostel Paulus betuigt: „Ik heb de goeden strijd gestreden, ik heb de loop geëindigd, ik heb het geloof behouden”, 2 Tim. 4: 7. zo blijft het waar, wat de Heere zegt van dengene, die lust heeft aan Zijn Wet: „Hij geeft zijn vrucht op zijnen tijd, zijn blad valt niet af, al wat hij doet zal welgelukken.” (Ps. 1.) „De Heere bezocht Sara, gelijk Hij gezegd had, en deed aan haar, gelijk Hij gesproken had.” (Gen. 21.) „De dagen Mijns volks, heet het, zullen zijn als de dagen eens booms, en Mijne uitverkorenen zullen het werk hunner handen verslijten.” (Jes. 65: 22.) En: „Zegt de rechtvaardigen, dat het hun welgaan zal, dat zij de vrucht hunner werken zullen eten.” (Jes. 3: 10.)

5. Gaan wij nu over tot de vijfde waarheid, welke de Profeet tot zijn troost van de Engel vernam, om daarna Zerubbábel, de vorst, daarmee te troosten. Zo lezen wij:

„Want wie veracht de dag der kleine dingen? Daar zich toch die zeven verblijden zullen, als zij het tinnen gewicht zullen zien in de hand van Zerubbábel; dat zijn de ogen des Heeren, die het ganse land doortrekken.“

Van deze zeven ogen lezen wij Hoofdstuk 3: 9: “Want zie, aangaande dien steen, dien Ik gelegd heb voor het aangezicht van Jozua, op dien énen steen zullen zeven ogen wezen.” Ogen betekenen in de bouwkunst gaten, die in de stenen geslagen worden, waarin nagels gestoken worden, welke nagels dan in de gaten der andere stenen gevoegd worden, die op de hoofdsteen komen te liggen. De Hoofdsteen, de enige, beduidt Christus; de zeven ogen Zijn wonden; deze wonden zijn echter levende, eeuwig verse wonden, in welke de zeven Geesten, dat is de Geest in Zijn zevenvoudige werking is.

Deze zeven ogen zien wij dan ook in de zeven gaten van de oliekruik, waaruit de olie vrij in de lampen liep door de buizen, en in de zeven lampen zelve, welker vlammen door de voortdurende voeding met de olie vrolijk - dat is helder - brandden. Want door de Geest des geloofs is het bloed van Jezus Christus een bloed van eeuwige geldigheid en voortdurende werking. Deze ogen zijn dus de ogen des Heeren, d. i. van Jezus Christus. Deze doorlopen de ganse aardbodem, allereerst het Joodse land, daarna alle landen. Zij doorlopen de aardbodem, dat is: *de Geest is met Zijn zevenvoudige genade, welke Hij uit de wonden van Christus neemt*, voortdurend werkzaam, uitziende waar zulken zijn, die het om troost bange is, die geen rust noch vrede voor hun zielen vinden, totdat zij vergaderd zijn en op de enige steen, het enige fundament huns heils, gezet zijn voor tijd en eeuwigheid.

Nu wil deze Geest hen juist op de hoeksteen gezonken weten. Alleen dan is de vreugde van deze Geest volkomen, als de treurigen en verdronkenen de grond gevonden hebben, waarin hun anker eeuwig vast ligt, op welken zij weten, dat zij zó vast liggen, zó met de enige steen verenigd en één geworden zijn, dat de poorten der hel hen niet meer zullen overweldigen. Daar nu de Geest Zijn treurigen alleen rustig en veilig weet op de hoeksteen, zo zal Hij Zich steeds verheugen, zoals ook de engelen in de hemel zich verblijden over één zondaar, die zich bekeert. Hij, Die met Zijn zevenvoudige werking alle ellendigen en armen tot een levensbron, tot sterkte en vreugde zijn wil, maar slechts dan zijn wil en ook slechts dan zijn kan, wanneer Hij hen op de enige Steen heeft; wanneer en zo dikwijls Hij de aanvang ziet, dat men begint met deze Steen te leggen.

Dat is het wat de Engel zegt: ***„als zij het tinnen gewicht zullen zien in de hand van Zerubbábel,“*** - het tinnen gewicht, waarmede de maat aan de steen gehouden, wordt, opdat die recht kome te liggen. Het tinnen gewicht is de regelmaat des geloofs van des Heeren eeuwige Wet in de hand desgenen, die het Evangelie recht snijdt, opdat het fundament, de leer van Christus, niet scheef kome te liggen, - anders wordt het gehele huis scheef, - maar alles vlak ligge in de Geest, én niet naar vlees of naar de maat onzer ogen en van ons verstand, of onderstelling onzer gedachten. Want alle mensen zijn in zichzelf, hoe scherp, zij ook zien, leugenaars; alleen het gewicht „ het paslood, toont de ware evenredigheid of de rechttheid van het liggen.

Welk een prediking! De Heilige Geest wil het doen, Hij, zal het alles doen, Hij zal voor de ganse bouw zorgen. Hij, de eeuwige algenoegzame Geest, Die het alleen alles doen moet, verblijdt Zich over de geringste aanvang, waar men slechts begint Christus als de enige steen met zulk een liefde der zorgvuldigheid te leggen, dat alle duivelen en vijanden het bekennen moeten: dat ligt recht en vlak, - geen haarbreed meer neigende naar de middag dan naar middernacht. Waar de Geest, de Heilige, Zich zo over de dag der kleine dingen verheugt, als ware het de dag van het jubelfeest, - over

de dag, waarop de steen in de aarde gelegd zal worden, die steen, welken de bouwlieden eens verwierpen, alsof het gehele huis er al stond, - wie is hij, die dán nog deze dag veracht of geringschat? Deze Geest, Die met de wonden, d. i. met de heilsverdiensten Christi, door de gehele wereld, werkt en alle gebeurtenissen daartoe laat medewerken, heet in onze tekst als krachtig en tegenwoordig werkend in de voorkennis en voorzienigheid Gods. De ogen des Heeren, die de ganse aardbodem doorlopen. Vergelijk 2 Kron. 16: 9.

O, mochten wij van de Geest, de Heilige, het leren en aannemen, voor de kleine dingen, voor de geringe aanvang in de wegen en leidingen Gods met ons, ook de geringste genadebewijzen aan onze eigen zielen, niet alleen dankbaar te zijn en op de Heere vertrouwend te wachten, maar ons in deze Geest mede te verheugen. Schuwen wij het paslood niet; Hij zal niet rusten, totdat Hij hetzelfde recht ziet.

Des Heeren. Geest met Zijn menigerlei gaven is alzo dáár, waar het ons om de enige grond gaat, en is in alle landen, sterkt het geloof van Zijn volk, helpt de kleinen in hunne zwakheden op, en neigt de harten der koningen als waterbeken. Daarom, de dag niet veracht, op welken wij wel geen legermacht, geen kracht en geen zichtbaar geweld zien, maar op welke wij toch zo veel zien en heren, dat Christus gelegd wordt, of dat een begin gemaakt wordt met het leggen van Christus, als de enige grond.

Dat daar de vijanden vrij woeden! De enige Steen zal het doen, en die daarop vallen, zullen verpletterd worden. De Geest wil, dat evenals Hij Zich verheugt, ook wij ons met vreugde daaraan houden, dat deze enige Steen steeds zal gelegd worden. Deze zal, waar hij eenmaal ligt, niet wankelen; hij zal wel op zijn plaats blijven, en is alleen groot genoeg, om ons allen te dragen met onzen gehele last. Doch de mens verheugt zich helaas over groot geweld, grote kracht, over een groot heir, groot geloof, grote en dappere moed, voortreffelijke gaven, en wat hij *grote genade* noemt. Daar veracht men de geringen aanvang, de kleine en kleinste Catechismus.

Niet alzo de Geest. Hij verheugt Zich over het gezonde riet, al is het ook geknakt, over de vlaswiek, die Hij ziet, of zij ook slechts nog maar even glimt. Hij verheugt Zich, wanneer wij onze ledige kruiken in stukken werpen. Hij verheugt Zich, als het kind het „Abba" schreeuwt. Hij verheugt Zich, wanneer wij van alles afzien, wat niet de steen is, de enige. Hij verheugt Zich van tevoren reeds in de dag, dat de Grondsteen zal gelegd worden. Op deze Steen gezonken ... en wij worden uit Zijn zeven ogen of wonden, of door de Geest der krachtdadige en voortdurend werkende heilsverdiensten van Christus, met de zeventvoudige genade des Geestes overstroomd.

Zo maakt de blijdschap des Geestes teniet, wat iets is, en vervult met Zichzelf wat niets is. O, die aanvang, die kleine, geringe dingen! Laat ons toch niet zo licht daarheen gaan over het kleine en allerkleinste spruitje, en het kleinste zaadkorreltje, dat Hij tot een boom zal doen opwassen, die als een ceder van de Libanon zijn zal. Wie heeft, dien wordt gegeven; de werking des Geestes spijzigt - doch slechts op de Hoofdsteen - duizenden met weinige broden, vult uit één kruikje zoveel lege vaten, als men kan aanbrenge, en heiligt en reinigt van smaad en schuld wel een geheel land op één dag.

Wij gaan nu over tot het beeld of gezicht, waarvan de uitleg, nadat wij de waarheden in het beeld uitgesproken, tot onze troost uitvoerig hebben ontvouwd, niet ver te zoeken is.

Wij bedienen ons hierbij echter van een andere vertaling, dan die van Luther,¹² en met alle recht, daar Luther zelf schreef: „Wat zal ik lang in de duisternis rondtasten? Ik tref het toch niet. Ik zeg, dat ik het niet weet, en laat het stukje (hij meent in het bijzonder vers 12) varen, evenals andere duistere stukken meer.”

Zo luidt de andere vertaling:

Vs. 2. Ik heb gezien, en zie, een geheel gouden kandelaar, en zijn olievat boven deszelfs hoofd, en zijn zeven lampen daarop, en elke lamp had zeven pijpen, dewelke boven zijn hoofd waren.

Vs. 3. En twee olijfbomen daarnevens, een ter rechterzijde van het olievat, en een tot deszelfs linkerzijde.

Vs. 11. En ik antwoordde en sprak tot hem: Wat beduiden deze twee olijfbomen ter rechterzijde des kandelaars en aan zijn linkerzijde?

Vs. 12. En andermaal antwoordende, zo zeide ik tot hem: Wat zijn die twee takjes der olijfbomen, die in de hand van de twee gouden pijpen zijn, die goud (de gouden olie) van zich uitgieten?

Vs. 13 Hij antwoordde mij en sprak: Weet gij niet, wat deze zijn? Ik sprak: Neen, Heere!

Vs. 14. Toen sprak Hij: Deze zijn de twee zonen (takken) van de olijfbom, die voor de Heere der gehele wereld staan.

De Profeet heeft volgens deze woorden een geheel gouden kandelaar gezien. Dat is een kandelaar, die niet hol, maar van massief goud was. Hij moet de vorm gehad hebben, als de kandelaar, die Mozes maakte naar het beeld, dat hem op de berg getoond was. Deze kandelaar had dus zeven armen of pijpen, die van de kandelaar uitgingen, een arm of pijp in het midden, en drie aan elke zijde. Op deze zeven armen of pijpen was op elke pijp een lamp, zeker een brandende. Boven de zeven lampen was een olievat of ovaal bekken, uit welk bekken, dat daarvoor zeven gaten moet gehad hebben, zeven en zeven, dat is telkens zeven, pijpen gingen. Door deze pijpen, telkens zeven boven iedere lamp (dus in het geheel 49 pijpen)¹³ liep de olie druppelsgewijze uit het olievat in de lampen, en hield het licht of de vlammen in de lampen, voortdurend brandende. Naast de kandelaar echter stonden twee groenende olijfbomen, een ter rechter- en een ter linkerzijde van de kandelaar.

Toen de Engel hem op zijn vraag: „Wat betekent dat?” geantwoord had: „Niet door geweld of kracht, maar door Mijn Geest zal het geschieden, zegt de Heere der heirscharen”; en „Wie veracht de dag der kleine dingen, daar zich toch die zeven verblijden zullen”, enz., zou de Profeet toen het beeld verstaan hebben? Zag de Profeet de brandende kandelaar, dan zag hij immers de tempel voltooid. Was de kandelaar er naar het beeld, dat aan Mozes op de berg getoond was, stond de kandelaar daar geheel van goud, zo was voor de Heere de tempel er ook, en zou Hij de middelen ter voleindiging bij alle armoede des volks wel weten te verschaffen. Zoals Hij gezegd heeft door de Profeet Haggai (Hoofdst. 2): „Mijne is het zilver, en Mijne is het goud, spreekt de Heere der heirscharen”.

Voor de Heere stond derhalve de tempel als gebouwd, en het volle licht was daarbinnen. De Heere wordt dus van mensenhanden niet gediend, Hij is het, Die het

¹² Deze Bijbelvertaling van Luther wordt in Duitsland en werd dus ook doorgaans door de schrijver, Dr. H. F. Kohlbrugge, gebruikt.

¹³ Dr. Kohlbrugge wijkt hier af van de eenvoudige uitleg van de tekst, zoals andere theologen verwoorden. Zij spreken van 7 pijpen op de 7-armige kandelaar. Uit inscripties is de vorm van de kandelaar nog bekend.

Zelf schept. Of wie had deze kandelaar in 't aanzijn geroepen? De Heere maakt de duisternis, en Hij schept het licht. Doch hoe kon het licht er zijn, indien God niet gedachten des vredes had over Zijn volk? Indien Zijn volk niet met Hem verzoend ware door het bloed des Lams, dat de zonde draagt? En hoe kon de olie, hoe kon de Geest er zijn, zo niet de beloofde Christus, deze God der zaligheid voor Gods troon verheerlijkt was? Doordat Hij echter als de verheerlijkte Christus daar stond, zo moest de Geest van Christus immers wel komen; en Hij was er. Het was toch volgens alle voorzeggingen alleen het ambt en werk van deze Geest, dat de beloofde Christus alles door Hem doen zou. Was de kandelaar er, dan was er ook de Troon der genade, want de lampen brandden alleen voor en vanwege de genadetroon. (Openb. 4: 5.)

En wie hield de lampen brandende?

Gewis geen menselijke hand. Het olievat deed het; daaruit werd de olie door de pijpen zonder menselijke dienst in de lampen geleid. En wie hield het olievat?

Voorzeker geen menselijke hand; de hemel zelf hield het olievat!

En wie bracht de olie, dubbel gereinigd, in het olievat?

Ook weer geen mens, geen menselijke hand of kracht, maar twee gouden pijpen lieten de olie, - van alle schillen gereinigd, zodat de olie zo zuiver was, dat zij er uitzag als goud, - in het olievat en zo in de pijpen vloeien.

En wie plukte de beziën en olijven af?

Weer geen menselijke hand, doch elke gouden pijp, die boven het olievat was, ontving de beziën, nam ze in haar hand en perste ze uit.

En wie legde de beziën in iedere bovenste pijp?

Ook geen menselijke hand; er hing een tak vol beziën ter rechter- en ter linkerzijde boven het olievat.

En nu ten laatste: Kon deze kandelaar ooit ophouden licht te geven? Was het niet een eeuwig licht, een eeuwige vreugde en blijdschap?

Niet mensen staan daar bij de kandelaar, om olie aan te brengen. Daar staan twee gehele bomen. Kon het Heidendom een kandelaar nabootsen met een koperen palmboom daarbij, waardoor een kandelaar in een tempel een jaar lang brandde zonder menselijke hulp, zo kon de eeuwige Wijsheid veel meer levende bomen aan de kandelaar doen te voorschijn komen, door wier olijven of vrucht de lampen eeuwig brandden, zonder dat een mens er iets aan toedeed of hielp. Alle mensen, alle geweld en alle kracht van het zichtbare zijn hier overbodig gemaakt. „Het is niet desgenen, die wil, noch desgenen, die loopt, maar des ontfermenden Gods", Rom. 9: 16. De Geest doet het alleen. En wie de Geest Gods drijft, die zijn kinderen Gods. En daar is geen oorzaak, om te treuren of een begin gering te achten. De Geest doet het als een Geest der blijdschap en der verheuging.

En er is geen oorzaak, om te zorgen, of het komen zal: *het is alles daar!* En weg met de vrees, of het zo blijven zal! „Nu zullen wij Gode vrucht dragen". Rom. 7. Wat zonder menselijke hand voortgebracht en geplant is, wat zonder menselijke hand met vreugde in gang gehouden wordt en helder brandt, dat zal ook zonder 's mensen hulp en toedoen wel in stand gehouden, wel door God brandende gehouden worden. Zo Hij voor ons is, wie zal tegen ons zijn? Rom. 8. De genadegiften en de roeping Gods zijn onberouwelijk, Rom. 11: 29. „Zit aan Mijn Rechterhand", sprak Hij tot Davids Heere, totdat Ik Uw vijanden zal gezeit hebben tot een voetbank Uwer voeten."

Tot zover was de Profeet na het ontvangen onderricht de betekenis van het gericht duidelijk. Hij kon alleen nog niet vatten, wat de twee olijfbomen betekenden en de twee takken vol olijven of beziën, die door middel van de twee pijpen boven het

olievat die gouden of goudkleurige olie van zich lieten vloeien. Wie meent, dat hij ziet, die is blind. Wie echter bekent, dat hij blind is, en bidt om genade en licht, dat het bij hem voortga uit geloof tot geloof, ontvangt wel verklaring der liefde tot liefde. De verborgenheid des Heeren is voor degenen, die Hem vrezen, en Zijn verbond, om hun die bekend te maken". Psalm 25: 14. „U, die hoort, zal meer toegelegd worden", spreekt de Heere, Markus 4: 24.

De Engel sprak: Deze zijn de twee zonen (takken) van de olijfbom, die voor de Heerser der ganse aarde staan. Het is nu de vraag, wat de Engel daarmee bedoelde. De Profeet had eerst gevraagd: „Wat zijn de twee olijfbomen" en dan: „Wat zijn die twee takjes der olijfbomen in de hand van de twee gouden pijpen, die goud van zich uitgieten?"

De Engel heeft daarop geantwoord: „Weet gij dat niet? Dat is met andere woorden: „Dat moest gij toch weten, gij zijt er immers zelf een stuk van!"

Het is uit het antwoord des Heeren niet terstond duidelijk, of Hij met Zijn antwoord: „Deze zijn de zonen van de olie", d. i. van de zuivere, heldere olie, slechts de takken bedoeld heeft of ook de bomen. Allereerst heeft Hij de takken op het oog, die zijn immers als het ware de zonen of kinderen van de boom. Dan is het de vraag: Wie meende de Engel daarmee, en wie hebben wij dus daaronder te verstaan?

De meeste, gebrekkige, uitleggers denken daarbij aan Jozua, de gezalfde hogepriester, en aan Zerubbábel, de gezalfde vorst.

Ik meen echter, dat wij de betekenis van de kinderen der olie of van de bomen en takken naar de mening des Geestes aanwijzen, als wij daarop achtgeven hoe de Geest die Zelf te kennen geeft in de Openbaring van Johannes Hoofdstuk 11: 3.4: „En Ik zal Mijn twee getuigen macht geven, en zij zullen profeteren duizend twee honderd zestig dagen, met zakken bekleed. Deze zijn de twee olijfbomen en de twee kandelaars, die voor de God der aarde staan." Dit is klaarblijkelijk gezegd op grond van hetgeen wij bij Zacharia lezen. De twee kandelaars bij Johannes komen overeen met de twee gouden pijpen, die goud van zich gieten bij Zacharia. Daar nu de olijfbomen en de pijpen bij Johannes, die hij kandelaars noemt, getuigen des Heeren zijn, die profeteren, zo zijn zij het ook bij Zacharia. Nu waren noch Jozua, noch Zerubbábel getuigen, - die waren niet geroepen, Profeten of getuigen te zijn. Bij Johannes zijn het niet mensen op zichzelf, maar getuigenissen door twee d. i. door weinige mensen Gods gebracht. Deze getuigenissen hadden tweeërlei stroming: de een was blijkbaar die van Mozes, die der Wet handhaafde en het lijden van Christus predikte, de andere die van Elias, die van de heerlijkheid Christi getuigenis gaf. Zulks is duidelijk uit Openbaring 11: 4.

De ene getuigenis geeft genadige christelijke zegeningen, sluit echter de onboetvaardigen de hemel toe, volgens Zacharia 14: 17,18, brengt dus de ongelovigen verharding. De andere getuigenis brengt de vrede of het zwaard, oorlog en allerlei plaag over de volkeren die opstaan tegen God en het Lam, evenals onder Mozes. Egypte geplaagd werd.

Zo zijn dan ook de olijfbomen en de takken in de hand der pijpen, die goud van zich uitgieten, bij Zacharia tezamen genomen en, terwijl de werking van de takken met de olijven op de voorgrond geplaatst wordt, zijn het niet mensen op zichzelf beschouwd, maar het is de *tweevoudige getuigenis of de Wet*,¹⁴ die ons te niet maakt met onze roem en Christus als het Lam Gods en als de éنية Hogepriester predikt, én de getuigenis, dat Christus Koning en onze grote God en Verlosser is. Dat zijn de twee olielkinderen, die bij of voor de Heere der ganse aarde staan. En of ook al Haggai

¹⁴ De getuigen zijn predikers van het getuigenis van Jezus Openb. 19: 10, namelijk het WOORD GODS, Openb. 19:13

Zacharia als Profeten de twee oliekinderen zijn mochten, evenals eertijds Mozes en Elias, zo waren zij het toch niet als mensen, maar als boodschappers van Christus, als boodschappers van deze getuigenis.

De waarheid, dat Christus de Vervuller van de Wet en de enige Hogepriester van Zijn volk is, en de waarheid, dat Hij onze eeuwige Koning is, Die alle macht gegeven is in hemel en op aarde, - deze beide waarheden zijn als twee olijfbomen, zij dragen alle olie, dat is, de eeuwige Geest in zich. Aan de beide takken wordt het gezien, dat deze en slechts deze de Geest hebben zonder maat, - de takken toch, hangen vol olijven. Zo zijn het dan **de takken van het Evangelie**, gelijk dit onze rechtvaardiging en heiliging of de sterkte ons doet toekomen. Jesaja 45: 24.

De hand of de mond van de pijpen neemt deze olijven in zich op, zodat zij door zichzelf te persen de olie van zich geven. Zo zijn, dan de pijpen, die goud van zich gieten, de wegen en middelen, van welke de Geest Zich bedient, om in reinheid des geloofs, in volheid der liefde Gods en volkomenheid der genade en waarheid neder te komen.

De olie komt uit de olijven, komt uit de hoornen, doch hier niet onmiddellijk in de lampen, maar door de bovenste beide pijpen eerst in het olievat, dat boven de lampen is.

Het olievat is de heerlijkheid van Christus. Uit de volheid van Christus, van de takken, neemt de Geest. De Geest dat is: Zijn menigvuldige genade en gaven. Hij giet ze echter niet eerst uit op de mens met voorbijgaan van Christus, maar giet ze uit in het vat der heerlijkheid, van Christus, stelt ze Hem en Zijner macht ter beschikking.

Het olievat heeft zeven gaten of ogen, en in deze gaten zevenmaal zeven pijpen, waardoor de olie eerst in de lampen komt. De verheerlijkte Christus, Die als Hogepriester en Koning door Zijn lijden en Zijn dood de belofte des Vaders, namelijk de Geest, verworven heeft, om als Geest des levens in Hem uit Hem voort te komen, ontvangt de volheid des Geestes, en uit de openingen of bronnen van Zijn verdiensten laat Hij als verheerlijkte Christus, de Geest, Die op Hem was, de Zeven Geesten, zoals zij beschreven zijn Jesaja 11: 2, door de pijpen, - dat is door Zijn genade - in de lampen, dat is in alle Zijn Gemeenten en in de harten van alle gelovigen vloeien.

De vlammen, dat is, de werken in God gedaan, gelijk de tempelbouwers met de ene hand bouwden en in de andere het zwaard hielden, worden zo steeds brandende gehouden.

Zo zijn dan de zeven lampen Zijn Gemeenten, zoveel als de Vader naar Zijn verbond en Zijn eed aan Zijn Christus gegeven heeft.

De zeven vlammen in de kandelaars zijn de werken in God gedaan; of, veel meer de Geest in zeventvoudige werking, Die de werken in de Gemeente voortbrengt.

Christus is de Kandelaar, als Gods Woord, Die als zodanig Zijn Gemeente draagt in het Woord Zijner kracht, - en is geheel van goud. Dat is, Hij is de overste Leidsman en Voleinder des geloofs.

Godes is het huis, dat wij zijn, indien wij maar geloven. Hebr. 3. Hij heeft het bereid, of wij er ook al niets van zien. Christus is getrouw als Zoon over het huis. Hij doet het ál door Zijn Geest. Geweld en macht van het zichtbare zullen niets uitrichten, niets goeds doen, ook niet kunnen schaden. Verachten wij slechts bij onszelf de dag der kleine dingen, de dag van de geringe aanvang, niet.

Is God de God der ganse aarde, zo is de aarde Zijns, en niet in het geweld der mensen of der hel, - en staan de oliekinderen voor Hem, wie of wat zal hen doen wankelen?

“Wij allen derven de heerlijkheid Gods, en worden om niet gerechtvaardigd uit Zijn genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is”, Rom. 3: 23, 24. De wet werkt toorn; zijn „gij zult!” werkt louter duisternis. Wie het daaronder om troost te doen is, die zal Christus te zien krijgen, hoe Hij ons licht is, onze vrede en onze vreugde.

Bij het „moeten” der wet komt geen vrucht, onze macht wordt daarbij vernietigd, onze kracht gaat in de dood. Zo min de lampen van zichzelf licht gaven, evenmin geven de Gemeenten van uit zichzelf Gode vrucht. Blijven wij in Hem, even als de lampen aan de kandelaar, zijn wij Hem door Zijn geloof ingelijfd, dan branden wij en geven licht in het huis Gods en voor de wereld. Dat wij daar echter licht geven en branden, is niet ons werk, maar het werk van de olie. Dat wij bouwen, onszelf opbouwen ondanks hem die het verhinderen wil, is niet ons doen, maar dat des Geestes. Het is niet onze verdienste, maar het komt alles uit de genade van Christus, uit Zijn volheid en Zijn heerlijkheid. Alleen van dááruit wil de Geest in ons vloeien, en Hij doet het ook. Zal het ons zo ooit aan olie ontbreken? Zullen wij zo ooit ophouden te branden? De olietakken staan immers voor de Heere der ganse aarde, evenals de groenende en veel vrucht dragende olijfbomen.

„Als alles wankelt, Uw getuigenis wankelt niet!”

1862. H. F. K.

9. De Lofzang van Zacharias.¹⁵

„Geloofd zij de Heere, de God Israëls, want Hij heeft bezocht, en verlossing teweeggebracht Zijn volke; en heeft een hoorn van de zaligheid ons opgericht in het huis van David, Zijn knecht; gelijk Hij gesproken heeft door de mond van zijn heilige Profeten, die van het begin van de wereld geweest zijn; namelijk een verlossing van onze vijanden, en van de hand al dergenen, die ons haten; opdat Hij barmhartigheid deed aan onze vaderen, en gedachtig ware aan Zijn heilig Verbond; en aan de eed, dien Hij Abraham, onzen vader, gezworen heeft, om ons te geven, dat wij, verlost zijnde uit de hand onzer vijanden, Hem dienen zouden zonder vreze, in heiligheid en gerechtigheid voor Hem, al de dagen onzes levens.” Lukas 1: 68-75.

Geliefden.

Weinige maanden voor de geboorte van onze Heere Jezus Christus, werd Johannes de Doper, de voorloper van de Heeren geboren, in wiens optreden, doop en prediking de vervulling aanschouwd werd van het woord van de Profeten Jesaja: „De stem van de roependen in de woestijn; bereidt de weg van de Heeren, maakt Zijn paden recht.” Hij was de zoon van Zacharias en Elisabeth, van welke de Heilige Geest getuigt: „zij waren beiden rechtvaardig voor God, wandelende in al de geboden en rechten van de Heeren onberispelijk.” Met de geboorte van hun kind was het bij hen met de belofte Gods als door de dood gegaan. Elisabeth was onvruchtbaar, en zij beiden waren ver op hun dagen gekomen. Och, hoe menigmaal mogen zij God wel gebeden hebben om een zoon. Maar het schijnt, dat God het gebed niet hoort, en met de vervulling van Zijn beloften schijnt het voor hen voorbij.

Maar zie, wat gebeurt er? Het geschiedde, als Zacharias het priesterambt bediende voor God, dat er een bode van de hemel tot hem kwam. De door dat gezicht ontroerde en bevende priester hoort de boodschap van de engel: “Vrees niet, Zacharias, want uw gebed is verhoord, en uw vrouw Elisabeth zal u een zoon baren, en gij zult zijn naam heten Johannes.” Is er nu vreugde, blijdschap in het hart van de zo-even nog bevreesde Zacharias? Nee, toch niet; ja men zou zo verwachten, dat hij jubelde over de verhoring van zijn gebed. Maar nee; waar God kom met Zijn genade, daar wordt de mens tot zondaar. In het licht Gods wordt hij openbaar als een mens. Een mens, die uit de aarde aards, de zegen van het zichtbare verwacht; en ... hier is immers al wat voor ogen is tegen! Hoor Zacharias in ongeloof vragen: “Waarbij zal ik het weten? Want ik ben oud, en mijn vrouw is ver op haar dagen gekomen.”

De Heere God echter stoort Zich zomin aan de wijsheid en kracht van de mensen als aan zijn dwaasheid en zwakheid. Hij ontfermt Zich over de mens, die Hij als mens kent, wie Hij nochtans genadig toeroept: „Ik ben uw God!” Hoewel Hij het ongeloof straft, - bij een Zacharias, dat hij niet zou kunnen spreken tot op de dag, dat de hem voorzegde dingen geschied zullen zijn, - beschaamt Hij het in Zijn liefde evenzeer. Het komt, het komt gewis, wat God beloofd heeft, - ja door het onmogelijke heen!

Uit de onvruchtbare vrouw, aan de oude van dagen zal een zoon geboren worden De tijd is vervuld. Elisabeth baart haar zoon. God heeft haar smaad weggenomen. De achtste dag komt; het kindeke moet naar de Wet besneden worden. De vrienden en magen, met Elisabeth verblijd, komen bijeen en ... noemden het kind Zacharias naar

¹⁵ Amsterdamsch Zondagsblad No. 51. Vierde Jaargang, zondag 20 December 1891

de naam van de vader.

‘Nee! Het zal Johannes heten’, zegt de moeder. Dat begrijpen, dat willen de bloedverwanten niet; zij maken allerlei bedenkingen en tegenwerpingen. Eindelijk, - zij wenkten zijn vader, hoe hij wilde dat het kind heten zou. En deze? „Als hij een schrijftafeltje geëist had, schreef hij, zeggende: Johannes is zijn naam.” Die naam betekent: *de Heere is genadig*. En terwijl allen zich verwonderden, - daar mogen zij te meer verwonderd zijn - want, zie, terstond wordt de mond van de stomme geopend en zijn tong losgemaakt, en hij sprak, God lovende! *God is genadig*, schreef Zacharias.

God is genadig, dat is de grondtoon van zijn lied. Hij werd vervuld met de Heilige Geest en profeteerde. In een hoofdsom de Profetische uitspraken samenvattende, kondigt hij haar vervulling aan. Zijn lofzang is één lof en prijs van de Heere, de God Israëls, voor Zijn grote genade in de verlossing van Zijn volk door de vanouds beloofde Messias, - van Christus.

Wij worden er door gewezen op

- *de daad van de verlossing Gods,*
- *op haar eeuwige grond*
- *en haar Godverheerlijkend doel.*

„*Geloofd zij de Heere, de God Israëls*”, dus heft Zacharias zijn lofzang aan. „De Heere”, Jehovah, de eeuwige, onveranderlijke, getrouw Bondsgod, de God van Israël, van het volk, dat Hij Zich ten erve verkoren heeft, Hij moet geloofd, gezegend zijn. Hij is goed, genadig, getrouw en rechtvaardig. Hem behoort alléén de eer. Van het heil, in 's priesters lied bezongen, wordt aan geen schepsel, maar alleen aan God de lof, de dank en de aanbidding toegebracht. De Heere is het begin, midden en einde van de verlossing Zijns volks. Dat Zacharias de Heere *de God Israëls* noemt, daarmee toont de Heilige Geest door hem aan, dat naar de raad Gods de zaligheid uit Israël is, het volk, dat door de Heere tot drager van de belofte van Christus verordineerd was, en onder wie Hij Zijn heilsverbond wilde bewaren. En immers, voor het Israël naar Geest - en daartoe behoren èn Joden èn Heidenen, *zovelen als er de Heere onze God toe roepen zal*, - is het heil Gods, is Zijn verlossing bestemd! En dat Israël Gods is het volk door God geformeerd om Zijn lof te vertellen; en elk van hen heft de Psalm aan: „*Niet ons, niet ons, o Heere! maar Uw Naam geef eer!*” Zo wordt elke ware Jood, d. w. z. ieder, die de God Israëls als zijn Heere aanbidt, terecht *een lover Gods* genoemd, gelijk ook de naam Jood betekent.

Beproof u dan mijn ziel; eert ge in waarheid de God Israëls als uw Heere en Koning? Dan zal de grondtoon van uw loflied zijn: ‘ik ben een zondaar, arm, ellendig en nooddruftig, maar de Heere denkt aan mij, Hij is genadig.’

I.

Geloofd zij de Heere, de God Israëls, want Hij heeft bezocht en verlossing teweeggebracht Zijn volke. De Heere heeft Zijn volk aangezien, om hen te verlossen, dat is het, waarover Zacharias de Heere looft, en met hem de ganse Gemeente van de Heeren. Heerlijke daad Gods!

Hij heeft ons bezocht; dat is: Hij heeft acht geslagen op Zijn volk. Hij sloeg het gade, als het in zijn ellende terneerlag, en zag het aan met ogen van ontferming, en zocht het op met de macht van Zijn eeuwige liefde. Hij heeft bezocht èn verlossing teweeggebracht. Om te verlossen, dáártoe bezocht Hij Zijn volk. O, hoe klaar en duidelijk wordt hier dat Godsgeheim „God is geopenbaard in het vlees” gepredikt en uitgelegd, juist in die uitdrukking: „God heeft ons bezocht;” ons een bezoek gebracht. Wij weten uit de Bijbelse geschiedenis, dat de Heere Sara, de vrouw van de patriarch

Abraham, bezocht, en haar in haar ouderdom zegende met de belofte van Izak. Zo ook bezocht de Heere de onvruchtbare Hanna, de vrouw van Elkana, en schonk haar als de verhooring van het gebed haar Samuël. En wij denken verder aan het volk Israël in Egypteland. De Heere God bezocht hen in hun druk, en verloste hen door een uitgestrekte arm en door grote gerichten. Zo vervulde Hij de profetie van Zijn knecht Jozef: „God zal u gewisselijk bezoeken en zal u in het land brengen, dat Hij aan Abraham, Izak en Jakob gezworen heeft. Zo wijst ons de Heilige Geest in Zacharias' lofzang: „*Dat God Zijn volk bezocht heeft*”, aan, hoe Hij gekomen is, om het te verlossen uit alle nood, jammer en druk, en het te zegenen met alle heil, zegen en overvloed in Christus Jezus.

Immers, waar de Heere de onvruchtbare vrouwen bezocht, daar kwam Hij zegend. Hij gaf hoop en verwachting, waar alle uitzicht, alle menselijke wijsheid en verwachting was opgehouden. Hij bracht teweeg, wat naar menselijke berekening en overlegging een onmogelijkheid geworden was. Waar God Zijn volk in Egypte's slavernij, gekweld, en gemarteld, in de grootste ellende neergezeten, zonder hoop op redding naar het zichtbare, met niets anders voor ogen dan een tenondergaan onder de wrede druk van de dienstbaarheid. Doch waar toen de Heere Zijn volk bezocht, daar kwam Hij als de almachtige Redder en Bevrijder, de genadige en algenoegzame Verlosser en Heiland.

Welnu, wat daarin profetisch is afgebeeld van de verlossing door en in Christus, dat bezingt hier Zacharias als nu in vervulling tredende. De Heere heeft bezocht, en verlossing teweeggebracht Zijn volke. God uit de Hoge is gekomen op aarde, Hij verliet de troon van zijn heerlijkheid en begaf Zich in onze ellende. Ons, zondaren; ons arme mensen op deze aarde, om onzer zonde wille bedorven en ellendig, heeft de Heere God een bezoek gebracht. Ja, hier, hier onder en bij ons is de Heere geweest; Hij, God uit de hemel!

Hoe? Wél, in Christus Jezus, Zijn lieve Zoon, Die ons vlees en bloed heeft willen aannemen, Die in onze arme stand kwam, Die knechtsgestalte onder ons aannam. Zó heeft God ons bezocht, en heeft onder ons gewoond. Dat was een heerlijk bezoek! Vol van genade en waarheid! Een bezoek van de Koning van hemel en aarde bij Zijn arme onderdanen, en dat om te zegenen, om rijk te maken, een eeuwige rijkdom te schenken. In dit bezoek vervulde God al Zijn beloften, door de mond van Zijn heilige Profeten gesproken. Ja, God heeft woord en trouw gehouden. Hij vervult, wat Hij belooft. Al scheen het ook hierin of er niets kwam van de vervulling van Zijn beloften. Uitwendig was er nood en druk, de Joden zuchtten onder wrede heerschappij. En bij hen, die nog de vertroosting Israëls verwachtten, was inwendig vreze en benauwdheid, wankelmoedigheid en versaagdheid: waar is de erfgenaam van de troon Davids? Och, wie er is, wordt niet gezien, - dat hij er nog is, wordt niet opgemerkt, - een arme, vergeten maagd is het, die nog alleen als wettige erfgename overgebleven is, - ach, wat wordt er van Gods beloften? Er schijnt niets van waar te worden! Wie gelooft nog, dat die Koning Davids troon zal beklimmen, wiens scepter is een eeuwige scepter? Allen die vleselijke verwachting hebben van Koning Messias, vinden zich teleurgesteld, klagen en morren. En wie Hem verwacht als de Verlosser van zonde en dood - ach, bij hen leeft deze vraag, angstig en verlegen: ‘Zal God Zijn gená vergeten? Zal Hij wel aan Zijn Verbond gedenken? Naar 't zichtbare is het hopeloos.’ Voorwaar, ook bij de komst van de Christus in het vlees, gaat het met de belofte Gods door de dood heen.

Nochtans, het komt alles wat de Heere gesproken heeft, *steeds heeft Hij gedacht aan Zijn genade, Zijn trouw aan Israël nooit gekrenkt*. Ook nu, - juist in zo'n bange nood,

in zo'n hopeloze toestand is Hij met Zijn hulp nabij Hij geeft Zacharias Zijn waarheid en trouw te verkondigen en Zijn heil te melden. Wat te komen staat, - juist nu komen zal, als 't onmogelijk schijnt, - laat Hij in de Heilige Geest Zijn knecht uitroepen in de lofzang: „**God leeft bezocht en verlossing teweeggebracht Zijn volke;** en heeft een hoorn van de zaligheid ons opgericht, gelijk Hij gesproken heeft door de mond van zijn heilige Profeten, namelijk, een verlossing van onze vijanden en van de hand van al degenen, die ons haten.”

De woorden: „hoorn van de zaligheid” de hoorn is het zinnebeeld van kracht, - geven te kennen zulk een heil, waarbij de verlossing vast en zeker is. Dat de Heere deze hoorn van de zaligheid opgericht heeft, predikt ons, dat er zichtbaar geen verlossing aanwezig was, dat alle hoop moest worden opgegeven, dat er van enige menselijke kracht of wijsheid geen redding te verwachten was; alzo, dat de verlossing uitsluitend een Godsdaad is.

Dat hij opgericht is in het huis van David, Zijn knecht, - zo genoemd vooral met het oog daarop, dat David representant en voorbeeld was van de geliefde Zoon Gods, de rechtvaardigen Knecht van de Heere, - wijst ons op de uitspraken van de Profeten in 't algemeen, zoals zij de Messias aankondigen, en in 't bijzonder op het woord in Psalm 132:17. „Daar zal Ik David een hoorn doen uitspruiten.” En met deze profetieën vat Zacharias al de beloften Gods samen, die de Christus als de sterke Held, de Verlosser van het volk aankondigen. Maar welke verlossing heeft Zacharias in zijn lofzang op het oog? Toch niet maar de uitwendige?

Nee, juist omdat hij met de Heiligen Geest vervuld is, zingt hij allereerst van de innerlijke verlossing. Op het oog heeft hij de geestelijke verlossing, de verlossing van zonde, wereld en duivel, deze doodvijanden van Gods volk. Maar ook die vijanden vertonen zich in de uitwendige druk en nood.

Dat Zacharias deze verlossing hier predikt, blijkt verder duidelijk uit haar doel, namelijk **om de Heere te dienen in heiligheid en gerechtigheid**, en wordt bevestigd door het slot van zijn lofzang: „**om onze voeten te richten op de weg van de vredes.**” Dit lied van Zacharias predikt dan de daad Gods van de verlossing van Zijn volk. In Jezus Christus, de Heere, is die verlossing geschied, en in haar ligt alle heil opgesloten. De vergeving en verlossing van zonde en schuld door het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, is de zegen, waarmede des Heeren volk gezegend is. En van de Wet en haar vloek bevrijd door Christus, Die een vloek voor hen geworden is, zijn zij gezegenden Gods, zijn ze Zijn lieve kinderen en erfgenamen. En van de heerschappij van de wereld en van de duivel verlost door de overwinning van Christus, zijn zij alzo gezegend in Hem, dat zij hun bewaring voor de verslinding van zonde, dood en hel voor gewis mogen houden.

God heeft in Christus Zijn volk bezocht. Deze Geliefde van de Vader is in onze verlorenheid ingezonken, is onze gevangenis van de zonde en van de dood ingetreden, heeft voor ons en in onze plaats gestreden en geleden, en heeft overwonnen de hel en al haar krachten; heeft teweeggebracht een eeuwige, een volkomen, een volheerlijke verlossing, die aan al Zijn arme en ellendige volk, dat hierbeneden door strijd heengaat, de eeuwige krans, de kroon van de heerlijkheid toezegt en waarborgt.

God heeft bezocht en verlossing teweeggebracht. Die heerlijke daad Gods, van de Vader en van de Zoon, zij predikt aan al Zijn volk: *u bent verlost, u bent zalig.*

Het is niet een mogelijke verlossing, die tot zekerheid komt door de goede gezindheid, de wil en het vermogen van de mensen; nee, zij is een daad van Goddelijke genade en almacht, daarom volkomen en eeuwig. Zij is aanwezig in al haar volheid in het feit: *God is geopenbaard in het vlees. Het Woord is vlees geworden en heeft onder ons*

gewoond. O, welk een troostrijk Evangelie voor al het volk, dat verloren is, arm en ellendig in zichzelf! Voor elk, die gezeten is in duisternis en schaduw van de doods. Och, deze heeft geen licht, geen kracht, geen leven in zichzelf. 'Is er verlossing voor mij, zekerheid van behoud?' Zo vraagt hij. En het antwoord is: ja, er is verlossing, er is behoud, om niet; uit vrije ontferming en geen ellendige is uitgesloten.' Dát is het Kerstevangelie.

Zullen wij ons niet bedriegen, wanneer wij, zoals wij ons bevinden, vol zonde en schuld, zonder enige gerechtigheid, deugd of goede gestalte, de zekerheid van de verlossing in Christus geloven? Zal God niet op ons toornen, ons niet verwerpen van Zijn heilig aangezicht? En wederom: moeten wij ons die verlossing niet waardig maken door onze betoning van liefde en trouw aan de Heere? Kunnen wij niet dan slechts de zekerheid onzer verlossing gewis achten, wanneer wij door geloof en dankbare godzaligheid ons de Heere wijden, opdat de daad van de verlossing Gods in ons zekerheid hebbe?! Dat zijn zo vragen van het menselijk overdenken. Och, wij zijn eigengerechte, ondankbare, eigenlievende schepselen, terwijl wij ons als rechtvaardige, dankbare, Godlievende mensen voordoen. Wanneer de verlossing Gods in Christus Jezus ons gepredikt wordt als een verlossing, die uitsluitend Godsdaad is en volkomen zaligmakend, - in plaats van dan op te springen en te jubelen van vreugde, lof- en dankzeggende tot eer van de God Israëls, - komen wij met onze eigenwijze redeneringen en eigengerechte, vrome overleggingen. Daarmee bewijzen wij, dat wij enkel ongeloof en ondankbaarheid bezitten. Dit alléén is voor de Heere reden genoeg, om op ons te toornen met eeuwige toorn. En hoezeer openbaart zich hierin de vijandschap van ons hart tegen de genade! Wat boze gedachten komen hier bij ons te voorschijn, kwade gedachten over Gods eeuwige liefde, barmhartigheid en trouw! Of is het niet boos, zeer boos, om te menen, dat God de Heere, - Die bezocht heeft en verlossing teweeggebracht voor een volk, dat verloren en verdoemeniswaardig was, - dat die God van Zich stoten zal al wie, in vloek en schuld verloren, tot Zijn verlossing de toevlucht neemt? Gewis, al wie zijn boosheid, zijn ongelovig hart erkent en daarover verbijzeld is, hij mag zich verlaten op de daad van de verlossing Gods. Hij zal mede getuigen: *God is genadig, de Heere is goed, Zijn Naam zij geloofd!*

Of is het niet ondankbaar, te beweren, dat de daad van Gods verlossing door onze liefde, gehoorzaamheid en trouw voor ons zeker wordt, - ja, is het niet vermetel, te wanen, dat haar waarachtigheid en bestendigheid door ons Godzalig leven moet worden bewaard? Was dit het geval, zou de Heere God dan wel deze verlossing in Christus hebben teweeggebracht? Hadden de heiligen Gods van het paradijs af tot de komst van het beloofde Vrouwzaad in het vlees, op deze wijze moeten hopen op de zekerheid van hun verlossing, hen in de belofte gegeven, - voorzeker, geen van allen was ingegaan in de rust, die er overblijft voor het volk van God. Maar zij hebben geloofd, geloofd in weerwil van zonde, zwakheid, in weerwil van alle oproer en tegenstand van de vleses; geloofd in het Woord van de belofte. O, was het anders, - de Heilige Geest had Zacharias niet laten getuigen: „Opdat Hij barmhartigheid deed aan onze vaders, en gedachtig ware aan Zijn heilig Verbond en aan de eed, dien Hij Abraham, onzen vader, gezworen heeft.” Nee, dan had hij veeleer gezongen: 'God deed naar de gerechtigheid en vroomheid van de vaders, Hij was gedachtig aan hun heiligheid en godzaligheid'. Maar nee, nee! De met de Heilige Geest vervulde zanger looft alleen Gods eeuwige barmhartigheid en eeuwige trouw als de grond van de verlossing van Zijn volk.

Naar deze barmhartigheid, de vaders in de belofte geschied, is de verlossing door

Christus; also is zij een daad, die voortvloeit uit Gods eeuwige liefde. De belofte zowel als haar vervulling is vrije liefde, louter barmhartigheid. Hoewel de Heere God naar recht had kunnen toornen en Zijn volk verwerpen en verdoemen, Hij doet het niet.

II

Hij gedenkt aan Zijn barmhartigheid, op welke de vaderen waren hopende geweest en Hij bewijst Zijn trouw, dat Hij gedachtig is aan Zijn heilig Verbond. Dat is het Verbond Gods, dat steunt op de eeuwige gerechtigheid, dat aangegaan is in de raad van Gods welbehagen, - de eeuwige Vrederaad - met Christus aangegaan tot verlossing van Zijn uitverkorenen. En Hij, de vrijmachtige, de soevereine God, Hij acht Zich gebonden aan de eed, die Hij aan Abraham gezworen heeft, wanneer Hij zwoer bij Zichzelf: „Waarlijk, zegenende zal Ik U zegenen; in Uw zaad zullen gezegend worden alle volken van de aarde.”

Ziedaar dan de eeuwige grond onzer verlossing: de barmhartigheid en trouw Gods; Zijn eeuwig heilverbond, vastgemaakt in het bloed en de dood van Christus. Hierbij is alle werk van de mensen uitgesloten. Grondeloze barmhartigheid Gods! Op haar steunt de zekerheid van onze zaligheid, en al onze genegenheden en gerechtigheden komen niet in aanmerking. Och, zou God met ons doen naar onze gerechtigheid; ... voor eeuwig, eeuwig waren wij verloren. Maar Zijn barmhartigheid heeft ons opgezocht en gevonden als wij niet naar Hem vraagden, Hem niet zochten. Hij heeft raad geweten, om ons te verlossen uit de voor ons onverbreekbare boeien van de zonde, van de dood en van de hel. Hij alleen weet ons uit elke nood te bevrijden, en alle list en geweld van de vijands te verijdelen. En eeuwige, wondere trouw Gods! Op haar steunt de bewaring van onze verlossing, en niet op onze liefde en trouw; niet op ons sterk of zwak geloof, niet op onze heiligheid en godsvrucht. Deed God met ons naar onze trouw en ons vertrouwen, zeker, wij waren omgekomen in de verzoeking van zonde, wereld en duivel. Zijn trouw, ja Zijn trouw alleen bewaart ons bij de verlossing, met welke wij *omniet* verlost zijn. Hij voleindigt Zijn werk. Al zijn wij ontrouw, Hij blijft getrouw. Dit is Zijn koninklijk woord: „Ik, de Heere, worde niet veranderd! Dáárom zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteerd!” (Mal. 3: 6)

Wie dan vraagt naar de onbedrieglijke grond, waarop hij zijn verlossing en zaligheid voor gewis en zeker mag houden, - hij aanschouwe de barmhartigheid en trouw Gods; daarin ligt onze behoudenis eeuwig vast. In Christus, in Hem, heeft God bezocht en verlossing teweeggebracht Zijn volke. Deze is de grond, die houdt in nood en dood, ja in leven en sterven. Daarop in ons verzinken gezonken, en - wij komen niet om. Op Hem het brekend oog gericht, ... en onze tong zal losgemaakt zijn, om met een blij gemoed te zingen: „*Geloofd zij de Heere, de God Israëls!*”

Maar ... leidt zulke leer, zulk geloof niet tot zorgeloosheid en goddeloosheid?

Ja, zegt de wereld. In haar wijsheid, *gedreven door de god dezer eeuw, de vorst van de duisternis, roept en schreeuwt zij: gevaarlijke leer! Een verderfelijke prediking!* Maar laat zij lasteren en woeden! De Heilige Geest spreekt door het Woord van de Heere: „In de handen van de God Israëls, geborgen in Zijn liefde en trouw, gaat u alleen rechte wegen, in de vreze Gods, in de ware godzaligheid.”

III

Zo getuigt Zacharias' lofzang: „***Dat wij, verlost zijn de uit de hand onzer vijanden, Hem dienen zouden zonder vreze, in heiligheid en gerechtigheid voor Hem, al de dagen onzes levens.***” Deze woorden wijzen ons op het Godverheerlijkend doel van de

verlossing Zijns volks.

Door de boosheid van ons arglistig hart en door het bedrog van de satans is de mening ontstaan, dat de verlossing Gods in Christus Jezus ons moet aansporen en ook krachten verleent tot heiligmaking, tot een wandel in Godzaligheid. Nu komt het er zeker voor God aan op een godzalige wandel, op de heiligmaking, zonder welke niemand de Heere zien zal. Maar, dat wij verlost zijn, zoals de Heilige Geest Zacharias getuigen deed, verlost van al onze vijanden, derhalve van zonde, dood en hel vrijgemaakt zijn door de verlossing, die in Christus Jezus is, - dit moet ons niet aansporen tot wat Gode welgevallig is, het deelt geen krachten ons mee tot hetgeen *wij* goed noemen. Nee, maar het *zet* ons in alle gerechtigheid en heilige wandel, in alle goede werken *in*. En gewis, was het er niet zó ermee gelegen, de verlossing Gods zou geen volkomen, het heil in Christus niet volmaakt zijn. Dan had God, het zij met eerbied gezegd, een half-, een stukwerk gedaan. De bewering dus, dat wij, nadat wij de verlossing Gods in het geloof deelachtig zijn geworden, nu met hulp van Christus of van de Heilige Geest - of hoe men dat ook noemen wil, - moeten streven naar heiligmaking, is geheel in tegenspraak met de volmaaktheid, met het volkomen-zijn van het heil door de verlossing Gods in Christus gegeven.

Aan deze daad Gods toch is onafscheidelijk verbonden het doel, dat Hij ermee beoogde. Het bereikt hebben van dit doel behoort tot de verlossing zelf als daad van de genade en almacht Gods. Zal dit doel niet door God Zelf bereikt zijn, dan houdt de waarheid geen stand, van welke Zacharias getuigenis gaf, „dat wij verlost zijn van de hand onzer vijanden.” Ja het ganse werk van de liefde Gods in Christus Jezus houdt dan op een *geheel* verlossende daad te wezen. Dan moet er uit volgen, dat de alléén machtige hand Gods zwakker zou zijn dan de hand van de vijanden, van schepselen. Ja, van de mens hing tenslotte het wèlgelukt-zijn van Gods verlossingsdaad af. Och, wat waren wij er dan treurig aan toe.

Maar nee, geloofd zij de Heere, eeuwig lof en eer de God Israëls! Wat Hij in handen genomen heeft, dat houdt Hij in Zijn hand. De verlossing Zijns volks heeft Hij teweeggebracht alleen en volkomen, en wel dáártoe, „opdat wij, verlost zijnde, Hem zouden dienen zonder vreze, in heiligheid en gerechtigheid voor Hem, al de dagen onzes levens.” Daar dan dit Zijn doel is, zo wordt de mond gestopt aan alle lasteraars, die Zijn vrije genade en verlossing smaden, als leidde zij tot een roekeloos leven. En aan allen, die voor Gods Woord beven en zich in Zijn verlossing in Christus verblijden, wordt de weg aangetoond, hoe alléén zij in de dienst des Heeren zó zullen wandelen, als het met de roeping tot gerechtigheid des levens overeenkomt. Die weg is niet om door hun verstand en wil, zijn ze ook geheiligd, te bereiken wat Gode welbehagelijk is. Maar om zich, zoals zij zijn, in hun onverstand en onvermogen te laten leiden door de hand Gods; zich vrijmoedig te verlaten, in weerwil van al het tegenstrijdige, éinig op de genadige en heilige wil van God. Die, wat Hij in Zijn verlossing met de Zijn bedoelt, ook gewis met hen bereikt en bij hen volvoert, en dientengevolge hen doet wandelen in Zijn wegen.

Hij maakt hen tot Zijn knechten, Hij stelt en houdt in Zijn dienst en dat „*zonder vreze*.” Zonder vreze voor de menigvuldige vijanden, die hun de zaligheid betwisten; zonder vreze voor de verdoeming van de Wet, wier overtreders zij zijn; zonder vreze voor de aanklachten van wereld en satan en van 't beschuldigend geweten. Ook zonder angst of schrik voor de Heere hun God, maar Hem dienende met een geruste consciëntie, in ontzag en eerbied voor Zijn Majesteit, in vertrouwen op Zijn Naam en in onderwerping aan Zijn Woord, in kinderlijke vreze en hartelijke vreugde over het heil, hun bereid.

In deze dienst, verlost van de zonde en alle geweld van de duisternis, dienstbaar aan de gerechtigheid, kinderen des lichts, in Christus Gode levende, als Zijn knechten, **wandelen wij in heiligheid en gerechtigheid al de dagen onzes levens.** Dat wil zeggen, gereinigd door het bloed en de Geest van Jezus Christus, is het recht van de Wet in ons vervuld, en bewegen wij ons in de liefde Gods en van de naasten door de Heilige Geest. Zó kan de Wet ons niet meer veroordelen, gelijk de Apostel Paulus zegt: „Er is nu geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn, die niet wandelen naar het vlees maar naar de Geest; want de Wet van de Geest des levens in Christus Jezus heeft vrijgemaakt van de wet van de zonde en des doods.” (Rom. 8: 1.) Zo is de ware heiliging, de heiligmaking van de Geestes, de gehele wandel in godzaligheid en goede werken, in de verlossing Gods in en door Christus Jezus begrepen én geschonken.

Wie dan deze verlossing gelooft, gelooft door God de Heiligen Geest, mag er van verzekerd zijn, dat hij in dit geloof de wandel in heiligheid en gerechtigheid bezit. In geloof, in het geloof alleen volhardende, zal hij voor Gods aangezicht aan Zijn hand al de dagen zijns levens wandelen naar het recht Gods, naar de Geest van heiligheid. Maar ook, buiten dit geloof is de schijnbaar godzaligste wandel enkel ijdelheid, en loopt uit op een verdorven- worden door de hand van de vijanden. Is het ons te doen om heilige wandel voor Gods aangezicht, om de werken, die in God gedaan zijn? Och, met onszelf en alle vlees worden wij dan teleurgesteld; door of uit onszelf bereiken wij in eeuwigheid niet de gerechtigheid des levens. Het is alles aanwezig in de daad van de verlossing in Christus Jezus. Daarop mogen wij ons verlaten, niet ziende en nochtans gelovende.

De Heere onze God mist nooit Zijn doel. Waartoe Hij ons verlost heeft, dat is er, is er door Zijn hand, is er te Zijner tijd. Laat ons niets van onszelf verwachten, maar alles van Zijn genade, macht en trouw. Maar laat het ons ook te doen zijn om een wandel en handel overeenkomstig Gods eeuwig geldende Wet. In heiligheid en gerechtigheid al de dagen van ons leven moeten wij gewandeld hebben, zullen wij hier op aarde leven zonder vreze, en de dag van de toekomst zonder verschrikking tegengaan.

Door Gods genade in Zijn dienst genomen, en door Zijn trouw daarin bewaard, ‘mogen wij verwachten de zalige hoop en verschijning van de heerlijkheid van de grote God en onze Zaligmaker Jezus Christus, Die Zichzelf voor ons gegeven heeft, opdat Hij ons zou verlossen van alle ongerechtigheid, en Zich een eigen volk zou reinigen, ijverig in goede werken.’ Alzo verlost met een eeuwige verlossing, legt de Heilige Geest, te midden van lijden en strijd in deze wereld, aan elk van de Zijnen het Psalmlied in hart en mond:

*Geloofd zij God, Die Zijn genade
Aan mij heeft groot gemaakt;
Die voor mijn' welstand waakt;
Zijn oog slaat mij in liefde gade,
Hij wil mij heil bereiden,
Mij in een vesting leiden.*

10. KERSTPREEK OVER GEBOORTE VAN JEZUS

Gehouden op 26 december 1859, tweede kerstdag, 's morgens.

Gezongen: Psalm 105: 1-3.

Gezongen: Psalm 134.

Gezongen: Lied 18 vers 1.

Dierbare, in de Heere, heilige gemeente!

Genade en vrede zij u van God de Vader, en van Jezus Christus, de Zoon des Vaders. Dát is de grote vreugde, de vreugde die alles te boven gaat, wanneer Gód ons die vreugde laat horen, waardoor de verslagen beenderen vrolijk worden. Wanneer wij het hoogste Goed hebben gevonden en verlost zijn van datgene, wat alleen kwaad is, van de zonde, wanneer wij uit de slavernij van de duivel zijn overgebracht in de zalige dienst van de Heere Jezus, wanneer wij dus niet meer voor eigen rekening leven, - maar des Heeren zijn geworden, in Wiens dienst men alleen gelukkig is, - dan krijgt men zeker wel een teken en bewijs, dat de levende Heiland met ons is op de weg. Dan weet men zeker, dat men die stad zal vinden, waarin alleen eeuwig heil is. Het is de grootste vreugde, zoals David het uitriep: "Laat mij horen vreugde en blijdschap." Dat is de grootste vreugde. De genade golft als een stroom over een arme, verdoemeniswaardige zondaar heen, die lang in zijn verlorenheid is voortgegaan, zodat hij nu kan zeggen: ook voor mij, ook voor mij is Jezus geboren, de Heiland.

De hele wereld is vol droefheid, en alle zichtbare vreugde gaat toch in eeuwig wenen over, als de andere, de hemelse vreugde niet gekend wordt. Al de vreugde van de wereld is dwaasheid, maar de vreugde in de Heere, de vreugde in God, kan niet van iemand genomen worden; zij blijft te midden van druk en leed, te midden van de droefheid. Waar God deze vreugde geeft, daar bevindt men zich met de herders, met de menigte der hemelse heirscharen, op Bethlehems velden. Wat de engel heeft gezegd, heeft het geloof gehoord: 'Het is voor mij! dat gaat niet alleen de herders aan, dat gaat mij, dat gaat mijn arme ziel aan. Wat die engelen daar allemaal zingen, dat is mijn Psalm!'

Zo spreekt het geloof. En deze Psalm - ik kan hem niet zo zingen, zoals de engelen hem zingen, want ach, wat voel ik mij dood, zo ijskoud, en toch kan ik hem daarentegen beter zingen dan de engelen; want die weten van verlorenheid niets, maar ik wel.

Ik wil u tot deze vreugde opwekken, tot deze grote vreugde; tot de vreugde van: "Mij, mij verdoemeniswaardige zondaar, is geboren een Zaligmaker, een Leraar, Hogepriester en Koning, een Heere. Van Wiens lippen ik het in de nacht van lijden en nood verneem, wat mijn ziel zoekt: *Ere zij God in de hoogste hemelen!* Hier op deze aarde heb ik vrede, en aan mij verdoemeniswaardige heeft God een welgevallen."

Daartoe leggen wij de bekende evangelische woorden voor u ten grondslag uit Lukas 2, vers 10-14:

"En de engel sprak tot hen: vreest niet: ziet ik verkondig u grote vreugde, die allen volke geschieden zal. Want u heden geboren is de Heiland, welke is de Christus de Heere, in de stad van David. Gij hebt dit tot een teken: gij zult het Kind vinden in windselen gewonden, en in een kribbe liggen. En terstond was bij de engel de menigte der hemelse heirscharen, die loofden God en spraken: Ere zij God in de hoogte, en vrede op aarde, en de mensen een welbehagen."

De hele hemel is vol vreugde, omdat Jezus geboren is, een Heiland voor de mensen, die op aarde zijn. Maakt u zich nu eens een voorstelling van wat ik u zeg, dat de hemel zich daarover verheugt. De *klaarheid* (Luthervertaling) van de Heere Jezus, die straalde van de Engel om de herders heen. Deze klaarheid kwam door de vrolijke boodschap die de engelen van de hoge hemel meebrachten. Die boodschap was: vergeving van zonden zonder werk van u, o mens! Vergeving van zonden op grond van een eeuwig recht; het recht is van God. Meisjes, jongens, ouden van dagen, er staat bij God niets in de weg om de zonden en schuld te vergeven! Ga alleen naar Hem toe!

Waar komt alle droefheid anders vandaan, dan van de zonde? Kan dan een mens God dienen, wanneer hem een pijl de lever verscheurd heeft? (Spreuken 7:23) Wanneer de wereld hem bedrogen heeft? Wanneer hij zich door de duivel heeft laten misleiden? God geeft vreugde, waar wereld en duivel iemand met droefheid willen overvallen. God geeft vreugde, terwijl de duivel wil, dat men het hoofd laat hangen. De hoogste vreugde is echter, dat de vrees voor de blijde boodschap is weggenomen.

Vrees niet! Ja, juist de klaarheid, de boodschap van vergeving van zonden, van vrije genade, juist dat u dit wordt aangezegd, jaagt schrik aan. Dan gaat een mens voort en eet van twee wallen, hij weet niet, of God zijn Vader is, of hij vergeving van zonden heeft; vandaar dat ellendig leven en al die droefheid. Toch gaat men dan zo voort, jaar in, jaar uit: men heeft het goede Woord, men hoort het, en toch blijft alles bij het oude. Ja, men zou wel graag in de hemel willen komen, maar als de Heere Jezus hier op aarde niet uw Vriend is geworden, dan kunt u het in de hemel ook niet met Hem uithouden. Het hemelse werk begint hier al en niet daarboven. De Heere Jezus is op aarde gekomen, weliswaar om in de eeuwige heerlijkheid in te gaan en de Zijnen in die eeuwige heerlijkheid over te zetten, maar allereerst om hier een rijk te grondvesten, zo ruim als de wereld. Opdat Hij hier als Zaligmaker genoten kan worden, opdat Hij hier heerse als Koning en Heere te midden van Zijn vijanden. Hier op aarde maakt Hij Zich een volk, dat in Hem gelukkig is, een volk, dat altijd met Hem voortgaat, dat alleen Hem kan gebruiken als Leraar, dat geen andere Priester wil hebben en elke andere hogepriester ter hel toe vervloekt, en dat blij is, dat Jezus Koning is, Die Zijn rijk door tegenstand verhoogt.

Mens, u heeft nu toch zonden! Meisjes, jongens, ouderen - u heeft toch zonden! Steek de hand in uw boezem! Maar evenwel, zolang God de Heilige Geest het niet aan de mens ontdekt, dat hij zondaar is, blijft hij daarin steken en weet niets. Maar waar God de Heilige Geest komt en de mens overtuigt van zonden, daar staat hij voor God schuldig als een overtreder van alle geboden en roept: 'Ach, wat zal ik, zondaar, doen? Ik ben verloren!'

Wat hadden de herders voor goeds op anderen voor? Op ons voor? Niets! Maar gelukkige verlorenheid, als een mens wegvalt voor Gods Wet, wanneer hij met zijn zonden en schuld binnenkomt, wanneer het hem waarachtig daarom te doen is, van zijn verderf gered te zijn. Dan moge hij schreien en menen, dat er geen ongelukkiger mens is dan hij ... de hele hemel is hier. En de geredde, die het verstaat, die jubelt wanneer hij eens van broeder of zuster, van vader of moeder of van een gemeentelid het woord verneemt: 'ik ben verloren!' Zóver moet het komen. Als het niet zover komt – een christen heen, een christen weer! ... doch men ontwaakt in de hel!

Maar de herders, dat zijn arme mensen geweest, zij hebben het leven niet in eigen hand kunnen vinden en kwijnden weg voor de Wet van God. Het waren geen mensen, die vroom waren in hun woorden, maar niet in hun werken. Integendeel, zij waren vroom in hun werken, en het ging hen om God. Zij hadden liefde tot God en tot de naaste, zij respecteerden Gods gebod, en daarnaast waren zij verloren mensen. Bij hen

was het zo: “Geef mij Jezus of ik sterf?” Wanneer dat bij u opkomt, heeft u het gestolen geld allang vijfmaal aan uw naaste teruggegeven, dan heeft u het begane onrecht allang weer goed gemaakt, en u bent een verloren kind. Gelukzalige verlorenheid, waar een mens zichzelf niet meer weet te helpen, waar hij rade- en reddeloos verloren is en moet omkomen; hij kan zichzelf niet helpen, niet troosten. Al heeft hij het hele Woord van God voor zich genomen en de Catechismusvraag “wat gelooft gij van de vergeving der zonden” nog zo goed geleerd - hij kan het niet voor zichzelf geloven, hij kan het niet aannemen! Dan is er vrees, vrees, dat men zich daarmee zal bedriegen, dat de duivel erachter zit. Waar een ziel gered moet worden, daar begint de duivel ook altijd rond te spoken en aanvechting op aanvechting te stapelen, zodat het nacht en duister wordt.

Maar dan is de hele hemel daar. De hele hemel lacht van louter vreugde, omdat er een mens op Gods aardbodem neerligt en om ontferming roept - hoe verdorven het er ook met hem uitziet, hoe verschrikkelijk ook, toch tot de levende God om ontferming, om de Heere Jezus, om genade roept.

De engel van God predikt *grote vreugde*; allen, die de Heere zendt, moeten grote vreugde prediken. U hebt geen reden meer om te wenen, arme zondaar, er staat de Heere God niets in de weg, om u genadig te zijn. Maar de afgoden moeten uit uw boezem en uit uw hand! Ai, het slaperige leven hier, bestaande uit eten en drinken, kleding aantrekken en praten over datgene wat in de stad gebeurt; en wanneer de Heere komt en aan de deur klopt, dan is men niet bereid. Dat is de historische waarheid, wat wij daar lezen, dat op Bethlehems velden geschied is; dat kan nog gebeuren en gebeurt ook in Gods gemeente.

Ik verkondig u grote vreugde. Ik kondig u met een vrolijk hart een vrolijke boodschap aan, en het hele volk moet haar hebben, het hele ellendige volk. Daar komt aan de rijkdom geen einde, er is hier een zee van genade, een onmetelijke schat van vergeving van zonden. Op aarde zijn niet zoveel parels en diamanten, als er parels van grote waarden zijn - een eeuwige aflaat zonder geld. Wie hem heeft, heeft eeuwige vergeving van zonden. God zal nooit iets van hem nemen, nooit iets van hem willen hebben; het moet een vrij geschenk zijn en blijven. Het moet met de vergeving van zonden ook zo zijn, dat God alle zonden vergeten heeft, dat Hij daaraan niet eenmaal zal denken. En waar God met vergeving der zonden komt, daar neemt Hij bij de Zijnen ook het aanklagende geweten weg. Dan is men gelukkig, waarop men ook wordt neergeworpen, eeuwig gelukkig.

Wij verkondigen de vrolijke boodschap met een vrolijk hart. **“Heden”** - zoals toen, zo ook nu. Vergeet, wat achter u is. Heden is het de aangename tijd. Op de dag dat u het hoort, neem het aan! Het is een vrij geschenk. **U is geboren!** Het geloof gelooft dat en houdt het voor waar, dat Jezus geboren is. Zonder geloof kan men dat niet voor waar houden. Niemand gelooft daar iets van, tenzij dat de Heilige Geest komt en het geloof werkt. Als de christenheid dat gelooft, zal zij God de ere geven. De Heilige Geest werkt het geloof, zodat het voor waar wordt gehouden. Dan ben jij, kind van vijf, zes jaar, o zo gelukkig, als je het eenvoudig, als kind, voor waar houdt, dat de engelen gekomen zijn en het loflied hebben gezongen. God verlene het je, kind, die genade, opdat je daar een indruk van zal ontvangen, dat deze geschiedenis waar is, en het zal je hele leven lang van jou blijven, en het zal je van pas komen, als je in verzoeking komt. Maar ach, het wordt niet voor waar gehouden. En al houd je het voor waar, dan moet je nog iets anders hebben, namelijk het ‘voor mij’. Dat werkt de Heilige Geest ook, niet alleen dat ik het eigenlijk wel geloof, maar dat ik geloof: “ook ik heb

vergeving van zonden, ook voor mij is Jezus geboren!”

“Zie, u is heden geboren.” Een waarachtig Mens! Hij heeft tot de Vader gezegd: “Vader, Ik kom en wil Uw wil doen; geef Mij een lichaam!” Toen heeft de Vader Hem een lichaam gegeven. U kunt met uw lichaam Gods wil niet doen, want het is een zondig lichaam. Maar God heeft beloofd dat wij er Eén in ons midden zullen hebben, Die is zoals wij en toch zonder zonden geboren; en Deze zal het doen. Hij komt met uw lichaam, met uw vlees en bloed, daarin heeft Hij Zich bevonden en dat heeft Hij mee naar de hemel genomen. Daarin bevond Hij Zich, toen Hij als een klein Kindeke in de kribbe lag. Hij is dus gekomen en heeft gezegd: “Ik doe Uw wil graag, Mijn God, en Ik heb Uw Wet in Mijn ingewand.”

Zijn Naam is Jezus, Zaligmaker en Redder. Dat is de ware David, Die alles terugbrengt, wat de duivel van u geroofd en in brand gestoken had. Hij laat de duivel niet één klauw. Exodus 10: 26. Zie nu, arme zondaar, Wie u hebt. Die kan redden, Hij wil het, Hij zal het doen. Uw vuiligheid en afval gaat Hij niet uit de weg. De melaatsen komen tot Hem, en Hij geneest hen; iemand met een dorre hand, en zij wordt gezond. Het bloeden wordt gestopt. Er komen blinden, doven, en stommen - en zij zingen Zijn lof, horen Zijn liefelijke woorden, zien Zijn vriendelijk aangezicht. Zo Eén is Hij.

Ik zeg, dat *Hij* dat is; en terwijl ik dat van Hem zeg, moet de hele wereld voor Hem sidderen; want Hij zal de geest van alle vorsten afsnijden, die Hem de eer niet geven. Psalm 76. Wee hen, die op aarde verderf tegen Zijn Naam veroorzaken!

Hij is een algoegezame Heiland. Wie Hem gevonden heeft, kan zeggen: “Wanneer ik slechts U heb, zo vraag ik niets naar hemel en naar aarde!” (Psalm 73: 25, Luthervertaling) Hij alleen is genoegzaam; Hij geeft getrouw, koninklijk. Waar wij het Hem in handen geven, geeft Hij, wat wij dit leven nodig hebben, zoals Hij gezegd heeft: “Die Mij eren, zal Ik ook eren!” Zijn Naam zij eeuwig geloofd!

Zijn Naam is Redder, en dat bewijst Hij het meest bij de meest verlorene, dat bewijst Hij het heerlijkst bij de ellendigste. Doe de zonde uit de hand weg en grijp het gebod aan! Doe de zonde uit de hand weg en geef die aan Hem, en grijp de zoom van Zijn kleed aan! Waar komen zoveel duivelse praktijken vandaan van hen, die de Naam van Jezus op de lippen nemen? Vanwaar, dat er zoveel ergernis aan de kleinen wordt gegeven? Daar is geen waarachtige verlorenheid, en daarom ook geen waarachtige uitredding. Al hebt u maar in het minst ervaren, wat het betekent: gered te worden, dan redt u ook - als ik mij zo mag uitdrukken - de schoenriemen van uw naasten; want nog minder zult u deze kleinen kunnen ergeren.

De hemel verkondigt het u: “Zijn Naam is Redder en Die is u geboren.” Al ziet het er in dit leven uit, zoals men het zich alleen maar kan indenken, - Hij heeft lange armen, Hij grijpt tot in de diepste diepten; en wanneer de hele hel schreeuwt: “Die is verloren!” roept Hij: <Hij is gered!” Maar er moet vreze voor Zijn Naam zijn, er moet respect voor Zijn heilige Wet zijn, opdat de verlorenheid waarachtig ondervonden worde - en kom dan en er staat God niets in de weg. Hij pakt eerder de hele wereld bij de vier einden en schudt de godlozen eruit, dan dat Hij één van Zijn kleinste kinderen laat verloren gaan. “Mijn schapen horen Mijn stem en Ik ken hen, en zij volgen Mij, en Ik geef hun het eeuwige leven.”

U is geboren de Redder, Christus. Die zal u leren, wat u van alle Schriftgeleerden en Farizeeën niet hebt gehoord. Zij zeggen: “Dit moet gedaan worden, en dat moet gedaan worden, en het moet zoveel zijn en zo groot!” Maar genade vloeit van Zijn lippen.

Een gelovige heeft zo'n *Leraar* nodig, omdat hij niets meer in de hand heeft. Hij gelooft, omdat hij moet en niet meer anders kan; omdat hij in eigen hand geen leven meer kan vinden. Juist daarom heeft hij zo'n *Leraar* nodig, Die hem genade, en weer genade en weer genade voorhoudt, opdat hij aan genade zal vasthouden, om God te dienen in waarachtige eerbied en dankbaarheid.

De van God gezalfde *Hogepriester* is geboren, om met het ene offer in eeuwigheid volkomen te maken allen, die God geheiligd heeft.

U is de *Koning* geboren; o hoe gelukkig bent u onder Zijn scepter! Maar dat wil niet iedereen; zij willen wel een Zaligmaker hebben en een Hogepriester, Die hen met Zijn bloed reinigt, maar zij willen Hem niet tot een Koning hebben.

Maar als een mens zichzelf niet meer kan regeren, als hij niet meer in zijn eigen onderhoud kan voorzien, zichzelf niet meer kan beschermen, - als hij met alle werken van het vlees, met alle vaststellingen van zijn eigen wil, alsof hij iets moest en zou kunnen, beschaamd is geworden, - dan zal het hem aangenaam zijn, dat Hij, Dien de hemel der hemelen niet kan omvatten, hem als een verloren schaapje in Zijn armen neemt, en dat hij onder Zijn scepter mag leven. Is dat schaap een ogenblik onder de ogen van de herder vandaan, dan vreet de wolf het op.

Alle vrije mensen lopen in de strik van de duivel. Dood en duivel hebben hen allen in het net. De één zowel als de ander is bronstiger dan een hert en bloeddorstiger dan een tijger, om te vreten en verdelgen. Evenwel heeft de mens zichzelf veel te lief, om het op zichzelf toe te passen. Want wie van u de Heere Jezus niet volkomen liefheeft, die zit in dit net.

Maar Zijn dienst is een zalige dienst! Wat een goede Koning, wat een beminnelijk Koning - het meest en het liefst, wanneer Hij tuchtigt en straft, wanneer Hij de zoon geselt en afranselt vanwege mijn zonden. Hebreeën 12. Alles wat van Zijn hand komt, is balsem en maakt eeuwig gelukkig. Er is geen gelukkiger mens op aarde, dan die alles eraan heeft gegeven en het de Heere in Zijn hand heeft gegeven: 'daar heeft U alles; bind mijn handen en voeten, en leg mij op Uw altaar! Uw wil geschiede!'

In de dienst van deze Koning kan men heerlijk in vrede leven, ja allerheerlijkst, als Hij ons door onbezaaid land, te midden van de veldslag brengt. Dan gaat het van verlies naar verlies, de veldslag is verloren! - Nee, zij is gewonnen! Jezus is en blijft Koning, alle tronen vallen omver. "Uw troon, o God, duurt eeuwig en Uw scepter voor altijd!"

Dat wist de knecht onder de wet goed, die zijn oren liet doorboren en daarmee verklaarde: "Ik wil niet vrij zijn, ik heb mijn heer veel te lief." Dat is vrijheid van de duivel, vrijheid van de dienst der zonde en der wereld, vrijheid van te wandelen naar de wil van de mensen. Dan kondigt de Heere de dienst van de liefde aan, en men meldt zich daar Hem tot een dienstknecht aan; en men verkondigt de blijde boodschap, die grote vreugde. Zo is Hij de Heere, zoals wij in Psalm 45: 11 en 12 lezen: "Hoor dochter, zie daarop, en neig uw oor: vergeet uw volk, en uws vaders huis. Zo zal de Koning lust aan uw schoonheid hebben; want Hij is uw Heere, en gij zult Hem aanbidden."

Hij is u geboren in de stad van David, in Bethlehem. Het zijn geen verdichte fabelen, die wij u verkondigen, maar waarheid. God heeft gedaan zoals Hij het beloofd had; Hij heeft de Slangvertreder laten komen. En Hij is geboren in Bethleem, in de stad Davids, zodat het geloof een goede grond, een historische grond heeft, waarop het rust. God heeft het destijds aan al het volk laten verkondigen, daarom geldt het dus ook voor vandaag, en ook tot de laatste toegebracht wordt, tot de dag, dat wij de laatste bazuin zullen horen. Het geloof grondt zich op een woord, dat al is

waargemaakt, dat al vervuld is. Daarom weet het geloof dan, dat het op een vervuld woord bouwt, dat het de vrucht tevoorschijn zal zien komen, want de boom is er, die mij als een altijd groene spar zal zijn, waaraan ik mijn vrucht zal vinden.

En hebt dit tot een teken: gij zult het Kind vinden in windselen gewonden, en in een kribbe liggend. Dat is het beste en betrouwbaarste teken voor uw genadestand, waar het u in waarachtige Godsvrucht daarom gaat, uw verkiezing en roeping vaster en vaster gemaakt te hebben. De oprechte vraagt altijd: “Kan dat ook breken en neervallen?” Hij is heel zeker en weet, Wie hij gelooft, en toch vreest hij de ganse dag. Nu ziel, dat is het beste, het betrouwbaarste teken van genade voor u. U kunt het vinden: een klein, zojuist geboren Kind, in windselen gewonden, liggend in een kribbe. Dat zijn toch allemaal hoge, heerlijke dingen.

Wij kunnen daar niet altijd zo bij; maar als wij maar een beetje mogen toekijken - wat een heerlijkheid is daar! Mij is geboren Jezus Christus de Heere, in de stad Davids. Kom nu maar tegen mij op, gij Filistijnen en duivels; ik houd mij aan Hem, ook als ik niets zie, voel en ondervind! Ik laat mij overboord werpen, maar: ik ben een Hebreër, en vrees de Heere!

Aan het geluk en aan de zaligheid komt geen einde; het zingt en speelt in het hart; daar staat in de hele wereld niets tegenover. Alles is heerlijkheid. Maar zoek het teken van genade toch niet te hoog. Dit teken komt niet in goud en zilver, niet in zijde en fluweel; ja, dat is veel meer een teken van de genade des duivels. Nee, u vindt een Kind, een hulpeloos Kind, Dat niets kan, helemaal niets. Het heeft Zijn troepen buiten staan; dat zijn dappere soldaten. Eén van hen gooit in één nacht honderdvijfentachtigduizend mannen overhoop. Maar in de stal kan men hen niet zien; daar ziet u alleen maar een hulpeloos, zwak Kindeke, nog maar net geboren.

Wanneer u op sterven ligt, wat kunt u dan nog? ‘U bent ook een kind geweest, ook zo zwak en hulpeloos’ Dat Kind heet Jezus. U ziet, Het ligt in arme windselen. Buiten heeft Het een groot laken en houdt alle wolken daarin, zodat zij niet op de aarde neervallen. Maar hier ligt Hij zo arm, als men zich maar kan denken. Dat God Zich erbarme! Daar ligt Hij in een stenen kribbe, waar het vee uit vreet! Moet daar dan mijn Heere en God liggen? Op deze wijze heeft Hij voor u een wieg willen bereiden en u de 51ste Psalm te zingen willen geven: “*Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen.*” Zie daar, hoe Hij uw afkerigheid draagt. Hij heeft voor u een goed bed bereid, opdat u daarop zult kunnen slapen; en al heeft u ook alleen maar stro om op te liggen, dan bent u toch zo rijk als de Heere Jezus.

En Hij geeft Psalmen in de nacht, Psalm 38 en Psalm 32: “Welgelukzalig die, dien de zonde vergeven is!” De ene Psalm na de andere, en zo komt u door de nacht van uw lijden heen. Hij gaat met u mee, wanneer u in uw doods-kist ligt en de lijkwagen u wegrijdt. Hij gaat met u mee en heeft u geleerd de 31ste Psalm te zingen: “In Uw handen beveel ik mijn geest; Gij hebt mij verlost, HEERE, Gij getrouwe God!” En wanneer de onzen, die over blijven, bitter wenen, juicht u reeds daarboven bij uw Verlosser, lacht u daarboven en dankt de Heere, dat Hij Zich voor u in een kribbe heeft laten leggen, op het stro.

Al is er bij u nu niets dan zonden, meer zonden dan de haren op uw hoofd, bij de Heere is vrije genade, bij Hem is alles vergeven en u ontvangt van Hem de kus des vredes. Dat is onze Koning Jezus.

Die is veel te groot, dan dat Hij een huis zou bewonen; er is geen paleis, dat voor Zijn

majesteit en heerlijkheid passend zou zijn, alles zou Hem onteren, daarom gaat Hij de stal in. Het zou Hem onteren, als Hij op een matras, dat door mensen gemaakt was, zou liggen. Daarom ligt Hij op stro. Hij neemt niets van de mensen, opdat Hij alles aan de mensen geven zou. Wie verstaat dit? Wie begrijpt dit? Hij heeft dit alles voor de ellendigen gedaan, opdat bij Hem voor hen alles vrije genade en ontferming zal zijn.

En dan is deze nederigheid zo hoog, deze armoede zo rijk, deze leegheid zo vol, dat, toen de engel het de herders nog maar net had verkondigd, de hemel zich niet langer liet terughouden. Alle hemelse heirscharen dalen op Bethlehems velden neer, en zingen, loven en prijzen God. De kribbe met het Kindeke is de sleutel, die de hemelpoort opent, zij is de gouden koets, die door de engelen getrokken wordt; aan dit rijtuig zullen de machtigen en geweldigen van deze aarde gebonden worden en zij zullen met de zweep voortgedreven worden, omdat zij dit Kind de eer niet geven.

De Heere wandelt op de vleugelen van de cherubs, maar Hij ligt hier zichtbaar, arm en hulpeloos in de kribbe. Wanneer wij ons als zondaar kennen, als mensen, wat is dan de meerwaarde van een kostelijk matras op een strobed, als men kan blijven wenen over de ondervinding van de genade en de ontferming van God? Liever met Jezus in de stal, dan zonder Hem in het mooiste paleis. Het hele hemelse leger ligt in deze kribbe. Wat het diepste is, dat is het hoogste, wat het ellendigste is, is het heerlijkste - zo komt God. Zo is Gods weg!

Zo komt dan ook de Psalm, het loflied van de engelen. Wij kunnen het echter niet zingen, zoals de engelen het hebben gezongen, want vlees en bloed biedt geweldig weerstand, en vlees en bloed laat zich moeilijk verenigen met het hoogste goed. Nee, wij kunnen het niet zingen zoals de engelen; wij zijn dode lomperiken en staan er voor, en het zichtbare, de wereld houdt ons verstrikt. Maar waar men in waarheid God vreest, waar het in het binnenste leeft: *God moet Zijn eer terug hebben!* - en waar dan wordt gevonden, hoe God ze terug heeft - dan moge de duivel daar wat over willen strooien, de Heere zal daar toch voor zorgen, dat het lied op zal komen: *“Ere zij God in de hoogste hemelen voor Zijn eeuwige liefde, voor Zijn vrije genade, voor de wonderen van Zijn goedheid, voor Zijn trouw en waarheid! Ere zij God voor Zijn heiligheid en gerechtigheid! Ze blijft van nu af ongeschonden, als God een zondaar rechtvaardigt, Hier is de grond: in de kribbe! Ere zij God! Al Zijn deugden en volmaaktheden heeft Hij verheerlijkt. Hij hoort de psalm, de lofzang van de gemeente; hun gebeden stijgen op, en van boven komen de engelen en gieten de schalen met de gebeden uit, zodat het beneden op de aarde tekeer gaat. Openb. 8: 3-5. Vrede hier op aarde; maar drijve zij in het bloed. Al zouden alle duivels op een kind van God aanvallen, vrede, de vrede met God blijft met hen en wordt niet van hen genomen.*

Kom, kom tot de Heere, en blijf niet langer vastzitten in de dingen van dit leven. Klaag alles voor Hem en houd niets verborgen, en zie dan, of u dan niet spoedig zult mogen zeggen: “Nu wij dan zijn rechtvaardig geworden door het geloof, zo hebben wij vrede met God, door onze Heere Jezus Christus.” Daar is vrede op aarde te midden van de strijd. Het zwaard zal tot een ploegschaar gemaakt worden, de spies tot een sikkel. En toch wordt het zwaard weer uitgetrokken, het Woord der Waarheid. Men heeft vrede met God, vrede met de engelen, vrede met de mensen, ja, met de dieren en met de stenen van het veld. Dat is het geluk van allen, die dat kennen, hetgeen de Heere heeft gezegd: “Gij schapen, schapen Mijner weide, gij zijt mensen, maar Ik ben uw God!” Ik zal maken dat gij aan uzelf een mishagen zult hebben. Maar dan komt het: ... dat gij eeuwig zult zingen! Op aarde wordt daarmee begonnen, daarboven wordt het voortgezet: *het is alles vrij welbehagen! Amen.*

11. KERSTPREEK OVER DE HERDERS

Gehouden op 1 januari 1858, “s morgens.

Gezongen: Psalm 118: 13 en 14.

Gezongen: Psalm 39: 5.

Gezongen: Psalm 122: 3.

“En toen de engelen van hen ten hemel voeren, spraken de herders onder elkander: laten wij nu gaan naar Bethlehem, en zien de geschiedenis, die daar geschied is, dewelke de Heere ons bekend gemaakt heeft.” Lucas 2: 15 en 16

U wordt gegroet, mijn geliefde gemeente, door Hem, Die tussen de cherubim woont, Wiens Naam “Heilig” is, Wiens Naam “Ontfermer” is. Een groet aan u uit het Vaderlijke en Broederlijke hart, uit het hart van God, Die mij heeft verwaardigd, u Zijn Naam te prediken en Zijn dienaar te zijn. “Vreest niet!” is de hemelse groet, “Vreest niet, zie, ik verkondig u grote blijdschap; want al het oude is vergaan, ziet, het is allemaal nieuw geworden.” De oude Adam, ofschoon hij zich nog beweegt, zo leeft hij toch niet meer; de oude Adam is gedood in Christus, is gekruisigd aan het vervloekte hout des kruises, en de nieuwe mens, de nieuwe is geschapen, een mens in volkomen heiligheid en gerechtigheid, in het Beeld Gods. De oude slang is gedood, en ofschoon zij zich nog beweegt en wreed tekeergaat, toch is zij gedood en haar dodelijk gif, dat zij in onze aderen heeft uitgegoten, zal ons geen schade doen. Het oude paradijs is verloren! God zij geloofd en geprezen, Hallelujah! Het oude paradijs is verloren, opdat wij het nieuwe paradijs in eeuwigheid niet zullen verliezen. De oude dood, die woedt en tekeergaat, is gedood in de dood van onze Heere, en het oude, verschrikkelijke graf is in het graf van onze Heiland gegaan. Sinds Hij, de Vorst des levens, gedood werd, is al het oude daarin en sinds Hij is opgestaan, maakt Hij alles nieuw. Weliswaar schijnt het oude hier te blijven, het oude van zonde, leed, zorgen, droefheid, en nood schijnt te blijven, maar ofschoon dit er ook naar het zichtbare zo uitziet, het nieuwe heerst toch, al wordt het tegendeel gezien. Alleen het nieuwe is waar, of ons zwakke hart het kan geloven, of niet.

Wij zijn geen kunstig verdichte fabelen nagevolgd, omdat wij gewacht hebben en wachten op de heerlijke toekomst van onze dierbare Heere en Heiland Jezus Christus; maar er heeft in onze nood een stem van de hemel gesproken: “Zie, Ik maak alles nieuw, schrijf, want deze woorden zijn waarachtig en gewis.” Ja, wat de duivel naar voren brengt, is niet waarachtig, maar wat uit des Heeren mond is gegaan en gaat, dát is waarachtig! Daarom is het waarachtig, wanneer Hij spreekt: “Ik leef en gij zult ook leven!” Nee, wat de duivel met zijn aanklagen zegt, is bij de kinderen Gods niet waarachtig; niet waar, waar de nood en dood mee dreigt; niet waarachtig, wat het graf zegt - maar wat Góð zegt, dát is waarachtig en zeker! Uit de dood gaat het in het leven over, uit de nood, uit het gestorven zijn, komt juist het koren tevoorschijn. Wat willen nood en zonde, dood en graf? Zij willen ons houden, maar kunnen het niet; want Eén heeft gesproken: “Zie, Ik maak alles nieuw!” Daarom hebben wij steeds redenen om God te loven en te danken voor al Zijn vernederingen, voor al Zijn Vaderlijke tuchtigingen, voor al het bittere, dat Hij in onze kelk schenkt, voor al onze tranen, voor al ons lijden; want wij zijn er zeker van, dat Hij Vader is, dat Hij het ten laatste toch goedmaakt met Zijn kind.

In de eerste plaats hebben wij bovenal God te loven en te verheerlijken, omdat Hij ons

een heel jaar door zo getrouw heeft bijgestaan, en de wonderen van Zijn trouw in ons midden heeft verheerlijkt, toen wij vaak meenden te moeten bezwijken, toen er zoveel over ons heen kwam, dat wij vaak konden denken, dat het teveel was. Maar Hij heeft Zich in ons midden niet onbetuigd gelaten, maar heeft Zich verheerlijkt tegenover nood en dood, zonde en verkeerdheid, heeft Zijn trouw wonderlijk verheerlijkt en heeft ons het woord laten vernemen: “Vrees niet, gij kleine kudde, want het is des Vaders welbehagen geweest, u het Rijk te geven!” Hij heeft het heerlijk waargemaakt: “Mijn is beide, zilver en goud. Hij heeft het heerlijk waargemaakt: “De jongen worden moede en mat en de jongelingen vallen: Maar, die op de HEERE wachten, krijgen nieuwe kracht, dat zij opvaren met vleugelen, als de arenden: dat zij lopen en niet mat, dat zij wandelen en niet moede worden.”

Met deze woorden wend ik mij tot u de broeders hulpprediker, ouderlingen en diakenen. (bevestiging van de broeders)

Zingen: Psalm 39 vers 5.

Gebed.

Mijn geliefde broeders en zusters!

Toen de engelen van de herders ten hemel voeren, spraken zij onder elkaar: “Laten wij nu gaan naar Bethlehem, en zien de geschiedenis, die daar geschied is, dewelke de Heere ons bekendgemaakt heeft.” Boven alles wens ik u dan deze Geest der liefde en der genade toe, deze Geest van eensgezindheid, om steeds onder elkaar te zeggen: “Laten wij nu heengaan en zien de geschiedenis, dewelke de Heere ons bekendgemaakt heeft: Dit “ere zij God in de hoogte, en vrede op aarde, en de mensen een welbehagen!” is onder ons niet altijd zo levendig; nee, daarvan horen wij wel eens wat, zeker op 25 en 26 december. Maar als de kribbe in ons hart gelegd is, als het Kindeke uit het hooi en stro in ons hart gedragen is, als de bedde opkomt: *lieve Heere, daar is mijn hart, neem daarin plaats*; - als wij het dan zo voor onszelf beleefd en ervaren hebben, dat wij mensen zijn, en dan het vrije welgevallen, de vrije genade van God beleefd hebben, - dan gaat het niet meteen naar de hemel toe. De herders hebben in het veld veel van het hemelse ontvangen, maar waar zijn zij heengegaan? Zij zijn toch niet met de engelen ten hemel gevaren! Nee, zij zijn in de stad en in de stal gekomen, waar het Kindeke was, hebben alles gezien wat voor het geloof was, maar niets wat voor het vlees was.

Nu dan, mijn geliefden! als wij de genade van God waarachtig ervaren hebben, dan is wel het hoogste wat wij kunnen beleven, dat wij elkaar opwekken: ‘Laten wij nu heengaan en zien de geschiedenis, dewelke de Heere ons bekendgemaakt heeft’. Dit gaat wel door allerlei nood heen en hoe gaat de mens daar nu mee om? Het aardse, het vergankelijke, dat brengt het hart in beweging, eten, drinken, kleding, arbeid of geen arbeid, geld of geen geld - dat is het toch, waar de mens het meest aan denkt. Het zou niet zo moeten zijn, maar het is nu eenmaal zo. Daarom wil ik u niets anders wensen, dan dat u elkaar wederkerig opwekt, en dat God ook mij die genade geve, zodat ik dan genegen ben, u voortdurend op te wekken: ‘Laten wij nu gaan naar Bethlehem, en zien de geschiedenis, dewelke de Heere ons bekendgemaakt heeft!’

Mijn geliefden! Wij zien ook nood voor ons, veel tegenspoed in hetgeen wij met onze ogen kunnen zien, veel donkerheid en duisternis, en wij zijn in dit leven met allerlei dingen bezwaard. Waarheen gaan we dan daarmee? Naar de bergen en heuvelen, waarvan wij menen, dat onze hulp komen zal? Elke jonge man weet wel, dat hij werk moet hebben en wat moet verdienen, als hij brood wil hebben; iedereen weet wel, dat

dit noodzakelijk is; maar wat hij eerst moet weten is dit: er is een Broodhuis, en in dit Broodhuis ligt het Brood, dat zoete, en u heeft het gratis, daar hoeft u niet voor te werken. Het is u verkondigd: er is een Broodhuis en daarin is het Brood. Dat is niet mogelijk en toch mogelijk! Maar eerst moet het de nood in, eerst de verlegenheid in, de armoede in, daarin, dat een mens een zondaar wordt, eerst daarin, dat hij eens naar het Brood zal beginnen te vragen. Dat hem alleen het eeuwige leven doet verkrijgen. Wanneer alles voor de voeten is afgemaaid, wanneer er geen rund meer in de stal is, wanneer alles, alles weg is - o, dat is een kostelijke tijd!

Ja, dat heb ik ondervonden, vaak ondervonden en ondervind het nog, het is niet iets, wat verzonnen is, maar waarlijk een kostelijke tijd, veel beter dan wanneer alles goed gaat. Er wordt hard gewerkt, het schiet goed op, er wordt aan alles gedacht, maar God wordt vergeten; ja, men spreekt wel van Hem, men heeft de preek ook gehoord, maar men heeft een slecht geheugen, men onthoudt het niet goed! Daarentegen: dát kind verdient een gulden, en dát kind een gulden, en enkele dubbeltjes enzovoort, dat onthoudt men goed, maar de preek niet. Gaat het goed met het werk en wordt er veel verdiend, dan wordt er wel van God en de Heere Jezus gesproken, maar niet ondervonden.

Nu is het een grote genade van God, als Hij eens komt en maakt, dat het misloopt, als Hij ons in de nood brengt. Wij praten allemaal wel veel over nood, maar echte nood, die een droefheid naar God verwekt, dat is wat anders. De Heere God wil dat wij Hem alles in handen zullen geven, dat wij Hem vrouw en kind, werk en broodkast in handen zullen geven. Waar wilt u anders met uw nood heen? Wie heeft alles gemaakt? Wie heeft hemel en aarde geschapen? Wie heeft de nood erbij geroepen? De duivel? Vlees en bloed?

Ach wat! God regeert! Omdat God de Vader regeert en Hij goed is, daarom: ga naar de Vader! Omdat de Heere Jezus het doet en Hij Koning is, daarom: ga naar de Koning!

‘Ik ben te zondig! Ben te verkeerd! Begrijp er niets van! Ben nog niet bekeerd! Als ik eens bekeerd zal zijn!’ en al zulke gedachten zijn gedachten van de duivel. Een ieder wordt genodigd, een ieder wordt opgewekt óók te komen, opdat hij het zal zien. De herders hebben, wat zij gevonden hebben, niet voor zichzelf gehouden, maar er staat: “De herders verbreidden het woord, en allen die het hoorden, verwonderden zich over de rede.” Daarom, de hele wereld kome hierheen en zie, hoe genadig God is.

‘Wat vind ik dan in de kribbe?’

Ten eerste niet wat u gezocht hebt. Zoekt u werk, brood, kleding, uw lust en wat het vlees aangenaam is, dát zult u niet vinden; kan u niet helpen! Hij is weliswaar een rijke Bruidegom, maar Hij heeft Zich verkleed, zodat Hij voor een arme bedelaar te houden is. Hij denkt: Ik zal eens zien wat voor liefde zij voor Mij in hun hart hebben. Komt u nu tot Hem om brood, kleding enz., dan antwoordt Hij: ‘Ik kan het u niet geven, bezit het niet, ben Zelf een arm Kind en lig op stro.’

Komt u echter zo, dat u zucht: “Ach, ik arm mens, waar zal ik blijven? Waar gaat het met mij heen, als ik eens sterven zal? Heb ik genade gevonden voor mijn arme ziel? ben ik gered uit mijn ellende? Is Hij ook mijn Heiland?” Dan kijkt het arme Kindeke zo iemand met Zijn ogen aan: ... Petrus gaat naar buiten en weent bitter; Maria Magdalena wordt getroost; die Hij aanziet, zullen allen getroost worden.

De herders kwamen in de stal. Ik wens, dat u, onder al het klagen en zuchten, elkaar steeds zult uitnodigen: “Laten wij nu gaan, en zien wat wij gehoord hebben.” Wat hebben de herders dan gehoord? “*Ere zij God in de hoogte, en vrede op de aarde, en de mensen een welbehagen.*” “Hetgeen voor de Wet onmogelijk was, omdat zij door

het vlees krachteloos gemaakt was, dat deed God en zond Zijn Zoon in de gedaante van het zondige vlees, en vervloekte, en stelde de zonde in het vlees door Zijn Zoon terecht.” Romeinen 8: 3. Hetgeen onmogelijk was, namelijk, dat wij ooit tot ware vrede zouden komen, dat heeft God gedaan en gewerkt. Zodat ik in Zijn ogen geworden ben, als een, die vrede gevonden heeft.

Dat hebben wij gehoord, en dat God aan de mens, die onder het vee gezonken is, een welgevallen heeft, omdat Hij een welgevallen heeft aan Zijn enig Kind, de lieve kleine Jezus. Ga tot Hem! Dring tot Hem door! “Laten wij toch heengaan en zien! Laten wij toch tot Hem doorbreken; al moet er dan uit, wat er uit moet! Houdt u zich nog vast aan uw beurs, uw stoel, uw kast, aan alles, wat het vlees hebben moet, en blijft u daarin staan, dan heeft u tenslotte toch niets dan murmureren en een zich verzetten tegen God. Verkeerdheid komt op en de duivel legt zich ertussen. Laten wij daar doorbreken. Wij moeten naar binnen, waar Jezus is, waar Hij Zich bevindt!

Dat wij dat nu eens goed mochten inzien: hetgeen voor de Wet, hetgeen voor u onmogelijk was, de zonde in het vlees terecht te stellen, dat deed God en zond Zijn Zoon. God heeft het gedaan, Hij heeft het onmogelijke tot stand gebracht, en daarom mogen wij zeggen: “Hoe liefelijk zijn de voeten dergenen, die de vrede verkondigen!” God heeft het gedaan, dat is geopenbaard, wat ik nooit had kunnen geloven: aan u, mensenkind, heeft God een welgevallen!

‘God, hoe is het mogelijk? Met voorbijgaan van velen, zo velen, ook uit mijn familie, van mijn verwanten, heeft U mij in de genade gebracht en brengt mij nog steeds in de genade! Hoe is het mogelijk?’ Het is geschied! En opdat het steeds weer zal geschieden, daartoe is nodig, dat u bent doorgebroken tot het Kind Jezus. Verlaat het zichtbare en ga de stal in!

‘Maar ik zie niets!’

Maar u ziet toch iets?

‘Wat dan?’

Een Maria, een Jozef, een Kindeke, dát zien we!

‘Een Maria - ja, deze maagd is de moeder des Heeren, maar ik niet! Zij is een gezegende, zoals niemand ooit gezegend en geëerd is geweest!’

Maar wat heeft zij ook niet moeten uitstaan! Kent u een smart, die gelijk is aan de smart van deze maagd, de nood, het lijden van deze moeder, van deze miskende, als wordt zij ook geëerd tot op de huidige dag, en men zelfs een god van haar maakt en haar standbeelden neerzet. Echter wordt zij niet gekend, dan door maagden, dan door vrouwen, die in gebed met God worstelen en met God geworsteld hebben. De moeder des Heeren heeft Hém onder haar hart gedragen, Die de hemel der hemelen niet omvatten kan. En men maakt haar verdacht als een hoer; dat hoort haar bruidegom Jozef zelf. En daar zit de vrouw nu; wat ziet zij? Wat heeft zij, de moeder Gods?

Zij wordt verrast door de herders, de arme mensen, de arme zondaars, en zij vertellen, wat zij gezien hebben en die voor moeder en pleegvader van de wonderen van God getuigen. En nu wordt het Kindeke zo groot, zó groot, dat Het hun arme hart geheel vervult en hen hemel en aarde laat vergeten, en zij aanbidden: ‘Gij, Lammetje, hebt mijn zonden gedragen, al mijn zonden hebt Gij gedragen! Ach, mag ik het Kindeke een kus geven?’

‘En ik ook!’

‘En ik ook! Het is mijn Heiland en mijn Redder; ik moest eeuwig branden, maar Hij draagt mijn vlees en bloed in Zich, mijn armoede, zonden en nood!’

Mijn geliefden! Het kan bij u toch niet erger zijn, bij geen huismoeder kan het er ooit erger uitgezien hebben, dan het er hier in de stal heeft uitgezien; maar juist hier is de

Heere geboren. Dat is nu mijn hartenwens voor u allen, voor de doden, dat zij zullen voelen: wij zijn dood; voor de levenden in de gemeente, dat, hoewel gekweld door duizend doden, zij toch zullen zeggen: wij zullen ons opmaken en de geschiedenis zien!

Wat zien wij? Als wij in de hoek liggen en door allerlei nood omringd zijn, des nachts bij kaarslicht klagen, en er wordt geschreeuwd, gezucht, dan zien wij een Kind, en Het vervult hemel en aarde; een Kind - wat voor een Kind? Een Kind, Dat spreekt: 'o, op uw stoel zat Ik ook; heb ook beleefd, wat u beleeft; had ook geen geld, Mijn ouders hadden gebrek aan alles.'

En zo ligt het Kindeke daar voor u, opdat u zult zien en bekennen zult, dat de Heere in geen andere toestand is geweest dan u! Had Hij in plaats van de kribbe een wieg van goud en edelstenen gehad, dan zou u kunnen zeggen: 'Ja, U kunt gemakkelijk troosten!' Maar nee, als een arme Broeder ligt Hij daar, geheel arm, ja, in een slechtere toestand dan u!

'In hoeveel doeken bent u gewikkeld? Waar lag u in? Kijk eens naar Mij! Lag u ook op hooi en stro in een stal, waar geen mens was, maar alleen ossen en ezels zijn? Zie eens, zo'n Broeder ben Ik!'

'Wat doe ik daarmee? Ik ben zo ellendig, zo straatarm voor het gericht, alles, alles is van mij genomen, ik sta daar naakt!'

Ga naar binnen, de stal in! De Heere is een Heiland voor de armen, voor de treurigen, voor de verlegenen. Ga naar Hem en omvat Hem! Hij draagt zorg voor ons in onze bekommering, is bedroefd in onze bedroefdheid; Hij wil het gevoelen en onze ellende, onze zonden, ons diepe verderf meevoelen. Hij wil in onze smart meegaan. Daarom ligt Hij daar in de kribbe, in nood, gebrek en ellende, in ons arme vlees en bloed. Ga tot Hem! Naar Hem toe! En wat ondervinden wij dan?

Allereerst: Hij neemt de zonden weg, álle zonden weg! Hij geeft vrede met God; God Zelf! Er wordt genade en vrede gevonden.

En dan? En dan? Ja, Zijn verlost en zijn waarlijk meer dan mussen, maar de mussen geeft Hij hun spijs op hun tijd. Ga tot Hem! Naar Hem toe! En wat vinden wij daar? Hij legt Zijn Naam op Zijn volk!

En in de Naam van mijn God leg ik, mijn gemeente, Zijn Naam op u. Al gaat het in dit leven door smaad en schande, door gebrek en nood heen, echter: *Jezus leeft!* Jezus blijft! Hij draagt de kroon en wij met Hem!

Amen.

12. KERSTPREEK OVER DE VLUCHT NAAR EGYPTE

Gehouden op 9 januari 1859, ‘s avonds.

Gezongen: Psalm 89: 11 en 12.

Gezongen: Psalm 119: 46.

“Toen zij nu weggereisd waren, ziet, toen verscheen de Engel des Heeren Jozef in een droom, en sprak: sta op, en neem dat Kindje en Zijn moeder, en vlucht naar Egypte; en blijf aldaar, totdat Ik “t u zeg: want het is ophanden, dat Herodes het Kindje zal zoeken, om Hetzelve te verdoen. En hij stond op, en nam het Kindje en Zijn moeder tot zich, in de nacht, en ontweek in Egypte. En bleef aldaar, tot na de dood van Herodes: opdat vervuld werd, “t geen de Heere gezegd heeft door de profeet, die daar spreekt: uit Egypte heb Ik Mijn Zoon geroepen. Toen Herodes nu zag, dat hij van de wijzen bedrogen was, werd hij zeer toornig, en zond uit, en liet alle kinderen doden te Bethlehem, en in al haar landpalen, die tweejarig en daaronder waren; naar de tijd, die hij nauwkeurig van de wijzen onderzocht had. Toen is vervuld, “t geen gezegd is door de profeet Jeremia, die daar spreekt: Op “t gebergte heeft men een geroep gehoord, veel klagen, wenen en huilen: Rachel beweende haar kinderen, en wilde zich niet troosten laten: want het was uit met hen. Maar toen Herodes gestorven was, ziet, toen verscheen de Engel des Heeren Jozef in een droom, in Egypte, en sprak: sta op, en neem het Kindje en Zijn moeder tot u, en trek heen in het land van Israël: zij zijn gestorven, die het Kind naar het leven stonden. En hij stond op, en nam het Kindje en Zijn moeder tot zich, en kwam in “t land van Israël. Maar toen hij hoorde dat Archaleüs in Judea koning was, in plaats van zijn vader Herodes, vreesde hij derwaarts te komen: en in een droom kreeg hij een bevel van God, en trok in de delen van het Galilese land; en kwam en woonde in de stad, genaamd Nazareth; opdat vervuld werd, “t geen gezegd is door de profeten: Hij zal Nazareneus heten.” Mattheüs 2: 13-23.

Nu dan, mijn geliefden!

Jozef en Maria waren een ogenblik heerlijk getroost door het bezoek van deze Wijzen uit het oosten; zij hadden de geschenken nog eens bekeken en bij zichzelf gedacht: wat zullen wij daarmee doen? Want het waren koninklijke geschenken. Zij zullen er wel naar gekeken hebben, wat de geschenken betekenen. Goud betekent geloof, wierook betekent gebed, en mirre betekent lijden. Op deze drie stukken heeft een Christen zich te laten rusten, maar daarmee houdt het niet op: geloof, gebed, lijden en lijden, gebed, geloof.

De Wijzen zijn weer weggegaan en hebben in hun land de boodschap gebracht van de nieuwgeboren Koning Christus, en terwijl er in het Joodse land niets werd vernomen, gaat er in het verre land, waar zij heentrokken, - voor Jozef en Maria onbekend, - het licht van Christus op, zoals de kerkgeschiedenis laat zien.

Maar voor een kind van God is er geen rust in deze wereld; nood en lijden houden niet op; is het ene voorbij, meteen is er weer wat anders; en als de Heere eens komt met bijzondere troost en eer, dan kan men zich terstond weer op bijzonder lijden voorbereiden. Want eer en troost zijn er alleen, opdat een arm mens gesterkt worde, zoals de profeet Elia, die onder de boom lag en zei: “Laat mij sterven!” Toen kwam er ook een engel en gaf hem te eten, zodat hij uit kracht van dat eten veertig dagen en veertig nachten liep, tot hij aan de berg Horeb kwam, waar hij zelfs de goedheid van de HEERE en Zijn achterste delen zag.

De engel des Heeren klopt aan de hartedeur van Jozef, terwijl hij slaapt, en geeft hem een droom: hij moest opstaan en het Kindeke nemen - dat is de Hoofdzaak, dan pas komt de moeder - en vluchten; er staat niet alleen: gaan, maar vluchten naar

Egypteland en blijf aldaar, totdat Hij het hem zal zeggen. Want het is ophanden dat Herodes het Kindeke zal zoeken, om Het te doden.

Zo moest onze dierbare Heere en Heiland door de tiran omgebracht worden; duivel en wereld kunnen de waarachtige Christus niet verdragen, daarom moet Hij uit dit leven weg. In wat voor een verschrikkelijk gevaar bevonden deze goede ouders zich, toen zij in Jeruzalem waren en Jezus in de tempel voorstelden! God de Heere had ervoor gezorgd, dat, hetgeen Simeon en Anna gezien hadden, bij het volk van God geheel verborgen bleef, zodat de wereld daar niets van zag. Jozef stond op het punt om in te pakken en naar Galiléa en Nazareth terug te keren, maar nu moet hij zo spoedig mogelijk naar Egypte zien te komen.

God leidt steeds op wegen, waaraan wij niet gedacht hebben. Willen wij de ene weg inslaan, dan komt er van Gods kant iets tussen en moeten wij een andere weg op, die ons niet aanstaat.

Het was voor Jozef en Maria zeker een zware aanvechting, dat zij naar Egypteland moesten gaan, terwijl zij toch de Koning van Juda en Israël bij zich hadden! Hoe stond het er dan met Gods belofte en raad voor? Het lijkt, dat God het Licht van Zijn land wegneemt en ergens anders neerzet. Duivel en wereld willen Christus vermoorden; want Hij is de Vorst en Herder van Zijn volk, om Zijn volk te weiden op de geestelijke weide; Hij heeft geen rijk zoals de wereld dat heeft, maar een rijk van vergeving der zonden. Maar juist dit rijk kan in de wereld niet geduld worden, want het pijnigt de mensen, zodat zij geen goed geweten kunnen hebben.

En Herodes is bang zijn rijk te verliezen, en de hogepriester ook, wiens inkomen op het spel stond, als dit rijk zou opkomen. Duivel en wereld moeten de leugen en de ongerechtigheid overeind houden; de wereld krijgt daar hun goud van de duivel voor, totdat hij hen in zijn gevangenis sleept, waar zij begeren zullen met slechts een druppeltje water hun dorst te lessen, om hun pijn te verzachten, en het zal hun toch niet gegeven worden. Maar de blinde, dwaze wereld wil het nu eenmaal zo en niet anders; zij houdt aan de ongerechtigheid, aan de overtreding van de geboden van God vast, handhaaft de Wet bij anderen maar niet bij zichzelf; theologiseert en filosofeert maar wat, en denkt, met de Bijbel in de ene hand, in de grond van de zaak alleen aan de wereld of helemaal nergens aan. Een ieder zou zich moeten afvragen: "Mijn hart, gelooft ge het eeuwige leven?"

Intussen weet God goed voor de Zijnen te zorgen en Hij zal Zijn Christus altijd wel bewaren. Maar let u hierop, daarbij gaat God de onderste weg. Dat zouden wij anders doen, wij zouden Herodes onmiddellijk hebben laten sterven, of wij zouden hem bekeerd hebben, dat zou nog christelijk geweest zijn; en de hogepriester, Farizeeërs en Schriftgeleerden allemaal ook. Voor wat betreft de bekering, heeft God de Vader deze overgegeven aan de Heilige Geest. Wat het andere aangaat, dit is niet Gods wijze, want Hij is zeer lankmoedig en gaat de onderste weg. Hij laat Zijn Gezalvde naar Egypte vluchten, en de moeder moet alle moeite van een beslist gevaarlijke reis doormaken. Ik zou het niet graag doen, om zonder begeleiding van een karavaangezelschap, met kamelen en paarden, van Bethlehem naar Egypte te reizen; want deze reis is levensgevaarlijk, zodat het voor een man met vrouw en kind als het ware een reis naar een zekere dood was. Zo stelt God de Zijnen als het ware een dubbele dood voor; wanneer zij in het land blijven, zal Herodes hen vermoorden; gaan zij op weg naar Egypte, dan gaan zij een vrijwel zekere dood tegemoet. Wat nu gedaan?

Men zij bij het bevel, bij het zekere Woord van God gebleven! Dan kome ervan, wat er van kome! Hij is de God, Die hemel en aarde gemaakt heeft, Die ook de woestijn heeft gemaakt, en de Zijnen zeker kan doorhelpen, al waren zij geheel alleen. Jozef

voert nu snel uit, waartoe hij bevel gekregen heeft. Nog in diezelfde nacht zadelt hij zijn ezel, zet de moeder met het Kind erop en vlucht weg. Want de moordenaars kwamen de volgende ochtend al, om de kleine kindertjes te vermoorden. Daarom bedient de Heere God Zich van de nacht, opdat men Jezus niet zou zien; zij ontkwamen ongezien door de kloven en kwamen te Egypte, waar het Kind veilig was. Tegelijkertijd ging er een profetie in vervulling, waarover wij later nog iets zullen zeggen.

Herodes wachtte erop, dat de wijzen zouden terugkomen, maar zij kwamen niet; hij merkte dat hij door de wijzen bedrogen was. Zij hadden hem echter niet bedrogen; want voor zij afreisden, hadden zij tot God gebeden, en God had hun in de droom geantwoord, dat zij niet weer terug moesten gaan. Daarom hebben zij hem niet bedrogen, maar de wereld heeft steeds boze gedachten van de kinderen Gods, zij denkt steeds: 'Zij willen iemand iets aandoen, zij zijn wat van plan, en daarom doen zij zo!' terwijl de kinderen Gods toch naar aanwijzing en bevel van God handelen. Dat dacht Herodes nu ook: Ah, de vorsten zijn bij mij geweest, hebben de nieuwgeboren Koning, Die zij zochten, gevonden. Nu zijn zij weggetrokken en als wijze diplomaten hebben zij mij niets laten weten. Wie weet wat voor plannen zij hebben; vandaag of morgen overvallen zij mijn land met hun legers en word ik ten val gebracht. Ik zal hen voor zijn, ik zal mij wreken en alle kinderen van twee jaar en daaronder laten ombrengen:

Herodes was een eersteklas wreedaard. Hij had twee van zijn zonen en hun moeder laten ombrengen. Acht dagen voor zijn dood liet hij nog een derde zoon vermoorden. Het kon hem niets schelen. Een paar dagen voor zijn dood liet hij de aanzienlijksten uit geheel Israël naar Jericho komen en in de renbaan opsluiten, met het bevel, zodra hij zou sterven, hen allen te doden, opdat het land zich bij zijn dood niet zou verheugen. Maar, al zou het zich daar ook over verblijden, daar zeker ook om zou moeten treuren, omdat zijn oudsten en aanzienlijksten allen vermoord waren.

Deze moord op de kindertjes in Bethlehem geschiedde ook nu weer naar een profetie, die wij bij de profeet Jeremia vinden, en die evenzo vervuld werd, omdat duivel en wereld erop uit waren Christus te vermoorden. Maar God de Vader zorgt heel goed voor Zijn Christus, voor Zijn kinderen. Hij heeft altijd middelen en wegen, al zijn het ook de onderste wegen, om de Zijnen nochtans in veiligheid te brengen. Zoveel is zeker, dat de aanslag van de duivel en de wereld hun gedeeltelijk gelukt. Maar wat zij eigenlijk beogen, namelijk Christus uit te roeien, dat zal hun nooit gelukken. Het is de duivel hier gelukt alle moeders in Bethlehem in droefheid te dompelen; maar wat hij eigenlijk op het oog had, Christus te doden, dat is hem niet gelukt. Christus blijft staan, Zijn Woord is eeuwig, Zijn Kerk is eeuwig, wereld en duivel mogen in het werk stellen, wat zij willen, het zal hun niet gelukken!

Christus blijft, Zijn Gemeente blijft ook, en al het woeden van de duivel zal alleen daartoe dienen, dat zij er des te heerlijker uit te voorschijn komt. Gods Woord is waar, en wat Hij belooft, dat vervult Hij ook. Zelfs wanneer de 89ste Psalm, waar God Zijn beloften worden voorgehouden, klaagt: "Gij verstoot en verwerpt ons! Gij zijt toornig op Uw Gezalfde! Gij versmaadt het verbond van Uw knecht, en werpt zijn kroon tegen de aarde!" dan besluit hij toch met de lof van God: "*Geloofst zij de HEERE, eeuwig!*"

Zolang de wereld staat, zal God Zijn Rijk van genade, leven, zaligheid, vergeving van zonden, voor Zijn Christus overeind houden en handhaven, zodat de Kerk Gods onvergankelijk is, en dat de vijanden juist dan de veldslag verloren hebben, als zij

openlijk willen verkondigen: “Christus is uitgeroeid!” Dat bewijst de geschiedenis heel vaak. De vijanden kunnen alleen zichzelf uitputten en ten onder laten gaan. Echter heeft God altijd middelen en wegen, om de Zijnen daar te brengen, waar Hij hen hebben wil. Wij zien, hoe verschillend het er in de wereld aan toe gaat en toch gaat het maar om Eén.

Wat u ook dagelijks in de kranten leest, vergeet toch Christus niet, de Koning der koningen, Die al deze marionetten in Zijn hand heeft; Hij houdt koningen, vorsten, diplomaten aan Zijn kleinste vinger en handelt daarmee naar de raad en wil van de Vader, opdat de hele wereld teniet gemaakt worde, maar God op het hoogst verhoogd worde door allen, die in het stof liggen. Er gebeure in Parijs, in Londen, in Berlijn, wat er gebeuren moet, Hij is met Zijn Christus bij de hand; Hij gaat echter de onderste weg, en intussen wordt Hij niet gezien.

Aldus gaat Herodes tekeer en vermoordt de kindertjes, maar Christus is naar Egypte. Daar zijn de ouders goed beveiligd; want Egypte was toen in Jeruzalem bijna onbekend. Er was namelijk vroeger een strijd uitgebroken tussen twee hogepriesters, er waren dus twee pausen, net zoals het eens in de Roomse kerk was, waar de ene paus in Rome, de andere in Avignon resideerde, en de één de ander in de ban deed en vervloekte.

Toen heeft één hogepriester plaats moeten maken; hij maakte zich op, toog naar Egypte en bouwde aldaar een wonderschone tempel, met een luister zonder weerga. Nu hadden de timmerlieden en eigenlijk al de verschillende handwerkslieden in deze tempel hun eigen plaatsen en banken, zodat Jozef daar heel goed onbekend kon blijven. God de Vader had goed gezorgd voor Zijn Kindeke. Het had naar deze wereld geen geld meegebracht, maar omdat Het geld nodig had, was er genoeg, en de kostelijke producten wierook en mirre, konden duur verkocht en ten gelde gemaakt worden. Zo heeft God dus voor het Kindeke gezorgd, voor Zijn moeder en Jozef, opdat, waar zij nu de zware gang maken en in Egypte leven moesten, zij overvloedig konden leven, zonder van iemand afhankelijk te zijn en zonder naar iemand te moeten wagen. Zoals God dat zo goed regelt, dat, - waar wereld en duivel zich opmaken tegen de Zijnen, en deze veel moeten lijden, ofschoon zij niets anders dan de eer van God en de bekering van de mensen beogen - zij toch hun bestaan kunnen vinden.

Alleen moet eerst Christus er zijn! “Tracht ten eerste naar het rijk Gods, en naar Zijn gerechtigheid; zo zal u al dat andere toegeworpen worden.” God de Vader zorgt voor de juiste tijd en ure. Jozef heeft het geld geen uur vroeger ontvangen, dan nodig was; als arme mensen hadden zij daar toch niet mee om kunnen gaan, en zouden het wellicht op dwaze wijze gebruikt en uitgegeven hebben.

En wat de kindertjes betreft, die vermoord zijn: het is voor de arme vaders en moeders wel zeker erg smartelijk geweest, dat kunt u zich wel indenken. Maar hebben deze vaders en moeders God gezocht? U weet dat Jozef en Maria geen plaats gevonden hebben in de herberg. U weet, dat weliswaar de herders en de wijzen zijn gekomen, maar dat verder niemand naar de Heere Jezus gevraagd heeft. Waar nu God met Zijn oordelen komt, en de kinderen wegneemt, dat dan de moeders wakker worden: het is beter een kind verloren te hebben, dan eeuwig om te komen. Waar pijn, lijden, en rouw komen, daar is toch een vraag naar God, naar bekering. Wat de kindertjes aangaat, zal het wel zeker zijn, dat zij gespaard zijn, zodat zij niet gezondigd hebben met de andere Joden, toen deze riepen: *kruisig Hem! kruisig Hem!* Al zijn zij vóór Christus gestorven, het blijft toch waar: “De dood Zijner heiligen is dierbaar gehouden in Gods ogen.” Psalm 116. En daarom zijn zij dan zeker ook opgenomen in Abrahams

schoot en God heeft de moeders weten te troosten. Als het hen alleen te doen is geweest om vergeving van zonden, opstanding van het vlees en een eeuwig leven, dan hebben zij God in hun hart gevonden. En wanneer dan de pijn diep gevoeld wordt, dan draagt men die in stilte, zoekt Gods genade, en sluit de zijnen in het bundeltje des levens, en bidt, dat zij niet verhinderd waren om in genade opgenomen te worden in Zijn rijk, waar men dan zijn kind terugvindt.

Dat liet God zo gebeuren, zoals het eveneens in de tijd van de Reformatie gebeurde. Hoevelen moesten toen de brandstapels op! Alleen al in Holland zijn er meer dan achttienduizend mensen door de verschrikkelijke Hertog Alva afgeslacht! God heeft dit zo laten gebeuren, want het gaat om het eeuwige leven, wij blijven niet hier; en op de akker Gods is er het bloed der martelaren, - ook van deze kindertjes, - het zaad der Kerk, en er is veel vrucht uit voortgekomen.

Maar de tirannen? God heeft geduld, maar waar Farao zegt: “Wie is de HEERE?” dan moet hij als een molensteen verzinken in de Rode Zee. Wanneer Herodes zegt: Wie is Christus? Ik vermoord Hem!” Moet ook hij ervaren dat God hem neerslaat. God heeft hem nog bezocht met een vreselijke ziekte, die men na hem “Herodes-ziekte” noemt. Hij heeft tenslotte in deze plaag zichzelf het leven willen benemen, en is op afschuwelijke wijze gestorven. Daarmee waren echter zijn zonden nog niet afbetaald, maar na de dood komt de eeuwige verdoemenis daar nog bovenop, zodat men dan zal ondervinden, wat men gedaan heeft. Alzo stierf Herodes;.

En nu luidde het, zoals vroeger tot Mozes: “Keer weder; zij zijn gestorven, die “t Kindeke naar het leven stonden.” Dit is Gods wijze van doen. Hij heeft geduld met de vijanden en laat hen vaak lang leven. Het is niet zeker, hoe lang Jozef in Egypte is geweest; de één denkt anderhalf, de ander twee, weer een ander zes jaar. Men zou wel willen vragen: ‘Hoe is het mogelijk, dat God de vijanden der Kerk zolang laat leven en het hun voor de wind laat gaan?’ Maar het is Gods geduld, dat Hij vooral ook met Zijn ergste vijanden heeft, opdat niemand zijn mond zal kunnen opendoen, wanneer Christus ten gerichte komt. God heeft Herodes veel tijd gegeven, terwijl Zijn Kind in Egypte was; maar plotseling kwam de wraak van God en daar ligt de grote boom, zodat men zijn plaats niet meer kan vinden.

Jozef was verblijd, dat hij nu weer naar Israël kon terugkeren; want de liefde tot zijn land is iedereen aangeboren. Nu komt hij aan en hoort, dat Archelaüs koning is geworden in plaats van zijn vader. Dat beangstigt hem en hij denkt: “Nu ben ik nog steeds niet veilig, zij zullen het Kindeke alsnog vermoorden! Archeláüs is precies zoals zijn vader!”

Maar, beste Jozef, heb je dan helemaal geen geloof? Wie kan de Heere Jezus dan doden? Heb je dan niet gehoord, wat de engelen in het veld bij Bethlehem gezongen hebben en wat de herders je bij de kribbe vertelden? Ben je het dan vergeten, hoe de Wijzen uit het oosten zijn gekomen, om het Kindeke te aanbidden? Denk je daar dan niet aan, hoe bijzonder God de Vader voor dit Kind heeft gezorgd en jou met Hem naar Egypte heeft laten trekken tot aan de dood van Herodes? Is het dan niet de engel des Heeren geweest, die u heeft bevolen, weer in het land terug te keren? Hoe kunt ge nu dan bang zijn? Kijk toch eens naar dat Kindeke, dat heilige Kind! Wat heeft Simeon gezegd, en Anna? Ben je dan werkelijk alles vergeten?

Ach ja, hij is alles vergeten! Zie mijn geliefden, dat is het dierbare Evangelie! Op deze wijze komt het met troost en hulp naar de armen en ellendigen. Zo vergaat het de Jozefs en Maria's des Heeren. Zij zijn zojuist uit alle gevaar gered, zij hebben het Kindeke, zij kunnen het aan de rechterhand des Vaders zien zitten, zij hebben bewijs

op bewijs, dat zij daarboven een genadige God en Vader hebben en nu komt daar wat tussen! Dan is God dood, Jezus dood, er is geen vergeving van zonden en het is er nooit geweest, er is geen eeuwig leven, God heerst niet, maar de duivel!

Zo komt er in Jozefs hart steeds weer vrees op, en hij denkt er niet aan, dat God alles in Zijn hand heeft, en dat van Hem gezegd wordt: Hij maakt zonde en lijden tot hulpmiddelen van groter zaligheid; opdat deze medewerken.

De Heere God ziet deze vrees in Jozefs hart, en nu komt Hij, niet om hem te straffen, Hij geeft hem geen klap op het hoofd wegens zijn schandelijke ongeloof, maar Hij komt zijn zwakheid te hulp. “Bent u bang om het land Israël in te trekken, sprak Hij met hem in een droom, “wel, trek dan in de delen van het Galilese land, daar heerst Archeláüs niet.” En nu moet juist dat, wat toch echt een zonde is,- een zonde, die ik ook in mij vind en vervloek, - het ongeloof van Jozef, daartoe medewerken, opdat vervuld zou worden, hetgeen alle profeten gezegd hebben: “Hij zal Nazarener heten.”

Nu dan mijn geliefden, daar hebben wij de les en troost van deze geschiedenis.

- Laten we nu nog even terugkomen op de drie profetieën, hoewel wij vanwege de tijd beknopt moeten zijn. In vers 15 staat: “Uit Egypte heb Ik Mijn Zoon geroepen: Dat staat in Hoséa 11 vers 1. Als u thuisgekomen deze plaats wilt opslaan en naleest, dan vindt u daar: “Toen Israël jong was, had Ik hem lief, en riep hem, Mijn zoon, uit Egypte. Maar als men ze nu roept, zo wenden zij zich daar vandaan,” enz. U zult vragen: “Hoe is dit overeen te brengen? Dit is toch van Israël gezegd?” Toch is dit niet zo. Israël had een hertog; en wat van de hertog werd gezegd, dat is ook van de Heere gezegd, en wat van de Heere gezegd is, dat geldt vaak ook voor de hertog. Wanneer men bijvoorbeeld zegt: “De hertog versloeg de kop van de vijanden, hij heeft de overwinning behaald” enz., dan heeft hij het weliswaar door zijn wijsheid gedaan, maar zijn troepen hebben het uitgevoerd. In dit volk was het zaad van Abraham aanwezig: *Christus*. Daarom heette dit volk ook: *Gods zoon, Zijn eerstgeborene*; dat is de naam van Christus. En het volk heette zo om Zijntwil. Zo was Christus ook in het volk, toen dit uit Egypte werd geroepen: en Hij zou nog eenmaal letterlijk uit Egypte geroepen worden, toen Christus in het vlees verscheen.
- En wat Rachel betreft, heeft de profeet Jeremia voor de gemeente van God veel troost geput uit de geschiedenis van Jacob in het boek Genesis. Rachel is hier de kerk van God, en omdat de kinderen gedood werden, meende zij dat Christus Zelf dood was. Ach, zo-even was zij nog zeer verblijd, dat Christus was geboren, en nu is Hij vermoord! Nu is het afgelopen met de kinderen van God, afgelopen - uit! God is dood! Het Woord is dood! Christus is dood! Alles is dood! Maar wij moeten uit deze tekst leren, daar acht op te slaan, dat het niet aan hen is, maar dat God Zijn Christus goed geborgen en goed bewaard heeft.
- Voor wat betreft de derde profetie, staat het bij alle profeten vast, dat Hij Nazarener genoemd zal worden. Nazareth was een zeer verachte stad in Galiléa, waar Nathanaël van zei: “Kan uit Nazareth iets goeds komen?” Echter betekent Nazareth tevens: *Kroonstad* - zoals Kronenberg bij ons. Men heeft Calvijn niets kunnen maken; ook de kardinalen en pausen wisten hem niets te verwijten, maar zij moesten hem allemaal hoogachten vanwege zijn geleerdheid en de reinheid van zijn karakter. Toen zij hem echter niets wisten te verwijten, zeiden zij van hem: “Hij is een Picardiër!” net zoals wij nu zeggen zouden: hij is uit Schöppenstädt. Daarom heette Jezus ook: *de Nazarener*. Zo vindt men bij al de profeten, dat Christus de Afgezonderde, de Verachte is, en tegelijk de in de kroonstad Gekroonde. Amen.

13^e leerrede over de uitstorting van de Heilige Geest¹⁶

Er geschiedde snel een geruis van de hemel als van een geweldige wind en vervulde het hele huis, waar zij zaten. En van hen werden gezien verdeelde tongen als van vuur en het zat op een iegelijk van hen. En zij werden allen vervuld met den Heiligen Geest en begonnen te spreken met andere talen, zoals de Geest hen gaf uit te spreken. Handelingen der Apostelen 2:2-4

Onze hooggelooft Heere en Heiland Jezus Christus houdt woord en trouw; hetgeen Hij belooft, doet Hij in vervulling gaan. “Ik zal de Vader bidden, en Hij zal u een anderen Trooster geven, opdat Hij bij u blijve eeuwig, de Geest der waarheid ... Hij blijft bij u en zal in u zijn. De Trooster, de Heilige Geest, dien Mijn Vader zenden zal in Mijn Naam, die zal u alles leren en u indachtig maken alles, wat Ik u gezegd heb. Wanneer de Trooster komen zal, dien Ik u zenden zal van de Vader, de Geest der waarheid, die van de Vader uitgaat, die zal van Mij getuigen. Die zal u in alle waarheid leiden. Hij zal Mij verheerlijken, want van het Mijne zal Hij het nemen en het u verkondigen” (Joh. 14: 16, 17, 26; 15: 26; 16: 13, 14).

“U zult de kracht van de Heilige Geest ontvangen, Die op u komen zal, en u zult Mijn getuigen zijn te Jeruzalem, en in geheel Judea en Samaria en tot aan het einde der aarde (Hand. 1: 8). Het is u goed, dat Ik heenga, want indien Ik niet heenga, zo komt de Trooster niet tot u, maar indien Ik heenga, zo zal Ik Hem tot u zenden. En als die komt, zal Hij de wereld overtuigen van zonde, van gerechtigheid, en van oordeel”, (Joh. 16: 7, 8).

Dit zijn woorden en beloften van onze Heere, die Hij getrouw heeft vervuld aan Zijn discipelen en tot op de dag van heden blijft vervullen, en ook verder zal vervullen aan allen, die door het woord van de discipelen in Hem geloven.

Het is zó gekomen als Hij heeft gezegd. Tien dagen nadat Hij glorierijk is opgevaren door de hemelen heen ter rechterhand des Vaders, op de vijftigste dag na Zijn opstanding, werd Hij uitgestort, de Geest uit de hoogte, uitgestort over de discipelen des Heeren, uitgestort over allen, die hun woord graag aannamen.

Was het het raadsbesluit van het welbehagen Gods in mensen (Luk. 2: 14), dat Zijn eniggeboren Zoon, die in Zijn schoot lag, de natuur van het menselijk geslacht zou aannemen om daarna het geweld van duivel en zonde, waarin deze natuur gevangen lag, in Hem te laten uitwoeden en te verbreken, alsook de toorn weg te nemen, doordat Christus onze zonden in Zijn lichaam heeft gedragen op het hout des kruises, - zo was het verder ook het raadsbesluit, dat de natuur van het menselijk geslacht in Christus zou worden gezet hoog boven alle hemelen en in Christus worden vervuld met al het welbehagen Gods. Het leven en de waarheid, de gerechtigheid-voor-God en de kracht, die Christus voor de natuur van het menselijk geslacht heeft verworven, moest in deze (op zichzelf in zonden dode natuur van het menselijk geslacht) worden tot stand gebracht, opdat zij reeds met het oog op haar wandel hierbeneden door herschepping en wedergeboorte ook werkelijk de Goddelijke natuur deelachtig zou zijn; zoals zij

¹⁶ Uit: “Der Evangelische Sonntagsbote” onder redactie van Prof. Dr. Ed. Böhl, van 4 juni 1865, vertaald door Ds. D. van Heyst. Opgenomen in: Hermann Friedrich Kohlbrugge; *zijn leven, zijn prediking, zijn geschriften*. 1976, J.N. Voorhoeve, Den Haag. De aangehaalde teksten zijn weergegeven naar de door Dr. Kohlbrugge gebruikte vertaling van Luther.

ook in Christus in deze Goddelijke natuur was opgenomen. Om dit wonder der herschepping én heiliging tot stand te brengen, ontving Christus van de Vader de belofte van de Heilige Geest.

Toen Christus bij Zijn hemelvaart, hoger dan alle hemelen geworden (Hebr. 7: 26), vóór de Vader verscheen met Zijn bloed, met heel Zijn heilverdienste, bad Hij om de Geest. En de Geest kwam van de Vader op Christus' gebed. De Geest des levens kwam om levend te maken, de Geest der heiliging kwam om hetgeen in zichzelf dood, in zichzelf onheilig was, te heiligen. Hij kwam op de dag, die God in de Wet tevoren had laten verkondigen en afbeelden (Lev. 23: 15 v.v.), n.l. op de dag van het Israëlietische oogstfeest.

En zo was de eerste Christelijke Pinksterdag het begin van de oogst van het zaad, dat de grote Zaaier, die bij het uitstrooien op- en afgegaan was, op de aarde had gezaaid.

Laten wij nu de woorden nagaan, waarmee de heilige evangelist Lukas in de Handelingen der Apostelen het ons mededeelt: hoe namelijk, de Geest kwam, en hoe Hij de maaiers bekwaam en blij maakte om rijke garven te dragen in de schuur van de hemel.

Toen de vijftigste dag was aangebroken, de dag van de tarweoogst, de dag, waarop het openbaar zou worden, welke vrucht het Tarwegraan Christus, nadat het in de aarde gevallen en gestorven was, had opgeleverd, bevonden alle discipelen des Heeren, waarschijnlijk honderd en twintig in getal, zich eendrachtig bij elkander. Daar werd wellicht de 133ste Psalm gehoord: "Zie, hoe goed en liefelijk is het, dat broeders eendrachtig bij elkander wonen". Daar zal het toegegaan zijn, als weleer volgens II Kronieken 5: 13: "en het was, alsof er slechts één was, die trompette en zong, als hoorde men één stem om de Heere te loven en te danken. En toen de stem der trompetten zich verhief tegelijk met de cimbalen en andere speeltuigen, en men de Heere loofde, dat Hij goedertieren is, en dat Zijn barmhartigheid eeuwig duurt, toen werd het huis des Heeren vervuld met een wolk", de heerlijkheid des Heeren vervulde het huis Gods.

Aldus lezen wij verder bij Lukas: ***Er geschiedde snel een geruis van de hemel als van een geweldige wind en vervulde het hele huis, waar zij zaten.***

De discipelen hadden de belofte van God verbeid met bidden en smeken (Hand. 1: 14); ook hadden zij grote behoefte gehad aan vertroosting. Nu was het de tijd en het uur van de liefde des Geestes. De sluizen der eeuwige barmhartigheid openen zich. Snel is de liefde om te helpen en te vertroosten, snel als de hinde bij het morgenrood om haar jongen te verkwikken. Snel nadert het gemis van de Geest, alsof Hij een onstuimig gedreven wind is. O, hoe snel is de Geest, als het bevel komt: "Wind, kom herwaarts uit de vier windstreken en blaas deze doden aan, opdat zij weer levend worden" (Ezechiël 37: 9). Hoe vurig is toch Gods barmhartigheid! Het gemis kwam van de hemel, van de troon der genade, en als een waterval van een machtige stroom daalde de verhoring van de bede neer: "Sta op, Noordenwind, en kom, Zuidenwind, en waai door mijn hof, dat zijn specerijen droppelen" (Hooglied 4: 16). Het geruis vervulde het hele huis, waar zij zaten. Zo was dan de tegenwoordigheid van de Geest voor allen en Hij openbaarde Zich met Zijn genadewerking aan allen, die rustig op God wachtten.

En men zag aan hen ***gedeelde tongen als van vuur.*** Men zag aan hen dubbele vlammen, vlammen der genade van Christus, vlammen der liefde Gods, duizenden

tongen aan hen, die nu eens de genade, dan weer de liefde deden uitkomen, om die beiden aan de mensen te verkondigen, Ze zagen er uit als vuur, dat zich nu aan dezen, dan aan genen zal vasthechten, en dan weer anderen zal ontsteken in een gloed van hemelse liefde. En het zette zich op ieder van hen. Hier zien wij de eerstelingen van de vervulling van de 132ste Psalm, vers 13,14: “De Heere heeft Sion verkoren, en heeft lust aldaar te wonen. Dit is Mijn rust eeuwig, hier wil Ik wonen, want dit behaagt Mij”.

Van het ogenblik af aan, dat de Duif des hemels Zich heeft neergezet op de 120 getuigen, worden den Heere kinderen geboren, als dauw uit het morgenrood.

En zij werden allen vol van de Heiligen Geest. Vol van de Heilige Geest, vol van deze Trooster, er bleef geen ruimte over voor bedroefden van geest, geen ruimte voor vleselijk gezind-zijn, geen ruimte voor de bedenking: de mensen liggen verzonken in de afgrond der zonde, hoe kunnen zij eruit verlost worden? Het veld ligt vol doodsbeenderen, hoe kunnen deze weer levend worden? Allen werden vol, wat zij vroeger ook ooit geweest waren, en hoe onbekwaam zij ook in zichzelf waren.

En begonnen te prediken. De Heilige Geest doet het door de prediking. Ezech. 37: 7: “En ik profeteerde, zoals mij bevolen was, en zie, toen ruiste het, als ik profeteerde, en zie, het roerde zich”. Wat predikten zij?

Wij vernemen het allen heel gauw. Zij begonnen, en sedert die tijd is het *prediken van het goede, het verkondigen van heil* (Jesaja, 52: 7) in weerwil van de ondank en vervolging der wereld niet tot zwijgen gebracht kunnen worden. Niets verlamde deze kracht Gods tot zaligheid.

Zij begonnen te prediken ***met andere tongen***, dat is: met andere talen, niet met de Aramese alleen, niet slechts met de Griekse, maar met alle talen van de toenmaals bekende wereld.

Zó neerbuigend is de Geest, zó almachtig is Hij in genade. Wat de volkeren en natiën tot een tweede natuur is geworden, hun talen, dat láát Hij hun. Maar o, hoe snel is de Geest der wijsheid en der waarheid, hoe snel leert men, wat onderwezen wordt, wanneer de Geest de Leraar is! Dan is er geen uitleg nodig om te verstaan wat men hoort, geen ervaring om zich over de weldaad der genade te verblijden, geen lang studeren om deze mede te delen. Doordat de Geest der wijsheid en des verstands blaast, waarheen Hij wil (Joh. 3: 8), en tot stand brengt en bewerkt hetgeen Hij wil, worden ook de talen, die de volkeren eigen zijn, het gemeenschappelijk goed der Kerk.

In andere talen, naardat de Geest hun gaf uit te spreken. Zo ging het dan, zoals het behoorde. De discipelen hadden het dus volstrekt niet in hun macht. De woorden zelf, de wijze, waarop, en de toon, waarmee, gaf hun de Geest. Slechts zó kon er leven komen in de dode menigte, dat zij geloofde en leefde. Zo kwam dus de Geest, zo maakte Hij de arbeiders blij en bekwaam op de Pinksterdag. De zee van het zaad gaat op en neer. Uit allerlei volkeren onder de blauwe hemel zijn er eerstelingen, door wie het zaad zal worden megedragen en uitgestrooid, zover de wereld is.

Alle volkeren, die toentertijd op de voorgrond traden, zijn op het feest te Jeruzalem vertegenwoordigd. Zij worden aangegrepen door het gemis, de Godvruchtige feestvierenden, die echter in het duister rondtasten. Doet het u aangenaam aan, o mens, wanneer de Goddelijke liefde komt om uw hart voor zich te veroveren? Wat kunt u anders, dan u ontzetten, u verwonderen? Hij roept u, volkeren! Komt tot het licht. Wat hoort ieder in zijn taal uit de mond van alle dezen, die toch slechts onge-

leerde Galliërs waren? Hij hoort de grote daden Gods spreken (Hand 2: 11).

Wat wordt hier gepredikt, wat voor grote dingen heeft God dan gedaan? “Hoort, u dode beenderen, u zult leven, u bent voor Gods aangezicht niet dood meer. Ons en u, dood in zonden als wij zijn, heeft God, die rijk is in barmhartigheid, met Christus levend gemaakt (u bent reeds in genade zalig voor God). Ons en u heeft Hij met Hem opgewekt, en met Hem in de hemel gezet in Christus Jezus (Ef. 2: 5). Wie gelooft, heeft het in het geloof, dat is zeer zeker waar. Zo heeft God u liefgehad, en maakt u allerarmsten rijk met de uitnemende rijkdom van Zijn genade, door Zijn goeder-tierenheid over ons in Christus Jezus”.

Ach, wat hoor ik? Genade, genade! Zo ben ik dan zonder mijn verdienste rechtvaardig voor God in Jezus. Deze heeft het alles volbracht, ons Joden en Heidenen nam Hij in Zichzelf aan, en heeft ons alzo in de hemel gezet, tot God gebracht, ons zondaren! Dat wil zeggen: zalig zijn geworden. Hoe wordt men dan dronken van de overvloedige goederen van het huis Gods! Laat nu de satan maar tussenbeide komen om uw prediking te verijdelen. Hij wordt ten spot. Iemand, die bekeerd is, om dan zijn broeders te versterken, treedt op. In dit uur wordt geen vergankelijke wijn gedronken (vgl. Hand. 2: 13). Hier is een maaltijd van zuivere wijn, van vet, van merg, van wijn, waar geen hef in is. De Heere heeft het bedeksel weggedaan, waarmee alle Heidenen bedekt zijn Hij heeft de dood verslonden eeuwig, (Jesaja, 25: 6-8).

Hoort, hoort, hoezeer is hier de zwakke een held! Hoe grijpt hij de sterken aan, hoe bruist van zijn lippen de zuivere stroom van levend water, klaar als kristal, voortkomend uit de troon van God en het Lam! Dit is het, wat God door de mond van Zijn profeten tevoren gezegd heeft: **God stort van Zijn Geest uit op alle vlees!** Dat is liefhebben! Ach, wij belijden het: wij hebben onze ware en enige Heiland miskend, onze zonden hebben Hem verraden en gedood. Zó ver kwam het met ons geslacht! - Maar Gods eeuwige liefde liet ons niet los. Hij heeft Hem weer opgewekt. Nu hebben wij in Hem de Opstanding en het Leven. In Zijn vertrouwen op God werd Hij de dood van onze dood, het leven van ons leven. God heeft Hem tot een Heere en Christus gemaakt. Zo zijn wij dan Zijn eigendom, Hij is onze beschutting en bescherming, van Hem is de zalving.

De vraag rijst overal op: **Mannen broeders, wat zullen wij doen?** (Hand. 2: 37). O, er is raad om van zonde, schuld en straf verlost en bevrijd te worden. Denkt toch goed, en niet kwaad, aangaande Hem, die bij Zichzelf zweert, dat Hij geen behagen heeft in de dood van de zondaar. Laat ieder toch denken aan hetgeen zijn doop hem zegt. Wie op de Naam van Jezus is overgeboekt, is het eigendom geworden van een ander, van Jezus, en dan gaat alles op Zijn rekening. Bezegeld is hem de vergeving der zonden. Als nu God belooft, verlangt Hij het geloof, anders niets, en de belofte gaat over van kind op kindskind, tot aan de einden der aarde.

O zalig, vrolijk Pinksteren! Oogstfeest, waarop omtrent drie duizend garven in de hemelse schuur kwamen! (vers 41). Dit was de bruiloftsdag van onze Koning.

Sinds die tijd bloeit nochtans, nochtans Zijn huwelijksverbond met de mensheid! Al gaat het sindsdien ook geruislozer toe, nog steeds bespeurt wie arm is, wie in het duister zit, wie troosteloos is, wie geen rust kan vinden, wie in de hitte versmacht, het suizen van de duivenvleugels van de Heilige Geest. Hoe verlicht, hoe vertroost, hoe verkwikt, hoe verblijdt Hij met vrede en vreugde!

Er is nog een oogst in aantocht. De maaiers worden bekwaam en blij gemaakt. Er is

nog ruimte in de schuur. Nog velen uit de dode menigte van het menselijk geslacht zullen het vernemen, dat zij voor God in Christus leven, rechtvaardig en zalig, en hoog verheven zijn boven alle geweld van wereld, duivel en zonde. “De zee bruisen en wat er in is. De aarde en wie daarop wonen. Dat de waterstromen een vrolijk geluid maken, en alle bergen vrolijk zijn voor de Heere, want Hij komt!” (Psalm 98: 7-9). Dit zegt de Geest, de Heilige Geest, en de Bruid, Zijn Kerk. En zij zeggen: “Kom”. En wie dorst heeft, die kome, en wie wil, die neme het water des levens om niet.

14. HET ONDERWIJS EN DE TROOST VAN DE HEILIGE GEEST¹⁷

De Heilige Geest, die sedert méér dan 18 eeuwen de Gemeente van Christus van alle plaatsen hoeft getroost, kere ook heden bij ons in en moge bij ons ingekeerd zijn, opdat wij er ondervinding van hebben, *welk een verheven Trooster en Helper wij in Hem bezitten.*

Laten wij heden over deze ondervinding in alle eenvoud wat met elkander spreken. Wij kunnen weliswaar een oceaan niet leegscheppen; *daarom mogen enkele druppels voldoende zijn.*

De Geest Gods bedient Zich van de door God verordende middelen. Hij verbindt Zich met het Woord Gods en keert daarmee in onze harten in. Hij opent met het Woord het hart, komt zó binnen en is een **Licht** in het hart. En zowel het kind als de volwassene beginnen te geloven aangaande God: dat Hij goed, dat Hij vriendelijk is, en aangaande de Heere Jezus: dat Hij een goede Herder is en Zijn leven stelt voor Zijn schapen. Deze God nu en deze Jezus dient zowel het kind als de volwassene te bezitten.

Dan gebeurt het wel, dat de Heilige Geest iemand het zo-even ontstoken licht weer uitdooft. Het wordt donker - *en dan heeft Hij intussen met vlammend schrift de Wet Gods op de wanden van het hart geschreven.* In het licht van dit vlammend schrift moet nu zowel het kind als de volwassene zijn innerlijke verdorvenheid, die onmetelijk diep is, leren kennen. Dan wordt men zijn eigen duisternis gewaar. Het hart is een donkere plaats, men voelt zich zonder God en zonder leven, de zonde heeft ons in haar macht, wij gevoelen ons in de hand van de duivel, in de strikken der wereld, in de ketenen van eigen begeerte - geen enkele lichtstraal van genade, van vergeving van zonden, is voorhanden.

De Heilige Geest gaat intussen met Zijn bestraffing in het hart en geweten voort, waarbij Hij Zich bedient van het geschreven Woord, totdat Hij ons iets te zien geeft van Gods genade, van de liefde en goedgunstigheid van Jezus om Zich over zo'n zondaar te ontfermen.

Nu ontsteekt de Geest in ons verlangen naar deze genade, verlangen naar de Heere Jezus. Zo breekt in het hart de dag aan. En op deze wijze brengt Hij nu de mens God en de Heere Jezus nader, maar als een goddeloze, zó brengt Hij hem in het gericht, - en houdt de mens de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus voor. Dan gaat de morgenster op in het hart - de Geest maakt, dat de mens toegrijpt, en de Geest spreekt in het hart: "Mijn genade zal nimmer van u wijken", kortom, Hij onderwijst ons en onze kinderen, dat onze ganse zaligheid staat in de enige offerande van Christus, voor ons aan het kruis geschied.

De Heilige Geest is verder ook een **Vuur** in het hart. Zoals het vuur zijn schijnsel en de vlam haar licht geeft, zo is de Heilige Geest, als Hij ons onderwijst. Hij verlicht het gemoed, en *zoals het vuur verwarmt*, zo maakt de Geest, als Hij ons onderwijst, ook warme harten. Want als Hij ons bij het horen van het Woord het hart ontsluit, dan bewerkt de Geest, dat de mens afziet van zijn zonde en van zijn verdorvenheid, steeds

¹⁷ Uit: "Der Evangelische Sonntagsbote" onder redactie van Prof. Dr. Ed. Böhl, van 4 juni 1865, vertaald door Ds. D. van Heyst. Opgenomen in: Hermann Friedrich Kohlbrugge; *zijn leven, zijn prediking, zijn geschriften*. 1976, J.N. Voorhoeve, Den Haag. De aangehaalde teksten zijn weergegeven naar de door Dr. Kohlbrugge gebruikte vertaling van Luther.

weer ziet op de genade, die daarboven troont, en tot Christus komt als tot de enige Man, die voor ons aan de gerechtigheid Gods heeft genoeggedaan en aan de Wet haar eis gegeven, die ook alleen met zonde en duivel de strijd kan aanbinden. O, als de Geest ons leert, ons te houden aan Christus als het Begin, Middelpunt en Einde van heel de weg des heils, hoe weldadig doet het de mens altijd weer aan! Hoe gevoelden dat die twee discipelen, die naar Emmaüs gingen, toen de Heere Jezus hun de Schriften uitlegde, die van Hem getuigden! *Brandde niet*, zo zeiden zij tot elkander, *ons hart in ons, toen Hij met ons sprak op de weg en toen Hij ons de Schrift opende?* Hoe kostelijk is Zijn onderwijs! Hoe weet Hij opeens de schellen van de ogen te doen vallen! Hoe verrast Hij dikwijls met slechts een enkele spreuk, of met een woordje, zoals b.v. het woordje: *genade*, of *vrede zij u*, of het woordje: *nochtans* (Psalm 46:5), zodat men het wel ondervindt, dat Hij een Geest der genade, een Geest des geloofs, een Geest des vredes en van het kinschap is!

En hoe onvermoeid is Hij, als ons geweten ons aanklaagt, ons hart bevreesd en bezorgd is, als wij voortdurend verlegen staan en geen raad weten: zodat wij, die zo-even nog weenden, en meenden, dat alles verloren was, weldra van heilige vreugde beven en jubelen!

Ook weet Hij in de harten zó gericht te houden, dat men voortdurend zichzelf moet aanklagen en veroordelen, daarentegen God alleen van harte de eer geeft en Zijn vrije ontferming prijst. Dan ontsteekt Hij echter tegelijk ook een vuur in het binnenste, dat alles verteert, wat op het altaar van Christus geworpen wordt.

Als wij nu in de aanvechting onze zonden benevens ons ongeloof, onze kleinmoedigheid en versaagdheid op het altaar van Christus werpen, dan gaat dat alles in dat vuur op, en wij bevinden ons met de opgestane en verheerlijkten Jezus alléén, alle het andere is verbrand. Onze zonden zijn daarbij zoals aan het vele water op het altaar van Christus, zodat het offer onmogelijk voor ons kan branden, totdat het vuur er van boven inslaat: *dan is alles verteerd* (1 Kon. 18:32 v.).

Zo leert de Geest ook de blinden lezen, zodat zij vol vreugde uitroepen: dat staat voor mij geschreven. De armste laat Hij zien, hoe zij nochtans rijk zijn, en zegt: *dat is alles voor u*. De doven opent Hij de oren en spreekt tot hen: *Zing, de Heere is mijn Heil, ik vrees niet*. Zo leert Hij ook de zwakken, te geloven, dat zij nochtans machtig zijn. Thomas moet geloven, of hij wil of niet, en de lamme gaat een weg van veertig dagen en nachten in de kracht des Geestes, en wie maar klaagt over zijn geestelijke dood en over zijn onbekwaamheid, dien maakt Hij levend. Zo maakt Hij blijmoedige belijders, zodat melaatsen belijden, dat en hoe zij nochtans rein zijn - en die belijdenis wordt in de hitte der aanvechting steeds vuriger, die luidt: Ik geloof, dat God, om het genoegdoen van Jezus Christus wil, alle mijn zonden, ook mijn zondige aard, waarmee ik alle mijn leven lang te strijden heb, nimmermeer wil gedenken, maar mij uit genade de gerechtigheid van Christus schenken, opdat ik nimmermeer in het gericht Gods kome.

Zoals nu de Geest de harten verwarmt, zo maakt Hij ook *vurige bidders*. Als de Geest het hart vervult, doet Hij de verzuchtingen ten hemel opstijgen, zoals het brandend vuur zijn vlammen. Dat maakt de moedeloze sterker dan God, de diepbedroefde machtiger dan de Heere Jezus, zodat God wel moet zegenen, de Heere Jezus wel moet helpen (Matth. 15:27, 28) en zelfs een Bileam zal moeten zegenen en alle tegenspoed moeten medewerken ten goede. Dan regent het brood uit de hemel en het water komt

door de Geest uit de harde steenrots tevoorschijn; bergen storten vóór ons neer in de zee, afgronden worden opgevuld, rivieren worden in haar loop gestuit, zeeën in droog land veranderd, en waar het droog was, daar stroomt het water. Zon en maan staan stil - met een uitgedroogd ezelskinnebakken worden duizenden verslagen, van de gewisse dood krijgt men de zijnen terug en een wolf wordt in een lam herschapen.

Vernemen wij verder, *welk een liefelijke Gast Hij is voor de ziel, hoe goed Hij kan troosten.*

Hij vertroost ons met Christus en met alle beloften Gods, die zoveel als er zijn, alle Ja, en amen zijn in Christus Jezus, Gode tot lof volgens onze prediking, zoals dan ook de Heere Jezus heeft gezegd: "Hij zal het uit het Mijne nemen en het u verkondigen, want alle wat de Vader heeft is het Mijne" (Joh. 16:14, 15). Geen schepsel kan immers een mens zó vervullen en vertroosten, dat hij waarachtige en blijvende troost heeft. Dat kan alleen de Heilige Geest en dan is Hij als een verkoellende wind in de hitte der ellende. Want heeft niet elke dag zijn eigen kwaad en ieder navolger van Christus zijn bijzonder kruis? Daarmee sleept hij zich zwaarbeladen voort. Maar hoe vaak komt er dan veel van hetgeen u in de Schrift gelezen, als kind geleerd, in de prediking gehoord hebt, door de verborgen Goddelijke kracht des Geestes in uw hart: "Zijn brood wordt hem gegeven, zijn water is hem verzekerd." "Deze krankheid is niet tot de dood." "Hij geeft de moeden kracht." "Ik zal u niet verlaten, Ik zal u niet begeven." "De rechtvaardige moet veel lijden, maar de Heere helpt hem uit dat alles." "Wanneer de rechtvaardigen roepen, zo helpt hen de Heere, en redt hen uit alle hun nood." "Mijn vader en mijn moeder verlaten mij, maar de Heere neemt mij aan." "Hij is een Vader der wezen en een Rechter der weduwen." "Israël heeft nochtans God tot een troost." "Nochtans blijf ik steeds bij U." "U leidt mij naar Uw raad." "Wanneer ik slechts U heb." "Wat bedroeft u, mijn ziel, en bent zo onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog danken, dat Hij de hulp mijns aangezichts en mijn God is." "En nu spreekt de Heere die u geschapen heeft, o Jakob, en u gemaakt heeft, o Israël: Vrees niet, want Ik heb u verlost; Ik heb u bij Uw Naam geroepen, u bent de Mijne. Als u door het water gaat, zo zal Ik bij u zijn, dat de stromen u niet zullen overstelpen, en als u in het vuur gaat, zult u niet verbranden, en de vlam zal u niet verteren."

Dat is het hemelse, verborgen spreken van de Heilige Geest in het hart, de liefelijke wind, die een mens zó vertroost, dat hij achteraf belijdt: *Was Uw Woord niet mijn troost geweest, had de Heilige Geest mij in mijn zwakheid niet sterk gemaakt, dan zou ik in deze ellende en nood zijn omgekomen.*

Met dit hemelse, verborgen spreken in het hart is de Heilige Geest ook de **Helper, Trooster en Verkwikker van alle aangevochten kinderen Gods**. In de hitte der aanvechting spreekt Hij in het hart van hen, in wie Hij woont, om hen te vertroosten: "Ik zal u beproeven in de smeltkroes der ellende", of: "Aanvechting leert acht geven op het Woord." Hij is als het vuur van een goudsmid en als de zeep van de voller. Hij zal zitten en smelten en het zilver reinigen. Hij zal de kinderen van Levi reinigen en louteren als goud en zilver. Dan zullen zij de Heere spijsoffer toebrengen in gerechtigheid. Maar ulieden, die Mijn Naam vreest, zal de Zon der gerechtigheid opgaan, en heil zal onder haar vleugelen zijn, en u zult uit- en ingaan en huppelen als de mestkalveren (Mal. 3:4). O, hoe bewijst de Heilige Geest Zich als Trooster, als de zonden een mens tiranniseren en de wet der zonde, die in zijn leden is, hem gevangen neemt, en nu het hart uitgedroogd is als een scherf! Dan komt de koele wind en waait, suist, bruist ook door het behoeftig, onmachtig hart, dat bijna versmacht is, met allerlei liefelijke, vriendelijke woorden. Juist als satan wil, dat de mens vanwege zijn

verdorvenheid en zijn boze aard zou versagen, spreekt Hij in het hart: word niet moedeloos; houd in gedachtenis Jezus Christus, die van de doden is opgestaan. Zo waar als God GóD is, heeft Hij geen behagen in de dood van de zondaar, maar Hij wil, dat hij zich bekere, zich tot God wende en leve.

“Voorwaar, Hij droeg onze krankheid, en torste onze smarten. Wij dwaalden allen als schapen, elk keerde zich naar zijn eigen weg, maar de Heere wierp de zonde van ons allen op Hem.” “Juich, u onvruchtbare, u, die niet hebt gebaar, verblijd u met roem en juich, u, die niet zwanger zijt, want de eenzame heeft meer kinderen dan die een man heeft, spreekt de Heere.” “Stoot de dienstmaagd uit met haar zoon, want de zoon der dienstmaagd zal niet erven met de zoon der vrije.” “Dood, Ik zal u een gif zijn, hel, Ik zal u een pestilentie zijn.”

Zo werkt de Geest door Zijn spreken in het hart van de schuchtere mens, waarbij Hij in herinnering brengt alle wat de Heere gezegd heeft. Dit geschiedt in het bijzonder in de laatste uren van ons leven hierbeneden, in de angst voor de dood. Dan komt Hij en brengt de stervende een olijftak uit Gods Paradijs: “Onze dood is slechts een afsterving der zonden en een ingang in het eeuwige leven.” “Als de wind over de bloem gaat, is zij er niet meer. Maar de genade des Heeren duurt van eeuwigheid tot eeuwigheid over degenen die Hem vrezen.” “Wij weten, dat Christus, uit de doden opgewekt, niet meer sterft.” “Geloofd zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, die ons naar Zijn grote barmhartigheid wedergeboren heeft tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de doden, tot een onvergankelijke en onbevleete en onverwelkelijke erfenis, die weggelegd is in de hemel voor u, die uit Gods macht door het geloof bewaard wordt tot de zaligheid, die bereid is om geopenbaard te worden in de laatste tijd, waarin gij u zult verblijden, u die nu een kleine tijd, indien het nodig is, treurig bent door menigerlei aanvechtingen.”

“Zijn wij dan kinderen, zo zijn wij ook erfgenamen, namelijk erfgenamen Gods en mede-erfgenamen van Christus, zo wij anders met Hem lijden, opdat wij ook mede tot de heerlijkheid verheven worden.”

“Zo wij met God verzoend zijn door de dood Zijns Zoons, toen wij nog vijanden waren, hoeveel te meer zullen wij zalig worden door Zijn leven, daar wij nu verzoend zijn.” “Werp uw vertrouwen niet weg, hetwelk een grote beloning heeft.” “Maar lijdzaamheid is u nodig, opdat u de wil Gods doet en de belofte verkrijgt.” “De rechtvaardige uit geloof zal leven.” “Wie in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven.” “Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude.” “Het leven is mij Christus en het sterven is mij gewin.” “Ik heb lust om ontbonden te worden en bij Christus te zijn, hetwelk ook veel beter is.” “Doordat Christus is opgestaan, zo is uw geloof niet ijdel, zo bent u niet meer in uw zonden.” “Dit vergankelijke moet de onvergankelijkheid aantrekken, en dit sterfelijke moet de onsterfelijke aantrekken.” “Gelijk wij het beeld van de aardse gedragen hebben, alzo zullen wij ook het beeld van de hemelse dragen.” “Wij weten echter, dat, als ons aardse huis dezes tabernakels verbroken wordt, wij een gebouw hebben, door God gebouwd.” “Wij willen - overkleed worden, opdat het sterfelijke verslonden worde door het leven.” “Die ons echter daartoe bereidt, is God, die ons ook het onderpand, de Geest, gegeven heeft.” “Niemand kan Mijn schapen uit Mijns Vaders hand rukken.” “Ik ben de Opstanding en het Leven.” “De hoop beschaamt niet.” “Daartoe is Christus gestorven en opgestaan en weder levend geworden, opdat Hij over doden en levenden Heer zij.” “Indien wij hopen hetgeen wij niet zien, zo verwachten wij het met geduld.” “Wie in Hem gelooft zal niet beschaamd worden.” “Uw stok en Uw staf vertroosten mij.” “Laat ons toetreden met vrijmoedigheid tot de troon der genade, opdat wij

barmhartigheid ontvangen en genade vinden, als wij hulp zullen nodig hebben.” “Vrees niet, Ik ben met u, wijk niet, Ik ben uw God.” “Wie dorst heeft, die kome, en wie wil, die neme het water des levens om niet.” “Ik ben de Alfa en de Omega, het begin en het einde.”

“Die Hij rechtvaardig gemaakt heeft, die heeft Hij ook verheerlijkt.” “Hoe zou Hij ons met Zijn Zoon niet alle dingen schenken?” “Wie overwint, die zal alles beërven.” “Ik leef en u zult ook leven.” “Vrees niet: Ik ben de Eerste en de Laatste, en de Levende. Ik was dood en zie, Ik ben levend van eeuwigheid tot eeuwigheid en Ik heb de sleutels der hel en des doods.” “Wanneer Christus in u is, zo is het lichaam wel dood om der zonde wil, maar de geest is het leven om der gerechtigheid wil.” “Ik weet, dat mijn Verlosser leeft.” “Met mijn God spring ik over een muur.”

Ja, amen. Kom Heere Jezus. Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest. Het is volbracht. U hebt mij verlost, Gij God der waarheid.

De aangehaalde teksten zijn weergegeven naar de door Dr. Kohlbrugge gebruikte vertaling van Luther. Vertaald door Ds. D. van Heyst.

15. JEZUS ALS RECHTER

Gehouden 29 mei 1871. Pinkstermaandag 's morgens

GEZONGEN: Psalm 136: 22 – 26

*Looft Hem, nu die erfenis
Naar Zijn woord bevestigd is,
Want Zijn gunst, alom verspreid,
Zal bestaan in eeuwigheid.*

*Die in onze lagen stand
Ons genadig bood de hand;
Want Zijn gunst, alom verspreid,
Zal bestaan in eeuwigheid.*

Tussenzang Psalm 134: 1, 3

*Dat 's Heeren zegen op u daal,
Zijn gunst uit Sion u bestraal,
Hij schiep 't heelal Zijn Naam ter eer
Loof, loof dan aller Heren Heer.*

Onze tekstwoorden voor dit morgenuur vindt u in de Handelingen van de Apostelen Hoofdstuk 10: 42-44.

“En heeft ons geboden den volken te prediken, en te betuigen, dat Hij is degene, die van God verordineerd is, tot een Rechter van levenden en doden. Deze geven getuigenis al de profeten, dat een iegelijk die in Hem gelooft, vergeving van zonden ontvangen zal door Zijn Naam.”

In deze morgenuur heb ik u vier zinnebeelden voor te houden.

- Het ene zinnebeeld is een kerkhof.
- Het tweede stelt een verschrikkelijke berg voor, met een altaar.
- In het derde, worden ons voorgesteld een man en een vrouw, die een mand met vruchten dragen.
- Het vierde beeld toont ons een herkauwende koe, of een op de weide liggend schaap.

1. ‘De Heere Jezus Christus,’ zegt de apostel Petrus in onze tekstwoorden, *“heeft ons geboden den volke te prediken, en te betuigen dat Hij degene is, die van God verordineerd is, tot een Rechter van levenden en doden.”*

Wij gaan in gedachten naar het kerkhof en overzien de graven van onze ontslapenen. Wij zien in geloof naar de hemel en wij hebben dan het getuigenis dat Jezus Christus op de wolken des hemels komen zal; dat dan al deze stenen van de graven zullen afgeworpen worden, dat de aarde de doden weer opgeeft, en zij opstaan. Niet de gedachte aan de graven, maar de gedachte aan Hem, die leeft, en wederkomt om te oordelen, moge ons vervullen.

Het zal bij ons een heilzame vrees, waarachtige liefde en dank tot de Heere Jezus Christus opwekken, dat Hij het oordeel in Zijn hand genomen, dat de Vader Hem alles

overgegeven heeft.

In de gewone orde van de kerkhoven ligt de man naast de vrouw, de vrouw nevens haar man, de kinderen in de nabijheid van de graven van hun ouders. Wat zal daarbij dan onze eerste gedachte zijn? Zullen zij, die daar liggen, mij aanklagen, als zij uit hun graven opstaan? Kan ik met een goed geweten hen begroeten, als ik met hen uit het graf opsta, mij met hen verheugen, hen een kus geven, met hen in de handen klappen en uitroepen: *Daar komt de Heere Jezus!* Dan is het de dag, waarop rekenschap gehouden wordt van alle misdragingen tegenover de naasten; tegen de onzen, rekenschap van alle verachting des Woords van God. Wij zullen rekenschap hebben af te leggen voor Hem van alle ijdele en verkeerde woorden. Daarvan mijn geliefden, zou geen woord waar zijn, als de Heere Jezus het niet gezegd had. Zo zal het evenwel geschieden. Daar Hij geboden heeft het te prediken, is het geen ijdel krachteloos woord, maar het gaat door alle eeuw heen, en wordt bewaarheid. Het kerkhof moet ons leren aan deze dag te denken. Hoe spoedig is onze levenstijd ten einde! Laten wij toch eindelijk liefderijk worden jegens de mensen en gehoorzaam voor God. Zodat wij onze zonden en schuld recht ter harte nemen en betreuren, genade zoeken bij Hem, maar dan ook Zijn wil doen, opdat Hij in die dag tot ons niet zeggen moet: “Vanwaar komt gij? Ik heb u nooit gekend!” Er moet zo’n belijdenis van zonde en schuld aanwezig zijn, waarachtige ootmoed voor de Heere, opdat men ontvlamd en ontstoken worde in liefde tot Hem, die ons zó zeer heeft liefgehad, dat Hij uit liefde tot ons Zichzelf overgaf, opdat wij het toch ervaren, wat het ambt van de Heilige Geest is.

Wij geloven, dat Hij wederkomt om te oordelen over levenden en de doden. Dat wij ons dus met Hem verzoenen, Hem in geloof omvatten als onze Heere en Heiland, opdat wij, als Hij komt, ons over Hem verblijden, omdat dan alles aan de dag komt. Alles wat aan Zijn arm volk gedaan is, alle mishandeling, die de arme en armste mensen, de arme weduwen en wezen, alsook de heilige martelaren ondergaan hebben, - dat komt dan alles aan de dag. Dat zal een dag van vertroosting, van de aanvang van eeuwige vreugde zijn. *‘Want, Heere Jezus Christus, ik houd mij aan U! Bekeer mij, dan zal ik bekeerd zijn! Ik heb in mijzelf geen gerechtigheid, geen werk, noch verdienste, maar ik weet, dat Gij u tevoren voor het aangezicht van de Vader gesteld hebt als mijn Borg en Middelaar, mijn Profeet, Hogepriester en Koning. En zo verwacht ik U.’*

Zo is het een stichtelijke gang op het kerkhof, die het hart sterkt. Als men zo tussen de graven doortreedt, dan kan men wel heilig lachen en zeggen: u bent dood, mijn vrouw, mijn man, mijn kind, en toch bent u het niet! U komt weer uit het graf! Bij zo’n gang op het kerkhof wordt het stof niet op een afgodische, bijgelovige wijze vereerd, maar Jezus Christus wordt vereerd en aanbeden als Heere over al Zijn doden en ook als onze Heere. Het is het ambt van de Heilige Geest om de arme mens vrolijk te maken, opdat het gebed van de tollenaar verhoord worde: “O God, wees mij, zondaar genadig!” Of eigenlijk: *o God, maak mij zondaar vrolijk!* Ach er moet wel een diepe treurigheid zijn in het hart, waar God, waar de Heilige Geest alleen de mens kan vrolijk maken. Jawel, een diepe droefheid. Vanwaar komt die? De beantwoording van deze vraag voert ons tot het tweede zinnebeeld.

2. Dit beeld stelde een verschrikkelijke berg voor met een altaar daarop. Dat is in een beeld wat Petrus zegt: *“Christus heeft ons geboden om te prediken en te getuigen, dat Hij is degene, die van God verordineerd is tot een Rechter over levenden en doden. Deze geven getuigenis al, de profeten, dat een iegelijk, die in Hem gelooft, vergeving van de zonden ontvangen zal door zijn Naam.”*

Wij brengen daarom deze berg voor onze aandacht door op te slaan en te lezen Deuteronomium 27. Daar lezen wij van twee bergen; de een heet Ebal; de andere berg heet Gerizim. Op de ene berg, Ebal, staan zes stammen met de priesters en levieten en op de andere berg staan ook zes stammen.

Van de berg Ebal vernemen wij echter niets, dan: *vervloekt is de man, vervloekt is die het zo en zo gemaakt heeft.*

Van de berg Gerizim luidt het: *gezegend is hij, die het zo en zo gemaakt heeft.*

Van deze berg Ebal komen vervloekingen, die iemand de haren te bergen doen rijzen van angst. Er komen daar dingen van de mens te voorschijn, waarvan men nauwelijks geloven kan, dat een mens in zulke gruwelen zou kunnen vervallen. Er behoort een machtige werking van de Heilige Geest toe, om op zulke vervloekingen *Amen* te zeggen. Dat is, er mee in te stemmen. Niet alleen maar te zeggen: die en die, die dit of dat gedaan heeft, zij vervloekt; maar al het volk zal zeggen *Amen!* En daarmee vervloekt het gehele volk zichzelf.

Wij lezen in Deuteronomim 27: 15 en vervolg deze uitspraken van de vloek. Gedenk daarbij echter, dat het Woord des Heeren eeuwig duurt. De woorden, die toenmaals van de berg af werden uitgesproken, werden nu nog even goed van de kansel af tot de harten en gewetens van de mensen gesproken. Zo luidt het ook nu nog:

“Vervloekt zij de man, die een gesneden of gegoten beeldt, - een Mariabeeld of een ander heiligenbeeld, of ook een Jezus-beeld, - maken zal en zetten in het verborgen! En al het volk zal zeggen: Amen!

Vervloekt zij, die zijn vader of moeder veracht; en al het volk zal zeggen: Amen!

Vervloekt zij, die zijns naasten grenspaal verrukt; en al het volk zal zeggen Amen!

Vervloekt zij, die een blinde op de weg doet dolen; en al het volk zal zeggen!

Vervloekt zij, die het recht des vreemdelings, van de wezen en van de weduwe buigt; en al het volk zal zeggen: Amen.”

Verder zal ik niet lezen. U kunt het thuis nalezen.

Nu volgen er gruwelen waarvan men zou willen vragen: hoe kunnen mensen tot zulke gruwelen, tot zulke onreine handelingen komen? Wij besluiten met in het 20ste vers te lezen: “Vervloekt zij, die de woorden dezer wet niet zal bevestigen, dezelve doende, en al het volk zal zeggen: Amen!”

Is dat niet een verschrikkelijke berg? Deze berg staat echter nog in de harten, in de gewetens, in het Woord Gods. Wij weten, hoe Paulus ook juist deze woorden aanvoert in de brief aan de Galaten, om te bewijzen, dat wij allen onder de vloek liggen. Maar bedenk toch een ogenblik, dat God gezegd heeft, dat wij onszelf moeten vervloeken en verdoemen. Maakt dat niet treurig? Zeer treurig? Maakt het niet treurig, als men zo'n berg aanziet, waar al het volk de vloek, over hen uit gesproken moet beamen, en dat wegens zulke verachtelijke zonden, waardoor de mens beneden het dier gezonken is; zodat hij uitvoert, wat een dier niet doet?

Wat zegt nu deze zelfde Heere in dit hoofdstuk, maar nog duidelijker in Jozua 8? Maar nee, mijn geliefden, wenden wij ons niet zo spoedig van deze vloek af, want het ambt van de Heilige Geest moet vervuld worden. Opdat u van harte vrolijk wordt door de Geest des Heeren, en u ook met een kinderlijk hart zeggen kunt: ‘ook aan mij is deze Heilige Geest gegeven, en ook mij heeft Hij Christus al Zijn weldaden deelachtig gemaakt.’

Wie heeft, er niet een afgod in het verborgen? Wie heeft zijn ouders steeds gezegend en nooit gevloekt? Wie kent zich niet schuldig aan de gruwelijke dingen van het zevende gebod? Wie verrukt niet de grenzen van zijn naasten als God hem niet vasthoudt? Wie onderdrukte nooit de weduwen en wezen en de zwakken, die zichzelf niet helpen kan? Wie eerbiedigt de vreemdeling, als God hem niet in het vreemde land

onderhoudt? Let toch opmerkzaam op al de woorden van deze wet, want zij komen allen in vervulling. Deze verschrikkelijke berg predikt enkel vloek.

Zie nu echter wat Jozua doet volgens hoofdstuk 8: 30. “Toen bouwde Jozua een altaar den Heere, de God Israëls, op de berg Ebal.” Lees ik dat goed? Het altaar moest toch eigenlijk wel staan op de berg Gerizim vanwaar de uitspraken van de zegeningen komen! *Ja, laat ik het u zeggen, het heeft mij ook getroffen, en ik heb het ook onderzocht, maar ik kan niets anders vinden.* Ebal staat er.

Jozua is na Mozes gekomen, en hij is het beeld van Jezus. Alzo, op deze berg, als het ware boven deze krater, waaruit brandende zwavel voortstroomt, komt een altaar te staan, op Gods bevel, dat luidt, dat het van ongehouden, dus van zeer gewone steen zijn moet. Geen menselijke kunst mocht deze stenen bewerkt hebben, maar het altaar zal gemaakt worden van steen, zoals die in de natuur gevonden werd. Deze stenen zijn - hoort des Heeren Woord! - *deze stenen zijn uw Christus, uw vlees, in alles vervloekt, hoewel op Zichzelf zonder zonde.* Hij wil u gelijk zijn, en al deze vloek op Zich nemen, als men zo treurig daaronder ligt, wegens zijn beladenheid met de vloek. Is dat niet een schoon beeld? Ach, als de vloek komt, dan ben ik toch voor eeuwig verloren want deze vloek komt niet uit de mond van de duivel, maar uit de mond van God. Dus ben ik, als die vloek komt, voor eeuwig verloren! God Zelf heeft het gezegd. Ik ben dan eeuwig van Zijn aangezicht verstoten en verworpen, vanwege mijn schrikkelijke schandelijke zonden. En ik heb zelf *Amen* op de vloek gezegd! O welk een machtige stem des gericht, waardoor al mijn zonden openbaar aan het licht komen! Daarop was geen zelfrechtvaardiging, geen verontschuldiging meer. Ik kon op deze stem mijn schuld niet meer op anderen werpen. De schuld lag aan mij! Ik heb *Amen* gezegd op de vloek, ik heb het met hart en mond beleden: *zo moet het zijn!*

Dat is ook juist het eerste, dat men het voor het gericht Gods met hart en mond belijden zal, opdat de Heilige Geest Zijn ambt uitvoert. Want Hij maakt vrolijk wat [reinig en verslagen neer ligt. Zo mag ge u dan verblijden over het altaar dat Jozua heeft opgericht. U mag u verblijden in Christus, die uw stenen, onze onbehouden natuur op Zich heeft genomen. Op dit altaar dan, op Ebal, brengt men brandoffer en dankoffer. Het brandoffer om te belijden: *Dit offer is mijn Christus, mijn vloek, die mijn vloek op Zich genomen heeft.* Hij is een vloek voor mij geworden. De zegen komt van dit Altaar naar de berg Gerizim, en van Gerizim op het volk. Daar is de prediking: dat ge u goed en vroom gedragen hebt, dat u de geboden Gods gehouden hebt dat heeft wel een belofte van zegen, maar het is niet de bron van zegen. De bron van zegen is op Ebal; daar werden in de wateren van de liefde in het bloed des brandoffers al deze vloeken uitgewist.

Dan staat daar ook nog het altaar van het dankoffer om de Heere te danken en te loven, dat, ofschoon u de vloek verdiend en dit met uw bloed ondertekend hebt, ofschoon u dit met hart en mond bekennen moet, Hij nochtans niet naar deze vloek, niet naar uw verdienste met u heeft gedaan; dat, ofschoon ge uzelf als vervloekt en verworpen erkennen moet, de Heere Jezus nochtans, als de rechte Jozua, een altaar in uw midden heeft gezet, namelijk het allerheiligste Kruis, het schandhout, waarop Hij zich met uw vloek heeft laten verhogen. *Zó* ziet het er uit op de berg Ebal.

Ik heb u ook gezegd, dat het ambt van de Heilige Geest is om van deze berg en van dit altaar af, al het volk vrolijk te maken, dat zich aan de berg legert, en dat zichzelf vervloekt, en op de vloek het *Amen* heeft uitgesproken. Zo toch staat er geschreven in Deut. 27: 7 “Ook zult gij dankofferen offeren en zult aldaar eten, en vrolijk zijn. Gij zult dankoffer offeren, uw schapen en uw mestvee, dat de Heere u gegeven heeft, zult u slachten en met de weduwen en wezen, de vreemdeling en de Leviet, zult gij u

verblijden en vrolijk zijn.” Voor Wiens aangezicht? “Voor het aangezicht des Heeren, uws Gods!” Hoe, voor het aangezicht van die God, die u vervloekt heeft? Ja, Hij heeft u vervloekt, opdat Hij u zegene! Hij heeft u tot de hel neergestoten om u in de hemel op te nemen! Hij heeft u op het diepst vernederd om u in Zijn Christus te verhogen. Zie hier de grote daden Gods waarvan sprake is op de Pinksterdag. Dat is de grote daad Gods, dat u op dit altaar het brandoffer, het Lam Christus ziet, die geheel en al een offer voor u is geworden; en dat u God daarvoor dankt. Die eerst de vloek in zijn binnenste gevoeld heeft, kan niet ophouden, God de Heere zijn leven lang te danken voor Zijn genade en Zijn ontferming. Zodat het leeft: ‘De Heere is het, die al uw ongerechtigheden vergeeft, die al uw krankheden geneest, die uw leven verlost van het verderf, die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheid.’ Nog eens: ‘die uw leven verlost van het verderf, die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheid.

3. Wij hebben een derde zinnebeeld. Daar zie ik een paar mensen aankomen; het schijnen gehuwde lieden te zijn; zij dragen een korf, waarin zij vruchten hebben. Van waar komen zij, en waar gaan zij met deze vruchten heen? O, het is zo’n schoon, zo’n wonderschoon beeld. Laten wij lezen in Deuteronomium 26. Staat mij toe, dat ik deze plaats ter toepassing op onze overdenking in korte trekken omschrijf: “Wanneer gij zult gekomen zijn in het land. ...” Want Ik de Heere uw God, breng u daarin. Wanneer u slechts gehoorzaam bent, breng Ik u daar, waar u rust vindt in de vergeving van uw zonden. Dat is de voornaamste en grootste schat. Bij deze schat behoorde het hart wel over te vloeien van dank. In de woorden van dit eerste vers ligt een belofte voor ieder gelovige, deze belofte namelijk: *u komt tot rust, als u komt in het volle Evangelie van de vergeving van de zonden*. Dat is het wat de Heere, uw God u ten erfdeel geven zal.

“Als gij nu dit land inneemt”, dat is, waar u in dit Evangelie, in deze woorden des levens woont en leeft, kom daar dan nu! Er staat echter in onze eerste tekst “Als Petrus nog deze woorden sprak, viel de Heilige Geest op allen, die het Woord hoorden.” Daar hebben wij de Heilige Geest, waar wij in dit Evangelie leven en wonen. De mens in zichzelf is geheel arm en heeft niets; naakt komt hij uit moeders lichaam en even arm gaat hij in het graf. In zijn lichaam heeft hij niets en hij kan met zijn lichaam ook niets te voorschijn brengen, wat betreft de vergeving van de zonden, de innerlijke en uiterlijke zegen. Daar komt dan echter de Heilige Geest, ja inwendig, maar ook uitwendig. Ik bid u, dit ter harte te nemen, opdat een ieder van u, in plaats van te klagen, God veeleer dankt voor al de barmhartigheid, goedheid en genade, waarmee God u heeft doorgehouden en nog doorhelpt van de wieg en van uw bruiloftsdag af tot heden toe. Laten wij met onze klachten tot God komen en laten wij hulp zoeken in het bloed van Jezus Christus. Laten wij toch niet zo ondankbaar zijn, maar erkennen wat God aan ons gedaan heeft. Dan is de Heilige Geest daar, die het mij leert erkennen dat alles, wat ik rondom mij zie Gods goedheid is, dat het louter ontferming is.

Zo brengt dan dit echtpaar allerlei eerste vruchten des lands, die uit de aarde voortkomen, die dus niet van hen zijn, maar die de Heere hun God hen geeft. Zij hebben ze toch niet laten groeien. Deze vruchten leggen zij in een korf; in de korf van de dankzegging aan God. Zo’n korf kunt u ook tot een arme weduwe en tot de wees brengen. Als men de Heere danken wil, zijn er korven genoeg. U neemt deze korf en gaat daarmee tot de plaats, die de Heere heeft verkoren tot gedachtenis van Zijn Naam, waar Zijn heilig Woord gepreekt wordt.

“Dan zult gij tot de priester komen, die in die dagen zijn zal en tot hem zeggen: ik verklaar heden voor de Heere uw God, dat ik gekomen ben in het land dat is, in de

rust, hetwelk de Heere onze vaders gezwoeren heeft ons te geven.” Dit zult u bekennen, en zult door de duivel de mond niet laten stoppen. Dat is de genade, de gave, de vreugde van de Heilige Geest om dat te bekennen. Dat is de geweldige macht, die de zonde breekt. Want het is ook des duivels toelag, dat wij de weldaden van God niet erkennen, opdat hij ons op de zonde vasthouden zal. Maar erken de genade, en zie, welke macht deze Geest tegen uw zonde heeft. Beken wat God aan u gedaan heeft en wat Hij u gegeven heeft. De priester is gaarne bereid, hij neemt het van u aan. De Heere Jezus neemt niets liever aan, dan dat men Hem dankt en looft voor Zijn goedheid. De Geest des Heeren kwam zo dikwijls, als het volk Hem dankte en loofde.

“En de priester zal de korf van uw hand nemen; en hij zal die voor het altaar des Heeren uws Gods neerzetten.” Hiermede belijdt u: dat heb ik alles aan de Heere Jezus te danken. Genade, vergeving van zonden, vrouw en kind, huis en hof, huisraad, goede burens, vrede en eer, geld en goed, alles wat ik maar bezit, heb ik de Heere Jezus te danken.

“Dan zult u voor het aangezicht des Heeren betuigen en zeggen: De Syriërs wilden mijn vader verderven.” (Duitse vert.) Nu zeg ik: de Spanjaarden wilden mijn vader verderven; de Fransen wilden mijn vader verderven; de ketters, de Maria-aanbidders wilden mijn vader verderven. Het heil is echter niet zomaar op eenmaal uit de grond komen groeien, wij hebben allen eerst veel geleden. Wij zijn in het land gekomen, maar eerst moesten wij naar Egypte heen onder de wet, onder het harde gebod van: *doe dit, en doe dat!* Daar komen wij dan in groten nood en zoeken hulp, maar wij hadden geen naam, geen naam die wij noemen konden, die boven alle namen uitsteekt om daarmee door te breken. Deze Naam is toen eerst bekend geworden.

“Toen riepen wij tot de Heere de God onzer vaders; en de Heere verhoorde onze stem en aanzag onze ellende en onze arbeid, en onze onderdrukking. En de Heere voerde ons uit Egypte door een sterke hand, en door een uigestrekte arm, en door grote schrik en door tekenen en wonderen.” Alle Egyptenaren lagen in het zand aan de oever van de zee, maar wij zijn staande gebleven met Gods hulp, met grijze haren, maar met jeugdige kracht! God heeft het gedaan. God heeft woord en trouw gehouden. Hij houdt boven bidden denken woord en trouw bij allen, die op Zijn heil hopen. Laat daarom uw dank daar neergelegd worden! Neem niets terug van hetgeen u beleden hebt, maar ga naar huis, en wees vrolijk over al het goede, dat de Heere uw God gegeven heeft, aan u en uw huis, de Leviet en de vreemdeling, die bij u is.” Dat is een schoon beeld! Dat is de gave van de Heilige Geest! Zo werkt de Geest de dankzegging aan God de Heere.

4. Nu zou ik ook graag het laatste beeld nog tekenen, maar de tijd ontbreekt mij. Ik zie een schaap, dat op de weide ligt. Als u huiswaarts keert, kunt u wel een schaapje zien, dat zich op de weide heeft neergelegd. Daar ligt het midden in het vette gras, en wat doet het? Het herkauwt zijn voedsel.

Zo geve u God te doen wat reine dieren doen! Laten wij het beeld van dit liggende schaap ter harte nemen, opdat het woord niet, nadat u het gehoord hebt, weer in alle winden verstrooid wordt. Maar verblijdt u in de Heere, verblijdt u in Zijn heil. Overdenk het woord, opdat u sterk wordt om den Heere tot blijdschap en vreugde te zijn. AMEN.

Nazang
Psalm 144:1

Overdenking van Openbaring van Johannes 1: 5b, 6.¹⁸

Hem, Die ons heeft liefgehad, en ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed, en Die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters, Gode en Zijn Vader; Hem zeg ik, zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. Amen.

“Jezus Christus heeft ons liefgehad”, zó doet de Heilige Geest de Gemeente Gods getuigen. De Heilige Geest doet dit. Uit zichzelf toch zou de Gemeente er geen vrijmoedigheid toe hebben. Recht en vrijheid hiertoe zijn genadegaven. En, erkennen wij het wel op: Hij leert niet in de eerste plaats te zeggen: „wij hebben Jezus lief.” Nee, volgens het onderwijs in de school van de Heilige Geest is het niet: eerst ik en dan Hij; maar juist omgekeerd: Hij, Hij! Jezus Christus treedt heel en al op de voorgrond, en door het eigen *ik* wordt een streep gehaald. Getuigt ook de Gemeente Gods: „wij hebben Hem lief”, dat is niet met aanmatiging, in roem van de vleses gezegd, maar naar de eenvoud van de liefde, die verootmoedigt, verbrijzelt, klein maakt voor de Heere. Daarom volgt ook op de getuigenis: „wij hebben Hem lief”, „omdat Hij ons eerst heeft liefgehad.” Allen, die door de Heere geleerd zijn, zijn zo verbrijzeld door en vervuld van Zijn liefde, dat zij van hun eigen liefde niet gewagen kunnen. Integendeel, zij veroordelen en verootmoedigen zich wegens hun liefdeloos, hard en koud hard. Zij beschuldigen zich, dat zij de liefde Gods en van Jezus Christus hun Heere nooit naar waarde loven en prijzen.

I. Hij heeft ons liefgehad, Jezus Christus. Zijn liefde is een gans uitnemende, geheel éne liefde, die nergens mee kan vergeleken worden. *Want niemand heeft meerdere liefde dan Deze, Die Zijn leven stelt voor Zijn vrienden.* (Joh. 15: 13). En dat waren geen vrienden in zichzelf aangemerkt, geen mensen, die enige aantrekkelijkheid, iets beminnenswaardigs in zichzelf voor Hem hadden. Integendeel, zij waren vijanden van Hem, zij waren zondaars, grote zondaars, onreine lieden, van wie Hij Zijn reine ogen moest afwenden. Nochtans, Hij heeft hen liefgehad, *ja met een eeuwige liefde.*

Lang voor zij geboren waren, lang voordat zij van Hem hoorden, voordat zij Hem begerden als hun Zaligmaker, vóór zij behoefte aan Hem hadden als de Gezalfde Gods tot hun Profeet, Priester en Koning, toen had Hij hen lief. In de eeuwige Vrederaad Gods, toen de eeuwige Zoon van de eeuwigen Vaders het op Zich nam, om in de tijd van God afgevallen zondaars, die zich in de eeuwige dood en verderf hadden gestort, te redden, te verlossen van zonde en dood. Toen had Hij hen lief.

- De liefde van Jezus Christus is dan de liefde Gods, die vroeger was dan ons bestaan, vroeger dan onze zonde, - en die ons in ons leven op aarde, terwijl wij daar neerliggen dood door de misdaden en zonden, in schande en smaad, in vloek en verdoemenis, voorkomt. Die zonde en misdaad, haat en vijandschap opheft en wegneemt. Een liefde, die alles bedekkende spreekt: „Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid.” Zijn liefde is dan door niets van ons verwekt of verdiend. Integendeel, wij hebben alles gedaan wat haar tegenstond en griefde, en naar recht haar moest veranderen in eeuwigen toorn. Wij hadden het alles zo bedorven, en hadden onszelf zo bedorven en onrein

¹⁸ Amsterdamsch Zondagsblad, no 24, zondag 15 juni 4^e Jaargang, 1890

gemaakt, dat er ten enenmale niets innemends, niets bekoorlijks of behaaglijkst aan ons was. Alles in en aan ons moest ons doen schuwen en mijden, moest ons doen verstoten en verwerpen. Maar Hij had lief, omdat Hij liefhad; het was vrijwillige, opgehoudene, onverplichte liefde; het was louter ontferming; vrije gunst alleen.

- In deze liefde sprak Hij, komende in de wereld: „Ik heb lust, o Mijn God, om Uw wil te doen.” Dat is, Ik heb het met blijdschap aanvaard, om al de Mij gegevenen van de Vader te redden, te verlossen uit de macht van de zonde, van de dood en van de hel.
- In deze liefde verliet Hij, in de volheid van de tijd, de troon van Zijn heerlijkheid, om Zich in onze arme, ellendige stand te begeven, - daalde Hij vrijwillig in de afgrond onzer verlorenheid neer, om juist zo op te zoeken en zalig te maken wat verloren was. In deze liefde leed en streed Hij hier in de dagen Zijns vleses, en heeft het kruis verdragen en de schande veracht, is gehoorzaam geworden tot in de dood, ja, de dood van het kruis.
- In deze liefde heeft Hij, nu gezeten aan de Rechterhand van de Majesteit in de hoogste hemelen, niet opgehouden, en houdt niet op, om met Zijn Woord en Geest te zoeken het verlorene, verdwaalde schaap, dat Hij wel in eeuwigheid kende, maar dat Hem nog niet als zijn Herder kent. Hij rust niet, voordat Hij het gevonden en in Zijn armen genomen heeft, om het te brengen en te doen grazen in de goede, groene, vette weide van Zijn Evangelie.
- In deze liefde vervolgt Hij de van Hem vluchtende, de afkerige, vijandige, naar Hem niet vragende mens, die Hij evenwel tot Zijn vriend verkoor. En Hij rust niet, voordat Zijn liefde de harde en weerspannige verbrijzeld heeft en overmocht.
- In deze liefde waakt Hij, met eeuwige, trouw zorg over Zijn erfdeel, opdat het niet verslonden worde door zonde en wereld, door dood en hel, maar opdat het eeuwig zalig zij met Hem, opdat het te van zijn tijd aanschouwe de heerlijkheid, waartoe Hij het verlost heeft.

Welk een heerlijke, uitnemende, wonderbare liefde! *Heeft Hij ook mij liefgehad? Heeft Hij ook mij lief?*

Ja, die vraag moet geschieden! Voorzeker, wij kunnen niet te grote en te ruime gedachten hebben van de liefde van de Heere Jezus. O, Hij heeft zo'n ruim hart! Hij is niet gekomen, om de wereld te veroordelen, maar opdat de wereld door Hem zou behouden worden. Niettemin, algemeen genade leert het Evangelie Gods niet. Zó heeft de Heere Jezus, de getrouw Getuige gesproken: „Al wat Mij de Vader geeft zal tot Mij komen; en, die tot Mij komt zal Ik geenszins uitwerpen.” Zie hier tegen valse rust, uit verkeerde begrippen over 's Heeren liefde, gewaarschuwd; en anderzijds moed gegeven aan al wie slechts rust heeft voor zijn ziel, waar hij zich in Jezus' liefdehart geborgen weet.

Of de Heere Jezus ook u heeft liefgehad en liefheeft?

U, die daarnaar in oprechtheid vraagt: het antwoord, dat niet bedriegt, waarop gij u zeker verlaten kunt, verkrijgt u niet door uw doen of door uw gestalte te wegen, ook niet door u allerlei kentekens door mensen te laten voorschijden. Met het een zowel als met het andere komt u bedrogen uit. Het antwoord, waarachtig en getrouw, ontvangt gij alleen van de Heere Jezus Zelf. Hij heeft het gegeven in Zijn Woord, in wat Hij gedaan heeft en is voor arme verlorene zondaren. In Zijn Woord en Zijn daden ligt het bewijs van Zijn liefde. Aanschouw Zijn kruis op Golgotha. Daar heeft Hij gebloed! Voor wie? Aan een moordenaar, die tot Hem riep: „Heere! gedenk mijner!” verzekerde Hij de ingang met Hem in het paradijs.

Hoor Zijn woord: de Zoon des Mensen is gekomen, om op te zoeken en zalig te maken wat verloren was. En staat van Hem niet geschreven: *Hij zal Zich over Zijn ellendigen ontfermen?! En: Op dezen zal Ik zien, op de arme en verslagene van geest, en die voor Mijn Woord heeft*” En heet het niet van Zijn liefde: „want Christus, als wij nog krachteloos waren, is te Zijner tijd voor de goddelozen gestorven”?

Maar ach, ik ben zo'n groot zondaar, het zijn niet anders dan zonden en wederom zonden, die ik in mij ontdek?

Klaagt u dat de Heere Jezus? Hij antwoordt u: *Ik heb geweten, dat gij van de buik af een overtreder genaamd zijt.* En dat heeft toch Hem niet verhinderd om lief te hebben. ‘Maar, Hij heeft toch geen behagen in de zonde!’

O nee, in tegendeel; Zijn vermaak, Zijn welbehagen is het om van zonde te verlossen. Of drukt dat Zijn Naam *Jezus* niet uit? „Hij zal Zijn volk zaligmaken van hun zonden”? Daarom getuigt Zijn Gemeente door de Heilige Geest van Hem: *Die ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed.* Dat is juist Zijn enige, wonderbare liefde, Hij een arme mens niet om zijn zonden verwerpt, ook niet in Zijn zonden laat liggen, maar dat Hij tot zondaren Zich heeft neergebogen, juist dezulken in Zijn eeuwige liefde heeft opgezocht en opzoekt, om hen van al hun zonden te verlossen.

Naar Zijn eeuwige liefde zoekt Hij geen rechtvaardigen, geen vrome, geen brave en deugdzaame lieden, die zich van de grote hoop van de zondaren afscheiden, om in hun eigengerechtigte waan heilig voor God te leven. Nee, maar het is zoals Hij gezegd heeft: „De gezonden hebben de medicijnmeester niet van node, maar die ziek zijn; want Ik niet gekomen, om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering.” Dat is juist Zijn ambt, dat is naar het welbehagen van Zijn liefde, om van zonden af te wassen, te reinigen, te verlossen. Juist dáár verheerlijkt Hij Zijn liefde, waar Hij van zonden vrijmaakt. Zondaren en geen heiligen zijn dus het geschikte voorwerp voor de Heere Jezus.

Wij lezen immers van Hem, toen Hij in de dagen Zijns vleses rondging alom goeddoende, dat Hij „aanzat met de zondaren.” Daaraan ergerden zich de vromen van die dagen vreselijk. Trouwens zo gaat het nog heden; al wie niet zondaar voor God is gemaakt, ergert zich aan een Jezus, Wiens Naam luidt: *Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden.* Hij ergert zich aan een Christus, in Wiens gerechtigheid voor God goddelozen rechtvaardig gerekend worden, niet werkende, maar gelovende. Wie echter voor de Heere zonden, niets dan zonden heeft, mag zich verheugen in het Evangelie: „Die ons van onze zonde gewassen heeft in Zijn bloed.”

Dat is toch Evangelie, een blijde boodschap voor hen, die zonden hebben; dit getuigenis legt toch de Heilige Geest alléén de zodanigen in hart en mond. Wat preekt het dus? In de eerste plaats, dat wij zonden hebben; wat ons aangaat, spreekt het van niets anders dan van zonden die niet van een vreemde zijn, maar *onze* zonden. En welke zijn dat al? O, teveel om op te noemen. David bad: „Zo Gij, Heere de ongerechtigheden gadeslaat; Heere, wie zal bestaan?” Nogmaals: „Wie zou de overtredingen kunnen tellen? Reinig mij van mijn verborgen afdwalingen!” Onze zonden zijn de talloze en voortdurende overtredingen van Gods heilige geboden met gedachten, woorden en werken, alle voortkomen uit deze éne zonde, onze afval van God, onze ongehoorzaamheid. Och, wij steken geheel en al in de zonde, ons innigste IK deugt niet voor de Heere; ons denken, willen en begeeren, 't is alles tegen God in. Onze ganse zondige aard met al wat er aankleeft en uit voortkomt, al die onreinheid, hovaardij en onverstand, dat zijn onze zonden. Mitsdien zijn hebben wij alleen vloek- en doemwaardigheid. Wij hebben niets anders verdiend dan eeuwig onder de toorn van God te verzinken.

Veroordeelt u dan uzelf, en stelt u God in het recht? Geeft u het woord van de Heere gelijk, waar het u zo uw zonden blootlegt?

II. Zo ja, dan geeft datzelfde Woord, het Evangelie Gods, ook in de tweede plaats dit te getuigen: „**Die ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed.**”

Jezus Christus heeft ons van onze zonden gewassen, dat is, gezuiverd, gereinigd. Evenals het water de onreinheid van de lichaam wegneemt, zo heeft de Heere Jezus ons van de onreinheid van onze zielen gereinigd, zodat wij in de ogen van de Heere zijn, zoals geschreven staat: „Al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw, al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol.” Met andere woorden, zodat wij in het oog van de Heere, in Zijn gericht zijn: louter gerechtigheid en heiligheid, zonder vlek, onberispelijk en onstraffelijk.

En wat heeft ons zo gemaakt? Het bloed van Jezus Christus. Door Zijn bloedstorting voor ons naar de gerechtigheid Gods, is ons zondig, onrein leven voor Zijn heilig aangezicht weggenomen. Zo heeft Hij de reinigmaking onzer zonden door Zichzelf teweeggebracht; zo hebben wij de verlossing door Zijn bloed, nl. de vergeving onzer misdaden. Dus de afwassing, de reiniging van onze zonden is niet door enig werk van ons geschied, maar zij is het vrijmachtige werk van de Heeren Jezus Christus dat al onze verdiensten buitensluit. Zij is “Zijn liefdedaad, naar het eeuwig voornemen van de genade.”

En dit: „Hij heeft ons gewassen,” predikt ons een enerzijds, dat het een voor achttien eeuwen op Golgotha volbrachte zaak is, anderzijds, dat het een blijvende daad is, die eeuwig geldt. Zo getuigt dan dit Evangelie van een mens: hij is vol zonden, gans onrein; nochtans, hij is rechtvaardig, hij is rein; ja volkomen rein. Zijn klederen zijn gewassen in het van het Lam. ‘Onrein en toch rein’, zo getuigt het Evangelie Gods van de in Christus' bloed van zonden gewassen mens.

Dat verstaat echter de natuurlijke mens niet. De wereld in haar wijsheid en vroomheid (hoe hoog ook geroemd) kan dit niet vatten. Het evangelie naar de mens spreekt dan ook een gans andere taal. Het getuigt ook wel van reiniging door het bloed van het kruis, maar zo, dat toch dat bloed niet genoeg is. Het leert wel een beginsel van reinheid, zodat de gereinigde mens nu zowat half zondaar en half rechtvaardig is geworden, maar hij moet verder in heiligheid toenemen en volmaakt worden. Spreekt de Heilige Schrift ook van een volkomen, rein, rechtvaardig en heilig zijn, dan - zo heet het - moet zulks beschouwd worden als het ideaal, waarnaar men met de hulp van God, met de kracht van Christus en Zijn Geest streven moet. En dat streven noemt men dan: ‘het pad van de heiligmaking’. Maar zulk een evangelie van en naar de mens is niet alleen troosteloos, het is niet in staat om een verslagen geest op te richten, integendeel zeer geschikt om hem geheel neer te drukken; - maar ook berooft en verkleint het de eer van Christus. Het neemt de éinig-heerlijke waarde van Zijn arbeid weg. Het verlaagt Zijn enige grote liefde en de prijs van Zijn dierbaar bloed. In der waarheid miskent en verloochent het het gehele verlossingswerk van de Heere Jezus. Immers, de Heere Jezus Christus heeft toch niet daartoe ons van onze zonden gewassen in Zijn bloed, opdat wij nu onze reinheid verder voltooien zouden door het werk en de macht van onze handen, waarbij Hij ons dan helpen zal en bijstand bieden. Geenszins! Hij heeft een volkomen werk verricht.

III. Dat ‘volkomene’ wordt uitgedrukt, waar het luidt: „**en Die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters Gode en Zijn Vader.**”

Tot *koningen* heeft Hij ons gemaakt? Koningen regeren, heersen, zij hebben te

gebieden! En och, zegt deze en gene, die zich in de strijd tegen duivel, wereld en eigen vlees zo machteloos en onbekwaam bevindt, - 'och, ik vrees nog in die strijd te zullen bezwijken; ik vrees nog te eniger tijd door de hand van de vijand te zullen omkomen'. Ja, hij zingt Luther na: „*met onze macht wordt niets volbracht, wij zijn terstond verloren.*”

Toch, de Heilige Geest zegt het: „*koningen zijt gij.*” Hoe? Wel, koningen met Christus in Zijn troon, om met Hem te heersen over duivel, dood, zonde en wereld, om elke vijand van uw zaligheid te verjagen, zodat u toch innerlijke vrede hebt, al is het ook uitwendig alles onrust en strijd.

Nog eens; hoe? Door het bloed van het kruis. Zie, daarvoor gaan al de machten van de hel op de vlucht. Maar nu weet u ook, gij zwakken en weerlozen, gij aangevochtenen en geplaagden, welke uw macht is, wat uw wapen is, uw toevlucht en sterkte, uw troost en zege: het is niets van u, maar *het is het bloed Jezus Christus, Gods Zoon.*

En zo heeft Hij u ook tot **priesters** gemaakt. Priesters, - om dit en dat te offeren, Gode ter verzoening van uw zonden? Om dit werk en dat werk te doen, ten einde de Heere te behagen? Om nu met deze, dan met gene goede gestalte tot God te naderen?

O nee, en nogmaals nee! Maar priesters bent u, die in het bloed van Jezus Christus van uw zonden gewassen bent, om voor God te verschijnen, niet met de werken van rechtvaardigheid, die wij gedaan hebben, maar met het bloed van het Lam, dat van alle zonde reinigt; met de énige offerande van Christus, waarmede Hij in eeuwigheid volmaakt heeft degenen, die geheiligd worden. Alzo, dat is een offerande, dat is een komen tot God, waarbij wij onszelf veroordelen, onze afgoden wegwerpen, al onze gerechtigheden als een wegwerpelijck kleed achten. Waarbij wij, in verslagenheid en verbrokenheid van hart onze zonden aan de Heere geven en Zijn gerechtigheid aannemen, en prijzen Zijn eeuwige liefde, Zijn wonderbare genade, Zijn vrije ontferming.

Zie, daarbij werpen wij ons voor het aangezicht Gods met alle arme zondaren, ellendigen, hulpelozen en radelozen, met de goddelozen, die de eeuwige dood verdiend hebben, op één hoop, steunende naar het genadig bevel en de vrijheid Gods, op het bloed en de gerechtigheid van Jezus Christus. Wij loven de Naam van de Heere:

*Die in onzen lagen stand,
 Ons genadig bood de hand;
 Want Zijn gunst, alom verspreid,
 Zal bestaan in eeuwigheid.*

Zo door Jezus Christus tot koningen en priesters gemaakt Gode en Zijn Vader, tot Wie wij in en om Zijn lieve Zoon, mogen opzien als tot onze genadige God en verzoend Vader, weten wij van ons, wat ons aangaat, slechts dit éne: in ons is de goddeloosheid en de machteloosheid. Maar van de Heere en Zijn liefde getuigen wij: *gewis, in de Heere zijn gerechtigheden en sterkte! En overwinnaars, meer dan overwinnaars, zijn wij door Hem, Die ons liefgehad heeft.*

IV. Van zulk een getuigenis echter tracht wel alles wat zichtbaar is, ons af te houden. Intussen, niet wij, maar Hij, *Jezus Christus heeft ons tot koningen en priesters gemaakt Gode en Zijn Vader.* Hij weet wel, wat er van ons, als uit ons voortkomt, „hoe wij stof van jongs af zijn geweest.” Maar Hij, Die ons kent en tevoren gekend heeft, Hij vergeet Zijn ellendigen niet. Hij houdt ons vast in Zijn eeuwige liefde en onwankelbare trouw, en daardoor vernederd, komt het van de lippen, wat Hij in het hart gelegd heeft: ***Hem zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid, Amen.***

Aan Jezus Christus behoort de eer, de heerschappij van eeuwigheid tot eeuwigheid. Zó

getuigt de Heilige Geest in de Gemeente. En zo zingt dan al het door Jezus' bloed gereinigde volk: „*niet ons, niet ons o Heere! maar Uwen Naam geef eer!*” Nee, dat volk roemt zichzelf niet. Er is geen verheffing daarop, dat men de naam van „koningen en priesters” draagt. Hier is geen aanmatiging, geen zich zegenen en beroemen, dat men iets geworden is en betekent voor de Heere; maar er is een zich verblijden in de genade, als genáde. Dit leeft in de ziel, en dit ligt, - hoe ook menigmaal bezwaard en neergedrukt, hoe ook bestreden en aangevochten, hoe vaak ook klagend en zuchtend, - op de bodem van het hart: ‘met mijn heerlijkheid en kracht is het uit en voorbij, maar Hij leeft, Jezus Christus, Die ons liefgehad heeft en ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed, en Die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters Gode en Zijn Vader, Hem zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid!’

En waar die lofzegging, welke de Heilige Geest in de ziel gelegd heeft, aangewakkerd wordt, - ja te midden van nood en ellende, van zonde, zwakheid, jammer en druk, te midden van duizend doden, - daar komt de Heilige Geest met het „Amen van het geloof” wel eens zó het hart doordringen, dat zonde nood en dood weg zijn, al zijn ze er nog. Ja, dat het met alle leed en kruis voorbij is, al is het er nog. Dat, terwijl men zo-even nog al de zwaarte van de last gevoelde, men opéens zich bevrijd en in heerlijke ruimte gezet vindt, en men zingt de lof des Heeren: „*Gij hebt mij verlost: Gij, God der waarheid!*”!

Ja, dat aan Jezus Christus de heerlijkheid en de kracht behoort, dat Zijns is het Rijk, de heerschappij in alle eeuwigheid, - dat waarborgt en verzekert ons, dat geen zonde of wereld, dood noch hel het ooit zullen gewonnen hebben, hoe zij ook woeden en razen. Jezus Christus onze Heere, Hij is Koning, gisteren en heden Dezelfde. En in der eeuwigheid, handhaaft Hij eeuwig Zijn Rijk; dat kan niemand en niets verstoren. En zo handhaaft Hij, naar Zijn trouwverbond, in Zijn heerlijkheid en in Zijn kracht al de Zijnen. Van de door Zijn bloed gereinigden en verlost en zal niemand omgekomen zijn; zij allen zullen Zijn heerlijkheid aanschouwen om eeuwig te zingen: *Gode en het Lam de eer!*

Wee echter allen, die de reiniging in het bloed van Jezus Christus verachten; die zichzelf tot koningen en priesters maken, die eigen kracht en heerlijkheid huldigen. Voorwaar, zij hebben geen deel aan het Rijk en de heerlijkheid van de Heeren Jezus Christus. Want daarin heeft Hij Zijn eer, en daarin stelt Hij Zijn kracht, dat Hij aan een doodschuldige genade bewijst, en een „ellendig mens” met Zijn eeuwige heerlijkheid bekleedt. Amen.